14 EKİM 1990 / YIL: 1 / SAYI: 11 / 4000 TL.

YÜZYIL

ALMANYA 4 DM. BELÇİKA 85 F. DANİMARKA 22 Kr. FRANSA 13.5 F. HOLLANDA 5 FL. İSVEÇ 20 Kr. İSVİÇRE 4 F. NORVEÇ 22 Kr. İNGİLTERE $ 1.50

Özal-Necip Fazıl görüşmesinde rota çizildi

SOLUCAN TAKTİĞİ

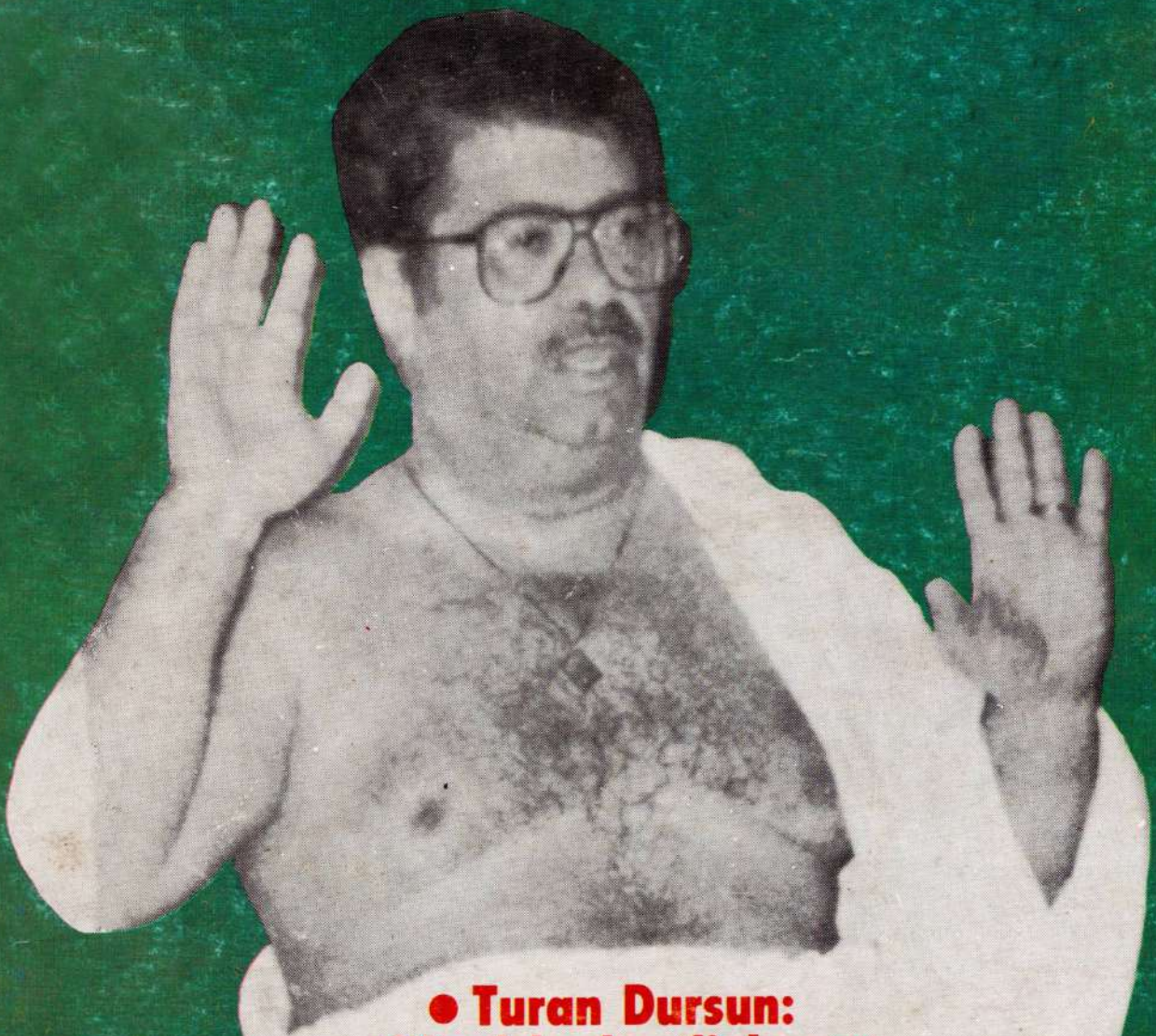

- Turan Dursun: Cihad kadın dinlemez
- Özal-Ordu kapışmasının ayak sesleri

sahipsizliğe son!

hayatın her alanında sesiniz, soluğunuz olacak...

Son on yılın dünyasına baktığımızda, yeryüzünde insanların bir tek şey için, ÖZGÜRLÜK için, ayağa kalktığını, mücadelenin hep bu noktada başladığını görüyoruz. İşte Ülke, ayağa kalkan ve özgür olmak isteyen bu güzel insanın özlemlerine cevap vermek için çıkıyor. Susturulan insan yaralıdır; ezilen insan acılıdır; köle insan mide bulandırır; boyun eğen insan aşağılıktır; bu tür insanların yaşadığı, sürekli bir çürüme ve kokuşmadır. Böyle insanlar dünyanın yüz karasıdır. Bu insanların dünyasını istemiyor ve sevmiyoruz. Özgür ve güzel insanların dünyasını gerçekleştirmek için çıkıyor Ülke.

Boyun eğen, kişiliksiz bir halk, "amaç" doğrultusunda hizaya getirilmiş bir basın dünyası isteniyor. Ülke, bu isteğe de bir tepki olarak çıkıyor.

Kendini resmi söylemle özdeşleştiren, amigo anlayışıyla hareket eden, kişiliksiz bir basına da tepkidir ÜLKE. Ülke, gerçek anlamda bir gazete olmak iddiasındadır. Gazete ise, herşeyden önce doğru haber demektir. insanların doğruyu ve gerçeği öğrenme hakkı, gazetecilikte en büyük ve en yüce haktır. Hiçbir art niyet, hiçbir önyargı, hiçbir küçük hesap bu hakkın önüne geçmemelidir. Bu inançtayız. Bu inançla çıkıyoruz.

Ahmed Arif, Ahmet Zeki Okçuoğlu, Celilê Celîl, Evin Aydar, Hasan Seçkin, İsmail Beşikçi, İsmet Ateş, İsmail Göldaş, İsmet Şerif Vanlı, Leman Fırtına, Mahmut Alınak, Mehdi Zana, Mehmet Can Yüce, Metin Çiyayî, Musa Anter, Tayfun Gönül, Ömer Erzeren, Deniz Türkali, Şerafettin Elçi, Tarık Ziya Ekinci, Uğur Cankoçak, Yavuz Alogan.

Hüseyin Kalkan, Hüseyin Aykol, Yılmaz Öztürk, Yelda, Mehmet Aktaş, Metin Sever, Kenan Azizoğlu, Semra Caniklioğlu, Hüsniye Deprem, İsmail Safter, Hacer Yıldırım, Özkan Kılıç, Mustafa Gürbüz, Sibel Topaktaş, Ekrem Aşık, Agit İrgen, Naif Yaşar, Sevgan Aytuğ, Hüseyin Deniz, Mecit Öztunç, Okan Şenyüz, Cemile Pınar, Meral Gündoğdu, Kâzım Özdoğan, Sultan Sönmez, Murat Munzur, İlknur Özdemir, Osman Gökdemir.

Yazar, çizer ve çalışanlarıyla...

Çıkıyor!

İmtiyaz sahibi: İMC Yayıncılık adına: Serhat BUCAK
Genel Yayın Yönetmeni: Günay ASLAN

Yönetim Yeri: İSTANBUL Başmuhasip Sok. Cemilbey İşhanı No: 14/2 Cağaloğlu
Tel: 513 34 33 - 513 34 32
DİYARBAKIR İnönü Cad. Tabibler Sitesi: Kat: 5 Tel: 40181

HABERDE SINIRIN ÖTESİ

YÜZYIL

HAFTALIK HABER-YORUM DERGİSİ

14 EKİM 1990

YIL:1 / SAYI:11 / 4000 TL.

Sistem Yayıncılık Tic. ve San. A.Ş. Adına Sahibi: Mehmet Sabuncu **Genel Yayın Yönetmeni:** Doğu Perinçek **Genel Yayın Yönetmen Yardımcıları:** Hasan Yalçın, Mehmet Bedri Gültekin **Yazılışleri Yönetmeni:** Hüseyin Karanlık **Yayın Koordinatörü:** Feyza Perinçek **Sorumlu Yazılışleri Müdürü:** M.Adnan Akfırat **Haber Müdürü:** Serhan Bolluk **Ekonomi:** Çiğdem Çidamlı **İşçi-Sendika:** Ruhsar Şenoğlu **Toplum ve Kültür Sanat:** Şule Perinçek **Arşiv Araştırma:** Rozerin Doğan **Teknik Sekreter:** Rıza Edin. **Ankara Temsilcisi:** Hasan Yalçın **İzmir Temsilcisi:** Ali Karşılayan **Adana Temsilcisi:** Hüseyin Bülbül **Diyarbakır Temsilcisi:** M.Bedri Gültekin **Yurtdışı Temsilcisi:** Ali Mercan.

BÜROLAR:

İstanbul: Gülden Aydın, Halil Beytaş, Kâmil Erdoğdu, K. Deniz Öğüt, Funda Öz, Fenni Özalp, Fethi Özalp, Oğuz Sakallı, Orhan Üst **Ankara:** Soner Yalçın (İstihbarat Şefi), Nail Bulut, Hikmet Çiçek, Ertan Günçiner, Hatice İkinci, Selami İnce, Dilek Uğuz, Ayhan Yalçınkaya.
Adana: Namık Alkan **Diyarbakır:** Mehmet Şenol

YURTDIŞI:

Almanya / Frankfurt Bürosu: Ali Mercan Tel: 069/7391292 - Fax: 7306823. Hamburg: Işık Soner 810927, Kuzey-Ren Westfalya: Metin Gür 0202/471422. **Fransa:** M. Şehmus Güzel (Paris) 42574987, Ali Rıza Taşdelen 50340683, Fax: 50340849. **Hollanda:** Ali Develioğlu (Rotterdam) 0104140487 / **İsveç:** Erol Sever (0753) 72729 **Yunanistan:** Andonis Zikas (Atina) 3251143 **Danimarka:** Şevki Nart (Kopenhag) 869402 **İngiltere:** Murat Metin (Londra) 2544815 **Kapak Fotoğrafı:** Alpay Fotoğraf Stüdyosu

Genel Müdür: İlhan Kırıt **Muhasebe Müdürü:** Metin Aktaş **Satış ve Pazarlama Müdürü:** Celal Demirel **Reklam Müdürü:** Hadiye Gül.
İstanbul İlan: Nermin Eroğlu 513 96 77
Ankara İlan: Güner Tokgöz (4) 229 83 80
Düzelti: Elçin Macar **Reprodüksiyon:** Erhan Yılmaz **Bilgi İşlem:** Fikri Kumbasar **Teknik Hizmetler:** • SİSTEM OFSET, 520 66 27 - Fax: 511 34 32 • **Basıldığı Yer:** • SERLER Matbaacılık A.Ş. İSTANBUL **Dağıtım:** HÜRRİYET HOLDİNG A.Ş.

ADRES ve TELEFONLAR:

Yönetim Yeri: Nuruosmaniye Cad. 19/2 - Cağaloğlu/İSTANBUL. **Tel:** (1) 513 83 52-513 83 53 **Fax** : 513 96 76 **Ankara:** Necatibey Cad. 94/15 Kızılay/ANKARA Tel: (4) 229 42 80 **Fax:** 229 83 80 **Diyarbakır:** İnönü Cad. Temiz Apt. No. 39/A Kat: 3 Daire: 4 DİYARBAKIR Tel: (831) 33610 - Fax: 33610 **Frankfurt Büro:** Mainzer Landstr. 147, 6000 Frankfurt 1. Tel: (069) 7391292 Fax: 7306823.

YUZYIL Basın Meslek İlkelerine uymayı taahhüt eder

ABONE KOŞULLARI

YURTİÇİ: 6 Aylık: 80.000 TL. - 1 Yıllık: 150.000 TL. Abone bedellerinin Mehmet Sabuncu Türkiye İş Bankası Türbe Şubesi 1080528 no'lu hesabı yatırılması rica olunur.

YURTDIŞI: Avrupa ve Ortadoğu 6 Aylık: 80 DM - 1 Yıllık: 150 DM.
Amerika ve Avustralya 6 Aylık: 55 $ - 1 Yıllık: 100 $
Amerika (Uçak Posta) 6 Aylık: 80 $ - 1 Yıllık: 150 $
Avustralya (Uçak Posta) 6 Aylık: 90 $ - 1 Yıllık: 180 $

Almanya: 4 DM., Belçika: 85 F., Danimarka: 22 Kr., Fransa: 13.5 F., Hollanda: 20 Kr., İsveç 20 Kr., İsviçre: 4 F., Norveç: 22 Kr., İngiltere: £ 1.50.

Yurtdışı abone bedellerinin Dilber Tütüncübaşı, Postgirokonto 5547 30-609 Postgiroamt: Frankfurt am Main Bankleitzahl: 500 100 60 hesabına transferini rica ederiz.

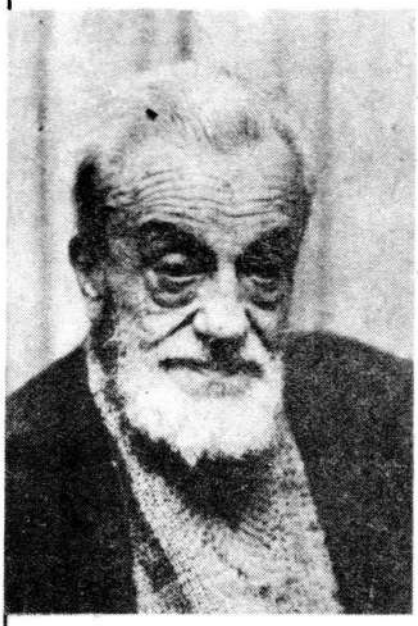

- **Solucan Taktiği.** Özal-Necip Fazıl görüşmesinde rota çizildi. 1983'de "hücre"de 3 kişi. Özal'ın rehberi. **8**
- **Özal-Ordu kapışmasının ayak sesleri.** Özal-Polis bir tarafta, Ordu-MİT öbür tarafta. **16**
- **Tutuklular alarmda.** Sürgünün amacı Diyarbakır Cezaevi'ni itirafçılaştırmak. **18**
- RADAR **22**
- Sığbetullah Batur'un açıklaması. "İtirafçı, binbaşıyı bile PKK'lı yapar" **24**
- Türklük mü, İslamcılık mı? Refah Partisi Kongresi'nde kopuş sınırı. **26**
- Rüzgar Gülü **28**
- **MESS Kumar Oynuyor.** Metal işçileri greve hazırlanıyor **30**
- Cevdet Selvi. "Genel grev zorunlu" **32**
- Vardiya **33**
- **Hem ağlarım hem giderim.** Sancılı birlik gerçekleşti. Yeni bir süper güç doğuyor **36**
- Reklamla yapamadıklarını haberle yapıyorlar. Paris'te basın kollokyumu **38**
- **Yüzyıl** Kuzey İrlanda'daydı. Kültürel direniş var. **40**
- Beş Kıtadan **41**
- **Adresi olmayan semtler.** Çankaya Belediyesi'nin gecekondu modeli **42**
- Milletvekili çocukları **44**
- Hastane yöneticiliği. Sınıfı olmayan meslek. **46**
- İzmir yeşilsiz kalmak üzere. **47**
- **Müziğin Gücü.** Politik bildiri yerine politik beste. **48**
- Yıktık perdeyi eyledik Batman Karagöz ve kukla oyunu alaturka mı? **50**
- Kısa film sempozyumu **52**
- Kitap **54**
- Sinema **56**
- Etkinlikler **58**
- Spor **60**
- Televizyon **62**
- Bulmaca **64**
- Aydın Erkuş: Karagöz **6**
- Doğu Perinçek: Katil kim? **7**

Ali Akgün neden öldürüldü?

Bütün devrimci yaşamını Dev-Sol saflarında geçiren Ali Akgün, 30 Eylül günü Dev-Solcular tarafından "Komplocu-provokatör" olduğu gerekçesiyle katledildi.

Dev-Sol'un 1985'lerden beri Ali Akgün hakkında belli iddiaları var: "Hain'dir, komplocudur vb." diye. Ali Akgün, bu iddiaları biliyordu. Dev-Sol'dan, bu iddialarını somut kanıtlarıyla açıklamasını, gerekli soruşturmanın yapılmasını, bir karara varılmasını ve devrimci kamuoyuna bildirilmesini ısrarla istemiştir.

Ali'nin bu talebine karşılık, Dev-Sol bir ara "araştırıyoruz", sonra "şu anda toparlanma sürecindeyiz, ayaklarımız üzerine dikildikten sonra soruşturma açıp gerekli açıklamayı yapacağız" biçiminde yanıt veriyor. Ali de bu yanıtlarını kabul ediyor.

1989 sonlarında Ali konuyla ilgili yeniden soruşturma ve kesin yanıt verilmesini istiyor. 1990'da "geçmiş durumlarla ilgili bir süreç başlattık. Senin durumunu da ele alıp sonuçlandıracağız. İlgili kimselerin ifadelerini almaya başladık" vb. biçiminde karşılık veriliyor.

"Polislik-provokatörlük" iddiasını ilk ortaya atan bir bayan, Ali ile yüzleştiriliyor. Bayanın yalan söylediği ortaya çıkıyor. Daha sonra Dev-Sol tarafından "kızın ilişkilerinin askıya alındığı" söyleniyor. Ali'ye verilen en son yanıtlar "soruşturma lehine gidiyor, yakında sonuçlanacak" vb şeklinde oluyor. Hatta buradaki Dev-Sol temsilcisi "kişisel kanım, Ali hakkında ortaya atılan iddiaların asılsız olduğu yönündedir" diyor.

Ali Dev-Sol'un komününde kalıyordu. Onlarla birlikte tüm cezaevleri direnişlerine katılıyordu. 1988'de Bursa Özel Tip Cezaevi'nde açığa çıkan tünel eyleminde, Ali kimi zaman Dev-Sol adına sözcülük yapıyor ve bu eyleme en etkin şekilde katılıyordu. Açığa çıktıktan sonra, Ali tünel eylemini Dev-Sol adına üstlenenlerden biriydi. Çanakkale'de ortaya çıkan tünel eyleminde de etkin bir rol oynadı. Ancak 1989 sonlarında Dev-Sol yaptığı bir açıklama ile Ali'nin kendileriyle siyasi bir ilişkisinin olmadığını söyledi. Yine Dev-Sol'un komününde kalmaya devam etti. Bu süreçte, Ali, Dev-Sol'a ulusal sorun, Kürdistan, Kemalizm vb. konulardaki ideolojik ayrılığını aktardığını, varolan bu ayrılığın Dev-Sol'un bu ideolojik konumuyla yürünülmeyecek bir nitelikte olduğunu da vurguluyor.

Ali, "ideolojik ve politik çizgi konusunda Dev-Sol ile birlikte hareket etmem mümkün değil. Hakkımdaki iddianın sonuçlandırılmasını ve onlarla dostça ayrılmayı istiyorum" diyordu. Dev-Sol'dan farklı bir çizgide olmasına ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi konusunda net düşüncelere ulaşmasına karşın, salt Dev-Sol ile varolan sorunu dostça çözmek için onların koğuşunda kaldı. KUK davasında yargılanan bir arkadaşın da bu sürece tanıklık etmesi için yanında kalmasını istedi. Bu arkadaş da bu isteğini kabul etti. Dev-Sol'un "komploculuk" provokatörlük iddiası temelsizdir. Birlikte yaşadığımız süreçte bu iddiaları doğrulayan hiçbir olay yoktur. Tersine bugüne kadar cezaevi yaşamıyla Dev-Sol'a katkıda bulunmuştur. Ali yaşadığı sürecin bazı boyutlarını bize ve diğer gruplardan bir kısım arkadaşlara aktarmıştır. İlişkinin örgütsel-teknik boyutlarını ise sorumluluğu gereği hep saklı tutmuştur. Ali'nin cezaevi yaşamına, devrimci kişiliğine tanığız. Dev-Sol'un iddiaları geçersizdir.

Ali Akgün'ün Dev-Sol içinde ve belli alanlarda bir çevresi olduğu da biliniyor. Ali'nin ideolojik ayrılığını ve bunu somuta dökmesini Dev-Sol bir tehlike olarak algılamıştır. Dev-Sol, ideolojik ayrılığı ve ayrı bir düzlemde siyaset yapma tutumunu cinayetle susturma yöntemini seçmiştir.

Dev-Sol'un cinayetini kınamak, mahkûm etmek tüm devrimci, sosyalist ve demokratik kamuoyunun görevidir.

Dev-Sol, bir devrimciyi katletti. Bu cinayetin hiçbir açıklaması olamaz. Hele hele devrimcilik adına savunulamaz.

SAKİNE CANSIZ-M.CAN YÜCE-D.ALİ KÜÇÜK/ÇANAKKALE CEZAEVİ

İSMET İNÖNÜ-PROF. MUAMMER AKSOY
CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'nün DP'ye kök söktürdüğü yıllar. Muammer Aksoy, Bayar-Menderes rejiminin "özerkliği zedelediği" gerekçesiyle 1957'de üniversiteden istifa etti. 1958'de CHP'ye girdi ve Türk Hukuk Kurumu Başkanı oldu.

Pendik'in savaşçı lise müdürü

Pendik Lisesi öğrencilerinden Nermin Alkan, emperyalist ve gerici savaşı protesto etmek amacıyla hazırlamış olduğu "Savaşa hayır" afişini 4 Ekim günü asması üzerine gözaltına alındı.

Bizler arkadaşımızın tavrını destekliyor ve polis-idare işbirliğini şiddetle kınıyoruz.

PENDİK LİSESİ'NDEN 67 ÖĞRENCİ/İSTANBUL

Deng'i toplatan notalar

Aylık *Deng* dergisinin 6. sayısı da toplatıldı. İstanbul 3. Sulh Ceza Mahkemesi 8 Ekim tarihli ve 1990/101 nolu toplatma kararının gerekçesi Kürtçe müzik parçası.

Ne diyelim. Artık dilsiz müzik notalarına da "yasak" konmaya başlandı. Daha fazla yoruma gerek var mı?

KAMİL ERMİŞ-DENG DERGİSİ YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ/ İSTANBUL

Sigorta hastanesi rezaleti

Ben kalp hastasıyım. Batman SSK Hastanesi'nin sevkiyle 27 Eylül günü Diyarbakır Dışkapı SSK Hastanesi Kalp-Damar Cerrahisi Servisi'ne geldim. Taşra Hastalık Servisi'nde sevk belgemi kaybettiler. Öğleden sonra 15'e kadar işlemlerimin tamamlanmasını bekledim. Sevkimi alıp Yüksek İhtisas Hastanesi'ne gitmem gerekiyordu. Benim bir saatimi o servisten ötekine hastalıktan, evraka koşuşturarak yediler. Benim yanlışlık yaptığımı iddia ediyorlardı. Saat 16'dan sonra başhekimliğe durumu şikayet edince beni Taşra Hastalık Servis Şefi Tuna Bey'e gönderdiler. Serviste, Tuna Bey de dahil 4-5 kişilik grubun saldırısına uğradım. Sonra evrakı kendilerinin kaybettiği ortaya çıktı. Bir günüm böyle geçti.

Sigorta hastaneleri taşradan gelmiş işçiye insanca davranmamayı gelenek haline getirmiş. Zaten yüzlerce hastanın birkaç dakikada muayene edildiği bu hastanelerde personelin "sağlık hizmeti verdiğini" unutmaması gerekir. Parası olanlara böyle davrandıklarını sanmıyorum. Hem hastanelerin fiziki koşulları iyileştirilmeli hem de personelin hastaya yeterince insani davranması sağlanmalı. Kalp hastası birine şef düzeyindeki biri bile bunu yapıyorsa durumun ciddiyetini kamuoyuna açıklamak istiyorum.

TPAO İŞÇİSİ MEHMET BALYAN/ BATMAN

Hangi vicdanla beni topraksız ettin?

Ben gayri müslim bir Türk vatandaşıyım. Süryaniyim. Geçmiş zamanlarda ve şimdiki zamanda Süryani milletinden Türkiye'ye en ufak bir söz gelmemiştir.

Bugün de Süryaniler dünyanın her tarafında Türkiye için çalışmaktadır. Bulunduğumuz memleketler ister istemez bizi Türk olarak tanıyor. Ama ne yazık ki, Türkiye'den teselli edici, gönlümüzü kazanıcı bir söz duymadık. Ve görünüyor ki, duymayacağız. Ne radyodan, ne TV'den, ne de bir gazeteden.

Ama insan hakları adı altında, Yunan Türkleri'nin, Kıbrıs Türkleri'nin, Bulgar Türkleri'nin haklarını, Müslüman insanların haklarını barbarca savunabiliyorlar.

Niye yüz binlerce Hıristiyan vatandaşını, kesip sürüyorsun. Onların haklarını niye çiğniyorsun. Dışarıda kalmışa sahip çıkmıyorsun? Atatürk böyle mi demiş? Maalesef yobazlar bizleri dışarı sürdüler. Baştakiler de göz yumdu. Ses çıkaran yok. Bu Atatürk Cumhuriyeti'ne hıyanettir.

Türk devletinin sahip çıktığı, insan hakları değil Müslüman haklarıdır.

Ben de senin gibi o toprağın çocuğuyum. Hangi vicdanla beni topraksız ettin?

DAVUT YILDIZ/ İSVEÇ

Gazanfer Bilge'nin açıklaması

Derginizin 9. sayısında yayımlanan "Hiram Abas: Son Durağı Mafya" başlıklı haberde sahibi olduğum Çınardibi Oteli ile ilgili yanlış bilgiler yer alıyor. Çınardibi, "kalbürüstü mafyaların toplanma ve iş bağlama yeri" değildir. Fevzi Öz'ün kontrolü altında olduğu da doğru değildir. Çınardibi, nezih insanların kaldığı, hiçbir zaman kumar oynanmayan, sakin bir oteldir. Bunu küçük bir araştırma ile dahi saptayabilirdiniz.

GAZANFER BİLGE/İSTANBUL

MERHABA

Kaptan gemide

İçişleri Bakanlığı ünlü SS Kararnamesine dayanarak *2000'e Doğru*'ya yayın yasağı koyunca, Yüzyıl basın alanında doğan boşluğu doldurma işlevini üstüne almıştı. Dergimiz ilk iş olarak *2000*'in kadrosunu bünyesinde toplamıştı. Ama çok önemli bir eksikle. *2000* ekibinin kaptanı Doğu Perinçek yoktu. Perinçek o tarihlerde hakkında çıkartılan tutuklama kararı nedeniyle aktif gazetecilikten alıkonmuştu. Bu nedenle *Yüzyıl*'da kaptanköprüsündeki nöbeti Hasan Yalçın devraldı ve görevini bugüne kadar başarıyla yerine getirdi. Perinçek tahliye oldu, şimdi de geminin başında. *Yüzyıl*'ın Genel Yayın Yönetmenliğini ve başyazarlığını üstlendi.

Öte yandan Dış haberler sorumlusu arkadaşımız Faik Bulut kendi arzusuyla görevinden ayrıldı. Yılların devrimci deneyimi ve gazetecilik birikimiyle, Faik'in *2000'e Doğru/Yüzyıl*'a katkısı, yalnızca özgün ve çok yönlü dış habercilikte değil derginin ele aldığı her konuda özel bir yer tutuyordu. Faik Dünya'yı Fransızca, İngilizce gibi batı dillerinin yanı sıra Arapça ve Kürtçe'yle de izleme avantajına analizci bir yaklaşımı katıyor, böylece dergimize önemli bir ayrıcalık sağlıyordu. Bugün Dünya'nın merkezine oturan Ortadoğu konularının tartışmasız en önde gelen uzmanlarından biri belki de birincisiydi. Faik Bulut, *Yüzyıl*'a katkıda bulunmaya devam edecek. Ama itiraf edelim ki, yine de kadrodan ayrılmasıyla doğan boşluğu nasıl dolduracağız sorusu, önümüzde duruyor.

★ ★ ★

Doğu Perinçek, 10 Ekim günü yine DGM önündeydi ve yine Kürt sorunundan dolayı *2000'e Doğru*'nun 26 Kasım 1989 günlü sayısında yayınlanan "Cehennemde tek bir Kürt kalsa" başlıklı yazısı nedeniyle açılan davada İstanbul 2 No'lu DGM'de savunmasını verdi ve aynı duruşmada beraat etti. Bu, Perinçek'in DGM'den aldığı beşinci beraati oluyor. Aynı gün *2000'e Doğru* hakkında İstanbul DGM'den iki beraat kararı daha çıktı. 27 Ağustos 1989 günlü 35. sayıdaki "Sokaktaki adam Kürt deyince ne anlıyor" ve "Sol'da hareketli yaz" başlıklı haberler nedeniyle suçlanan Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Tunca Arslan ve muhabirler Nadiye Yeşiltepe ve Hüseyin Şimşek beraat ettiler.

★ ★ ★

Almanya'nın ünlü WDR televizyonu 16 Ekim Salı günü saat 20.15'de "Weltweit" isimli programında Türkiye'de basın ve düşünce özgürlüğü, İslami hareketin durumu ve Turan Dursun'u konu alan ayrıntılı bir haber-yoruma yer veriyor. Bu programın önemli bir bölümünü Genel Yayın Yönetmenimiz Doğu Perinçek'le yapılan söyleşi oluşturuyor. Geçtiğimiz Pazar günü de yine Alman ARD televizyonunun popüler programlarından biri olan "Weltspiegel" isimli yayınında, Doğu Perinçek'in Diyarbakır DGM'deki savunması sırasında çekilen görüntüler, Şırnak'ta köylerin boşaltılmasını ve bölgedeki durumu görüntüleyen sahnelerle birlikte izleyicilere gösterildi.

★ ★ ★

Basın özgürlüğüne Anadolu duyarlığı. Türkiye halkının basın ve düşünce özgürlüğüne gösterdiği ilginin hızla yükseldiğini gösteren örneklerden biri, geçtiğimiz hafta Muğla'da yaşandı. Muğla Belediyesinin 4-7 Ekim tarihleri arasında düzenlediği geniş kapsamlı kültür şenliği etkinliklerinden biri, "Basın ve anlatım özgürlüğü paneliydi." Belediye Başkanı Orhan Çakır'ın çağrısıyla gerçekleşen ve *Cumhuriyet*'ten İlhan Selçuk, SHP Muğla Milletvekili Tufan Doğu ve *Yüzyıl* adına benim katıldığım paneli Muğla Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Naim Kılıç yönetti. 500'ü aşkın Muğlalının katıldığı panel, izleyicilerden gelen soru ve tartışmalann da katkısıyla basına yönelik baskıları, basındaki tekelleşmeyi ve yozlaşmayı kınayan canlı bir ortam içinde geçti.

Hüseyin Karanlık

ÜNİVERSİTELER TÖRENLE AÇILDI...

Katil kim?

Yerde iki ölü yatıyor: Turan Dursun ve Bahriye Üçok. Turan Dursun, tezini kesin çizgilerle ortaya koydu: Laiklik dinin içinden savunulamaz. Ortaçağda kapıları açan anahtar şiddet idi. Şiddet, dinlerin, bu arada İslâmın özünde vardı. Turan Dursun, ölümüyle de kendi tezini kanıtladı. Hasan Yalçın arkadaşımızın söylediği gibi, İslamcılar Turan Dursun'la İslamı tartışabilecek bir düşünür bulamadılar ama onu kurşunlayabilecek üç tane katil bulabildiler.

Bahriye Üçok, benim de yıllar önce yakından tanıyabildiğim bir ilahiyat doçentiydi. Laikliği dinin içinden savunma çabasını bugünlere kadar sürdürdü. Uygar ve barışçı bir dünya özlemini anlatabilmek için ayetlere hadislere başvurdu. Türbanın örtülmemesi için bile ayetlerden hadislerden yardım umdu. Ama ona bombalı paket yollayan karanlıkçılara cennette huriler vaat eden ayetler ve hadisler de ciltler dolduruyordu. Bahriye Üçok, ölümüyle kendi tezinin geçersizliğini kanıtladı.

Şimdilerde herkes elinde pertavsız Bahriye Üçok'un katilini arıyor. Çankaya'dan başlayarak iktidar, parlamenter muhalefet ve basın, kamuoyunu detektifliğe soyundurdu. Toplum makaraya sarılıyor.

Oysa toplumumuzun önünde yatan, bir cinayet masası problemi değildir. Gündeme abanarak gelen soru şudur: Türkiye, şeriatçılığın bir meydan okumayla dizi cinayetlere kalkıştığı yere nasıl getirilmiştir ve buradan aydınlığa nasıl çıkacaktır?

12 Eylül bir dönüm noktasıdır. Türkiye'yi on yıldır hacı cumhurbaşkanları yönetiyor. Osmanlı padişahları bile Vahdettin'e gelinceye kadar hacca gitmemişlerdi. Cumhuriyet, kendi Vahdettin devrine 1980'lerde geldi.

Laikliği mi koruyacağız, yoksa düzeni mi? Ordunun komuta kademesi 1980'lerde önlerine gelen bu soruya net bir yanıt verdi. Evren'ler, laikliği düzen muhafızlığının ve Amerikanofilliğin mihrabında boğazlarken, Türkiye'yi Bahriye Üçok cinayetine getiren sahnenin perdesini de açtılar.

Toplumumuzun önünde yatan bir cinayet masası problemi değildir. Gündeme abanarak gelen soru şudur: Türkiye, şeriatçılığın bir meydan okumayla dizi cinayetlere kalkıştığı yere nasıl getirilmiştir ve buradan aydınlığa nasıl çıkacaktır? Türkiye'yi on yıldır hacı cumhurbaşkanları yönetiyor. Susturucular, son on yılda namludan önce halkın ağzına takıldı. Bugün laikliğin motoru, artık "modern" burjuvazi değil, işçi sınıfı ve Kürt demokratik hareketidir.

Ne Menderes ne Demirel, din derslerini zorunlu yapamazlardı ve yapamadılar. Ama Ordu bunu da yaptı. Türkiye halkına, onu solculuktan ve özgür düşünceden koruyacak bir muska yazdılar. Koca koca adamlar, Atatürk Yüksek Kurullarında toplandılar ve Türk-İslam sentezine yönelik bir kültür politikası kararlaştırdılar. Evren, Özal ve Üruğ, bu toplantıya Devletin, Hükümetin ve Ordunun başı olarak katıldılar. Belgeleri *2000'e Doğru*'nun 1987 yılındaki 4. sayısında yayımlandı. Bu politikayı benimseyen devletin imamının maaşını elbette Rabıta verecekti. Valilerin hac masraflarını elbette Suudi Arabistan çekecekti.

En vahimi, dinin, yani şeriatın (dinle şeriat aynı şeydir, farklı kavramlar değil), 1980'lerde devlet politikasıyla halk yığınlarına pompalanmasıdır. Bu uygulamaya engel oluşturan, Kemalist devrimden kalan sınırlar birer birer havaya uçuruldu. Doğu'da ayet ve hadisle başlayıp halkı "cihada" çağıran bildirileri, ordu ve polis dağıttı.

ABD statükosunun toplum içindeki dayanakları dinle pekiştirilirken, şeriatçılık devlet içinde önemli mevzileri fethetti. İçişleri Bakanlığı ve polisteki İslamcı Cuntanın temelleri daha 1974 yılında Korkut Özal'ın İçişleri Bakanlığı zamanında atılmıştı. Bugün başta İstanbul olmak üzere, polis tarikatların elindedir.

ABD'nin "Yeşil Kuşak" rotasından, Hicaz'ı artık meleklerin değil fakat ABD askerlerinin koruduğu yere gelinirken, Türkiye de bu süreçten payına düşeni aldı. Bu istikamette Evren'e Özal'dan daha iyi bir halef bulunamazdı. Nakşibendi tarikatı, 12 Eylül cuntasının merdiveninden çıkarak Çankaya'ya kadar tırmandı.

Şimdi, arkamızdaki on yıla dönüp baktığımız zaman, "Bahriye Üçok'un katili kim?" sorusu insana tuhaf geliyor. Bir devlet politikasıyla devletin çok önemli mevzilerine yerleştirilen ve topluma pompalanan şeriatçılık, elbette hamlesini yapacaktı. Susturucular, namludan önce halkın ağzına takılmıştı.

Geldiğimiz noktada katili karışık adreslerde arayan komplo teorileri, gerçekler zemininde bir yer bulamıyor. Şeriatçı güçler, kritik sınırı aşmak için harekete geçmişlerdir. Bu olay, kaos yönündeki gidişe hız veren etkenlerden biri olarak gündeme girmiştir.

Bu durumda "katil kim" sorusuna en anlamlı yanıtı, İstanbul'da Cevizli tugay yolunun köşesindeki caminin imamı, daha Çetin Emeç'in öldürüldüğü günlerde vermiştir: "Çetin Emeç'i kim vurdu diye soruyorlar. Allah vurdu müminler, Allah vurdu."

Cumhurbaşkanları nutuklarında ayet ve hadis okumaya başlarsa, Aksoy'ları, Emeç'leri, Dursun'ları ve Üçok'ları da "Allah" vurur.

Hamle onların. Kavgayı başlattılar. Kavganın nasıl "bitirilebileceğini" de söylüyorlar. Laiklik araştırması önergesi üzerine ANAP adına konuşan, eski din adamı Adil Küçük, Meclis kürsüsünden İslamcı barışın koşullarını da dayatıyor: "Herkes Allah'ın kitabıyla barıştırıldığı zaman, bu kavga bitecektir." Yani zafere kadar cihad!

İslam, Adil Hoca'nın vaat ettiği barışı getirir mi?

Kanlı pazarları, Maraş, Çorum, Erzincan katliamlarını uygulayanlar, diyelim ki onca insanı "barış" getirmek için kırdılar. Peki başardıkları zaman barış olacak mı? Unutulmasın: Peygamberin o kıymetli dört halifesinden üçü Müslümanların bıçak darbeleri altında öldüler. Demek ki, herkes Adil Hoca'nın istediği gibi şeriatla "kucaklaşsa", tablo bugünden daha az kanlı değildir. Fetihin, ganimetin, köleliğin, kadını aşağılamanın ilahî dogmalarla takviye edildiği bir sistemde barış olamaz.

Laiklik; hoşgörü, özgürlük, barış... İnsanlık, bu değerlere dinsel ideolojiye karşı çarpışa çarpışa ulaştı. Cumhuriyet devrimi de laiklik reformuyla dini toplumun her alanından uzaklaştırmaya girişmişti.

Laiklik, dünyanın her yerinde, aydınlanmanın, demokratik devrimlerin, halk hareketlerinin bir meyvasıdır, yoksa bir TÜSİAD tokumu değildir.

ABD'ye bağımlı kuvvetler, laiklik pazarlamaya başladılar. Peki ama o Amerika değil midir, bugün Ortadoğu'da Suudi Arabistan'ı ve Arap şeyhliklerini kanatları altına alan.

Laiklik, orduya ve savcılara çağrılar yapılarak savunulamaz.

Toplumun kangrenleşen bütün sorunları, biricik çözücüyü sahneye çağırıyor, emekçi kitlelere çağrıda bulunuyor. Bugün laikliğin motoru artık "modern" burjuvazi değil, halk seferberliğidir. Şimdi laikliğin iki dinamiği var: İşçi sınıfı ve Kürtlerin demokrasi hareketi. Kaosa verilecek barış yanıtının sahibi de onlardır. Genel grev, bu yanıtın ilk adımıdır.

ÖZAL-NECİP FAZIL GÖRÜŞMESİNDE ROTA ÇİZİLDİ

Solucan taktiği

Necip Fazıl'ın "hücre"sinde üç kişi. Parti kurma hazırlığında Özal, "kara kutu" Akgün Albayrak ve "üstad". Yedi yıllık pratiğin gösterdiği gerçek: Necip Fazıl, Özal için rehber, tutanaklar başucu notları. ANAP'ın isim babası. Partiye renksizlik perdesi: "Ilımlı laik ve asker dostu görüntüsü verilmeli."

Necip Fazıl'ın "hücresi". Bir karyola, duvara yaslanmış çalışma masası ve birkaç sandalye... Ağaçlar pencereyi kapattığından içeride sürekli lamba yanıyor. Necip Fazıl'ın Erenköy'deki konağının en küçük odası. İçeride üç kişi. Turgut Özal, "üstad" dediği Necip Fazıl Kısakürek ve "sır katibi" Akgün Albayrak, Albayrak görüşmenin tutanağını yazıyor. Aslında eşitler arası bir görüşme olmuyor. Özal, Necip Fazıl'dan feyz alıyor. Tarihi görüşmede şeriatçıların "üstad"ı Necip Fazıl Kısakürek, Özal'a kurulacak partinin program ve taktiklerini çizdi. Akgün Albayrak bunları yazıya geçirdi.

PROGRAM, TAKTİK ARANIYOR

1983 yılı başlarıydı. Yeni Anayasa kabul edilmiş, parlamenter rejime geçiş takvimi işlemeye başlamıştı. Seçimler yapılacak, 12 Eylül generalleri, yönetimi meclise devredeceklerdi. Sıra yeni partilerin kurulmasına gelmişti. Türkiye siyaset sahnesinin geleneksel güçleri bir yandan, Evrenler diğer yandan kendi partilerini oluşturmaya çalışıyorlardı. Zeminler yoklanıyor, görüşmeler yapılıyor, liderleri belirleme çalışmaları hız kazanıyordu. Alacakaranlıkta programlar, çiziliyor, projeler tartışılıyordu.

Turgut Özal zemin yoklayanlar kervanının ön saflarında. O sıradan bir hevesli değil. Süleyman Demirel'in müsteşarlığına kadar varan bürokrasi deneyimi, Milli Selamet Partisi'nden milletvekili adayı olmaya kadar varabilmiş dinci siyasi geçmişi. Bunlar 12 Eylül döneminde Başbakan Yardımcılığı ile pekiştirilmişti. Daha da önemlisi MESS başkanlığı ve aktif Amerikan desteği de Özal'ın hanesindeydi. Yine de kendisini tanımlayacağı fikri bir çerçeve arıyordu. Program, taktikler ve destek ihtiyacındaydı. İşte tarihi Necip Fazıl-Özal görüşmesi buna yanıt veriyordu.

SICAK İLİŞKİ

Kısakürek'in çok yakını olan bir kaynak, *Yüzyıl*'a anlattı. "Turgut Özal'ın Necip Fazıl'la ilişkisi Özal'ın Sabancı Holding'te Koordinatör olduğu dönemde başlıyor. 70'lerin ortası. Bu ilişki hiç bir zaman kesintiye uğramadı. Hep sıcak kaldı. Pek çok kere Necip Fazıl'ın Erenköy'deki evine geldi. ANAP'ın kuruluşuna yakın ziyaretleri sıklaştı. Bu dönemde, 3-4 kez de Akgün Albayrak'la birlikte geldiler".

Necip Fazıl'ın yakını, "bu görüşmelerin içeriğini bilmiyorum" diyor. Ancak Albayrak'ın tutanak tuttuğu o tarihi görüşmede Necip Fazıl, Özal'a adeta ANAP'ın izleyeceği tüm rotayı verdi. Aradan geçen 7 yılda yaşananlar, Özal'ın Necip Fazıl Kısakürek'in talimatlarından hiç bir sapma göstermediğini kanıtlıyor. Necip Fazıl, Özal için bir rehber, tutanaklar başucu notları olmuş.

Necip Fazıl, çıkarttığı *Rapor* dergisinin 12. sayısında, şeriatçıların biraz ses çıkartmaları üzerine büyük gürültüler kopartıldığından yakınıyor, şöyle soruyordu: "Şeriat gelmiş ve gelecek nizamların üstünde tek yoldur! diye haykırmanın hürriyetine malik miyiz?"

Belki o gün değillerdi ama bugün sadece haykırmak geri bir hedef haline geldi. Şeriat için cihadın ayak ses-

SEMRA ÖZAL, TURGUT ÖZAL, METİN BALIBEY, AKGÜN ALBAYRAK (SOLDAN SAĞA). ANAP Genel Merkezi'nin yeni binasının açılışında. "Özal'ın sır katibi" Albayrak her zaman yanında.

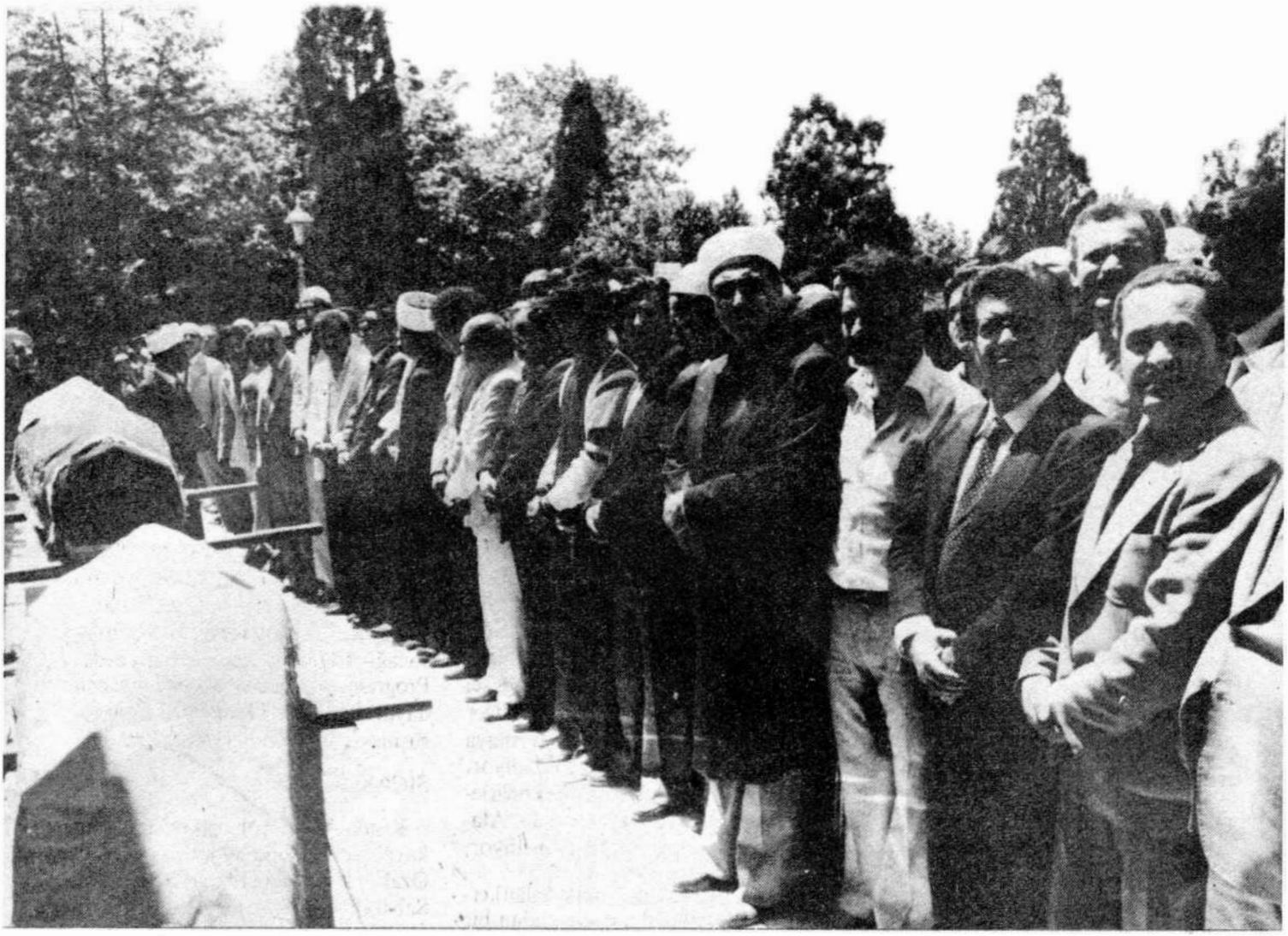

TURGUT ÖZAL NECİP FAZIL'IN CENAZE NAMAZINDA. 26 Mayıs 1983. Fatih camisi. ANAP kurulalı 6 gün olmuş. Özal en ön safta.

leri duyuluyor. Necip Fazıl'ın önerdiği "solucan" taktiği" sayesinde.

"Fincancı katırlarını ürkütmeyelim" dedi Necip Fazıl. "Partiyi 'renksizlik' perdesi altında kuralım. İmha edilmemek için bu gerekli." Kısakürek, konuya girerken bugün için parti kurmanın ihanet olacağına dair görüşleri de tartışmıştı. Bu fikirlere katılmıyordu. Açık bir biçimde, gerçek düşünceleriyle şu an için ortaya çıkamayacaklardı. Yine de bu olanaktan yararlanmak gerekiyordu. "Şimdilik" göstermelik bir vitrinle parti kurmanın yararlarını anlattı Özal'a.

Şeriatçı entelektüel ve yılların örgütçüsü Necip Fazıl 12 Eylül sonrasının bu fırsatını harcamak istemiyordu. Siyasetin yeni yapılanmasında askerlerin ağırlığının farkındaydı.

Açık açık şeriatı savunan bir parti kurmanın imkan dahilinde olmadığını bilecek kadar gerçekçiydi. Dikte ettirdiği fikirlerde, bu noktayı döne döne vurguladı: "Partiye nötr bir isim koyalım". On iki tane de isim önerisi sundu. Bunlardan birisi de Anadolu Partisi. Yani kısa söylenişiyle ANAP. Hoş, açık isim sonradan Anavatan'a dönüştürülmüştü ama bu değişiklik, tarafların mutabakatıyla gerçekleşmişti. Diğer bir deyişle Necip Fazıl'ın onayıyla.

Necip Fazıl partinin ilk etaptaki örgütlenme hedeflerini de açıkladı.

"Meclise girdikten ve ordu alt kademelerini ele aldıktan sonra esas yapacaklarımıza başlarız"

"Gerçi" dedi Kısakürek, "34 ilde teşkilatlanma mecburiyeti var. Ama biz bunlardan önemli birkaç tanesine ağırlık verelim. Mali kaynak meselesine gelince: Bu iş için bol para gerekir. Yasa belli miktarda bağışa izin veriyor. Yan teşekküller kurarak bu meseleyi hallederiz."

ORTAK NAKŞİ GEÇMİŞ

ANAP'ın kurucularından, ilk Genel Başkan Yardımcısı Veysel Atasoy, partiyi kurabilmek için 30 kurucuyu zor bulabildiklerini anlatıyor. Özal, Nevzat Yalçıntaş'a da kuruculuk teklif ediyor. Yalçıntaş kabul etmemiş.

Refah Partisi'nin önde gelen yöneticilerinden biri de *Yüzyıl*'a Özal'ın lider olma hırsını anlattı: "Özal önce bizdeydi. 1977 seçimini kaybetti. Yanına giden MSP heyetine 'Parti olarak kaybettik. Bir savaşı kaybeden başkomutanı kurşuna dizerler' diyor. Partinin başında Erbakan Hoca vardı. Özal genel başkan olmak istediğini arkadaşlara ima ediyor. Zaten sonraki kongrede Korkut Özal bir şeyler yapmaya çalıştı, ama başaramadı. Bunlar böyle birbirlerini tutarlar."

Korkut Özal'ın da Necip Fazıl'la değişik bir ilişkisi var. Turgut Özal kadar yakın değiller. Mesafeli ancak hep saygılı. Necip Fazıl'ın MSP'ye şiddetle saldırması üzerine bir kısım MSP'liler kızıyor ve küsüyorlar. Korkut Özal hiç bir zaman ilişkiyi koparmıyor. Necip Fazıl'ı hep saydığını belli ediyor. Topbaş'larla aynı semtte oturmadan dolayı bir tanışıklık var. "Kıraathane ve Ramazan geceleri ahbaplığının ötesine geçmemiş. Özal-Necip Fazıl dostluğunun temelinde İlim Yayma

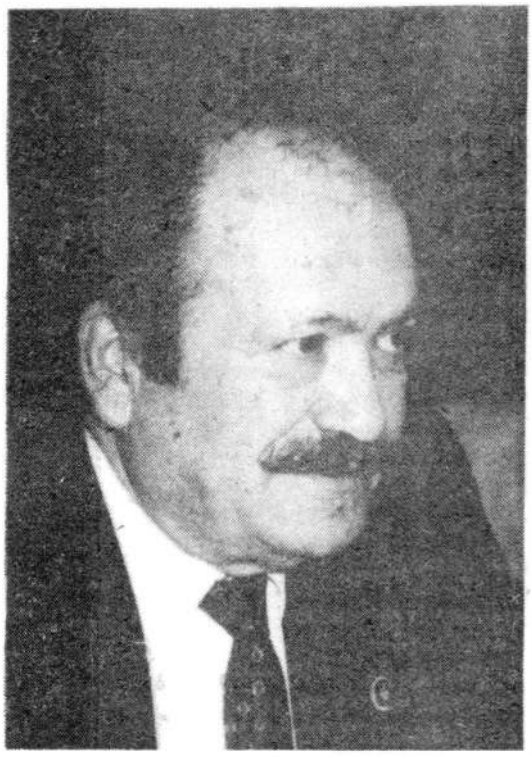

AKGÜN ALBAYRAK. ANAP Genel Sekreteri. Özal'ın hâlâ özel kalem müdürü. Her şey için en önemli tanık. Özal-Necip Fazıl görüşmesinin tutanaklarını yazdı.

Cemiyeti'ndeki faaliyetler var. Türkiye'de tarikatlar İlim Yayma Cemiyeti eliyle örgütlendi. Aydınlar Ocağı da bu çalışmaların uzantısı. Bir ortak nokta da Nakşilik. Necip Fazıl ünlü Nakşibendi şeyhi Seyyid Abdülhakim Arvasi'nin etkisi ile hidayete ermişti. Özal'ın Nakşi olduğunu söylemek ise artık "malumu ilan."

"ATATÜRK EDEBİYATINA YÜZ VERME"

Akgün Albayrak, büyük bir dikkatle notları tutuyor, Turgut Özal saygıyla dinliyordu. Necip Fazıl yaşının ve şeker hastalığının ağırlığıyla tane tane anlattı. Yer yer heyecanlanıp sesini yükselterek "Yapacağımız işler için acele etmeyelim. Meclise girmeyi ve kuvvetli bir grup kurmayı bekleyelim. Ordunun yüzbaşı-albay kesimiyle yakın ilişki içinde olalım. Meclis'egirdikten ve ordu alt kademelerini ele aldıktan sonra önümüz açılır. Yüksek tahsil gençliğini davaya kazanmak lazım. Bunlardan sonra esas yapacaklarımıza başlayabiliriz."

Kısakürek, partinin söyleminin nasıl olması gerektiğini de anlattı. "Atatürk ilkeleri edebiyatına kesinlikle yüz vermeyelim. Ama ılımlı laik bir görüntü vermeye çalışalım ki askere de sempatik gelsin" dedi. Zaten partinin "asker dostu" görünmesi gerektiğini de belirtmişti. Dahası Necip Fazıl yeni kurulacak partilerin başlarına veya önemli mevkilerine asker kökenlilerin getirilmesi modasının başlayacağını tesbit ediyordu. Faik Türün'ü kurulacak parti için düşündüğünü söyledi. "Türün Paşa tamamen güdümümüzdedir" dedi. Fakat Türün'ün parti başkanı yapılmasına taraftar olmadığını da kaydettirdi.

KARA KUTU AÇILIRSA

Erenköy'de geniş arazi içindeki kar beyaz konak nice tarihi olaya mekan olmuştu. Giriş kapısına ulaşmak için birkaç basamak merdivenleçıkılan geniş verandayı geçmek gerekiyor. Necip Fazıl'ın "hücresi" yukarı katta koridorun solunda. Sağ tarafta klasik Osmanlı tarzında döşenmiş bir antre ve salon var. Küçük oda hep dumanlı. Necip Fazıl ölünceye kadar sigarasını parmağından eksik etmedi.

"Amerika ile iyi ilişkiler kurulmalı önce bir solucan gibi ol. Kendini belli etme. İslam inkılabının yolunu aç!"

Özal dikkatle dinliyor. ANAP içindeki adıyla "kara kutu" Akgün Albayrak tarihe zabıt tutuyor. Albayrak, şimdi ANAP Genel Sekreteri. Ama hâlâ Özal'ın özel kalem müdürü gibi. Özal'ın bir çok gizli işini yapıyor. ANAP'ın ilk Genel Saymanı Doğancan Akyürek, "Elektrik Etüd Dairesi'nden beri Albayrak, Özal'ın sekreteridir. Özal nerede çalıştıysa Albayrak orada görev yaptı." diyor. Sonradan Adana Milletvekili olan Albayrak, partinin kuruluş çalışmalarında Özal'ın randevularını ayarlayıp görüşmelerini programlıyor. Akyürek, "hatta Özal'ın yazışmalarını bile üstlenmişti" diyor. Özal'ın çantasını taşıyan, ceketini giydiren, yardımcısı, sekreteri, danışmanı Hüseyin Akyol da Albayrak'ın damadı. Ayrıca iş ortaklığı da var. Özal ve Albayrak'ın kurucuları arasında yer aldığı şirketin adı ÖZBAN A.Ş. Akgün Bey sır tutucu olarak biliniyor. Dost sohbetlerinde dahi önce Konut, şimdi Köşk hakkında konuşmuyor. Ödülü de ikinci defa genel sekreterlik.

Necip Fazıl, feyz verdiği partinin mürüvvetini göremedi. ANAP kurulduktan 5 gün sonra 25 Mayıs 1983'te öldü. 26 Mayıs'ta, Fatih Camisi'ndeki cenaze namazında ANAP'ın çiçeği burnunda Genel Başkanı Turgut Özal en ön saftaydı. Doğancan Akyürek, "Özal, Necip Fazıl'ın öldüğünü duyunca apar topar cenazesine gitti. Önemli toplantılarımızı bile bir gün ertelemek zorunda kaldık" diye anlattı. Cenazede Özal'ın yanında daha sonra Kahramanmaraş milletvekili olan Alaaddin Kısakürek de var. Kısakürek, Necip Fazıl'ın akrabası olduğunu ileri sürüyorsa da "üstad"ın yakınları ciddiye almıyorlar. Geldikleri gibi apar topar geri gidiyorlar. Bugün, Necip Fazıl'ın yakınları Özal'ın vefasızlığından şikayet ediyorlar.

Necip Fazıl Kısakürek'ten seçmeler

"Sendika/Grev/Uygunsuz dernek/Toplu nümayiş/..../Kerhane/Vesikalı fuhuş... Hepsi mülga, hepsi yasak, hepsi tasfiyelik, hepsi yerle bir edilmeye mahkum."

"(büyükannem) kapısının önünden açık saçık giyimli insanlar geçtiğini görünce camı açar, başını pencereden uzatır ve haykırırdı: 'Sizi gidi âşüfteler sizi! Bu kılıkla elaleme görünmekten utanmıyor musunuz? Allahtan korkmuyor musunuz?'... Bu soy nerede kaldıysa, kurtuluşumuzun ve yeni nesillere maya tutturma dâvamızın formülü de orada kaldı.'

"Düne kadar câmi yoktu. Câminin cesedi vardı... şimdi eskiden olmayanların bir çoğu var ama, olması gerekenlerden hiçbiri yok!... 40 yıllık mücadelemizin vardığı bu ilk merhale karşısında parmağımızı ısırıyor, fakat öbür merhalelerden ümidimizi kesmiyoruz."

"...Ne çare ki, Demirel'de, bir Kuyucu Murad veya İkinci Mahmud karakterinden bir pay mevcut değildir... Bu da bir nevi fazilet hissi veren bir zaaftan başka bir şey değildir. Böyle hallere de bizim dünya görüşü kitabımızda yer yoktur."

"Şâfii fıkhında ölüm cezasına kadar çarptırılmasına fetvâ verilen alenen oruç yeme fazaheti, bugün oruç tutmanın cürüm sayıldığı ve resmen memurlara orucun yasak edildiği Burgiba Tunus'una karşılık bizde serbest bırakılıyorsa bu kadarına da şükretmemiz mi gerekir? Hayır! İslâmın ne olduğunu İslâm geçinen ülkelere öğretmemiz gerekir."

'Hayâ sınırları her sahada çatlamış ve İslâmı yıkma hareketinin birbuçuk asırlık gelişi ve gelişimi sonunda memleket, hem maddi ve hem manevi bir katliâm meydanına dönmüştür."

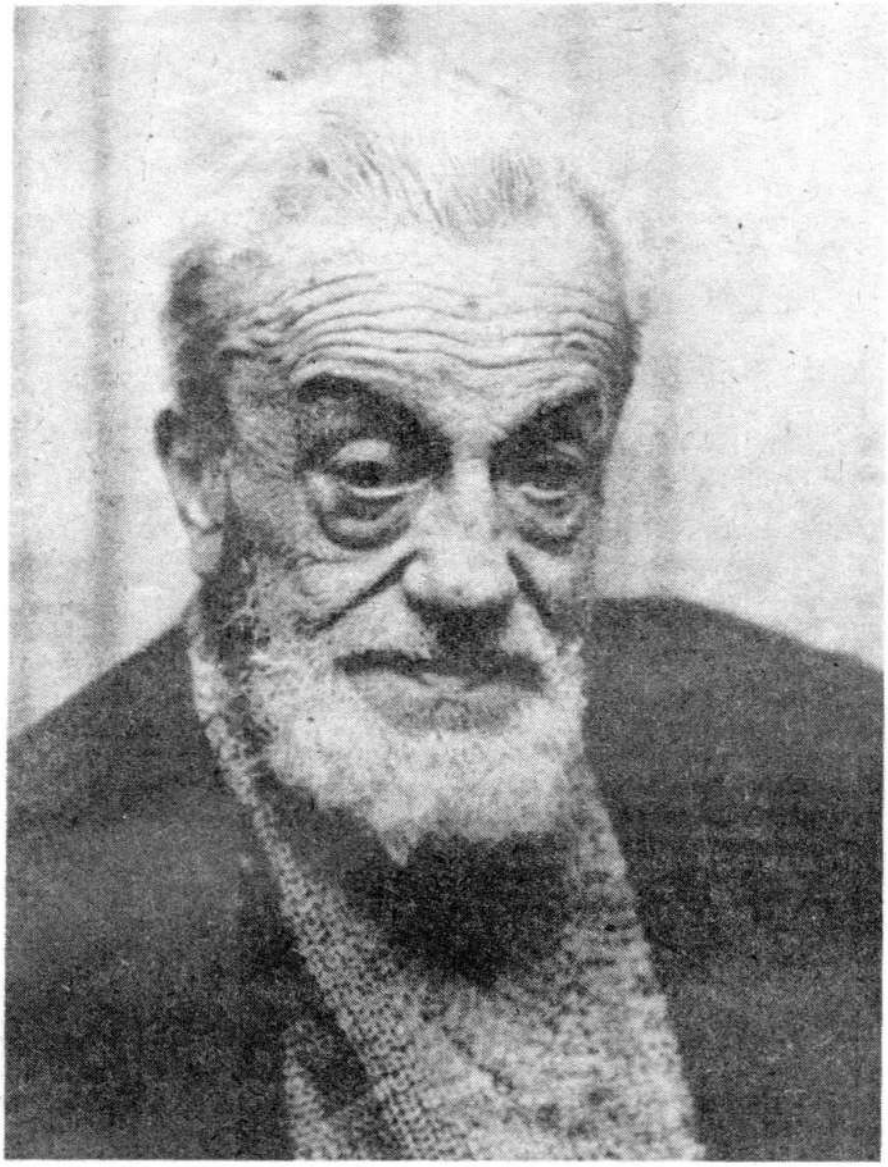

NECİP FAZIL KISAKÜREK. "Şeriat gelmiş ve gelecek nizamların üstünde tek yoldur diye haykırmanın hürriyetine sahip miyiz" diye soruyordu. Artık verdiği taktikle şeriat, uygulanma aşamasına gelindi.

"Vefattan sonra sevgisini saygısını gösteren bir çabasını görmediklerini" belirtiyorlar. Kısakürek ölünce ilişki de tarihe gömülüyor. Özal'ın "sır katibi" Albayrak'ın tutanakları ortaya çıkıncaya kadar...

ŞERİAT İÇİN AMERİKAN YANLILIĞI

Akgün Albayrak önündeki kâğıda bir arabaşlık koydu. "Dış politika". Necip Fazıl bu bölümde "savaş hiledir" prensibini esas alacaklarını belirtti. Amerika ile iyi ilişkiler içinde olmak gerekiyordu. "Üstad" ABD yanlısı olmayan bir harekete başarı şansı vermiyordu. Aynı şekilde Sovyetler'le de iyi geçinmek gereğine değindi.

Akgün Albayrak'ın irice el yazısıyla on bir sayfa tutan talimatların sonunda Necip Fazıl şunları söylüyor: "Netice: Önce bir solucan gibi ol. Kendini belli etme. İslam inkılabının önünü aç!" ■

SONER YALÇIN / DENİZ ÖĞÜT

NECİP FAZIL KISAKÜREK

1905 yılında İstanbul'da doğdu. Deniz Lisesi'nde okudu. Türkiye ve Fransa'da felsefe eğitimi gördü. 1943 yılında *Büyük Doğu* dergisini yayınlamaya başladı. O tarihten sonra yazarlıkla uğraştı. Önemli Türk şairlerindendir.

Gençliğinde bohem bir hayatı vardı. 1934 yılında Necip Fazıl, Nakşibendi Şeyhi Seyyid Abdülhakim Arvasi ile tanıştı. Bu kişinin etkisi ile İslamcı ideolojiyi benimsedi. Türkiye'de İslamcı düşüncenin önde giden entelektüellerinden ve örgütçülerinden birisi oldu. Şeriat mücadelesini kendi adı ile özdeşleşen *Büyük Doğu*'da yürüttü. Kısakürek hidayete erdikten sonra İslamcı harekete ciddi katkılarda bulundu. Türkiye'de tarikatları cumhuriyet sonrası yaygın olarak örgütleyen İlim Yayma Cemiyeti'nde, Aydınlar Ocağı'nda önder roller üstlendi.

Cumhuriyet Devrimi'ne eleştirileri yüzünden tek parti döneminde hapse girdi. DP döneminde de başına aynı iş geldi.

Necip Fazıl 1950-60 arasında, şairliği bir kenara atma pahasına, aktif siyasete girdi. Siyasal görüşmelerin, pazarlıkların içindeydi. Partilere aday listeleri sundu. Bir siyasal kulüp olarak *Büyük Doğu* sağda bir ekol olarak etkisini hep duyurdu.

Yakınları tarafından objektif bulunan bir değerlendirme yazısına göre, Kısakürek parti ayrımı yapmaz. "Sözünü dinletebildiğine" fazla nazlanmazdı. Necip Fazıl sağ kanat politikacıları için "dediği dinlenecek ama gösterdiği yoldan gidilmeyecek" bir kişiydi. Bunun tek istisnası Turgut Özal oldu. Rotadan şaşmadı.

Necip Fazıl Kısakürek 23 Mayıs 1983'te İstanbul'da öldü. Yayınlanmış birçok kitabı ve makalesi vardır.

Necip Fazıl Kısakürek, günümüzde Ak-Doğuş grubu gibi militan şeriatçı akımların bayrak edindikleri şahsiyet olarak göze çarpıyor.

TURAN DURSUN'UN *YÜZYIL* İÇİN İNCELEMESİ

"Cihad kadın dinlemez"

I- TANIMI:

A- SÖZLÜK ANLAMI: *Bir amaca yönelik olarak olanca gücü kullanmak. "Olanca çaba" anlamındaki "cehd"den gelir.*

B- İSLAM'DA YÜKLENDİĞİ ANLAMI:

1- "TANRI UĞRUNDA SİLAHLI SAVAŞ":

a) GENEL TANIMI: *Tanrı yolunda ve din uğrunda kutsal savaş. Amacı: "İlây-ı kelimetü'llah (Tanrı'nın sözünü yücelt-mek), yani "Kur'an"ı ve hükümlerini "tüm düşünce, inanç ve din"lerin "üstü"ne "çıkarmak" ve karşı konulmaz biçimde "egemen kılmak". Âyet ve hadislerdeki özel anlatımıyla "Tanrı yolunda, kâfirlere karşı İslâm'ı üstün ve yenilmez duruma getirmek için canla ve malla birlikte savaşmak". "Tanrı yolunda savaşa, öldürmeye girişen inanırların canlarını ve mallarını, karşılığında CENNET'i vererek Tanrı SATINALMIŞTIR."* (Tevbe Suresi, ayet: 111.) *Ayet ve hadislerde, çoğu yerde "cihâd" bu anlamında, yani "Tanrı yolunda ve din uğrunda silahlı kutsal savaş" anlamında kullanılmıştır.* Bu anlamda kullanıldığı da açıkça belirtilmiştir.

b) İSLÂM HUKUKUNDAKİ TANIMI:

"Kâfirlerle savaşmak, onları öldürmek, onların elinden mallarını, mülklerini almak, yağmalamak, tapınaklarını yıkmak, putlarını kırmak." (Bkz. Dâmâd, c. 1., s. 494.)

2- TANRI VE DİN UĞRUNDA MANEVİ SAVAŞ:

"Silahlı savaş"la birlikte bu da istenir.

a) "İNSAN VE CİN ŞEYTANLARI"YLA SAVAŞMAK:

Her tür şeytanın oyununa karşı uyanık olmak, ödün vermemek, "şeytanı savaşta yenmeye çalışmak."

b) "NEFİS"LE SAVAŞ:

Dünyanın çekicilikleriyle, "nefis arzuları"yla savaşmak.

Kimi âyetlerdeki "cihad" bu anlamlarda yorumlanır. (Bkz. Râğıb, el Müfredât, "c-h-d".) "Cihad"ın bu anlamını benimseyen, daha çok, İslâm gizemcileridir (tasavvufçular).

II- SÜRESİ, KİMLERE KARŞI OLACAĞI VE "HÜKM"Ü:

A- SÜRESİ:

1- GENEL OLARAK:

Peygamber, "ümmet"inin "cihad"ının, *"kesintisiz"* olacağını ve Kıyametin "alamet"lerinden olan "Deccâl öldürülünceye kadar" süreceğini bildirir. (Bkz. Ebû Dâvûd, Kitabu'l-Cihâd, 4-Babuun fi Devami'l-Cihad, hadis no: 2484, c.3., s. 11.)

2- ÖZEL DURUMLARDA:

Devlet "cihad"a çağırır. Çağırılan "cihad", savaş durumuna göre sürer, ya da sonuçlanır. Yani "süre", savaş durumuna ve savaşanların durumlarına, kararlarına bağlıdır.

B- "CİHAD"IN KİMLERE KARŞI OLACAĞI;

1- GENEL OLARAK TÜM KÂFİRLERE KARŞI:

Cihad'ın kimlere karşı olacağı, genel niteliğiyle kesin olarak belirlenmiştir:

Hadis:

"Tek Tanrı'dan başka Tanrı bulunmadığına, Muhammed'in de O'nun kulu ve Peygamberi (elçisi) olduğuna inanıncaya, bizim kıblemize dönünceye, kestiklerimizi yiyinceye ve namazımızı kılıncaya *kadar* (bütün) *insanlarla* savaşıp öldürüşmem buyuruldu. İnsanlar ne zaman ki bunları yerine getirirler, o zaman kanlarını (canlarını) ve mallarını -kimi haklı nedenlerin dışında- kurtarmış olurlar." (Bkz. Buhârî, Selât/28; Ebû Dâvûd, Cihâd/104, hadis no: 2641.)

Kimi hadiste, yerine getirilmesi istenen koşullara, zekatın da eklendiği görülür. (Bkz. Buharî, Zekât/1, Buhari Muhtasarı Tecrid, hadis no: 24; Müslim, İmân/32, 36, hadis no: 20, 22.)

2- DURUMLARINA GÖRE PUTATAPARLARA VE "KİTAP EHLİ"NE KARŞI:

a) MÜSLÜMANLARLA ARALARINDA SALDIRMAZLIK ANTLAŞMASI BULUNMAYANLARIN DURUMU:

Bu durumda olanlar, iki şeyden birini seçmek zorundadırlar: Ya İslâm ya da ölüm. Ya İslâm'ı seçer, Müslüman olarak çatının altına girerler, ya da öldürülürler. "-Bunları yakalayın, nerede bulursanız öldürün." (Bakara, ayet: 191, Nisâ: 89, 91; Tevbe: 5.)

Bu hüküm, dinden dönenler için de geçerlidir.

Arap olmayan putataparların bu hükmün dışında tutulması ve onlardan, İslâm'ı kabul etmemeleri durumunda "cizye" (bir çeşit vergi) alınması yoluna gidilebileceği görüşü de vardır. Hanefi fıkhında bu görüşün benimsendiği de görülür. (Bkz. Dâmâd, c. 1, s. 496.)

b) MÜSLÜMANLARLA ARALARINDA SALDIRMAZLIK ANTLAŞMASI BULUNANLARIN DURUMU:

"Antlaşma"nın gereğine uyulur.

Ancak bu durum, Peygamber döneminde, İslâm'ın güçlenmesine değin sürmüştür. Sonrası için söz konusu değildir. (Bkz. Tevbe Suresi, ayet: 1-9.) Arada antlaşma olan putataparlara, "yeryüzünde dolaşabilmeleri için dört ay süre" verilmiştir. (Bkz. Tevbe, ayet: 1.) Bu süre geçtikten sonra, onlara karşı Müslümanların ne yapmaları gerektiği bildirilmiştir: *"— Nerede bulursanız öldürün, yakalayın, hapsedin, tüm gözetleme yerlerinde bekleyin yakalamak için. Eğer tevbe ederler, namaz kılarlar ve zekât verirlerse serbest bırakın. Tanrı bağışlayan ve acıyandır."* (Tevbe: 5)

c) MÜSLÜMANLARLA ARALARINDA SALDIRMAZLIK ANTLAŞMASI BULUNMAYAN KİTAP EHLİ:

Bunların önlerinde üç seçenek var: Ya İslâm, ya "cizye" (vergi) ya da ölüm.

d) MÜSLÜMANLARLA ARALARINDA ANTLAŞMA BULUNANLARIN DURUMU:

"Antlaşma hükümleri"ne uyulur.

Ne var ki, Peygamber döneminde, *arada "saldırmazlık antlaşması" bulunan kimi "kitap ehli"ne -"antlaşma hükümlerini bozuyorsunuz, kimileriniz gidip şurada burada aleyhimizde bulunuyor..." denerek- saldırılmış ve çoğunluğuyla öldürülmüşlerdir. "Benu Kurayza (Kurayza Oğulları -Yahudiler)" bunlardandır. Bunlar kılıçtan geçirilirken, Peygamber de başlarında bulunmuş ve tüyler ürpertici durumlar sergilenmiştir.* (Bkz. Buhârî, Kitabu'l-Meğâzî/30, Tecrîd, hadis no: 1590-1591; Müslim, Cihâd/64, hadis no: 1768. Ayrıca bkz. "Siyer" kitapları.)

C- "CİHAD"IN HÜKMÜ:

Yani "cihâd", "farz" mıdır, ne zaman farzdır, nasıl farzdır?

1- DÜŞMANIN SALDIRISI SÖZKONUSU DEĞİLKEN: "KİFAYETEN FARZ":

Başlangıçta, "barış" önerisi sunmak, "kâfir"lere düşer. Sunulduğunda görüşülebilir, görüşülmez, kabul edilebilir ya da edilmez. Bu, Müslümanların bileceği iştir. Barış önerisi gelmemişse ya da kabul edilmemişse, arada bir saldırmazlık antlaşması yoksa, "cihâd" gereklidir. *"Farz"*dır. Ama bu "farz"lık, "kifayeten"dir, yani toplumdan bir kesimin bunu yerine getirmesi "yeterli"dir. Toplumun başındakiler, gerekli "cihad"ı açarlar, gerektiğinde de güç toplarlar. İlgililer, "cihad"ı başlatmak ve gereğini yerine getirmek zorundadırlar. "Kâfirler"e seçenekleri göstermelidirler: Kâfirler, durumlarına göre seçeneklerden birini kabul etmek zorundadırlar. Kabul etmiyorlarsa, Müslüman ilgililere düşen, "cihad"dır. Eğer cihad hiç yapılmıyorsa, başka bir deyişle toplum "cihadsız" kalmışsa, o toplum, bütünüyle "sorumlu ve suçlu"dur. Çünkü kişilere değilse bile, toplumun tümüne yüklenmiş olan "farz" yerine getirilmemiştir. (Bkz. Dürer, Arapça, Cihad, c.1, s. 282; Dâmâd, c.1, s. 494-495.)

2- KÂFİRLERİN, İSLAM ÜLKELERİNDEN HER HANGİ BİR KESİME SALDIRMALARI DURUMUNDA:

Bu durumda, "cihâd", herkese ayrı ayrı "farz" (aynen farz) olur. "Kadın"lara ve "köle"lere bile bu farz yönelir. Kadın kocasının izni olmadan, köle de efendisinin izni olmadan bu cihada çıkabilir. Hiç kimse, İslâm'ca geçerli bir gerekçesi olmadan bu cihadın dışında kalamaz. (Dürer, c.1, s. 282, Dâmâd, c. 1, s. 495-496.)

III- CİHÂD SIRASINDA NELER OLUR?

A- ÖLDÜRME:

1- KİMLER ÖLDÜRÜLÜR?

a) "ELİ SİLAH TUTAN" TÜM ERKEKLER: *"Savaşır durumda" olan herkes. Savaşır durumda olan ve daha "aklını - belleğini yitirmemiş" olan "yaşlı kişi"ler bile. "Deliler" bu hükmün dışında tutulur. Ama "deli", savaşır durumdaysa, ya da "zengin"se, ya da hükümdarlık makamında bulunuyorsa öldürülür.*

Karşı tarafta olan "yakınlar - akrabalar", aileden kişiler de öldürülür. Ayetlerde, "iman"ı bırakıp kâfirlik yolunu seçen "baba"ların, "kardeş"lerin "dost" edinilemeyeceği, "cihad" söz konusu olduğunda da, "baba"ların, "oğul"ların, "kardeş"lerin, "eş"lerin (karı-kocanın) ve "aşiret" (kabile) üyelerinin artık Tanrı ve Peygamber karşısında önemlerini yitirecekleri, bunlara karşı savaşılması gerektiği bildirilir. (Bkz. Tevbe, ayet: 23-24.) Ve hep böyle olmuştur: Baba oğulu, kardeş kardeşi öldürmüştür. Yalnız İslâm hukukunda bir istisna göze çarpıyor: Cihadda karşı karşıya gelen baba-oğuldan oğul, babayı öldürmeye girişmemelidir. Ama *baba oğlunu öldürmeye yönelmişse, Müslüman olan oğul artık babasını öldürme hakkını elde etmiştir. Baba Müslümansa kâfir olan oğlunu öldürebilir.* Oğul Müslümansa kâfir olan babayı öldürmeye atılamaz, ama cihad sırasında, başkasının, onu öldürmesine engel olamaz, olmamak zorundadır. (Bkz. Dürer, c. 1., s. 283-284; Dâmâd, c. 1., s. 497.)

b) KİMİ DURUMLARDA ÇOCUKLAR, KADINLAR, KÖRLER, KÖTÜRÜMLER, YATALAKLAR:

Bunlar genellikle öldürülmezlerse de bunlardan savaşır durumda olan, "görüş

TURAN DURSUN'UN CENAZE TÖRENİ (6 Eylül).

sahibi" olan, mal sahibi olan, yetki - hükümdarlık makamında olan *öldürülür.* (Bkz. Dürer, aynı yer, Dâmâd, aynı yer.)

Peygamberin şöyle bir buyruğu var:

—"Putataparların yaşlılarını öldürün de, çocuklarını bırakın!" (Bkz. Ebû Dâvûd, Cihâd/121, hadis no: 2670; Tirmizi, Siyer/29, hadis no: 1583.) Kurayza Yahudilerinin öldürülmesi sırasında bu buyruk verilmişti. *"Çocuklar"ın "bırakılması" isteniyordu, çünkü elde bulunan çocuklar, köleler arasında yerlerini alacak ve işe yarayacaklardı.* Hepsi ele geçirilmiş "değerli mal" türündendi. Kaldı ki o sırada "yüzlerce kişi" öldürülürken Müslüman öldürücüler adamakıllı yorulmuştu. Öldürülenler eller bağlı uzunca bir çukurun önünde ödürülmeye hazır bulunduruldukları halde... *Herkes bitkin bir duruma gelmişti adam kesmekten. (Öldürücülerin arasında Peygamberin damadı Ali de vardı. Peygamber de başlarındaydı.) Bu sırada Peygambere dil uzattı diye bir de kadın öldürülmüştü. Kadınların sağ bırakılmasına hükmedildiği halde...* (Karar için bkz. Buhari, Kitabu'l-Meğazi/30, Tecrîd hadis no: 1591, Müslim, Cihâd/64, hadis no: 1768, Tirmizi, Siyer/29, hadis no: 1582. Söven kadının öldürülmesi olayı için bkz. Ebu Dâvûd, Cihâd/121, hadis no: 2671.)

Gece baskınlarında, kâfirler toptan kılıçtan geçirildiğinde, evler yakılıp yıkıldığında öldürülenler arasında "kadınlar ve çocuklar" da bulunuyordu. (Bkz. Ebu Dâvûd, Cihâd/102, hadis no: 2638, Cihâd/121, hadis no: 2672; İbn Mace, Cihad, hadis no: 2840; Ahmet İbn Hanbel, 4/46; Tirmizi, Siyer/19, hadis no: 1570.)

Arkadaşlarından biriyle Peygamber arasında şöyle bir konuşma geçiyor:

— Ey Tanrı Elçisi! Evlere yapılan gece baskınlarında putataparların kadınları, çocukları da öldürülüyor. Ne dersin?

— Onlar da öbürlerindendir (kadın ve çocukların, öbürlerinden farkı yok, öldürülebilirler)! (Hadis için bkz. Ebu Dâvûd, Cihâd/121, hadis no: 2672; Tirmizi, Siyer/19, hadis no: 1570.)

Peygamber böylece, bir yandan "kadın ve çocukların öldürülmemeleri" için buyruk verirken, öbür yandan da "toplu kırım"larda bunların öldürülmesinde bir sakınca olmadığını bildiriyor.

2- NASIL ÖLDÜRÜLÜR?

"Tanrı ve Peygamberiyle savaşanlann ve yeryüzünde fesatlık çıkaranların cezası; *boğazlanarak öldürülmek ya da asılmak, ya da el ve ayaklarının çapraz olarak kesilmesi, ya da bulundukları yerden sürülmeleridir. Bu onlar için dünyadaki rezilliktir.* Ahiretteyse daha büyük azab hazırlanmıştır." (Mâide Suresi, ayet: 33.)

Demek ki "boğazlama" var, "asma" var. Dahası, "işkence" bile var. ("Ellerin ve ayakların çapraz olarak kesilmesi", kuşkusuz bir işkencedir.) *Hadislerde daha başka öldürme biçimleri de yer alıyor: Tümü özetle şöyle sıralanabilir:*

a) KILIÇLA ÖLDÜRME: *Birden boğazlıyarak... Ya da herhangi bir yere kılıcı sokarak... Keserek, parçalayarak...*

b) ASARAK ÖLDÜRME.

c) İŞKENCEYLE ÖLDÜRME.

Peygamberin "işkence (müsle)" yapılmamasını istediği aktarılır. (Bkz. Ebu Dâvûd, Cihâd/120, hadis no: 2667.) Burada sözü edilen "işkence"nin insanın orasını burasını örneğin burnunu, kulağını, kolunu bacağını kesmek, gözlerini çıkarmak türünden olduğu açıklanıyor. (Bkz. Aynı hadis, not: 3.)

İslâm hukukunda da "işkence"nin yapılmaması yolunda hüküm var. (Bkz. Dürer, c.1, s. 283; Dâmâd, c.1, s. 497.)

Ne var ki, *Peygamberin kendisi işkence uygulatmıştır.*

PEYGAMBERİN YAPTIRDIĞI İŞKENCE:

Olayın özeti:

Ukül, Ureyne kabilelerinden birkaç kişi (kimilerinin yazdığına göre: 7-8 kişi) Peygambere gelirler. Müslüman olduklarını bildirirler. Renkleri sararmıştır, hasta oldukları anlaşılmaktadır. Peygamber deve sütü ve *"deve sidiği"* içirerek bunları tedavi etme yoluna gider. Bir süre sonra iyileşmişlerdir. Medine'nin havasının kendilerine iyi gelmediğini ve havası uygun bir kesime çıkmak istediklerini Peygambere söylerler. Peygamber de gereksinimlerini karşılasın diye bir deve sürüsünü, başlarındaki çobanıyla birlikte bunların buyruğuna verir. Ve develerin bulundukları yere giderler. Bir süre, *devlerin sütüyle beslendikten sonra çobanı öldürürler; develeri de alıp götürürler. Olay öğrenilir,* Medine'ye, Peygamber'e iletilir. Peygamber öfkelenmiştir. Adamların yakalanmaları için buyruğunu verir, tümünü yakalattırır. Suçlular Peygamber'in huzuruna getirilirler. Ve Peygamber'in kararı:

— "Elleri ayakları çapraz olarak kesilsin. Gözleri oyulup çıkarılsın!.."

Peygamberin buyruğu uygulanır. Peygamber'in buyruğuyla:

KANLI PAZAR. "Görüş sahibiyse, çocuk, kadın, kör, kötürüm, yatalak da olsa öldürülür".

— Suçluların elleri ayakları çapraz olarak kesilir.

— Gözleri oyulur.

— Medine dışında, güneşin altında ateş gibi yandığı için "harre" adı verilen yere götürülüp konurlar.

— Suçlular su isterler; su verilmez.

— Zavallılar "taşları kemirirler", "ağızlarıyla, dişleriyle toprağı kazarlar".

— Ölünceye dek öylece bırakılırlar.

Buhari bu hadisi yedi yerde ve dokuz yolla, Müslim bir yerde ve yedi yolla, Ebu Dâvüd bir yerde beş yolla, Neseî bir yerde dört yolla aktarıp yazmıştır. Bunu göz önünde tutan Ahmed Naim, hadisin sağlamlığı konusunda şöyle diyor:

"— Altı kitaptan sağlamlık derecelerine göre en sağlamları sayılan dördünde böyle yirmi beş yolla belirlenen, ayrıca Ebu Avâne, İbn Sa'd, Taheri, Taberânî, Abdurrazzak, İbnü't-Talla', İbn İshak ve Vâkidî gibi birçokları tarafından başka birçok yollardan aktarılagelen bu hadis hakkında (gerçek midir, değil midir diyerek) kuşkuya kapılmak hiçbir Müslüman için düşünülemez." (Bkz. Sahih-i Buhâri Muhtasarı Tecrîd-i Sarih Tercemesi, c.1., hadis no: 172, not: 2.)

Hadisi kaynakların bir kesiminde görmek için bkz. *Buhârî*, Zekât/68, Cihad/152; Tecrîd/Vudü' hadis no: 172; *Müslim*, Kesâme/9-14, hadis no: 1671; *Ebu Dâvûd*, Hudüd/3, hadis no: 4364-4371; *Tirmizî*, Ebvâbu't-Tahâre (Taharet)/55, hadis no: 72-73; *Neseî*, Tahrimü'd-Dem/7; *İbn Mace*, Hudüd/20, hadis no: 2578-2579.

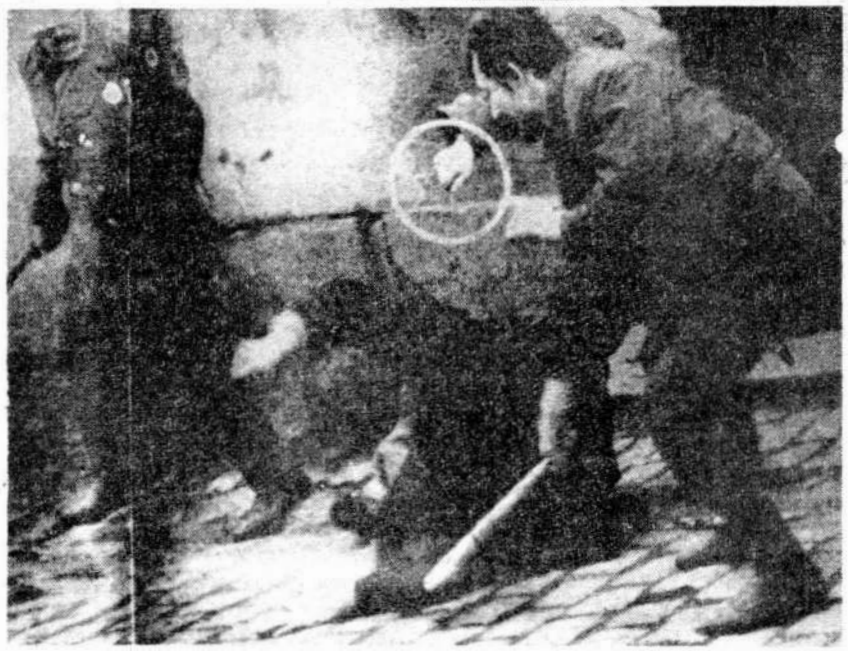

KANLI PAZAR. "Kâfirle öldüreni cehennemde birlikte bulunamaz"

Görülüyor ki, olayı Ahmed Naim'in yazdığı gibi "altı kitabın (kütüb ü sitte) dördü" değil, "altısı" da yazmıştır.

Kimi aktarmalarda, suçluların, "çobanı, işkence yaparak öldürdükleri"nin de eklendiği görülüyor. Onlara da bu nedenle işkence uygulandığı açıklanıyor. Oysa aynı hadiste, şu nedenler de belirtiliyor:

— Suçlulara ayetin hükmü uygulanmıştır.

(Sözü edilen ayet, anlamı yukarıda geçen, Mâide Suresinin 33. ayetidir.)

— Peygamber'in damızlık develerini alıp götürmeye yeltendikleri için bu ceza uygulanmıştır.

Şaşılası durumdur ki, kimi Müslüman yazar, bu olaydaki suçlulara uygulananı, "işkence" türünden saymamaktadır. Bu yazarlar arasında, Tecrid'in "mütercim"i, Profesör Kâmil Mîras da vardır. (Bkz. Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi, İstanbul, 1938, c.5., s. 473.)

Oysa hadisi aktaranlar da, kitaplarında yer verenler de, bunun "işkence" olduğunu açıkça belirtiyorlar. Yalnız, "—Peygamber işkence yapılmamasını istediği halde kendisi nasıl işkence yapmış olabilir?" sorusuna uygun karşılık bulmaya çabalıyorlar. Kimileri, Peygamber'in bu işkenceyi, "işkence edilmesini yasaklamadan önce" uygulattırdığını ileri sürüyorlar. Kimi bunun, bir "kısas" olduğunu savunuyor. Bu görüşte olanlara göre, suçlular da, çobana işkence etmişlerdir. Kimileriyse (genellikle bu görüş benimseniyor), söz konusu olayda işkence uygulatırken, Peygamberin, Maide Suresi'nin 33. ayetinin hükmünü yerine getirdiğini savunmaktadırlar. Ne olursa olsun gerçek saklanamıyor: Peygamber, en

acımasızlann bile kolay kolay yapamayacakları türden bir işkence uygulatmıştır.

d) YAKARAK ÖLDÜRME:

Hamza Oğlu Muhammed aktarıyor: Peygamber bir gün Hamza'yı çağırır, bir savaş birliğinin başına komutan olarak atar ve şu buyruğu verir:

— "Falan kişiyi bulursanız, ateşe atıp yakın!"

Hamza birliğiyle birlikte yola çıkmak üzeredir. O sırada Peygamber Hamza'yı yine çağırır. Bu kez şöyle konuşur:

— "Falancayı bulursanız ateşte yakın, dedim. Ama *önce öldürün, sonra yakın.* Çünkü ateşte yakma cezasını, yalnızca ateşi yaratan verebilir." (Bkz. Ebû Dâvûd, Cihâd/122, hadis no: 2673.)

Ebu Hureyre anlatıyor: Bir gün Peygamber bizi, bir savaş birliği olarak düşmana gönderiyordu. O sırada, Kureyş'ten iki kişinin adlarını vererek: "— Bunları yakaladığınızda ateşte yakın, ikisini de!.." dedi. Bir süre sonra da dönüp şöyle dedi:

— "Size; onları bulursanız ikisini de yakın, dedim ama, yakmayın. Çünkü ateşte yakma cezasını, yalnızca Tanrı verir. Siz bu iki kişiyi yakalayıp öldürün yalnızca." (Bkz. Buhari, Cihâd/107, 149; Ebu Dâvud, Cihâd/122, hadis no: 2674; Tirmizi, Siyer/20, hadis no: 1571.)

Görülüyor ki, Peygamber'in "ateşle yakma" konusundaki tutumu duraksamalı.

Ne var ki hadislerde anlatılanlardan anlaşıldığına göre, *Peygamber'in kimi en yakın arkadaşları bile, "ateşte yakarak öldürme" cezasını uygulamışlar ve "fetva"yı* Peygamber'den aldıklarını belirtmişlerdir:

Ebubekir, Peygamber'in ölümünden sonra başgösteren "dinden dönme" ("ridde") olayları sırasında komutanlarına "talimat" vermiştir:

—"Daha da direnirlerse demirle dağlayın, ateşte yakın!" (Bkz. Taberi, tarih, 1/1881-1885; Leoni Caetani, İslâm Tarihi, çev. Hüseyin Cahid, İstanbul, 1926, 8/276.)

Ve bu talimat tüyler ürpertici biçimde uygulanmıştı: *Hâlid İbnü'l-Velîd* (ölm. 642. Mekke'nin fethinden bir süre önce Müslüman olmuştur.) savaş sırasında, *"ateş çukurları"* açtırmış, yaktırdığı ateşin içine, birçok kimseyi diri diri attırıp yaktırmıştır. Kadın da vardır bunların içinde. *Bir tutsak kadına, Müslüman olması önerildi. Kadın kabul etmedi.* Önünde yanan ateşe atılacağı söylendi. Kadın, "-hoşgeldin ölüm! Yazık ki başka kurtuluş yolum yok. O yüzden kendimi atıyorum ateşe." anlamındaki şiiri okuyarak kendini kaldırıp ateşe attı. Ve tabii cayır cayır yandı. (Bkz. Habiş, yaprak 2 -34; Caetani, aynı kitap, 8/306.)

Ebubekir'in "ateşte diri diri yakma cezası"nı nasıl verebildiği sorulduğunda Peygamber'in bu tür cezaya izin verdiği söylenerek karşılık verilir.

İnsanları, inançlarını bırakmıyorlar diye, "ateş çukuru"na attırıp yaktıranlardan birinin de Ali olduğu aktarılır: Buhârî'nin de yer verdiği bir hadiste, Ali'nin "bir topluluğu ateşe attırıp yaktırdığı", İbn Abbas'a söylendiğinde *İbn Abbas*'ın şöyle dediği belirtilir:

— *"Ben olsaydım bunu yapmazdım. Çünkü Peygamber: '—Tanrı'nın verdiği ceza biçiminde ceza vermeyin!' demişti. Ben olsaydım öldürürdüm yalnızca."* (Bkz. Buhârî, Cihâd/149; Tecrîd, hadis no: 1264; Nesei, Tahrîmu'd-Dem/14.)

Peygamberin damadı olan Ali nereden fetva almış olabilirdi? Fetvanın kaynağı Peygamber'den başkası olabilir miydi?

Peygamber, kimi yerleşme bölgelerinin "yakılması"nı buyurmuştu. (Bkz. Ebu Dâvûd, Cihâd/91, hadis no: 2616; İbn Mace, Cihad, hadis no: 2843.) Kuşkusuz Peygamber'in "yakılması"nı buyurduğu yerleşim yerinde "insanlar" da vardı. Zaten İslam hukukunda da böyle durumlarda, "insanları yakma"nın "mekruh" olmadığı açıklanır. (Bkz. Ebu Dâvûd, Cihâd/122, 2673 nolu hadis, not: 2, c. 3, s. 124-125.)

B- YAKMA-YIKMA VE YAĞMA:

1- EVLER, MAHALLELER, KÖYLER, KASABALAR YAKILIR, YIKILIR, YAĞMALANIR.

Birçok örneği vardır bunun. Peygamber döneminde de, daha sonraki dönemlerde de...

Peygamber'in döneminde "gece baskınları" düzenlenirdi Peygamber'in buyruğuyla. "—Öldür, öldür!" parolalı (şiar) olarak. Sonra da yağmaya girişilirdi. (Bkz. Ebu Dâvud, Cihâd/102, hadis no: 2638; İbn Mace, Cihâd/30, hadis no: 2840.)

İşte bir başka hadis:

Filistin'de "Übnâ (sonraları 'Yübnâ')" denen bir yerleşim yeri. Peygamber buraya bir baskın düzenliyor. Baskını yapacaklara da buyruğu şöyle veriyor:

— "Sabahleyin Übnâ'ya (ansızın) baskın yap ve orayı *yak!"*

Buyruk yerine getiriliyor. Yani "Übnâ" köyü yakılıyor. İçindekilerle birlikte. (Bkz. Ebu Dâvûd. Cihâd/91, hadis no: 2616, c.3., s. 88, ayrıca s. 124'deki 2 no.lu not; İbn Mace, Cihâd/31, hadis no: 2843, c.2., s. 948.)

İslam hukukunda da düşman evlerinin yakılması caiz görülmüştür. (Bkz. Dâmâd.)

2- DÜŞMANIN BULUNDUĞU YERDEKİ AĞAÇLAR, ÜRÜNLER YAKILIR, YA DA KESİLİR.

Örnek:

Peygamber Benû Nadîr kabilesinin hurmalıklarını yaktırmıştı, ayrıca kestirmişti. Haşr Suresi'nin 5. ayetinde bu olaya kısaca değinilir. Bu ayetin, Diyânet çevirisindeki anlamı şöyledir: "İnkârcı kitap ehlinin yurtlarında hurma ağaçlarını kesmeniz veya onları kesmeyip gövdeleri üzerinde ayakta bırakmanız, Allah'ın izniyledir. Allah, yoldan çıkanları böylece rezilliğe uğratır."

Bu ayette geçmeyen "yakma olayı", hadislerde yer alır. (Bkz. Buhârî, Cihâd/154, Hars/6, Meğazi/14, Tesir/59/2, Tecrid, hadis no: 1576; Müslim, Cihâd/29-31, hadis no: 1746; Ebû Dâvûd, Cihâd/91, hadis no: 2615; Tirmizi, Siyer/4, hadis no: 1552; İbn Mace, Cihad/31, hadis no: 2845; Dârimî, Siyer/22; Ahmed İbn Hanbel, 2/8, 52, 80.)

İslam hukukunda da, cihad sırasında, düşman kesimindeki yaş ağaçların kesilebileceği, kesilmeden yakılabileceği hükme bağlanmıştır. (Bkz. Dâmâd, c.1., s. 496.)

C- YALAN, HİLE, TUZAK:

Hadis:

— *"Savaş hiledir!"* (Bkz. Buhari, Cihâd/107, Tecrîd, hadis no: 1268; Müslim, hadis no: 1739; Ebu Dâvûd, Cihâd/101, hadis no: 2636-2637; İbn Mace, Cihad/28, hadis no: 2833, Ahmed İbn Hanbel, 1/81, 90.)

Yani "cihâd" sırasında "her tür yalan, aldatma, hile, tuzak, mübahtır."

Buharî, buna bir örnek olarak, Eşref Oğlu Ka'b'ın "hileyle öldürülüşü"nü gösteriyor.

Eşref Oğlu Ka'b (ölm. 625), genç bir şairdi. Peygamberi ve inanırlarını eleştiriyordu.

Peygamber bir gün arkadaşlarına "-bu adamı öldürebilecek kimse var mı?" diye sordu. "Mesleme Oğlu Muhammed" ortaya atıldı: "—Ben varım!" dedi. Eşref Oğlu Ka'b'ın nasıl öldürülebileceği planlandı. "Yalan"lar uyduruldu, "tuzak" hazırlandı ve sonunda, bir gece, kalesinde bulunan şairin kafası kesilerek plan sonuçlandırıldı. Ve baş, Peygamber'e alınıp götürüldü. (Bkz. Buhari, Cihâd/158/1, Rehn/3, Tecrîd, hadis no: 1578; Müslim, Cihâd/119, hadis no: 1 01; Ebu Dâvûd, Cihâd/169, hadis no: 2768.)

IV- CİHÂDIN "FAZİLETİ" (ÜSTÜNLÜĞÜ - SEVABI - ÖDÜLÜ):

Ayetlerde, hadislerde ve yorumcuların sözlerinde, "cihâd"ın inanırlara neler sağlayacağı uzun uzun anlatılır. Bu konuda bir ayetle bir hadisi anımsatmak yeterlidir:

AYET: Yukanda değinilmişti. Diyanet'in çevirisindeki anlamı şöyledir:

— *"Allah* şüphesiz, Allah yolunda savaşıp öldüren ve öldürülen *mü'minlerin canlarını ve mallarını-* Tevrat, İncil ve Kur'an'da söz verilmiş bir hak olarak - *cennete karşılık satın almıştır.* Verdiği sözü, Allah'tan daha çok tutan kim vardır? Öyleyse yaptığınız alışverişe sevinin! Bu, büyük başarıdır." (Tevbe Suresi, ayet: 111.)

HADİS:

—"Kâfirle öldüreni, Cehennemde birlikte bulunamaz." (Bkz. Müslim, İmaret/130-131, hadis no: 1891; Ebu Dâvûd, Cihâd/11, hadis no: 2495; Nesei, Cihad/9; Ahmed İbn Hanbel, 2/263, 340, 342...)

Yani "kâfir" kesinlikle cehenneme gideceğine göre, onu öldüren Müslüman da kesinlikle cehenneme değil, cennete gidecektir. Öyleyse, Müslüman, "kâfir öldürme"ye bakmalıdır sürekli. ■

ÖZAL-POLİS BİR TARAFTA, ORDU-MİT ÖBÜR TARAFTA

Özal-Ordu kapışmasının ayak sesleri

Torumtay'ın Askeri Şûra öncesinde yaptığı komutanlar toplantısı. Özal'ın asker işi orada bitirildi. MİT'te yeniden düzenleme. MİT polisten gelen bilgilere değer vermiyor. MGK'nın Hamdi Ardalı konusundaki istekleri. Ardalı'nın yaslandığı güç. ANAP'ın para kaynakları.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necip Torumtay, "İşte liste burada" dedi. Eliyle masada duran dosyaları gösteriyordu. Masanın çevresinde Yüksek Askeri Şûra'nın asker üyeleri oturuyordu. Torumtay, birkaç gün sonra yapılacak Askeri Şûrası toplantısından önce silah arkadaşlarını çağırıp Genelkurmay'ın düşündüğü tayin ve terfiler hakkında bilgi veriyordu.

"KONUŞAN BURDA KONUŞSUN"

Konu hassastı. Özal'ın Ordu üzerindeki hesapları biliniyordu. Çankaya, Kemal Yamak tarafından planlanan İbrahim Türkgenci ve Aşir Özözer gibi komutanların yükseltilmesi operasyonunu gündeme getirecekti. Ağustos başında Genelkurmay'da yapılan toplantı, Özal'ın hamlesinin boşa çıkarılmasını amaçlıyordu. Torumtay kendilerinin düşündüğü tayin ve terfilere ilişkin listeyi Şûra'nın asker üyelerine okuduktan sonra şöyle dedi: "Konuşacak varsa, şimdi burada konuşsun. Yarın sivillerle toplandığımızda kimsenin konuşmasını istemiyorum.

"Özal'ın başkanlığında yapılan Şûra'ya askerler böyle gittiler, istediklerini de yaptılar. 1990 tayin ve terfilerinde Özal tamamen devre dışı kaldı.

Doğan Güreş'in Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na gelmesi, bir dönemeçti. Özal, o zaman Başbakandı ve Kararname kendisine plajda imzalattırılmıştı. Özal'ın Ordu içindeki etkisi artık yokuş aşağı gidecekti. Bu süreç, 1990 Ağustos'unda Özal'ın elini Ordu'dan çekmeye razı edilmesiyle noktalandı. Turgut Bey, 1987 Ağustos'unda Üruğ-Öztorun ekibini tasfiye ederken sahip olduğu gücü artık yitirmişti.

"İLGİNÇ" TOPLANTI

7 Ekim tarihli *Hürriyet*, Milli Güvenlik Kurulu'nun asker kanadının Antalya'da "Mini Savaş Zirvesi" niteliği taşıyan toplantıda bir araya geleceğini haber verdi. Gerçi toplantı *Hürriyet*'in bildirdiği çapta gerçekleşmedi. Torumtay, Antalya'da sadece MGK Genel Sekreteri Nezihi Çakar ve Ege Ordu Komutanı Fikret Küpeli ile görüştü. Ama gazete, haberde kullandığı sözcükleri, Ordu-Özal çelişmesini bütün çıplaklığı ile sergileyecek biçimde seçmişti. Olası toplantı için, "dikkat çekici", "değişik yorumlara neden oldu", "İlginç olarak nitelendi" gibi "İlginç" ifadeler kullanıldı.

Ordu'nun Özal tarafından izlenen maceracı Körfez politikasını desteklemediği birçok kaynak tarafından dile getirilmiş, bizzat Ordu üst kademeleri tarafından basına sızdırılmıştı. *Yüzyıl*, 26 Ağustos tarihli 4. sayısında "Ordu ve Dışişleri Özal'a karşı" başlıklı haberi yayımlamıştı.

"BAZI GÜÇLER"

6 Ekim tarihli *Güneş* gazetesinde ise Cengiz Çandar anlayanın anlayacağı çapraşık bir cümleyle çatışmayı açığa vurdu. Çandar'ın cümlesi şöyle: *"Asil Nadir*'den başlayarak Rauf Denktaş'a uzanan ve hatta Türkiye'deki bazı *'güçler'*i de devreye sokarak Türk hükümetini ve hatta bizzat *Turgut Özal*'ı *'kıskaca almaya'* yönelen *"senaryo"*nun ana hatları budur..

Çandar, bir Kıbrıs senaryosundan sözediyor. Cümlesindeki "bazı güçler" terimi yerine, Ordu'yu koymak gerekiyor.

Kıbrıs konusunda da Ordu'nun Özal ve özellikle Asil Nadir'den farklı tutumda olduğu Özal'ın ve Amerika'nın has yazarı tarafından vurgulanmış oluyor. Özal şimdi Nadir'in yardım isteyerek uzanmış elini Ordu'nun baskısı ve işte o "senaryo"nun bir başarısı sonucu olarak mı tutmuyor acaba?

"MGK'NIN MİT REORGANİZASYONU"

Özal Ordu'ya karşı MİT konusunda giriştiği mücadeleyi de kaybetmişti. Hiram Abas'ın sivil müsteşar yapılması hesabıyla hazırlanan operasyon, ünlü MİT Raporu'yla noktalanmıştı.

Üst düzey bir MİT görevlisi, *Yüzyıl*'a MİT'deki durumu anlatıyor: "MİT'te müthiş bir reorganizasyon faaliyeti var. Çalışanlar doçent profesör seviyesinde insanlar. Bu, birtakım işi. Teoman Paşa misafir ama makul bir adam. MİT'te daire başkanlarının çoğu sivil. Emekli generaller ve Teşkilat'taki görevi kişisel çıkar için kullananlar tasfiye edildi. Bu düzenlemeleri Müsteşar yardımcıları Milli Güvenlik Kurulu ile birlikte yapıyorlar." MİT görevlisi, Özal ve adamlarının çamura batmış olduklarını, "MİT'in de bunu bildiğini" söylüyor, "Özal kaybetti ve geri çekildi.

1990 ASKERİ ŞÛRA. Özal'ın Ordu'daki nüfuzuna konan nokta.

Artık Ordu hakim."

MİT görevlisi, çok önemli bir saflaşmaya dikkat çekiyor. "Bir yanda Ordu ve MİT,karşı tarafta Özal ve polis!" Anlattığına göre "MİT bugün ciddi bir savaş veriyor. İstihbaratı topluyor, polise veriyor, polis ise faile haber veriyor, operasyonu çıkmaza sokuyor." Hatta MİT içinde bu duruma karşı basın aracılığıyla bir çıkış yapılması düşüncesi bile yaygınlık kazanıyormuş.

MİT görevlisine göre, "Polis bölünmüş durumda. Takunyacılar, kafatasçılar, Kürtçüler, son sırada da paracılar var. Hangi istihbarat gitse hemen o kişi veya grupla yandaş olanlar haberdar oluyor" MİT görevlisi, bu işten bizzat Özal'ı sorumlu tutuyor. ANAP, MİT ve polisten aldığı istihbaratı parası olan gruplara karşı kullanıp onları hizaya sokuyormuş. Fonlara, vakıflara, derneklere bağış yapmaya zorluyor onları. Örnek Malatyalılar Derneği."

MİT, POLİSİ İŞE KARIŞTIRMIYOR

Sadece üst düzey MİT görevlisi değil, birçok kaynak MİT'in artık polise güvenmediğini doğruluyor. Hiram Abas'ın öldürülmesinden sonraki gelişmeler de bunu doğruluyor. Gazeteler suikastçileri bizzat MİT'in, polisi işe sokmaksızın araştırdığını yazıyorlar.

11 Ekim tarihli *Hürriyet*, "MİT Abas'ı öldürenleri biliyor" başlıklı haberinde, MİT'in İstanbul polisinden ayrı çalıştığını özellikle vurguluyor. MİT Ankara'dan da bazı elemanlarını bu iş için Istanbul'a yolladı. Hamdi Ardalı'nın başında bulunduğu İstanbul polisi ise "Bir iz bulamadık" açıklamaları yapmayı sürdürüyor.

MGK, ARDALI'YI İSTEMİYOR

MİT görevlisi, Hamdi Ardalı'nın Hiram Abas'ın öldürülmesinden hemen sonra yaptığı, "silah başka eylemlerde de kullanılmış" biçimindeki açıklamasını "son derece saçma" bulduğunu söylemişti *Yüzyıl*'a. "Hemen tespit ettik, işi bitirdik diye açıklama yapılmaz. Kirli silah bilgisini ciddiye almayın. Polisin uydurmasıdır. Ardalı artık gitmelidir. Geç bile kalındı."

Ardalı'nın gitmesini sadece MİT görevlisi istemiyor. Körfez krizinden hemen sonra MGK Çankaya'da olağanüstü toplanıyor. Toplantıda Hükümet'e, Emniyet, MİT ve Askeri İstihbarat'ın verdiği bilgilere dayanılarak tavsiyeler yapılıyor. Tavsiyeler arasında Ardalı'nın İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden alınması da var. Emniyet ve MİT'in üst düzey görevlerinden emekli olmuş veya halen görevde bulunan kaynaklar *Yüzyıl*'a, MGK'nın bu yöndeki isteklerinin Abas'ın öldürülmesinden sonra da tekrarlandığını söylediler. Ama Ardalı alınamıyor. Neden?

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün bir yetkilisi, Ardalı'nın ANAP'a önemli miktarda para aktardığını söylüyor. İstanbul yeraltı dünyasının sınırsız maddi olanaklarının ANAP'a aktığı kanalları gözden uzak tutmamak gerektiğini belirtiyor. Yetkili Ardalı'nın alınması bu kanalları tıkayabilir, görüşünde.

Ardalı'nın oğlu Atilla'nın Ertan Sert'le arkadaşlığı dillere destan. "Kurban Bayramı'nda Atilla Ardalı'nın trafik kazası geçirdiği basında yeraldı. Ama altındaki Mercedes'in Ertan Sert'e ait olduğu yazılmadı." Ardalı'nın Korkut Özal tarafından korunduğunu da yeniden anımsamak gerekiyor.

DENGE BOZULURKEN

Gerçi dini sosyal uyanışın önüne bir barikat olarak dikme planı 12 Eylül'e yani o dönemin Ordu hiyerarşisine ait. Ama şimdi seriat devletin tamamını istiyor. Arkası arkasına laik aydınların öldürülmesiyle sonuçlanan cinayetler dikkatleri bu dinci tırmanışa yöneltti. Üstelik katiller bulunamıyor. Ordu'nun bu durumdan rahatsızlık duyduğu, polis içindeki dinci örgütlenmeyi daha sık gündeme getirdiği görülüyor. MİT'ten emekli bir üst düzey görevli, MGK'nin polisten gelen bilgilere "itibar etmediğini" döne döne anlatıyor.

Körfez krizi konusundaki ayrılık aslında MİT raporundan, hatta Üruğ-Öztorun operasyonundan bu yana derinleşen Özal-Ordu çatışmasının son boyutunu oluşturuyor. Körfez krizi konusunda Ordu, maceranın zararlarından ürken Türk büyük burjuvazisinin eğilimlerini de yansıtarak Özal'a soğuk bakıyor.

Özal-Ordu çatışmasının ayak sesleri artık apaçık duyuluyor. Şimdiki hassas dengelerin dayanaksız olduğu konusunda herkes aynı görüşü taşıyor. Köşe yazarlarının karamsarlığı giderek kararan bu tablodan yansıyor olmalı. ■

SÜRGÜNÜN AMACI DİYARBAKIR CEZAEVİ'Nİ İTİRAFÇILAŞTIRMAK

Tutuklular alarmda

Cezaevi temsilcisi sürgünden iki gün önce *Yüzyıl*'a konuştu. "Önce Diyarbakır Cezaevi hizaya getirilecek. Sonra sıra Eskişehir'e gönderilmede". İdare hiçbir uzlaşmayı kabul etmiyor. Cezaevlerinde yeni açlık grevi dalgası başladı.

HEPSİ SÜRÜLDÜ.
Arka sıra: Nurettin Yıldırım, Hilmi Aydoğdu, Doğu Perinçek (tahliye oldu), Habib Enez, Ferhat Gümüşboğa. Ön sıra: M.Şirin Tunç, İhsan Gedik, Eyüp Erol, Tacettin Dolu. (Fotoğraflar 21 Ağustos'ta çekildi).

7 Ekim gecesi Diyarbakır'ın Bağlar semti sakinleri, 12 Eylül döneminin o kabuslu günlerini adeta yeniden yaşadılar. Sabaha kadar cezaevinden gelen slogan ve bağırtılar çevre halkını uyutmadı. Sürgünü çıkan 95 kişi sökülüp alınmak isteniyordu. Tutuklular daha önceki sürgünlerde olduğu gibi kolkola girip kenetlendiler.

COP, KALAS VE TEKMEYLE...

Remzi Avcı ve M. Şirin Tunç şu anda Ceyhan Özel Tip Cezaevi'nde. İkisi de Diyarbakır sürgünü. Başkaları da var. *Yüzyıl*'a sürgünler adına ortak açıklama yaptılar:

"7 Ekim akşam saat beş sularında, özel tim, komando ve sivil polis ekipleri, Diyarbakır 1 Nolu Cezaevi'ni dışardan ablukaya aldı. Bir saat sonra, Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı ve bir polis ekibi benim dahil olduğum tutuklu temsilciliği ile koğuş sorumlularını idare bölümüne çağırdı. Cumhuriyet Savcısı yüz kişinin sürgün edileceğini, bunun için sürgün edileceklerin hazır olmalarını istedi. Tutuklu temsilcisi olarak sürgün edileceklerin listesini isteyince, savcı, "Liste verme yetkisinin olmadığını" hazırlanmadığımız takdirde zor kullanacağını söyledi. Zorla sürgüne karşı olduğumuzu belirterek koğuşumuza geri dönmek istedik. Savcı da "Tamam siz gidin, getirirsem dışarki komutandan listeyi almaya gideyim" deyip dışarı çıktı.

Bir süre sonra tutuklu temsilciliği ve koğuş sorumluları olarak tekrar idare bölümüne çağrıldık. Burada bizleri sivil polis, özel tim ve komandolar zorla etkisiz hale getirip ağızlarımızı kapattılar. Daha sonra coplayarak, yerde sürükleyerek karga tulumba sevk arabasına attılar."

Kalan tutukluların temsilcisi Ümit Doğan, Sosyalist Parti'ye mektup yazmış. Olayların gelişimi şöyle: "Koğuşlarımızdan zorla çıkarılıyoruz, tüm eşyalarımıza, battaniye, nevresim, çarşaf, kışlık ve yazlık giysilerimiz, iç çamaşırlarımız, ayakkabılarımız, sigaralarımız, koğuşta bulunan radyo, buz-

dolabı, teyp, dergi, kitap, savunmalarımız, iddianamelerimiz dahil tüm özel eşyalarımıza el konuluyor ve başka koğuşlara dağıtılıyoruz. uygulamalar çok yönlü olarak ve artarak sürdürülüyor. Cezaevi yönetimiyle görüşme taleplerimize cevap verilmiyor. Görüş günümüz olduğu ve ailelerimiz geldiği halde görüştürülmüyoruz. Bu koşullar altında 90'a yakın arkadaşımız akşam saat 11'den sonra başlayıp saat dörde kadar süren insanlık dışı işkenceler yapılarak ve hiçbir gerekçe gösterilmeden sürgün edildiler. Yaralananların, çeşitli yerlerinden cop, kalas, tekme vb. darbe yiyenlerin vücutlarında halen mevcut olan işkence izlerinin tespiti için doktor isteğimiz yerine getirilmiyor."

Yaralanan tutuklulardan Abdulvahap Akın şu anda Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde tedavi görüyor. Ayrıca sürgüne gönderilen tutuklulardan da yaralılar olduğu alınan haberler arasında. Cezaevindeki yaralı tutukluların doktor talebi karşılanmış. Ancak gelen doktorun rapor vermemesi ve yalnızca ilaç yazmakla yetinmesi üzerine, tutuklular tedaviyi kabul etmediler.

İDARE İLLE KAVGA DİYOR

En dikkat çekici nokta, idarenin sürgünden sonra uzlaşmaz tutum içine girmesi. Cezaevi yönetimi tutuklularla her türlü görüşmeyi kesmiş durumda. Tutukluların Ümit Doğan'ı temsilci olarak seçmelerine karşı tutumu ise, "Temsilci diye bir şey kabul etmiyoruz" biçiminde.

Sürgün olayı gerçekleşmeden iki gün önce *Yüzyıl*, Cezaevi temsilcisi Remzi Avcı ile görüşmüştü. Konu, Eskişehir Cezaevi ve sürgündü. "Diyarbakır Cezaevi birçok özelliği ile öbür cezaevlerinden ayrılır" diyordu. "Devlet burayı 'İtirafçı Cezaevi' yapmak istiyor. Planın birinci kısmı bu. Daha sonra tüm cezaevlerindeki PKK önderlerini Eskişehir'de toplayacaklar. Bu da planın ikinci kısmı. Eskişehir sürgününde de başarılı olurlarsa sıra ötekilerin Eskişehirlileştirilmesine gelecek. Ama tabii ki bu, onların hesapları. Ne ölçüde başarılı olacaklar bunu zaman gösterir... Biz bugünkü haklarımızı elde edene kadar çok can verdik. Bundan sonra da can vermemiz gerekiyorsa, vereceğimizden kimsenin kuşkusu olmasın. Herhangi bir sürgün girişimi olursa buna karşı direneceğiz."

HANGİ TUTUKLU NEREYE GÖNDERİLDİ

NAZİLLİ
İrfan Mantaroğlu
Beşir Bumin
Şeyhmus Betlu
Bahattin Boyacı
Mehmet Botanlı
Nihat Çelik
Vahit Demir
Hamdullah Bulut
Mehmet Kaya
Hıdır Kırmızıçiçek
Muhsin Karahan
İsa Kızıl
Mecit Gümüş
Halit Güleç
Hüseyin Gezer

BARTIN
Nurettin Yıldırım
Mehmet Dölek
Hüseyin Duran
Tacettin Dolu
Ahmet Demir
Hıdır Toktaş (Dev-Yol davası)
Süleyman Ünal
İbrahim Ulutaş (Dev-Yol davası)
Ahmet Önen
Zübeyir Şimşek
Nazım Durak

MALATYA
Ferhat Gümüşboğa
İhsan Gedik
Yılmaz Çelik
İsmail Başaran
Habib Enes
Bilal Yıldız
Mustafa Okçu
Ümran Özkurt
Ali Demir
Müslüm Elma (TKP/ML davası)
Eyüp Erol
Mahmut Ekmen
Emin Kılıç

AYDIN
Aziz Oktay
Mehmet Emin Yalçın
Adnan Yüksel
Ali Zoroğlu

BURSA
Hasan Hayri Arslan (TKP/ML davası)
İbrahim Akkurt
M.Emin Armutlu
Ferhat Aktop
M.Ali Artuk
Şemsettin Aytimur
Süleyman Solhan
Muhammet Soymurat
Kamil Sitti (Dev-Yol davasından tutuklu)
Osman Tan
Mustafa Tanrıverdi
Ahmet Kırvar

CEYHAN
Remzi Avcı
Şirin Tunç
Fikri Tunç
Şakir Eren
Ali Özdemir

AMASYA
Ali Temel
Yaşar Adanır
Hüseyin Barış
İbrahim Bilen
Nezir Çelik
Süleyman Coşkun
Necat Coşkun
Mehmet Çağlı
Mecnun Demiralp
Cuma Kuzu (Dev-Yol davası)
Bedrettin Altun
Süleyman Ürün
Halil Çelik Aslan
Fikri Var
Enver Şimşeksoy
Naif Kurt
Halef Cesur

ÇANAKKALE
Hamza Karakul
Hakkı Aygün
Mehmet Adıbelli
A.Haydar Akgün (TKP/ML davası)
Ömer Abay
Hilmi Aydoğdu
Mehmet Kızılaslan

Not: Parantez içinde belirtilen dışındakiler PKK davası tutukluları.

Nurettin Yıldırım'ın Bartın'dan telgrafı:

Diyarbakır Cezaevi 7 Ekim gecesi basılarak zorla yüze yakın tutuklu başka cezaevine sürüldü, sürgün edilenlerin çoğu tutuklu konumunda olanlardır. Bu haksız uygulamalara karşı tüm kamuoyunun duyarlı kılınmasını istiyoruz. Biz 12 kişi de Bartın'a sürüldük. Selamlar.

NURETTİN YILDIRIM. PK.83 67400 BARTIN

YENİ BİR AÇLIK GREVİ DALGASI

Sosyalist Parti Diyarbakır il örgütü yaptığı açıklamada, uygulamayı hükümetin Körfez krizini fırsat bilerek bölgede halka karşı giriştiği şiddet hareketinin bir parçası olarak değerlendirdi. Benzer bir değerlendirmeyi İHD Diyarbakır Şube Başkanı Hatip Dicle de yaptı. İktidarın uygulaması yeni bir açlık grevi dalgasını başlatıyor.

Bu arada Ceyhan Cezaevi'nden çeşitli siyasi hareketlere mensup 15 hükümlünün ortak imzasıyla yapılan açıklamada yapılan saldırı ve sürgün kınanmakta, bütün bunların amacı ise şöyle açıklanmakta:

"Amaçlanan, devrimci tutsakları 'yalnız'laştırarak hem fiziki, hem de psikolojik bir yıkıma uğratmaktır. Yıllardır işkenceyle ve sağlıksız koşullarla sakat bıraktığı, fiziki olarak güçsüz düşürdüğü, çoğunun bünyesinde kalıcı hastalıklara yol açtığı devrimci tutsakları şimdi de her şeyden yalıtarak tek havalandırma ve tek kişilik hücrelere sokarak psikolojik dengesini, duygularını, bilinç üretim düzenini bozmak, biyolojik olarak eritmek gibi yöntemlerle tüketmektir."

Bu arada geçtiğimiz günlerde Diyarbakır Cezaevi'nden tahliye olan *Yüzyıl* dergisi Genel Yayın Yönetmeni Doğu Perinçek, olaylar üzerine bir basın toplantısı düzenledi. Perinçek, hükümetin yasal bir ortamı, yasal olmayan bir uygulamayla bozduğunu söyledi.

Perinçek, basına da sitem etti. "Tutuklular ölmeden haber yapmıyorsunuz, bari bu sefer yapın!".

Tutuklular, Diyarbakır Cezaevi'nde huzurlu bir ortamı onlarca can pahasına gerçekleştirmişlerdi. Hükümet barış istemiyordu. Uygulama yasal değildi, çünkü sürülenlerin büyük çoğunluğu hükümlü değildi, Diyarbakır'da yargılanıyorlardı. İkincisi, cezaevinde bir yığılma da yoktu. Ranzalar boştu. Amaç, tecrübeli tutukluları sürerek yasadışı bir tahakküm kurmaktı.

SÜRÜLEN TKP/ML VE DEV-YOL TUTUKLULARI.
Ayaktakiler: Hıdır Toktaş, İbrahim Ulutaş, Süleyman Coşkun (PKK davası tutuklusu), Mesut Kuzu, Müslüm Elma. Oturanlar: Kamil Sitti, A.Haydar Akgün, Doğu Perinçek, Ferhat Aktop (PKK davası tutuklusu), Hasan Hayri Arslan.

Diyarbakır Cezaevi şu anda açlık grevinde. Tutuklu yakınları 12 Ekim günü Sosyalist Parti Diyarbakır il binasında açlık grevine başladılar. Nusaybinli tutuklu yakınları, SP ilçe binasına gelerek, sürgünleri protesto ettiler ve gerekirse açlık grevine, ölüm orucuna başlayacaklarını bildirdiler. SP örgütü ilçede 2 bine yakın bildiri dağıttı. İlçe sekreteri ve iki üye bir süre gözaltına alındı. Bu arada SP'nin imza kampanyası yayılıyor. 11 Ekim gününe kadar İçişleri ve Adalet Bakanlığı'na 250 telgraf çekildi. 1000 dolayında imza toplandı.

Tüm tutuklular adına Diyarbakır Cezaevi'nden Ümit Doğan sesleniyor:

"Bütün ilerici-demokrat-yurtsever kamuoyunu, başlatmış olduğumuz açlık grevini desteklemeye çağırıyoruz. Ben insanım diyen her bireyin insanlık onurunu koruma kavgamıza omuz vermesi, onun en vazgeçilmez insani görevidir." ■

MEHMET ŞENOL

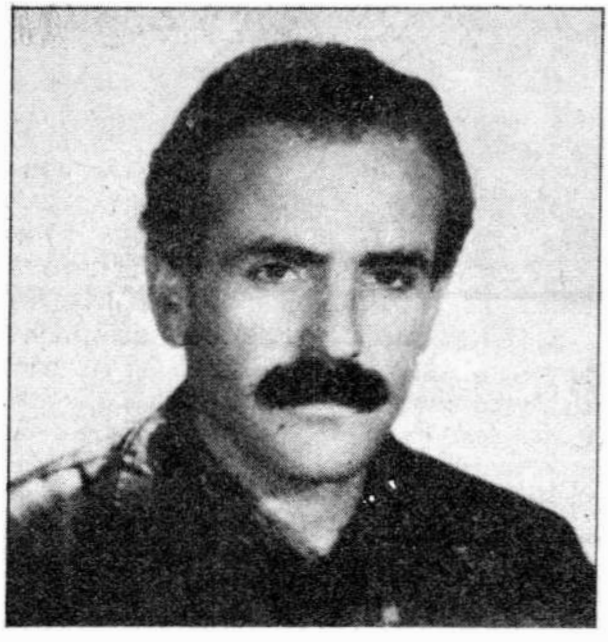

İç ve dış düşmana rağmen 18 yıllık geleneğimizin onurlu simgesi, proleter hareketin genel sekreter yardımcısı, ölümsüz önder;

BABA ERDOĞAN

seni, Halk Demokrasisi, Bağımsızlık, Sosyalizm ve Yüce Altın Çağ mücadelemizde sonsuza dek yaşatacağız.

Ö; 17 Eylül 1990'da, bedenini toprağa, mücadelesini halkımıza armağan ederek ölümsüzleşti.

TÜRKİYE'DEN VE YURTDIŞINDAN MÜCADELE ARKADAŞLARI

ORPA **ORHAN** ELEKTRİKLİ EV ALETLERİ
PAZ. ve TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
Ayvalı Cad. No: 7/A Eğlence/ANKARA Tel: (4) 322 59 29

ELEMAN ARANIYOR

★ Lise mezunu

★ Askerliğini yapmış

★ Sorumluluk taşıyabilecek kişilere devamlı iş

★ Türkiye'nin her yerinde çalışabilirsiniz.

★ Arabası olanlar tercih edilir.

ALİ ÇİÇEK (OZAN GARİP)

UNUT BENİ

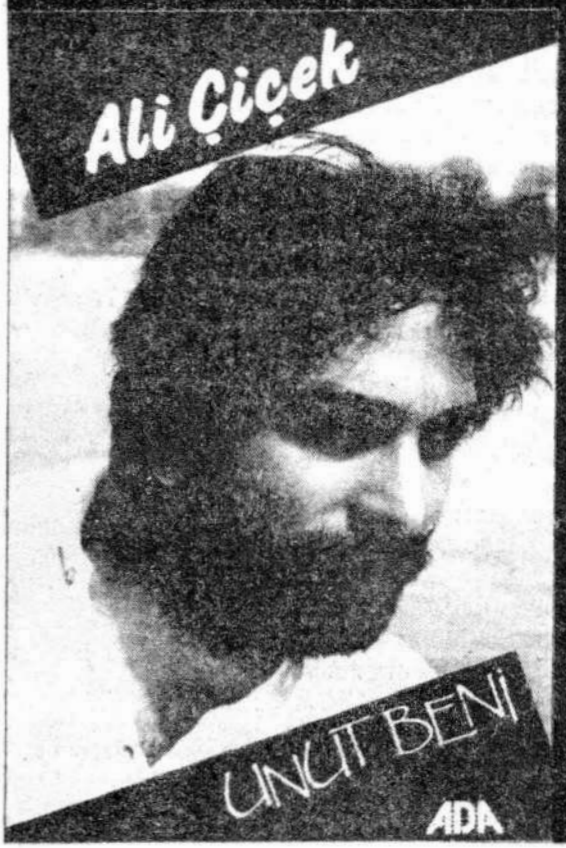

KASETÇİLERDE
Yurt Dışı Tel: 0221/12 31 39 B.ALMANYA

MUZAFFER KIRÇAY

(1950-.....)

Bu dünyada bir nesneye
Yanar içim göynür özüm
Yiğit iken ölenlere
Gök ekini biçmiş gibi

Yiğit erim, can Muzaffer'im, sensizlik
İkinci yılını doldurdu. Yüreğim ağlamasını
Sürdürecek hep. Bitmeyen, acı özleminle
Ve sevgiyle anıyorum.

Sevgi Sevmeler ve Özkul Ailesi adına
Eşin Tülay KIRÇAY

KAMUOYUNA

Dikkatlerin Körfez krizinde olduğu şu günlerde, bundan yararlanmaya çalışan devletin Kuruköy'de dört gün süreyle köylüleri hapsederek, işkenceye tabi tutmasını, ardından Nusaybin ve Bismil'de devlet güçlerinin halka saldırarak yüzlerce kişiyi gözaltına almasını ve bu zincirin son halkası olarak Diyarbakır Cezaevi'ndeki siyasi tutuklulara adeta ikinci bir hapis yaşatarak sürgün etmesini, anti-demokratik ve insanlık dışı uygulamalar olarak görüyor, devletin bu tutumunu protesto edip, şiddetle kınıyoruz.

SOSYALİST PARTİ
Nusaybin İlçe Örgütü

Hastaneden sorguya

Ümraniye Tekel Satış Deposu'nun soyulması sırasında çıkan çatışmada yaralanan üç kişiden Akif Kama ve Edip Dansık hastaneden çıkarılarak sorguya götürüldüler. YaralılardanMehmet Yeşilçalı'nın ağır yaralı olduğu halde polisler tarafından sorguya alınmak istendiği öne sürüldü. 8 Ekim'de basın toplantısı yapan annesi Remziye Yeşilçalı bir haftadır oğlundan haber alamadığını bildirdi. Polisin, "oğlun sahte kimlik kullanıyor" biçimindeki iddiasını ise yalanladı.

Yakınları, Mehmet Yeşilçalı'nın sağlık durumu hakkında bilgi almak için Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne geldiklerinde polis tarafından gözaltına alınarak Selimiye Karakolu'na götürüldüler. İfadeleri alındıktan sonra serbest bırakıldılar. Ablası Özlem Yeşilçalı avukata vekalet verilmesi talebinde bulunduklarını ve bunun kabul edilmediğini söylüyor. Ailesinin yaptığı basın açıklamasında, "Olayla ilgisi olduğu kesinleşmediği halde, olayın kesin faili olarak gösterilmeye çalışılan Mehmet Yeşilçalı'nın tedavisinin bitirilmesinden sonra avukat gözetiminde sorgulanmasını ve derhal mahkemeye çıkartılmasını istiyoruz" denildi.

MEHMET YEŞİLÇALI'NIN ANNESİ VE ABLASI.

Muş'ta Zengök ailesi neler yaşıyor?

Muş'un ekonomik yönden güçlü ailelerinden Zengök ailesinin başı dertten kurtulmuyor. Nedeni ise iki kardeşin PKK'lı olması. Kızkardeş 1985'de öldürüldü.

Erkek kardeş Parmaksız Zeki yıllardır gerilla olarak dağlarda.

3 Haziran günü Zengök ailesinin Muş merkezindeki oteli bombalandı. Gazetelerde olay PKK'ya mal edildi. Birkaç gün sonra da bombalamayı TİKKO'nun üstlendiği yazıldı. Emniyet görevlileri de Zengök ailesine, "Gerilla olan kardeşiniz yaptı", "Siz sigortadan para koparmak için yaptınız" türünde baskı yaptılar. Otelin sahibi ve SHP İl Başkanı Sırrı Sakık, "Otel sigortalı değil ki, nereden para koparacağız. Ayrıca, kardeşimiz niçin kendi ailesini hedef alsın?" diyor.

3 Eylül gecesi otel tekrar bombalandı. Üçüncü kata yerleştirilen bombaların patlamasıyla öğretmen Ertan Sevim öldü. Enkaz altında kalan öğretmen Mehmet Tırpan'ın ise kurtarılması bir süre engellendi. Yarım saat kadar orada kalan Tırpan, hastaneye getirildiğinde doktorların ilgisizliği ile karşılaştı. Görevli doktor kanı durdurma çabası dahi göstermeden, yaralıyı bir hastabakıcıya emanet etti. Komadan çıkamayan Mehmet Tırpan bir hafta sonra yaşamını yitirdi.

Otelin zararı 100 milyon lirayı aşıyor. Sırrı Sakık'ın cangüvenliği için savcılığa ve emniyete yaptığı başvurular sonuçsuz kaldı. Ailece her an tedirginlik içinde olduklarını belirten Sırrı Sakık şunları söyledi: "Geçenlerde köyümüzün yakınına uçaktan bomba atıldı. Bomba patlamadı. Arama yapan askerler hiçbir şey olmamış gibi buldukları bombayı götürdüler. Kızkardeşlerimize 'Niçin babanızın mirasını almıyorsunuz?' diye baskı yapıyorlar. Vali de köy muhtarı olan ağabeyimi çağırarak, 'Köyü terk edeceksiniz' diyor. PKK'nın her eyleminden bizi sorumlu tutmaları da cabası. Fakat sevindirici olan halkın polisin yarattığı havaya kulak asmayıp, bizi yalnız bırakmamış olması."

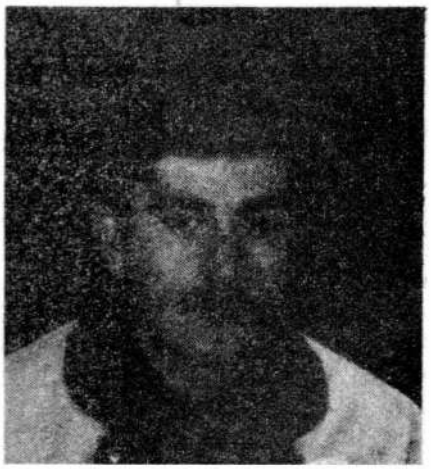

MEHMET TIRPAN. İlgisizlikten öldü.

Öğretmenevi'nin yatak kapasitesi yetersiz olduğu için otelde kalırken yaşamını yitiren öğretmenler için Milli Eğitim İl Müdürlüğü hiçbir çaba harcamadı. Cenazede yardımda bulunmadılar. Ayrıca, olaydan iki gün sonra Öğretmenevi'nde eğlence düzenlenmesi öğretmenleri çok üzdü.

Evin Aydar

PKK kılığında korucu

Geçtiğimiz günlerde Siirt'in Kurtalan ilçesinde Ahmet adlı korucubaşı çevresine topladığı 12 korucuya görevlerini anlatıyor. Dersin konusu, PKK militanları gibi giyinmek ve onların kullandığı kavramları öğrenmek! Daha sonra bu grup PKK adına köylere girip yağma yapıyor, kadınlara sarkıntılık ediyor.

Kendi adlarını kullanarak faaliyet yürüten korucu ekibini saptayan PKK, korucubaşı Ahmet'in Kurtalan'daki evini kurşun yağmuruna tutuyor. Yaralanan korucubaşı devlet yetkilileri tarafından tedavi ettirildi. Evini de Akdeniz sahilinde bir kente taşıdı.

Alternatif açılış

Öğrenci temsilcisi konuşmasını şu sözlerle bitirdi: "Kürt öğrencilerin okuduğu bir üniversitenin açılışı herhalde İngiliz Ulusal Marşı'yla olmayacaktı."

Geçen hafta Dicle Üniversitesi'nde resmi açılışı İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu yaptı. Açılışa öğrenci alınmadı. Önceki yıllarda bazı "seçilmiş" öğrenciler "üniversite"den ne kadar memnun olduklarını dile getiriyorlar. Bu açılışın ise ilginç yanı, Rektör Sedat Arıtürk'ün salonda öğrenci olmadığı halde, öğrencilere hitaben konuşma yapmasıydı.

Bir grup öğrenci söz hakkı almak için açılışın yapıldığı salona girmeye teşebbüs edince polisin hışmına uğradı. 8 öğrenci yerlerde sürüklenerek gözaltına alındı. Öğrencilerin kendi açılışlarını kendilerinin yapmasından başka çareleri kalmamıştı.

Dicle Üniversitesi şehir merkezinden 19 km. uzaklıkta. Hukuk ve Eğitim Fakülteleri dışındaki bütün fakülteler kampüste. Kampüs dışından gelen öğrencilerin alternatif açılışa katılmasını engellemek isteyen polis, Seyrantepe Kavşağı'nda bütün araba ve belediye otobüslerini aradı. Araçlardan indirilen yüzlerce öğrenci polis minibüsleriyle geri gönderildi.

1000'i aşkın öğrencinin katıldığı Alternatif Açılış, "Devrim şehitleri için bir dakikalık saygı duruşuyla" başladı. Konuşmacı olarak kürsüye gelen bir öğrenci, öğrenci sorunlarının toplumsal sorunlardan ayrılamayacağını söyledi. Körfez krizi konusunda savaş istemediklerini belirten öğrenci, konuşmasını "Ortadoğu, Ortadoğu halklarınındır!" diyerek bitirdi.

Daha sonra Diş Hekimliği Fakültesi Öğrenci Korosu, öğrencilerle birlikte "Mehabat Kürt Ulusal Cumhuriyeti Ulusal Marşı Ey Rakib"i okudu. Bunu, tüm fakültelerin korolarının ortak söylediği 3 Türkçe türkü takip etti. Türküler sırasında kız öğrenciler 'zılgıt' çekti. Açılış öğrencilerin davulzurnu eşliğinde oynadıkları oyunlarla sona erdi.

Mehmet Şenol

İzmir'de Kürt gecekondusuna yıkım

İzmir'de Güneydoğu'dan göç ederek yerleşmek zorunda kalan kişilerin gecekonduları yıkılıyor. Belediye yıkım ekipleri Yeşildere semtinde özellikle Kürt vatandaşların evlerini 20 Eylül tarihinde yıkmaya başladı. İki gün sonra evleri yıkılanlar, uygulamayı protesto etmek için Aydın-Karabağlar karayolunu 15 dakika trafiğe kapattılar. Daha sonra sloganlar atarak Kadifekale semtine yürüdüler. Yürüyüşçüler "Çakmur istifa", "Sarışın istifa", "Evlerimizi yıkanlardan hesap soracağız" şeklinde sloganlar attılar. Protestonun bitiminde olay yerine gelen siyasi polis iki Sosyalist Parti üyesini gözaltına aldı. SP üyeleri daha sonra serbest bırakıldılar.

Fotoğraf: NAMIK ALKAN

Askerler de savaşmak istemiyor

İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi'nin yürüttüğü "Savaşa Hayır" kampanyası devam ediyor. Dernek topladığı 3 bin imzayı TBMM'ye gönderdi.

Seyhan Belediyesi Kültür Şenliği etkinliklerinin sürdürüldüğü Atatürk Parkı'ndaki standda hergün ortalama 1000 imza toplanıyor. İmza kampanyasına Adana'da askerlik görevlerini yapan askerler de katılıyor. Askerler, "Türkiye'nin yararına olmayan bir savaşa katılmasına karşıyız. Biz savaşmak istemiyoruz" diyorlar.

SİĞBETULLAH BATUR'UN AÇIKLAMASI

"İtirafçı, binbaşıyı bile PKK'lı yapar"

İtirafçı Batur, halktan özür diliyor. *Yüzyıl*'a gönderdiği mektupta "İtirafçılar hakkında yazdıklarınız az bile" diyor. Batur'un açıklamalarını aynen yayımlıyoruz.

İtirafçılığın köken ve nedenleri, ideolojik gıdası kamuoyunda derinlemesine bilindiğinden, burada genel anlamda kendimin ve itirafçıların yaşama koşullarına, *2000'e Doğru, Yüzyıl* dergilerinde çıkan yazılara değineceğim.

2000'e Doğru'nun 24 Haziran 1990 tarihli sayısı kapağında "İtirafçılar: Devlet Posamızı Çıkardı" diyordu. Dergide değinilen konular, genelde bilinenin çok çok azıdır. Çünkü 3419 sayılı yasadan yararlanma amacıyla "itirafçı" konumuna giren insanlar, daha sonra kendilerinin de anlamadığı korkunç boyutta komplolora bulaştırıldılar.

1989'da yakalanan Halit Çelik'e MİT tarafından bir video kaset doldurulduğu. Bu kaseti daha sonra SHP Genel Başkanı ve yöneticiler de izlemişlerdir. Bu kasette, başta SHP sol kanat milletvekilleri olmak üzere, Doğu-Güneydoğu il başkanları, bölgeden milletvekillerinin PKK'yla nasıl ilişki kurdukları anlatılıyordu. Sonra, bu milletvekilleri ihraç edildiler. Türkiye'de ANAP dışındaki partiler buna benzer komplolarla karşılaşmışlardır. İtirafçılar, bu tür komplolarda baş rolü oynadılar.

Bir kısım itirafçılar *2000'e Doğru*'nun yayınını, bir basın toplantısı yaparak yalanlamışlardır. Oysa anlatılanların tümü doğruydu. Örneğin, 38. koğuşta bulunan İbrahim Yalçın ile 4. koğuşta bulunan Halit Çelik gerçekten de koğuşlarında ağalık yapmışlardır. Ağalığın yanında harem de kurmuşlardı. İbrahim Yalçın'ın, Zekeriya Öztürk'ü kullandığı doğrudur. Bunları koğuşta uygunsuz durumda yakalayan, itirafçılardan sorumlu başgardiyan Ferit'di. Aynı koğuşta bulunan Iraklı Velit Hüseyin de bu pis ilişkilerde bulunmuştur ve sicili hayli yüklüdür.

Halit Çelik önce bayan gardiyanlarla flört etmiştir. Ardından da Kemal Emlük'ün karısı itirafçı Saniye Emlük'le ilişkide bulunmuştur. *2000'e Doğru*'da değinildiği gibi sürekli Saniye Emlük'ün odasına girmeye başladı ama gözle görülmedi. Kemal Emlük ise işini gizli yürütemediğinden, Eylül 1989'da Gardiyan Nuri Şahin tarafından iş atölyesinde yakalandı. İdarenin karşısına çıkarıldı. Müdür Rüstem Cinkılıç, "oğlum ya Saniye hamile kalırsa ben ne yaparım?" diye sorunca Kemal, "müdürüm, biz sürekli hap kullanırız" diye cevap verdi. Bu ortama cezaevi idaresi zemin hazırlamıştır. Örneğin 1989 Ekim'inde Olağanüstü Hal Bölge Vali Yardımcısı, Cumhuriyet Başsavcısı Turhan Korkutan, Cezaevi Müdürü Rüstem Cinkılıç ve Yusuf Tezluklu, Saniye Emlük'ün itirafçılarla beraber havalandırmaya çıkmasına karar verdiler. Ardından olaylar başladı. Bazı itirafçılar-aralarında ben de vardım-İbrahim Yalçın'ın Saniye'ye tecavüz ettiğini cezaevi Müdür Yardımcısı Ha-

İTİRAFÇILAR BASIN TOPLANTISI YAPIYOR (17 Temmuz). *2000'e Doğru*'nun kapak haberine yanıt veriyorlar.

SİĞBETULLAH BATUR. "İtirafçılar, ANAP dışındaki tüm partilere yönelik komplolarda boşrolü oynadılar."

san Dönmezkuş'a anlattıklarında, Dönmezkuş, "Helal olsun İbrahim'e, o kadar kişinin içinde Saniye'yi si...yorsa" demiştir.

İTİRAFÇILIĞIN FİNANSMANI

İtirafçılığın finansmanını köy korucuları, Fak-Fuk-Fon, Bölge Valiliği ve Kolordu sağlamaktadır. Buna, kendi ölçüsünde cezaevi idaresi de katılmaktadır. Olağanüstü Hal Bölge Valiliği, itirafçılara her ay 50 bin lira vermektedir. (Davut Taşkale ve ben hariç). Ayrıca Sümerbank'tan mevsimlik elbise alınmaktadır. Kolordu komutanlığından gelen istihbarat subayları, itirafçılar arasında bilgi aldıklarına ödül vermektedirler. İtirafçılar, ödül almak yarışı içindedirler. Öyle ki 38. ve 4. koğuşlarda sürekli kavgalar olmaktadır.

Bir de "kelle parası" diye tabir edilen başka bir ödüllendirme de mevcuttur.

"Kelle Parası", cezaevinden alınıp operasyona götürülen itirafçılara, eğer bir PKK militanı yakalanırsa veriliyor. Kemal Emlük, Saniye Emlük, İrfan Bayar, Erol Yıldız ve Hüseyin Oral'dan oluşan grup, böyle bir operasyona katılmış ve operasyonda "Kamuran" kod adlı militan yakalanmamak için bombayla intihar ederken, "Hıdır" kod adlı Tuncelili militan da yaralı olarak yakalanmıştır. Bu başarılarından dolayı itirafçılara 1,5 milyon "kelle parası" verilmiştir.

Siirt Valisi Atilla Koç ve Mardin Vali Vekili Ahmet Nevroz, itirafçılara maddi destek konusunda en cömert devlet yetkilileridir. Halit Çelik ile Adil Timurtaş'ın Siirt'te aldıkları giyim eşyalarının faturası Atilla Koç tarafından Fak-Fuk-Fon'dan tahsis edilmiştir. Bu mallar, diğer itirafçılara satılmaktadır.

AFERİN KARŞILIĞI AJANLIK

İtirafçıların diğer bir görevi de sürekli olarak birbirlerini gözlemek, devlete sadakatlerini kontrol etmektir. Mardin İstihbarat subayı Binbaşı Celil, 38. koğuşa yeni getirildiğimde, beni izlemeleri için 5 itirafçıyı görevlendirmiştir. Davut Taşkale, böylesi görevler sonucu en çok ihbara uğrayanlardan M.Ali Demir, 8 günde Bozan Aclan hakkında 15 rapor yazıyor ve karşılığında "aferin" alıyor. Bazen de tam tersi olup, "aferin"in yerini azarlama almıştır.

İbrahim Yalçın, kendisine parka getirmeyen Binbaşı Cem Ersever'e kızmış ve Jandarma istihbarat subayına yazılı bir ihbarda bulunarak, "Cem binbaşı Apocu'dur" demiştir.

KOMPLOLARIN CAN SİMİDİ

İkiyaka'da meydana gelen olaydan sonra cezaevine getirilmişti Ferzande. TV'de samimiyetle açıklamıştı eylemi. Kozakçıoğlu'nun büyük tanığıydı! 38. koğuşa geldiğinde, "valla bana işkence yapıldı, ben yoktum" diyordu. 38. koğuşta susturuldu. Mahkemede inkar etti eylemi. Tekrar koğuşa geldiğinde, Hanifi Avcı'nın talimatıyla İbrahim Yalçın tarafından işkence tezgahına yatırıldı. Tekrar mahkemeye çıktığında, eyleme fiilen katıldığını ve avukatını azlettiğini anlattı, samimi ve baskı altında olmayan itirafıyla!

TELEVİZYON HAZIR

TRT'nin mikrofon ve ekranı itirafçıya açıktır. Cumhurbaşkanı reklamını yapar. İnönü ve Demirel, televizyona çıkmanın kavgasını verirken, itirafçı hapşırsa, "Anadolu'dan Görünüm" ekrandadır. PKK'yı kötüleme pahasına, manşetlere de çıkabilirsin.

"PKK militanı teslim oldu!" Basın çoğunlukla veriyor haberi. Oysa çoğu insan farklı durumlarda yakalanıyor. Örneğin ben "Birlik Operasyonu" kapsamında pusu sonucu yakalandım. Basın, "Siğbetullah Batur, güvenlik kuvvetlerine teslim oldu" diye haber yaptı. Yeter ki, "PKK'lı teslim oldu" diye propaganda yapılsın!

2000'e Doğru'da yazıldığı gibi itirafçılar en geniş biçimde kişilik erozyonuna uğramışlardır. Dışarıya operasyona götürülen itirafçılara önce içebildikleri kadar içki içirilmektedir. Siirt Emniyet Müdürlüğü'nde kasalarla bira içen Halit Çelik, sarhoş olduktan sonra, Binevş Ağıl'ın (Zozan) ismini vererek ölümüne neden olmuştur. Sorguya giden tüm itirafçılara porno film seyrettirilmiştir. Halit Çelik ve Adil Timurtaş pavyona ve geneleve götürülmüşlerdir. İtirafçıların cezaevindeki tüm yaşamları seks, spor ve ispiyonla geçmektedir.

2000'e Doğru aleyhinde tazminat davası açanlar, bu işlerde en önde gitmektedirler. İtirafçılığa bulaştığım için halkımdan özür dilerim. *2000'e Doğru* lehinde mahkemelerde tanıklığa hazırım. SİĞBETULLAH BATUR ■

2000'e Doğru'ya takipsizlik kararı

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde bulunan itirafçıların, *2000'e Doğru*'nun 24 Haziran 1990 tarihli sayısındaki "Devlet Posamızı Çıkardı" başlıklı kapak haberi üzerine verdikleri şikayet dilekçesi hakkında takipsizlik kararı verdi. Nurten Altınok imzalı kararda suç unsurunun bulunmadığı belirtiliyor. Davayı itirafçı tutuklular Mustafa Deniz, Halit Çelik, Kenan Esatoğlu, Hasan Adak, Kemal Emlük ve Saniye Emlük açmışlardı.

RP KONGRESİ'NDE KOPUŞ SINIRI

Türklük mü? İslamcılık mı?

Refah Partisi kongresi öncesi İstanbul'dan bütün teşkilatlara alternatif liste gönderildi. Genel merkez, listeleri imha ettirdi. RP'de üç grup: Dinamikler, kırgın radikaller ve Genel Merkez. Taban RP'yi "Müslümanlığa" zorluyor. Asıl kavga bundan sonra...

Gazeteler, 7 Ekim'de toplanan Refah Partisi 3. Kongresi'nde "tek liste"nin çıktığını ve bu listenin de milli görüş geleneğine uygun "onaylandığı"nı yazdılar. Aslında kongrede "izlenen gerçek"de bu. Oysa RP kongreye giderken hiç de küçümsenmeyecek bir "liste bunalımı" yaşadı. İstanbul Aksaray Postanesi'nden bütün teşkilatlara ve belediye başkanlarına 25 Eylül'den başlanarak, 25 kişilik bir Merkez Karar Yönetim Kurulu listesi gönderildi. Daha kongre başlamadan kürsüye gelen İstanbul İl Başkanı Tayyip Erdoğan'ın "bu listeyle benim kesinlikle ilgim yok" açıklaması ise, basının dikkatinden kaçtı. İstanbul çıkışlı liste, kurultayda böylece sahipsiz kaldı. Ve Genel Başkan Necmettin Erbakan'ın 40 kişilik tek listesi onaylandı.

LİSTEYE BULAŞANIN YILDIZI SÖNÜYOR

Refah Partisi bu kongreye kadar Merkez Karar Yönetim Kurulu listesini 25 kişiyle sınırlıyordu. "İstanbul listecileri" bu rakama göre hazırlandılar. Listeyi RP'nin yarı resmi haftalık dergilerinden *Cuma* ve *Panel* çevreleriyle bazı "İslami entelektüel"lerin hazırladıkları olasılığı üzerinde duruluyor. Listedeki 25 kişinin arasında da bulunan "olası elebaşı"ların isimleri ise şöyle sıralanıyor:

Cuma Dergisi Sahibi Mustafa Karahasanoğlu, *Panel* dergisinden Ömer Vehbi ve Yasin Hatipoğlu kardeşler, Timurtaş Hoca (Uçar), *Milli Gazete*'den Sadık Albayrak, Hasan Aksay ve Abdurrahman Dilipak. Hasan Aksay Erbakan Hoca'nın listesine alınmayan tek eski MKYK üyesi. Dilipak'a RP iktidarının "Dışişleri Bakanı" gözüyle bakılıyordu. Liste işine bulaştığı an yıldızı Erbakan'ın gözünden kaydı gitti.

İstanbul inisiyatifi listeye, Manisa eski İl Başkanı Bülent Arınç, *Vahdet* dergisi yazarı Abdullah Büyük, Urfa Belediye Başkanı Halil İbrahim Çelik ve Konya Belediye Başkanı Halil Ürün gibi "parlak" bazı isimler de katmış. İstanbul İl Başkanı Tayyip Erdoğan, MKYK üyesi Bahri Zengin, Konya İl Başkanı Zülfikâr Gazi, Bursa İl Başkanı Mehmet İyibilir ve Kahramanmaraş Belediye Başkanı Ali Sezal gibi isimler de listeyi bir hayli güçlendiriyor.

BASINA KAPALI TOPLANTIDA YENİ ÇEVRE ARAYIŞI

RP yöneticileri 22 Temmuz günü İstanbul'da "basına kapalı" bir toplantı gerçekleştirdiler. Toplantıyı İstanbul il örgütü düzenledi ve Genel Merkez yöneticileriyle bazı il yönetecilerinden başka katılan olmadı. İstanbul örgütünün Erbakan ve diğer yöneticilere bir brifing vermesi... İstanbul il yöneticileri Genel Merkez'e, "amaçlarımız doğrultusundaki politikaları sunmada bir anlayış değişikliğinin gerekliliği"ni anlattılar. RP'nin yeni bir yüz, yeni bir yaklaşımla kitlelere gitmesi zorunluluğunu Erbakan da onayladı. Ve Bayrampaşa seçimlerine RP böyle bir "ruh hali" ve "çehre"yle girdi. Ayrıca Bayrampaşa'da alınan yüzde 20'nin üzerinde bir oy oranı da bu girişimin haklılığına yoruldu... Bütün bunların üzerine son liste işini de İstanbul il örgütünün düzenlemiş olabileceği kuşkusu arttı. Özellikle de il başkanı Tayyip Erdoğan şimşekleri üzerine çekti.

"YENİ ANLAYIŞLA DAHA GÜÇLENECEĞİZ"

Tayyip Erdoğan *Yüzyıl*'a, listenin "mantıksızca hazırlandığı"nı söyledi. Yani listenin "siyasi bir arka planı" yok. Erdoğan'ın yeni bir yüz ve yaklaşımdan anladığı da şu: "Partinin programı ve değişmeyecek İslami anlayışı var. Bunlar hiç değişmez. Ama bunların şunuluşu, kitleye anlatımı değişmeliydi. Öyle de oldu." Erdoğan, Bayrampaşa seçimlerindeki çalışma anlayışının buna örnek olduğunu söylüyor. Nasıl çalışmıştı Bayrampaşa'da? "Genç ekip, militan bir ruhla dinamizm getirdi oraya!" RP dendiğinde akla ilk "çember sakallılar" tarikatlar geliyor, bunun mu değişmesi gerekiyor? Tayyip Erdoğan sorunun bununla biteceğine inanmadığını belirten bir şeyler söylüyor. "Yani bir noktada evet. Biz 60 milyonun partisiyiz. Parti yeni anlayışla daha güçlü yürüyecektir..."

Şanlı Urfa Belediye Başkanı Halil İbrahim Çelik, listeden haberdar: *Yüzyıl*'a listede adının geçmemesiyle ilgili olarak, "Bir Müslüman kardeşimiz öyle düşünmüş yazmış. Ama milli görüşte farklılık olmaz..." dedi. Bir Kayseri delegesine göre İstanbul'dan gelen listeyi İl Başkanı yırtıp atmış: "Hayırlı Cuma'ydı. O gün Genel Merkez'den Ali Oğuz da gelmişti. Ali Oğuz beyefendi, 'bizimle ilgisi yok bunun' dedi. Yırttı attı Başkan..." Ankara İl Başkanı Ahmet Ertok, liste çıkarma işini "serserilik" olarak niteliyor: "Farklı bir anlayışın ürünü değil ki, neye hizmet eder böyle farklı listeler?" Ertok, MKYK'ya seçildi. Tayyip Erdoğan'ın ise kulislerde adı, Genel Sekreterlik ya da Birinci Genel Başkan Yardımcılığı'yla birlikte anıldı bir süre.

ALİ BULAÇ BİR YANA *CUMA* ÖBÜR YANA

Cuma dergisi çevresinin Erbakan'a "kırgın" olmasının nedeni belli. Yani büyük oranda İstanbul listesinin bu çevre tarafından desteklenmesi "eski bir kırgınlığa" dayanıyor. *Cuma* temmuzda haftalık yayın hayatına son verdi ve günlük bir gazete projesinin peşine düştü. Ekime kadar dergi bir daha yayınlanmadı. Bu arada *Yeni Devir*'in yeniden yayınlanması için Erbakan eski *Girişim*'ci Ali Bulaç'a izin verdi. *Girişim* Dergisi Yayın Yönetmeni Mehmet Metiner *Yüzyıl*'a *"Girişim*'ciler, *Yeni Devir*'in hazırlığında değildir" açıklaması yaptı. Açıklamada "şu ya da bu kişinin yönetimindeki" ibaresi dikkat çekici. Yani *Gi-*

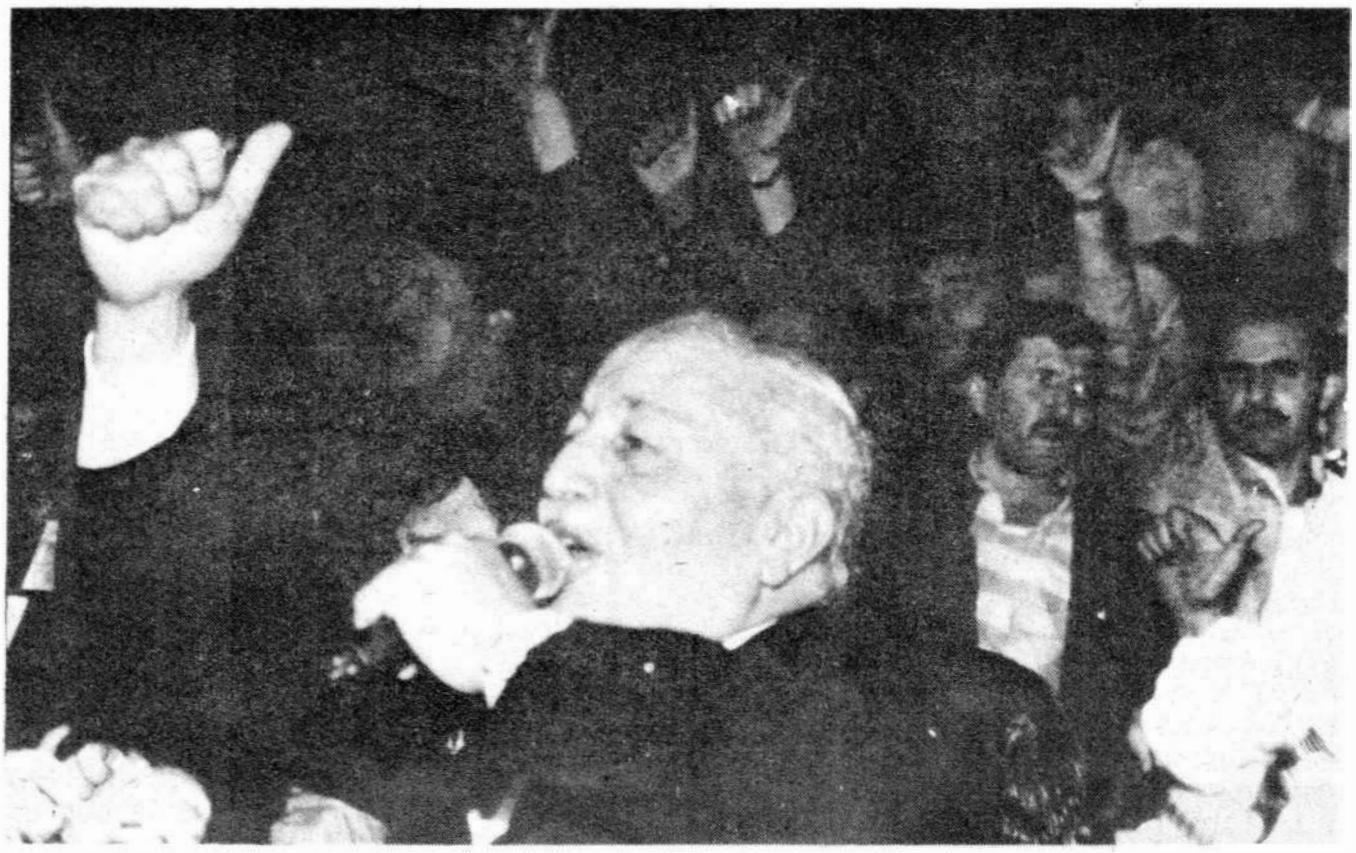

KONGRENİN FİNALİ. Erbakan, herkesi sağ elleri havada ayağa kalkmaya çağırıyor.

*rişim'*den Ali Bulaç ve arkadaşları var, öbür kısmı yok... *Yüzyıl* daha önce "yönetmen" olarak Ali Bulaç'ı yazmıştı. Bulaç'tan ters yönde bir açıklama gelmedi. RP'liler Ali Bulaç'ın *Yeni Devir* için gelip Erbakan'la görüştüğünü ve Erbakan'ın da "olur" verdiğini doğruladılar. Erbakan, Bulaç'lara "çıkarın görelim" dediğinde *Cuma*'nın günlük gazete projesi de suya düşmüş oluyor. Ama İstanbul İl Örgütü'nün *Cuma*'cılarla ilgisi yok. Çünkü İstanbul'un, Ali Bulaç'larla ilişkisi iyi. RP kongreye işte böyle gitti: Yeni bir çehre ve dinamizm isteyen İstanbul örgütüyle taraftarları, kırgınlar ve "radikaller"den oluşan listeciler Genel Merkez...

"KAN BERE İÇİNDE KALMADAN GEL"

Kongre Atatürk Spor Salonu'nda saat 10'da başladı. Bir hayli kalabalık ama o kadar "canlı" olmayan bir kongre. RP'liler, "siz 2. kongreyi görecektiniz" demekten alamıyorlar kendilerini. İzlemeye gelenler, partililer ve delegeler arasında hiç de azımsanmayacak oranda genç var. Öyle çember sakallı ve takkeli de değiller. Salonun havasını biraz gençler değiştirdi. İçinde "mücahit, kahrolsun, yıkılacak düzen" gibi sözcüklerin de geçtiği sloganlarla. Malum, divanın hemen arkasına Türk ve RP bayrakları asılı. Anlaşılan, İslam'da resim yapmak günah olduğu gibi salonda ne Atatürk'ün ne de Erbakan'ın resimleri asılı.

SUÇ GAZETELERİN

Gazeteler Erbakan'ın "Türk Ordusu'na ve TÜSİAD'a çattığı"nı yazdılar. Oysa Erbakan kongre boyunca ne şiş yansın ne de kebap havasındaydı. Erbakan, "Şanlı Ordumuz'dan birtakım subayların sırf namaz kıldıkları için atıldıklarını duyuyoruz" diye ağzını açtı ve salon bir anda "yuh" uğultusuyla doldu. Erbakan belki de gazetecilerin izleyemeyeceği kadar kıvrak: "Bunu basın yazıyor. Bu tazyikiniz biliyorum gazetelere, doğru dürüst şeyler yazmadıkları için. Bizim ordumuz dünyadaki en şanlı ordudur. Geçmişteki bütün başarılarının altında milli ve maneviyatçı ruh vardır... Kıbrıs harekatı..." Salon sesini kesince, yani Erbakan, "Milli Türk Ordusu'nu kitlesine yuhalatmaktan kurtarınca", yeniden başladı: "Orduda böyle tatbikatlar oluyorsa, inanmıyoruz, düzeltilmesi yerinde olur. Ordumuzun böyle bir tatbikatta bulunacağına inanmıyoruz..."

DİNİNİ ÖĞREN KAPİTALİZMİN UYSAL İŞÇİSİ OL

TÜSİAD'a gelince... Erbakan önce, TÜSİAD'ı "bazı işadamlarının kurduğu bir dernek" diye tanımlarken bir uzlaşmacılık sergiliyor. Yani bu derneğin sermayeyi ve işadamlarını blok olarak temsil etmediğinin altını çizme gereği duyuyor. Zaten Erbakan "bu" söylevinin hemen ardından bir "misal" anlatıyor: "Ekonomiden sorumlu Başbakan Yardımcısı iken bana geldiler. İmam Hatip'teki derslerin sanat okuluna da konulmasını istediler. Makinaları kırıp patrona zarar veren işçi değil, dininde imanında vatansever işçi istediler. Bize de böyle işadamları lazım. O rapor yanlıştır. Yanlış yoldan döneceklerine inanıyorum..." Erbakan, İmam Hatip liselerinde "din adamı" değil "dinini öğrenen insan yetiştirildiğinin de altını çizdi. Ama dinini öğrenen insan sermayeye uysal işçi olsa, bunda hiçbir sakınca görmüyor. Erbakan'ın kafasında tuhaf ve içi bir türlü doldurulamayan bir "düşmanlar" kavramı var. Siyonizm, Avrupalılar, taklitçiler, köle düzeni vb. Bütün bunların kaynağının kapitalizm olduğu bir türlü kavranmıyor. Ve bu durumda RP, Erbakan'ın önderliğinde, "manevi, kültürel, ekonomik istiklal savaşımızı" verecek. Ardından da "adil devlet ve adil düzen" gelecek.

Refah Partisi 3. Büyük Kongresi'nde MKYK üyelerinin sayısının 25'ten 40 çıkması dışında değişen bir şey olmadı. Ama RP'de "asıl sorun"un bundan sonra başlayacağı da bir gerçek. ■

SELAMİ İNCE

"Yumuşak" haber

Bir gazetemizin gençlik muhabiri, bir öğrenci eylemini izlerken polisten dayak yer ve polis minibüsünün içine atılır. Muhabir, haberini yazarken başına gelenleri de ekler. Servis şefi muhabiri uyarır: "Canım bunları yazmana gerek yok, haberini biraz yumuşat." Muhabir haberini tekrar yazar, yediği dayağı çıkarır, ama minibüse zorla alındığını çıkarmaz. Bir gün sonra gazetede "haberini" okurken şaşırır: "...Olay sırasında muhabirimiz de polis tarafından uyarıldı." Şimdi, muhabir yediği dayağı "uyarıya" kimin dönüştürdüğünü merak ediyor!

Kelama Selam

"Bizim çöküşümüze genç emekliler ordusu neden oldu. Avrupa da bundan iflasa gitti. İnsanlar ölmüyor. Sosyal güvenlik kuruluşlarının sistemleri, çalışanların emekli olduktan sonra ortalama dokuz yıl daha yaşamalarına göre ayarlanmıştır."

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut

"Açmasam daha iyi..."

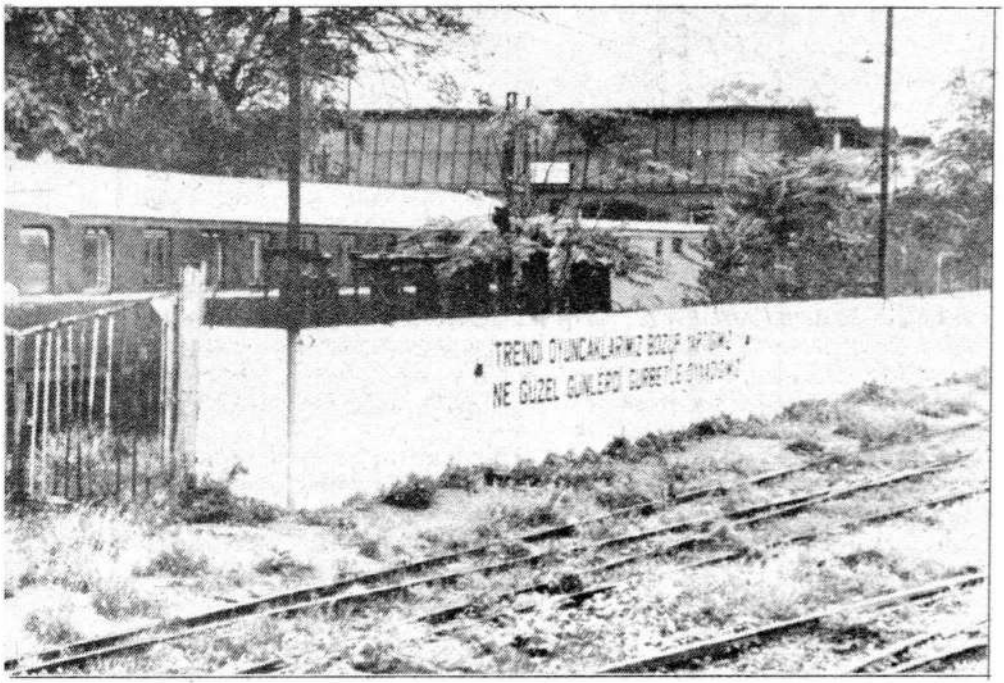

YEDİKULE TREN İSTASYONU'NUN DUVARINDA TCDD'DEN BİR VECİZ: "Trendi oyuncaklarımız bozup yaptığımız/Ne güzel günlerdi gurbetle oynadığımız". Çocukluğunda trenlerle çok oynayıp da demiryolcu olan birinin işidir herhalde.

Fotoğraf: KAMİL ERDOĞDU

"Mini Türkiye Raporu"

12 Eylül 1980'de Kenan Evren ve arkadaşlarının kurtardıklarını iddia ettikleri ve onların ürünlerinin geliştirdiği Türkiye ile ilgili "mini rapor":

TERÖR: İrtica geldi, Devlet ise aranıyor.

HÜKÜMET: Bakanları kümes, gölet, oto galerisi açıyor ve televizyona çıkıyorlar.

MECLİS: "İrtica" araştırmasına hayır, "cukkayı doğrultma"ya evet.

EĞİTİM-KÜLTÜR: Okullar dileniyor, kültür zındanda.

EKONOMİ: Yağmacılar ihya oluyor, halk batıyor.

SAVAŞ: Kore ve Kıbrıs Gazileri dilenirken, "bahşiş" uğruna Haçlı ordusu'na geleceğin "dilenci adayları" veriliyor.

Bülent Habora

Emniyet Spor'un "ateşli" taraftarları

Samsun voleybol 1. Amatör kümesinde şampiyonu büyük ölçüde belirleyecek bir maç. Taraflardan biri Cedid mahallesinin takımı Cedid Spor. Rakibi Samsun Emniyet Müdürlüğü mensuplarının kurduğu Emniyet Spor. Cedid Spor kazanırsa şampiyonluk hemen hemen garanti. Emniyet Spor'un kazanması halinde ise iki takımın puanları eşitlenecek. Maçın sonucu; Cedid Spor 3 - Emniyet Spor 2.

Maçtan sonra Emniyet Spor'un "ateşli" taraftarları hemen duruma el koyuyorlar. Cedid Spor'un 2. Başkanı Hüseyin Akıl, genel kaptanı Hasan Özbulut, çaycısı Celal Sarı'nın da aralarında bulunduğu 14 taraftarı gözaltına alınıyor. Gerekçe, "yasadışı örgüt militanı olmak". Kulüp binası önünde bildiri dağıtmışlar, polise göre. Aslında Emniyet Spor taraftarları maçtan önce başlamışlar maçın sonucunu kendi lehlerine çevirme çabalarına. Bir hafta öncesinden kulüp binası aranarak, içeride kulüpten olmayan birisinin olduğu bahanesiyle kulüp binası üç gün kapatılmış. Hemen bir gün sonra da maç var.

Genel Kaptan Hasan Özbulut, şampiyonluğa oynadıkları için polisin kendilerine gözdağı vermek istediğini söylüyor.

Samsun Emniyet Müdürlüğü'nden üst düzey bir yetkili ise gözaltı olayını doğruluyor, ancak gerekçesinin maçın kaybedilmesi ile ilgili olmadığını belirtiyor: "Bir süredir Samsun'da yasadışı Dev-Sol örgütü ile ilgili operasyonlar yapılıyordu. İhbar üzerine kulüp binasında arama yaptık. Üç tane bildiri bulundu. Ama kulüpten kimse alınmadı. Alınan 14 kişi Cedid Mahallesindendi." Samsun Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube yetkililerinin açıklaması ise daha değişik: "Maçtan sonra Cedid Spor konvoyundaki bir araçtan bildiri atıldı. Gözaltılar bu nedenle yapıldı."

Olay, gözaltına alınanların bir gün sonra salıverilmesiyle kapanmışken, Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği'nin bir açıklamasıyla Samsun dışında da duyuldu: "Biz eminiz ki dünyanın hiçbir ülkesinde böyle bir olay yaşanmamıştır".

"Olmaz, olmaz" demeyin. Burası Türkiye!

Yavuz Savaşkan

İdeoloji sosyalizmleri

İdeoloji sosyalizmi dörde ayrılır: Kapitalizm sosyalizmi, emperyalizm sosyalizmi, sosyaldemokrat sosyalizmi, sosyalizm sosyalizmi.

Kapitalizm sosyalizmi, Gorbaçov'un adıyla da anılıyor. Sovyet teorisyenleri bu tür sosyalizmi anlatmaya başladıklarında insan hayranlık duymaktan kendini alamaz. Diyorlar ki, "Sosyalizm hiçbir şey yapmadıysa kapitalizmin sosyalleşmesini sağladı." Sosyalizmi eleştirmese kapitalizm kimbilir şu anda bile ne kadar vahşi olurmuş. Oysa işte sosyalizm onun üstünü başını düzeltmiş kravat taktırtmış bugünkü zarif, anlayışlı, insancıl özünü kazanmasını sağlamış. Sanılır ki, sosyalizm başlıbaşına uygulanmak için bir teori değil de, işte o kapitalizmi ehlileştirme görevi için icat edilmiş bir yöntemdir. Eh şimdi, kapitalizm ehlileşmiş olduğuna göre sosyalizm için yapılacak bir iş kalmamış. Hadi eyvallah! Sosyalizmle kapitalizmin bu gözler yaşartıcı buluşmasından sonra bile sınıf mücadelesinden, sınıf partisinden, emekten, sermayeden sözetmek ne büyük delilik.

Kapitalizm sosyalizminin Türkiye temsilcileri, "Ah ne delilik etmişiz" diye yakınarak başlarlar anlatmaya. "Ne delilik etmişiz de Lenin'den, Stalin'den sözetmişiz!" Sovyet yoldaşlarına da sitem ederler, "Be kardeşim neden bize zamanında söylemediniz bu büyük hakikati?" Büyük hakikat dedikleri, sandallarındaki öteki adamın varlığıdır. Bir mehtaplı gecede, sandalla gezinirken Soğuksu'da, vecd içinde ellerini uzattıklarında pütürlü bir maddeye dokunmuşlar, irkilerek baktıklarında yanlarında oturmakta olan kapitalisti görmüşlerdir. "Biz aynı sandaldayız, sandal batarsa ikimiz de ölürüz" diye düşünüp kapitalistin boynuna sarılmışlardır. "Gel seni bir öpeyim, canım kardeşim."

Emperyalizm sosyalizmi, gücünü Amerika'dan alır. Dediklerine göre, Amerika bütün dünyayı ele geçirip bilimsel-teknolojik gelişmeyi sonuna kadar ilerletecek, böylece bolluk toplumu oluştuğunda ise artık sınıflar ortadan kalkacak. Amerika'ya yönelecek en küçük eleştiride bile tüylerinin diken diken oluşu bu yüce amaca bağlılıklarındandır. Amerika'nın önündeki her türlü engelden nefret ederler. Sovyetler Birliği bile Amerika ile kucaklaştıktan sonra biz kim oluyoruz da ona kafa tutacağız, gibisinden bir gerçekçilikleri vardır. Bu tür sosyalizm ABD Büyükelçisi Morton Abramowitz'i çok sever. Abramowitz'ın kişiliğinden en büyük insan hakları savunucusunu görür. İnsan hakları sorunlarını onunla görüşmek için hiçbir fırsatı kaçırmaz. Bu konudaki savunması son derece ikna edicidir. Şöyle bir şey: Amerika'da da insanlar yaşıyor. İnsanlar yaşayan bir ülkenin temsilcisi elbette insanları savunur. "Hem biliyoruz musunuz, adam insan hakları konusunda uzman? Emperyalizm sosyalizmi, bizim ona verdiğimiz isim. Yoksa bu tür sosyalizmin temsilcileri, sadece emperyalizm teriminden değil, her türlü "ideolojik yafta"dan nefret ederler. "Amerika deseniz olmaz mı kardeşim? Biz dogmatizmden çok çektik."

Sosyaldemokrat sosyalizmi eskiden bildiğimiz gibi. Olduğu yerde durup bekliyor. Arada bir "örgütlü piyasa ekonomisi" veya "sosyal piyasa ekonomisi" gibi inciler döktürdüğü de oluyor kuşkusuz. Kapitalizm kapitalizmliğini yapsın, ama biz de kendimize demokratik sosyalizm diyelim pazarlığında işadamlarını yumuşattıkları görülüyor. Her türlü grevi "felaket" ilan ettikleri için ayrıca takdir toplamışlardır.

Sosyalizm sosyalizmini anlatmaya gerek var mı? Üretim araçlarının kolektif mülkiyeti temelinde işçi sınıfı iktidarı üzerinden sınıfsız topluma yürümeyi savunmaya devam ediyor. Hayret! Gerçekten hayret, kapitalizmin, emperyalizmin, öteki tür sosyalizmlerin bütün saldırılarına rağmen bu ne inat? Nitekim onun bütün düşmanları çılgına dönüyorlar bu durum karşısında. "Dokuz canlı bu sosyalizm" demekten kendilerini alamıyorlar.

METAL İŞÇİLERİ GREVE HAZIRLANIYOR

"MESS kumar oynuyor!"

Metalurji işçisi sabırsız. Bir an önce greve çıkılmasını istiyor. İşçiler, Özal'ı MESS'ten, kendilerini maden işçisinden ayırmıyor. "Artık üretim yapacak zaman değil! Hükümet ve MESS, Körfez krizine güveniyor. Ama bu bir kumar. Grevler ertelenirse, genel grev olur!"

Gebze'de, MESS'e bağlı işyerlerinden 2 bin 500 işçi, 9 Ekim Salı günü gece yürüyüşü yaptı. Saat 20.30'da Belediye Düğün Salonu'ndan Kültürpark Meydanı'na kadar yürüyen işçiler sloganlarıyla genel grev çağrısı yaparken, hükümeti de istifaya davet ettiler.

Gerek, yürüyüş öncesi toplantıda, gerek ertesi gün Türkiye çapında yapılan yemek boykotlarında da iki slogan atıldı: "İşçiler el ele genel greve" ve "Hükümet istifa".

Gebze'deki toplantıya, MESS'e karşı birleşen üç sendika; Çelik-İş, Otomobil-İş ve Özdemir-İş'in Gebze bölgesindeki üyelerinin hemen tamamı katıldı. 2 bin kişilik salonda iğne düşecek yer kalmadı; bir kısım işçi bina önündeki avludan izledi toplantıyı. Konu, bir süre önce uyuşmazlıkla sonuçlanan sözleşme görüşmeleri.

MESS BAŞKANI ÖZAL

Metalürji işçisi sabırsız. Bir an önce greve çıkılmasını istiyor. Özal'ı MESS'ten, kendisini maden işçisinden ayrı tutmuyor. Akkardan işçisi Nazmi Süer'in "MESS Başkanı Özal..." diye başladığı sözleri, ayağa kalkan 2500 işçinin alkışları ve "Hükümet istifa" sloganıyla kesiliyor. İşçilere göre Özal ve MESS "hodri meydan" dedi. Artık üretim yapacak zaman değil.

Nazmi Süer sefaletin ve yoksulluğun arttığı dönemlerde baskı ve zorbalığın da arttığını söylüyor. Bu nedenle iş ve ekmek mücadelesini özgürlük mücadelesiyle de birleştirmek zorunda işçi sınıfı. "Bunun için ileri çıkmamızın, çelik yumruğumuzu sermayenin tepesine indirmemizin zamanıdır" diyor Akkardan işçisi, "Gün, iş için, ekmek için, demokrasi için genel grev şiarını yükseltme günüdür." 2 bin işçi yine ayakta: "İşçiler elele genel greve!"

"İşçinin çelik yumruğu, kapalı kapılar ardında sözleşme imzalayacak sendikacının tepesine de inecek! İşçiler hazır, herkes üzerine düşen görevi yapsın!" Sendikacılar sermayenin değil, emeğin siyasetini yapmaya çağrılıyor. "Türkiye işçi sınıfı, tüm emek düşmanı cepheyi yenilgiye uğratacak.

"MESS diyormuş ki, şu şu taleplerle gelmeyin, bunlar benim anayasam. Biz anayasayı da değiştiririz, babayasayı da!"

12 Eylül Anayasası'nı yerle bir edecek. Bunun için genel grevin örgütlenmesini sadece sendikacılara bırakmaya da niyetli değil.

Akkardan işçisi Nazmi Süer, birazdan işçilerin omuzlarında inecek kürsüden, "MESS diyormuş ki, şu şu taleplerle gelmeyin, bunlar benim anayasam. Biz, anayasayı da değiştiririz, babayasayı da!"

Çelik-İş Genel Başkanı Metin Türker ve Özdemir-İş Genel Başkanı Mehmet Aras da konuşmalarında kararlılıklarını vurguladılar. Otomobil-İş Genel Başkanı Celal Özdoğan, sözleşme konusuna değinmedi.

Toplantı boyunca 5 kez elektrik kesildi, ama bir tek işçi toplantıyı terketmedi.

Kürsüye çıkan Otomobil-İş Gebze Şube Sekreteri Ünal Çelik ise, adeta bir oylama yaptı:

—"Sıkıyönetimler, darbeler hazırlanıyor, her 10 yılda bir kazandıklarımızı geri almalarına izin verecek miyiz?"

—"Hayır!"

Her soruda, bütün salon inledi. Bir-

ERKA BALATA İŞÇİLERİ. Metalürji işkolunda MESS'e bağlı 117 işyerinden 50 bin işçi yemek boykotu yaptı. (10 Ekim)

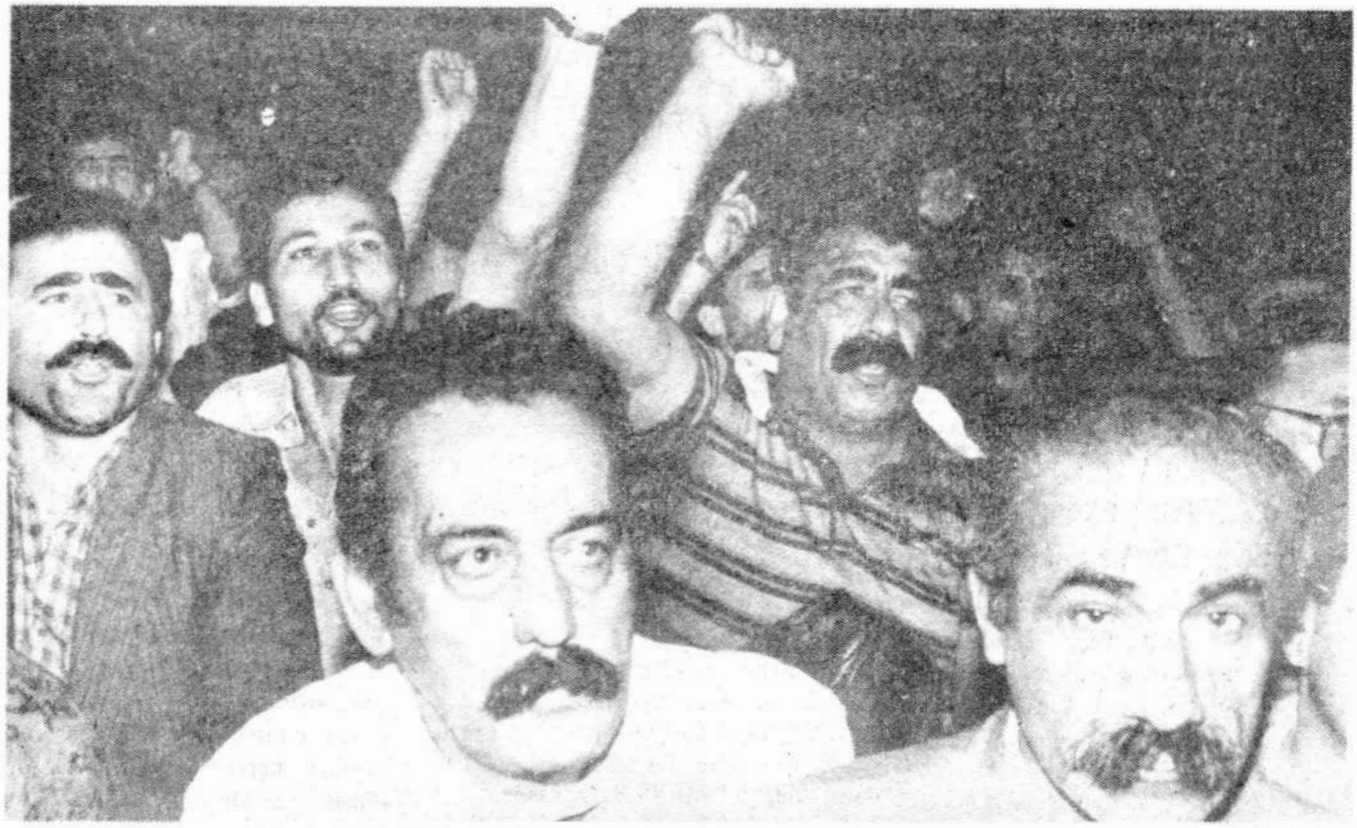

MESS'E KARŞI BİRLEŞEN ÜÇ SENDİKA GEBZE'DE İŞÇİ TOPLANTISI YAPTI (9 Ekim). Toplantıdan sonra Kültürpark Meydanı'na yürüdüler. İşçiler, sloganlarıyla genel grev çağrısı yaparken, hükümeti de istifaya davet ettiler.

kaç sorudan sonra, artık ayaktaydı işçiler.

—"Savaş istiyor muyuz?"

—"Hayır!"

—"Greve hazır mıyız?"

—"Hazırız!"

Üç sendikanın sözleşme teklifi, işyerlerinde hazırlandı. Taslağın son şeklini, ortak temsilciler kurulu belirledi. Metalurji işçisi yüzde 450 zam istedi. MESS, yüzde 70'in üstüne çıkmadı. Bu arada MESS, işçilerin idari haklarını da geri götürmeye çahştı.

MESS, ücretler arasında uçurum yaratan, haksız uygulamalara ve işçilerin bölünmesine yol açan "İş değerlendirme sistemini" de ağırlaştırmak istiyor. MESS'in 12 Eylül'den sonra yaygınlaştırdığı sisteme göre "işçiler" 9 gruba, işyerleri 4 gruba ayrılıyordu. MESS, grup sayısını artırıyor! Teklif, 4 işyeri grubunun 9 gruba ayrılması.

MESS, bu katı tutumunu alırken, neye güvendi?

"GREVLER ERTELENİRSE... GENEL GREV OLUR"

Erka Balata Baştemsilcisi Mehmet Alşeker'e göre "MESS kumar oynuyor!"

MESS üyesi işverenlerin, büyük bir rahatsızlık içinde olduğu söyleniyor. İşverenler, grev istemiyorlar. İşçinin istediği zammı verebilecek durumdalar. Oysa grev olursa batacaklar! Özellikle yan sanayi fabrikaları. Çoğu önümüzdeki 6 ayın iş bağlantısını yapmış durumda, yok satıyor.

İşverenler grev istemiyorlar. İşçinin istediği zammı verebilecek durumdalar. Oysa grev olursa batacaklar!

Otomobil-İş Topkapı Şube Eğitim Sekreteri Erdoğan Özdemir, hükümetin ve MESS'in elinde bir tek koz olduğunu düşünüyor: "Körfez krizi"

Ancak Özdemir, Körfez krizi nedeniyle grevler ertelenirse, kimsenin işbaşı yapmayacağından emin. Mehmet Alşeker, "grevler ertelenirse genel grev olur" diyor. İşçiler, genel grevi evden çıkmadan mı, yoksa tezgah başlarında mı yapacaklarını tartışıyorlar.

Erka Balata işvereni, yemek boykotu sırasında gazetecilerin içeri girmesini yasaklıyor. *Yüzyıl,* danışma odasında konuşuyor işçi ve temsilcileriyle. İrticadan sözediliyor, darbe tehdidinden... Sonuç, "genel grev kaçınılmaz; grevlerin ertelenmesi, bunu olsa olsa çabuklaştırır."

"89 BAHARI AŞILMALIDIR"

Rabak Baştemsilcisi Mustafa Ünüvar, 1990 sonbaharında bir "bahar eylemi dalgası" daha bekliyor. Görüştüğümüz birçok işçi ve temsilci de aynı beklentide. Bunu söylerken, bir noktayı ihmal etmiyorlar: "Artık '89 Bahar Eylemleri aşılmalıdır!"

Üç sendika, 10 Ekim'de yemek boykotu yaptı. Önümüzdeki günlerde işçiler, yakalarında protesto rozetleriyle çalışacaklar.

Yemek boykotundan sonra konuştuğumuz Erka Balata Temsilcisi Ali İleri, "İşçiler yemek boykotunu eylemden saymıyorlar" diyor.

Greve kadar eylem biçimlerinin ne olacağı, metal işçileri arasında tartışma konusu. Kartal, Mecidiyeköy ve Topkapı Otomobil-İş şubelerinde yapılan toplantılarda temsilciler üretimi azaltacak eylemler önerdiler. Sendikacılar, "önce pasif, sonra aktif eylemler" düşünüyorlar. Metalurji işçisi, "bir an önce" tavrında.

Birçok işyerinde çoktan iş yavaşlamış. İşçiler, çalışmaya "isteksiz!" Kimi işyerinde işçiler, mesaiye kalmak istemiyor. 800 işçinin çalıştığı META Baştemsilcisi Kemal Parmak şöyle diyor: "Oysa ben uyuşmazlık haberini alınca, arkadaşlara, mesaiye kalan işçi sayısını 350'den 500'e çıkaralım demiştim."

Yıllar sonra metalurji işçisi eski dinamizmini kazanmış olarak mücadeleye hazırlanıyor. İşverenlerin ve hükümetin atağına karşı işçi yanıtı geliyor.

İşçiler şu ana kadar elde tuttukları mevzilerde durmaya niyetli değiller. İşverenler, toplu viziteyi nasıl önleyeceğini düşünürken, işçiler '89'dan çok daha radikal bir yanıta hazırlanıyor.

RUHSAR ŞENOĞLU

CEVDET SELVİ

"Genel grev zorunlu"

"İşçi sınıfı için laiklik, demokrasi ve ekmek demek... 300 bine yakın işçimiz genel grev aşamasına gelmek üzere. Savaşa karşı her eylemde gidip yerini alacaktır."

Cevdet Selvi, 17 yıl profesyonel sendikacı olarak sendikaların çeşitli kademelerinde görev yaptı. 1986'da Türk-İş Genel Kurulu'nda, genel başkanlığa aday oldu, 7 oyla kaybetti. SHP'nin 6. Olağanüstü Kurultay'ında Parti Meclisi'ne seçilen Selvi, halen SHP'nin sendikalar ve kitle örgütleriyle ilişkilerinden sorumlu genel sekreter yardımcısı olarak görev yapıyor. Cevdet Selvi ile *Yüzyıl* adına Hikmet Çiçek konuştu.

—Sayın Selvi, sıcak bir konuyla söyleşiye başlayalım. Bu hafta içinde Bahriye Üçok'u toprağa verdik. Şeriatçı akımların işçi sınıfı içinde kitle temeli bulamamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

—İşçi sınıfı, ekonomik haklarını elde etmek için demokratik hakların da olmasını gerektiğini bilen insanların sınıfı. Laikliğin yok olması, demokrasinin de yok olmasıyla eşdeğer. İşçi sınıfı için laiklik, demokrasi ve ekmek demek. Bu yüzden şeriatçılığın, işçi sınıfı içinde yeşermesi son derece zor, hatta mümkün değil.

"TÜRKİYE'DE EYLEM ZORUNLU"

—Önümüzdeki aylarda işçilerden yeni bir eylem dalgası bekleniyor. SHP bugüne kadar verdiği görünümüyle kitle inisiyatifinde ürkek davrandı. Önümüzdeki günlerde SHP'nin yeri nerede olacak?

—Bugünlerde 300 bine yakın işçimizin müzakereleri tıkanmış durumda. Grev aşamasına gelmek üzereler. Körfez krizinin faturası da emeğiyle geçinenlerin üstüne yüklenirken grevler yaygınlaşacaktır. Daha etkin hale gelecektir. Bunun dışında öteki demokratik eylemler de 89 Baharı'ndan daha yaygın, daha yoğun olacaktır. Öte yandan memurların, ciddi, samimi ve doğal bulduğumuz demokratik haklarını kullanma çabalarına yönelik eylemleri de bizim tarafımızdan desteklenecektir.

Türkiye'de eylemler zorunludur. Türkiye'de siyaset tıkanmıştır. Sendikalar, partiler ve parlamento tıkanmıştır. Bu tıkanıklığın pek çok nedenleri arasında en başta eylemsizlik yatmaktadır. Parlamento dışındaki muhalefet, en başta sendikalar etkinliğini göstermek zorundadır. Birlikte mücadele, birlikte demokrasi kavgası vermek zorundayız.

Biz SHP olarak, emeğin kitle partisi olarak çalışan bütün kesimlerin ve örgütlerinin demokratik tepkilerini göstermelerinden yanayız.

—Genel grev de bunun içinde mi?

—Bugün içinde bulunduğumuz koşullarda genel grevin zorunlu olduğu inancındayım.

Genel grev daha kesin sonuç almaya yarar. Haklarını talan eden bir maden işçisine 'Ocakları kapatırım, kömür ithal ederim, işçileri atarım' diyen bir iktidara karşı münferit grevler başarı getirmez. Ama genel grev öyle değildir. Büyük boyutta ve belirli süre içinde sonuç alınır. Başka çıkış yolu yoktur. Başka çare de yoktur. Genel grev, sendikaların ve işçi sınıfının başarıya ulaşma yollarından bir tanesidir ve vazgeçilmezidir.

Biz SHP olarak, tüm emekçilerin olduğu gibi işçi sınıfının bu haklı eylemine, bu demokratik hak alma mücadelesine samimiyetle, inançla ve mantıkla yaklaşıyoruz. Ve bütün desteğimizi de açık seçik ortaya koyarız.

"MERAKLI ELÇİLER"

—Türk-İş Başkanlar Kurulu'nda savaşa karşı genel grev tartışıldı. Ardından Amerikan elçilik yetkilileri Türk-İş'i ziyaret ettiler. Yabancı bir ülkenin elçiliği Türkiye'de genel grev olup olmayacağına ne hakla karışıyor?

—Tabii ziyaret edilen kuruluşların bu konuda tavır alması gerekiyor. Ancak bazı büyükelçiliklerin bu gibi olaylara meraklı olduğu ve her yere girip çıktığı da biliniyor! Ama inanan insanlar, davalarının haklılığına inanan insanlar bu gibi görevli veya görevsiz, sorumlu veya sorumsuz kişilerin ziyaretlerinden dolayı kararlarından vazgeçecek değillerdir.

Türk-İş'in ve Türk-İş'e bağlı sendikaların barıştan yana savaşa karşı her eylemin yanında, SHP inançla yer alacaktır. Sadece sendikaların ve diğer kuruluşların değil, tüm halkın savaşa karşı tavrının önünde, basında en samimi destekçisi SHP olacaktır. Bu konuda çalışmalarımız sürmektedir. ■

Doğramacı'nın işçilerine jandarma dipçiği

Fotoğraf: NAİL BULUT

İki oğlu, damadı ve eşi Tepe işçisi olan Fidan Ana da jandarma tekmesi yedi.

Yaklaşık 300 Tepe Mobilya işçisi 8 Ekim'de aileleriyle birlikte fabrika önünde toplandı. Toplanan kalabalığı dağıtmak isteyen jandarma, kadın erkek dinlemeden birçok işçiyi tekmeledi ve dipçikledi. Tepe işçisi grevin üçüncü ayını dolduruyor. Şu ana kadar sendika işverenle görüşmemiş. Gelişmelerden hiçbir şekilde haberdar edilmeyen işçiler huzursuz. Sendikacılar ilgisiz. İşçiler toplusözleşme taslağını görüp tartışmak istiyorlar, daha çok da eylem yapıp seslerini duyurmak.

10 Ekim'de Tepe Mobilya'nın Kızılay'daki Bölge Müdürlüğü önüne siyah çelenk koymak isteyen işçiler, bu kez de polis engeliyle karşılaştılar. Daha sonra sendika önünde toplanan işçileri, Başkan Abidin Özkaraarslan içeri almak istemedi. Dağılmayan işçiler bir süre sendika yöneticileriyle tartıştılar. Eşi, Tepe işçisi olan Mukaddes Gündoğan, Özkaraarslan'a "Yapmıyorsan çekil, biz başımızın çaresine bakarız" dedi. Bu arada işçiler basını da protesto ettiler. En çok atılan sloganlar ise; "Tepe işçisi omuz omuza", "İşçiler el ele genel greve", "Satılmış basın, satılmış TRT" oldu. Dağılırken polis tarafından gözaltına alınan bir grup işçi, akşama doğru bırakıldı.

Sendikadan umudunu kesen işçiler aralarında 10 kişilik bir grev komitesi seçtiler. Haftada iki gün toplanma kararı alan komite üyeleri, grevi işçiler lehine bitirmek için çalışacaklarını söylüyorlar.

Fotoğraf: OĞUZ SAKALLI

BELPA İŞÇİLERİ *YÜZYIL*'DA

İstanbul Belediyesi'nin bir süre önce açtığı hiper market BELPA'da çalışan 219 işçiden 193'ü bir süre önce Tez-Koop-İş Sendikası'na üye oldular. Sözleşme görüşmeleri başladığı sırada ise büyük sürprizle karşılaştılar. Belediye-İş Sendikası, işyerinin kendi işkolları dahilinde olduğunu öne sürerek, tedbir kararı aldırmıştı. Bu durumda BELPA sözleşmesi bir kaç ay gecikecek.

İşyeri Baştemsilcisi Kenan Varao, sözleşmenin gecikmesinden Belediye'nin çıkar sağladığını vurgulayarak şunları söyledi: "İşçiden yana olduğunu söyleyen sosyaldemokrat Belediye, gerçek yüzünü bir kez daha ortaya koydu. Belediye-İş de sarı sendikacılığa düşen görevi üstlendi."

İşçiler Belediye-İş Genel Merkezi önüne siyah çelenk koydular. "Sendikasız kalsak da gidip Belediye-İş'te örgütlenmeyiz" dediler.

ABD Elçiliği telaşlı

Türk-İş Başkanları Kurulu Toplantısı'nda gündeme gelen "savaşa karşı genel grev" önerisi, ABD Ankara Büyükelçiliği'ni telaşlandırdı. Büyükelçilik yetkilileri, soruşturmaya, Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz'dan başladılar...

Petrol-İş Genel Sekreteri Hüseyin Doğdu'ya göre, ABD, yeni bulduğu Ortadoğu Jandarması Türkiye'yi kaybetmek istemiyor. Genel Maden-İş Genel Başkanı Şemsi Denizer soruyor: "Türkiye'yi ABD mi yönetiyor?" Hava-İş Genel Başkanı Atilay Ayçin'in yorumu şu: "Türkiye'nin bağımsız bir ülke olmadığı bu olayla bir kez daha görüldü." TÜMTİS Genel Başkanı Sabri Topçu ve Likat-İş Genel Başkanı Melih Yılmaz, şu ana kadar Türk-İş'ten bir tepki gelmemesini eleştirdiler. Topçu ve Yılmaz, konuyu Başkanlar Kurulu'na götürecekler. ABD Büyükelçilik yetkilileri Belediye-İş Genel Sekreteri Metin Yazıcı'ya gelselerdi, şu yanıtı alacaklardı: "Bu konu sizi uzaktan yakından ilgilendirmez!"

Yurtdışındaki Türkler Haftanın Türkiye'sini Cumhuriyet Hafta'da okuyacaklar.

Almanya'da ve yurtdışında
Cumhuriyet'sizlik sona eriyor.
Almanya'da yaşayanlar her Cuma **Cumhuriyet Hafta**'yı bayilerden alabilecekler. İsterlerse,
Almanya dışındakiler gibi **Cumhuriyet Hafta**'ya kolayca **abone** olabilecekler.

Cumhuriye

Kurucusu *Yunus Nadi*

Almanya'da İslam

Almanya'da İslam partisi ve İslamcı işçi birliği kurma

UĞUR MUMCU

KÖLN — Birleşik Almanya'da İslamcı parti ve İslamcı işçi sendikası kurulması çalışmaları hızlandı. Kurulacak İslamcı partinin, Hamburg ve Berlin'de yapılacak yerel seçimlere katılacağı ileri sürülüyor. İslamcı parti kurma çalışmalarına Mısır asıllı elektronik profesörü **Muhittin Lauden** önculuk ediyor. Prof. Lauden, Berlin'de **"İslam Federasyonu"** çalışmalarına da katılıyor. Almanya'da **"Milli Görüşçü"** olarak adlandırılan Türkiye'deki Refah Partisi yandaşı **"İslam Federasyonu"** Başkanı **Nail Dural**, İslamcı parti kurma çalışmalarının dışında kaldıklarını ileri sürüyor. Dural, İslamcı partinin kurulmasını **'siperden başını erken çıkarmak'** olarak niteliyor.

"Avrupa Milli Görüş Teşkilatları" adlı İslamcı sendika ve birlik kurma çalışmaları **Abdel Hamid Haj Kheder** liderliğindeki **"İslamischen Konföderation Der Arbeit - İslam Çalışma Federasyonu"** tarafından da destekleniyor.

Alman Sendikalar Birliği'nin (DGB) bu girişimlere karşı olduğu bildiriliyor.

Avrupa Milli Görüş Teşkilatları, İslam dinini **"devletçe tanınan din"** olarak kabul ettirebilmek için de girişimlerde bulunuyor. Alman hükümeti, Avrupa Milli Görüş Teşkilatlarının bu başvurusunu ka-

Avrupa Milli Görüş Teşkilatları Refah Partisi'nin Avrupa'daki yan örgütü olarak tanınıyor.

ruluş, okullarda din eğitimi verebilecek, ayrıca radyo ve televizyon kanallarını kullanarak bilimsel görüşlerini açıklayabilecek.

"Süleymancılar" olarak bilinen grup da Almanya'da daha önce İslam Kültür Merkezi aracılığıyla aynı başvuruyu yapmış, bu başvuru CDU, kiliseler ve Almanya'daki Hür Masonlar Örgütü tarafından da desteklenmişti.

Süleymancıların 1979 yılındaki bu başvurusu Alman hükümetince kabul edilmemişti.

"Milli Görüşçü" olarak adlandırılan siyasal ve dinsel görüş temsilcisi **"Avrupa Milli Görüş Teşkilatları"**, 1979 yılında Süleymancıların başarısızlıkla sonuçlanan girişimlerinden sonra Kuzey Ren-Vestfalya eyaletinde çalışmalarını yoğunlaştırdılar.

Avrupa Milli Görüş Teşkilatları, 2 ve 3 haziran günlerinde Almanya'nın Ludwigsburg kentinde toplanan **"Avrupa Müslümanları Meseleleri Konferansı"** ad-

Ankara SBF öğreti
şir Hamidoğulları,
ışarında Avrupa
Durumu" konulu
Toplantıda çeşitli
de çalışan sosyal
Hakkı Keskin
Yasası" konusun
Konferansa Ref
ni Prof. Dr. Necm
pa'daki Müslüm
Müslümanların
li Hususunda A
başlıklı bir tebli
Avrupa Müsl
ilki 1987 yılında
yılında Viyana,
Arnhem kentin
4. Avrupa
Konferansı'nda
televizyon ve r
pa İslam üniv
ları alındı.
Avrupa Mil

Dostunuzun her hafta Türkiye'den haber almasını isterseniz,

*Onu **Cumhuriyet Hafta**'ya abone yapın.*

***Cumhuriyet Hafta**'yı yıllardır yurtdışında yaşayıp çalışan ve **Cumhuriyet**'in yokluğunu hisseden gazete okurlarını düşünerek hazırladık.*

*Dostunuz **Cumhuriyet Hafta**'da, Türkiye'deki **Cumhuriyet** okurunun bir hafta boyunca okuduklarını bulabileceği gibi, sadece yurtdışında çalışıp yaşayanları ilgilendiren haberleri de okuyabilecek. **Cumhuriyet**'in köşe yazarlarını, siyaseti, yazı dizilerini, kültür ve sanat hayatını, Türk spor dünyasını **Cumhuriyet Hafta**'dan izleyebilecek.*

***Cumhuriyet** Türkiye'de okurunun en çok vakit ayırdığı gazete.*

Dostunuza her hafta saatlerini ayıracağı bir armağan vermek için ekteki kuponu doldurun bize göndermeniz yeterli.

HAFTA

5 EKİM/OCTOBER 1990 3.00 DM

cı atağı

çalışmaları hızlandı

üyesi Prof. Dr. Be- "Değişen Dünya Şart- Müslümanlarının bir konferans verdi. göçmen derneklerin- demokrat Prof. Dr. e. "Yeni Yabancılar a bir konuşma yaptı. h Partisi Genel Başka- ettin Erbakan, "Avru- mhûm Tanıtılması ve san Haklarının Teme- ması Gerekli Adımlar" sundu. manları Konferansı'nın Rotterdam, ikincisi 1988 üçüncüsü 1989 yılında e toplanmıştı. Müslümanları Meseleleri "Avrupa'da İslamın Sesi dyo merkezi" ve "Avru- sitesi" kurulması karar-

Görüş Teşkilatları, Ber- lin'de "İslam Koleji" adlı dinsel eğitim ve- ren bir okul da açtı.

Berlin'de Milli Görüşçüler, TFB tele- vizyon kanalından da yayınlar yapıyor- lar.

"4. Avrupa Müslümanları Konferan- sı"nda kısa adıyla "Rabıta" olarak bili- nen Suudi kuruluş "Rabıta-tül Âlem-ül İslam" adlı kuruluşa da teşekkür edilmesi kararlaştırıldı.

Milli Görüşçülerin parti, sendika, okul ve televizyon kanalı kurma çalışmaları ile İslam dinini devletçe tanınan din olarak kabul ettirme çalışmaları büyük bir hız- la gelişiyor.

Mısırlı Prof. Lauden tarafından kuru- luş çalışanları yapılan "İslamische Par- tei Deutschands - Almanya İslam Parti- si", Almanya'da Milli Görüşçü olarak ad- landırılan kesim tarafından destekleniyor. Ancak Milli Görüşçüler, şimdilik parti çalışmalarında ön planda görünmek is- temiyorlar.

Cumhuriyet Hafta abonelerine her hafta **Cumhuriyet Kitap** eki ücretsiz olarak gönderilecek. İlk altı ayda abone olanlar ise **Cumhuriyet Kitap Kulübü**'ne ücretsiz olarak üye olabilecekler. Ayrıca **Cumhuriyet Hafta** aboneleri **Bizim Almanca** dergisini yıllık 48 DM yerine 24 DM'a alabilecekler.

Abone Ücret Tablosu	
3 aylık	**36 DM**
6 aylık	**72 DM**
12 aylık	**144 DM**

*Aşağıdaki kuponu doldurarak, dekontunuzla birlikte **Cumhuriyet** Abone Servisi-B. Almanya Bölümü, Türkocağı Cad. 39-41, Cağaloğlu İstanbul adresine gönderin. Tel: 90-1-512 05 05 Fax: 90-1-526 60 72*

Abonenin adı: .....

Soyadı: .....

Adresi: .....

Abone süresi: .....

Seçtiğim abone süresi karşılığı olan ..... DM tutarını, Türkiye İş Bankası Kaiser Str. 3 6000/Frankfurt/M Hesap no: 21005002, BLZ: 50230600 hesabınıza yatırdım.

İmza .....

SANCILI BİRLİK GERÇEKLEŞTİ

Hem ağlarım, hem giderim!

Yeni bir süpergüç doğuyor. Şimdi Almanya'nın ikinci sınıf Almanları da var. Birliğin üzerindeki Stasi gölgesi. Fatura kabarıyor: Kim ödeyecek?

Sonunda beklenen oldu. Almanya Cumhurbaşkanı Richard von Weizsacker tarafından 24 Eylül'de imzalanan Birleşme Antlaşması 3 Ekim'de yürürlüğe girdi. Artık tek bir Almanya var.

Antlaşma Federal Alman Parlamentosu'nda 80'e karşı 299 oyla kabul edildi. Dışişleri Bakanı, haberi dünyaya, "Bundan böyle Alman topraklarında yalnızca barış hüküm sürecektir" sözleriyle duyurdu. Bütün partiler tarafından benimsenen bir konu da Almanya'nın süpergüç rolüne soyunmaması. Antlaşmaya göre Almanya, nükleer, kimyasal ve biyolojik silahların yapımından vazgeçecek ve asker sayısını 370 bine düşürecek. "Dünya politikasında daha büyük bir ağırlığa sahip olacak olan Almanya, üzerine düşen rolü daha büyük bir sorumlulukla oynayacak, kuvvet politikasıyla değil" diye komşularını yatıştırmaya çalıştı Dışişleri Bakanı Genscher.

KİM BÖLMÜŞTÜ BU ALMANYA'YI

Almanya, tarihinin en büyük bayramını yeniden birleşirken yapıyor. Kim bölmüştü Almanya'yı ve nasıl? Bu sorunun cevabını büyük basın ve öbür iletişim araçlarında bulmak mümkün değil. Hidrojen bombasının babası Edward Teller, 1982'de, "Kızıl Ordu'nun 1945'de Hitler'i yenmesinden sonra, Amerikan politikası, Batı Avrupa'daki tüm güçlerin komünizmi sıkıştırması şeklinde radikal bir dönüşüme uğratıldı" diyordu. ABD'nin isteği, başından beri, savaş sonrasında Sovyetler Birliğine karşı durabilecek bir Batı Almanya kurmaktı. O zamanki Alman politikacılar, 1945 Ağustos'unda İngiltere, ABD ve Sovyetler Birliği tarafından imzalanan Potsdam Antlaşması'na uymadılar. 20 Haziran 1948'de Batı tarafında ayrı bir para sistemi yürürlüğe kondu ve 8 Mayıs 1949'da Federal Almanya kurularak bölünme gerçekleştirildi. 10 Mart 1952'de Stalin'in Batılı ülkelere yaptığı "Almanya'nın bir barış anlaşmasıyla yeniden birleştirilme" önerisi reddedildi.

40 yıllık bir ayrılıktan sonra iki Almanya yeniden birleşti. Bu birlik, geçen yılın sonunda Doğu Almanya'da gelişen kitle hareketlerinin bir sonucu olarak görülüyor. Bir yanıyla öyle. Ancak Gorbaçov ve Bush'un Malta ve daha sonraki görüşmelerinin gölgesi buraya da düşüyor. Sovyetler Birliği lideri, birlik konusunda olurunu verirken, karşılığında Doğu'da, Sovyetler Birliği'nde yapacağı müdahalelere Batı'nın karışmamasını istiyordu.

SORUNLU BİRLİK

Bu birliğin gerçek anlamda işlerlik kazanması için, daha uzun bir süre gerektiği, herkesin birleştiği bir nokta. 40 yıl ayrı yönlerde giden, ayrı kültürler geliştiren iki toplumun hemen birleşivermesini kimse beklemiyor. *Der Spiegel*'in savunduğunun tersine, taraflar ayrı ortamlarda yetişen tek yumurta ikizleri değil. Ortada iki ayrı, iki zıt toplumsal sistem deneyimi var. Doğu Almanlar "ikinci sınıf Alman" olarak hareket ediyor ve Batılı kardeşleri tarafından öyle görülüyorlar. Doğu Almanya'daki bir toplumsal araştırma enstitüsünün incelemelerine göre, kendilerini "Doğu Alman" olarak görenlerin sayısı "Alman" olarak görenlerden daha fazla.Doğu Almanlar her alanda ikinci sınıf roller üstlenmek zorunda kalıyorlar. Doğulu Tarih Profesörü Joahim Herrman, Uluslararası Tarihçiler Komitesi'ne seçilmek istediğinde, Batı'daki Tarihçiler Birliği ondan gönüllü olarak ikinci dereceden üyeliğe razı olmasını istedi. Doğulu dilci Hildrin İlchmann Würzburg'da katıldığı bir kongrede hiç de hoş olmayan davranışlarla karşılaştı. Bu arada Doğululara ilgili üretilen fıkralar da çoğalıyor. Bunlardan biri şöyle: "Federal Alman hükümeti her Trabi'nin (bir Doğu Alman otomobil markası) çöpe atılması karşılığında 1500 mark ödüyor. Ama içindekilerle birlikte olursa!" Batı'daki halk Doğulular için, "Türkler'den de berbat" diyor. Bununla ilgili üretilen bir fıkra da şöyle: "İki Doğulu, Aldi'de (Türklerin çok alışveriş yaptığı ucuz bir market) kuyruktalar. Biri, ötekine 'Biz buraya kuyruklarda beklemeye mi geldik' diye serzenişte bulunuyor. Önde duran bir Türk dönüp sertçe azarlıyor: 'Biz yok sizi çağırmak buraya'." Herleshausenn yakınlarında, eski sınırdaki bir köylü mitinginde köylüler yakınıyorlar, "Erich zamanında işler daha iyiydi". İki gün sonraki Kamu Hizmetlileri Sendikası'nın uyarı grevinde, "eskiden her şey daha adil değil miydi? Herkesin güvenlikli bir işyeri yok muydu?" şikâyetleri duyuluyor. Doğulu kabare grubu "Keskin Kanal"dan bir espri: "Sosyalizmin en yüksek aşamasına ulaştık. Devlet kendini ilga etti. Ve iş yok."

Der Spiegel'de ise şunlar yazılıyor: "Ucuz kiralar ve kamu sektöründe karşılanan sağlık hizmetleri, bir daha görünmemek üzere kayboldular."

Doğulu anneler de eski günleri özlemle anıyor. İş sırasında çocuklar işyeri ve halk kreşleri tarafından bakılıyorlardı. Ayrıca ortalama Doğu Alman kadını daha bağımsız ve kendi başına karar verebilecek durumdaydı. Şimdi kadınlar kitleler halinde işlerinden oluyorlar. Yabancıların durumu da şimdi daha zor. Yalnız işlerini değil, seçim hakkı dahil öbür haklarını da kaybediyorlar

BİRLEŞMENİN BEDELİNİ KİM ÖDEYECEK?

Birliğin bedeli henüz tümüyle ödenmedi. Bir kere büyük mali yükler getirecek. Yeni vergiler ve zamlar kapıda. 105 milyar mark birlik fonu için, 15 milyar mark Rus askerlerinin çekilmesi için, 3 milyar mark Doğu Alman ekonomisine uyum yardımı... Bu listeyi daha bir hayli uzatabiliriz. Ama değirmenin suyu nereden gelecek. 1990 bütçesi giderek şişiyor. 380 milyar markhk bütçenin 65 milyarı henüz ortada yok. Önümüzde seçimler olduğu için kimse kamuoyu önünde açıklama yapmıyor. Lafontaine vergilere ve benzin fiyatlarına zam yapmak fikrini geliştiriyor, ama bunu seçimlerden önce dile getirmek uygun değil. Ne de olsa halkçı.

Fazla vergi gelmeyeceğini açıklayarak halkı yatıştırmaya çalışan Kohl pek inandırıcı değil.

"Biz sadece sayısal olarak değil, bütün öteki şeyler bakımından da Avrupa'da en üstün gücüz" diyor, Şansölye Helmut Kohl Alman televizyonunda. Hükümet bunu, "Avrupa'da üstünlüğü olan devletiz" diye özetliyor. Mitterrand, Kohl'un kulağına "Avrupa'da ipler sizin elinizde bayım" diye fısıldıyor. Macaristan eski Dışişleri Bakanı Gyula Horn için Almanya artık dünyanın üçüncü süper gücü.

Almanya 700 milyar markhk ihracat hacmiyle, bütün öteki ülkeleri geride bırakıyor. Avrupa Topluluğu bütçesinin yüzde 28'ini de o karşılıyor. Almanya'nın Mercedes-Benz'i, Japon Mitsubishi ile ortak olarak Sovyetler Birliği'ne yatırım yapıyor. Alman yayılmacılığı endişesi komşularını sarmış durumda.

GERİDE KALANLAR

Birleşme sırasında çözülememiş ve daha yıllarca çözülemeyecek bir dizi sorun var. Bunlar "Büyük Almanya"nın başının daha yıllarca ağrımasına neden olacak. Birçok politikacı Aralık'ta yapılacak olan seçimlerin çok kirli geçeceğini düşünüyor. Doğu Almanya'da yönetim kademelerinde ve siyasi partilerin ileri mevkilerinde, eski Doğu Alman gizli servisi Stasi ile ilişkide bulunmuş çok sayıda insan var. Bu ilişkiler Doğu Alman politikacıları için hep bir suçlama aracı olarak kullanılacak. Bin dolayında politikacı ve üst düzeyde bürokrat bu tür suçlamalarla karşı karşıya. Stasi dosyaları, seçim kavgalarının bir aracı haline gelirse hiç şaşmamalı. Doğu'nun İçişleri Bakanı Diestel, "Nazilere bile daha fazla tolerans gösterilmişti" diye suçlama rüzgârının hızını kesmeye çalıştı. Yeşillerin tanınmış politikacısı Joschka Fischer, *Der Spiegel*'deki yazısında, "Doğulu kardeşler, lütfen Stasi sorununuzu orada çözüp de gelin. Bizi bu işe bulaştırmayın" diyor. "Ah, zavallı Almanya" demekten de kendini alamıyor Fischer, birleşme sırasında Alman asıllı Yahudilerin dışta bırakılması üzerine.

Geçtiğimiz haftalarda, hemen bütün Doğu Alman hapishanelerinde ardı ardına isyanlar çıktı. Mahkûmlar, "Artık tarihe karışmış bir devlet ve onun mahkemelerinin verdiği kararlar gözden geçirilmelidir. Af istiyoruz!" dediler. Şimdilik, dışarı çıkmayı başaran yalnızca küçük bir kesim.

Almanya'nın başını ağrıtacak en önemli sorunlardan biri de, dinamik Doğu Alman muhalefeti. Ayrıca bütün Almanlar'ın üçte biri bu birliğe karşı. Yalnız Frankfurt'ta '90 yılı içinde üç kez birlik karşıtı gösteri düzenlendi. Demokratik ve sol muhalefet birleşmeyi bir "ilhak" olarak nitelendiriyor. Doğu Almanya'da ordu, bütün kurumlar ve tüm kitle örgütleri dağıtıldı. Batı'dakiler ise olduğu gibi duruyor. Diğerleri, ancak uygun görüldükleri takdirde buralara katılabilecekler. Bütün bunlar Doğululara burukluk yaratıyor. Politikacıların konuşmaları Doğu Almanya'daki 40 yıllık diktatörlük temasını işleyip duruyor. İki dünya savaşı, Yahudi katliamları sanki hiç olmamış gibi.

Doğu Almanlar birçok noktada bürokratik yönetime karşı demokratik taleplerle mücadele ettiler. Başladıkları nokta ile geldikleri yer arasında uyum yok. En sağcı Doğu Alman politikacısı bile bir burukluk içinde. Bir sözümüz geliyor insanın aklına: Hem ağlarım hem giderim. ■

ALİ MERCAN/FRANKFURT

"Biz sadece sayısal olarak değil, bütün öteki şeyler bakımından da Avrupa'da en üstün gücüz."

PARİS'TE BASIN KOLLOKYUMU

Reklamla yapamadıklarını haberle yapıyorlar

Kahvaltı, yemek, kokteyl davetinden şişmanlayan gazeteciler... Firmalardan basın mensubuna sunulan "hazır röportaj"... Hediyenin ağırlığına göre yapılan haberler... Olay Fransa'da geçiyor, sanki Türkiye anlatılıyor.

Sınır Tanımaz Gazeteciler (Reporters Sans Frontieres) 3. Basın Kollokyumu Paris'te yapıldı. Büyük Fransız Devrimi'nin 200. yıldönümü onuruna 26 Ağustos 1989'da açılan La Grande Arche veya Arche de la Fraternite'nin iki no.lu anfisinde yapılan kollokyuma Fransa televizyon, radyo ve basınından birçok ünlü gazeteci katıldı: Christine Ockrent (A2), François Henri de Virieu, Albert du Roy (A2), Laurent Joffrin *(Le Nouvel Observateur),* Michel Samson *(Liberation)* Gilles Perraut, Claude Angeli, Guillaume Malaurie *(L'Express),* Michel Polac, Dominique Jamet, Nicole du Roy *(Telerama).* Ayrıca Almanya'dan Jürgen Roth, İsviçre'den Pascal Auchlin, ABD'den Sonia Goldenberg, İngiltere'den Françes D'Souza yanında Belçika, Cezayir, İsrail, Romanya, Polonya, Türkiye, Kolombiya, SSCB, Küba, Çin Halk Cumhuriyeti ve Kamerun'dan katılan gazeteciler ülkelerinde gazetecilerin ve basının sorunlarını dile getirdiler. Baskı, şiddet, basını denetim altına alma yöntemleri, gazeteci katliamları anlatıldı.

FRANSA'DA BASIN

Konuşmalarda aslan payını Fransa basını aldı. Saha ve seyirci avantajının etkisiyle mutlaka.

Telerama'dan ve CEDT Sendikasından Nicole du Roy, Fransa'da her yıl 1100 yeni basın kartı verildiğini belirtti. 200'ü gazetecilik okullarından diplomalılara, gerisi "kışladan" yetişenlere.

Gazeteciliğin, eskiden olduğu gibi "usta" yanında öğrenilen bir meslek olmaktan çıktığı, bir fonksiyona dönüştüğü vurgulandı.

Gazeteciliğin, başlangıçta kötü bir ünü olduğu, halkın gazeteciye "satılmaya aday" gözüyle baktığı belirtildi. Gazeteci demek çapkın, bitirim, hostesleri tavlamasını bilen, "Kaleminden kan damlayan" demekti. İnandırıcı değildi gazeteci, bugün de durum pek değişmemiş gibi. Aralık 1989'da yapılan bir ankete göre, Fransızların sadece yüzde 35'i gazetecilerin gerçeği söylediğine inanıyor. Ve bu oran bir yıldan öbürüne azalıyor. Kusur kimin? Gazetecilerin mi? Haber ve yorumlarında gereken özeni göstermemelerinden mi? Basın ve yayın organları üzerinde para egemenliğinin giderek artmasından mı? Basında reklamın gittikçe artmasından mı? Siyaset adamlarının basını etkilemesinden mi? Sansasyonel haber arama eğiliminden mi?

REKLAMLAR

Fransa'da gazete gelirlerinin yüzde 10'u satıştan, yüzde 90'ı reklamlardan. Gerek özel gerekse kamu sektörü işletmelerinin, reklama ayırdıkları bütçeler başdöndürücü ölçülerde. Milyonlarca frank. Doğrudan reklam yanında dolaylı reklamlarda yapılıyor. Örneğin A İşletmesi bir gazeteciye "hazır röportaj" sunuyor. Birçok işletmenin basın bürosu, gazetecilerin işini bizzat yapıyor. Gazetecinin yol, otel, içecek, yiyecek giderleri ödenip davet ediliyor ve işletme ya da ürününe ilişkin röportaj yapması sağlanıyor. Bu röportajın ne denli objektif olabileceğine varın siz karar verin. Televizyon yıldızları bir işletme tarafından bir günlüğüne davet ediliyor. Diyelim ki A Süpermarket'i bir gün ucuzluk yapacak, birtelevizyon yıldızını o günü "şenlendirsin" diye çağırıyor. Bir günlüğü en azından 120 bin frank. Elden ele. Vergisiz. Çaktırmadan. Bu "yıldız" veya gazeteci o işletmeye karşı bağımsız olabilir mi? Bir grevde işçilerin "yersizliğini"mi anlatır? Alınan reklamların yayın politikasını etkileyeceğine kesin gözüyle bakılıyor.

Hele "kadın basınının" sadece alınan hediyelere göre oluşturulduğu biliniyor. Hangi işletmeden ne alındıysa o hafta dergide o tanıtılıyor. Giyim-kuşam, ev donatım eşyası, turistik hediyeler, parfümler... Haber hediyenin "boyutuna" ve "ağırlığına" göre ayarlanıyor. Son ayların tutulan kadın dergisinin fiyatı 5.50 frank, bir günlük gazete fiyatına. Sudan ucuz olması neden? Dergiyi alan kadın okuyucuların okudukları haberler aslında reklam. Haberin içinde mal tanıtılıyor. Şirketler bu yöntemi tercih ediyorlar. Çünkü sadece reklamla elde etmeleri olanaksız bir etkileme fırsatı yakalıyorlar.

Fransa'da son birkaç yıldır gittikçe gelişen ekonomi basının da "kadınsılaştığını" iddia ediliyor. 1987 borsa krizi, borsada "yatırım yapan" ufak tasarruf sahiplerinin artması vb. olaylara koşut olarak bitleri kanlanan ekonomi basını da hediyelere göre yayın yapıyor. Özel sektör ekonomi basınını "Baştan çıkarmış, iğfal etmek üzere". Hediyeler çeşit çeşit. "Anlayışlı gazeteciye" bir yıllığına son model otomobil, bir sonraki yıl "anlayış" sürerse yeniden yeni model otomobil kış ve yaz tatili, bir yıllık abone (otele, motele, lokantaya vb.), bir yıl süresince hafta sonu dinlencesinin üstlenmesi, bir yıl süreyle yolculuk masraflarının karşılanması...

HANGİ BAĞIMSIZLIK?

"Gazeteciler bağımsız mıdır?" sorusuna Fransızların yüzde 59'u "Hayır" yanıtını veriyor. Basın-yayın organlarına rüşvet, hediye, ve ekonomik baskı sadece ekonomi dünyasından, kamu ve özel sektörden değil siyaset dünyasından da geliyor. Gazetecilerle siyasetçilerin ilişkileri nasıl olmalı? Yıllarca gazetecilerin bağımsız-

lıklarını korumaları için siyasetçilere "takılmamaları" ilkesi revaçtaydı. Hâlâ aynı ilkeyi savunanlar var. Ancak haber almak, olayları yakından izleyebilmek için siyasetçilerle ilişki kurmamak olanaksız. Ancak, ilişki bağımsızlığı yitirmeye yol açmamalı.

Gazeteciler kahvaltı, öğlen yemeği, akşam yemeği davetlerine çağrılıyorlar. Gitmemek ayıp olur. *Liberation*'dan Michel Samson gazetesinin Komünist Parti ve Sosyalist Parti haberlerini izlediğini ve bu arada şişmanladığını belirtti.

Basın-yayın organlarının bağımsızlığı olası mı? Olası diyenlerden kimine göre en önce mali bağımsızlık önemli. Örneğin *Liberation* gazetesi bu ilkenin katıksız savunucusu. Bu nedenle bu gazetede bir sinema yönetmeninin, masraflarını karşılayarak davet ettiği bir gazeteciye filmine ilişkin yazı çıkartması olanaksız. Ama bu ilkenin güzel bir kaçamak yolu var. Bir filmden iki sayfa ile söz edilince, iki sayfalık da ilan alınıyor. Hemde her ikisi aynı gün yayınlanıyor. *Liberation* okuyucusu bilir.

Le Figaro için bağımsızlığın yolu gazetenin güçlü olmasından geçiyor. Ne kadar güçlü olursa ekonomik, siyasi, dostluk baskılarına o denli dayanıklı olur. Zayıf bir işletmede baskıya dayatmak zordur. Gazeteciler gazetelerinden "işletme" diye söz ediyorlar. *Le Figaro*'dan Jean Miot'ya göre Murdoch ve Maxwell gibi "süpermarketlerin" yanında Fransa basın-yayın organlarının en pehlivanı bile "Mahalle bakkalı" sayılır.

Fransa'da, 19. yüzyılda gazetelerin ilk doğuş yıllarında, tamamına yakını sanayi patronlarının elindeydi. Gazeteciler yıllarca uğraşarak bağımsızlıklarını elde etmeye çalıştılar. Bağımsız gazeteler kuruldu. Ama son 10-14 yıldır sanki yeniden bağımsızlık yitiriliyor.

FRANSIZ BASINI FAKİR

Kollokyumda tartışılan temalardan biri de Fransız basının fakirliği oldu. Bu iddiada hemen hemen bütün konuşmacılar birleştiler. ABD ve Japonya ile kıyaslanınca bu özellik çok açık. İşte birkaç örnek: *Le Monde* gazetesi Wall Street'e ilk özel muhabirini ancak 1989'da atamış.

Fransa ekonomi basını deyince ilk akla gelen *La Tribune de l'economie, Les Echos* gibi günlük gazeteler ve *L'Usine Nouvelle* gibi bir haftalık dergide sırasıyla 40, 60, 115 gazeteci çalışıyor. Oysa Japonya'da benzer bir yayın organında 900 gazeteci var.

Fransa basın-yayın organlarının (TV dahil), Tokyo'da üç veya dört temsilcisi varken, tek başına bir Japon televizyon kanalı, Paris'te 40-45 gazeteciyi bulunduruyor.

Dolayısıyla "Fransa'da basın-yayın organları çok fakir ve olanakları çok sınırlıdır" denebiliyor. Ancak ulusal düzeyde Fransız basın yayın organları güçlüdür. Çünkü siyasi, toplumsal ve kültürel ağırlıkları vardır. Bugün bir *Liberation* veya *Le Monde* Irak konusunda kamuoyunu birinci derecede etkileyebiliyor.

VE YABANCI BASIN

Kollokyuma davetli yabancı gazetecilerden tebliğ sunanlar ülkelerindeki sansür, baskı, gazeteci katliamı ve benzer sorunları dile getirdiler. Kamerunlu gazeteci Pius Njame, sansür kurulunu nasıl alaya aldıklarını anlattı. Gazeteye gırgır olsun diye İncil'den bir bölümü koymuşlar. Altında Juda imzasıyla. Üç gün sonra gazete yetkilisi İçişleri Bakanlığı'na çağrılmış. Görevli "Juda hanginiz?" diye sormuş. İncil getirilmiş, durum anlatılmış.

Kolombiya'nın ünlü gazetesi *El Espectador*'dan bayan Maria Teresa Herran ülkesinde uyuşturucu mafyasının gazeteci katliamını anlattı. *Yüzyıl* Paris temsilcisi olarak bana sıra gelince, son aylarda basına uygulanan baskılar, devletten, mafyadan ve İslâmcılardan kaynaklanan şiddeti anlattım. Turan Dursun'un öldürülmesini, bunun Muammer Aksoy ve Çetin Emeç katliamıyla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini belirttim. "Biz kollokyumumuzun ilk günü tartışırken, Diyarbakır DGM'de yargılanan Doğu Perinçek serbest bırakıldı. Türkiye'de tutuklu gazetecilerin sayısı bir azaldı" dedim. ■

M.ŞEHMUS GÜZEL/PARİS

Sanki her zaman bir şeyi kutluyorlar.

YÜZYIL KUZEY İRLANDA'DAYDI

Kültürel direniş var

İrlandalı olma bilinci çok yüksek. Ulusal kimliklerini kültür yoluyla da kanıtlamak istiyorlar. Birahanelerle eski değirmenler yeni kültür merkezleri. İrlandalıysan şarkı söylemelisin, dans etmelisin ve canayakın olmalısın.

İngiltere ve İrlanda. Birbirine çok yakın, bir o kadar da uzak iki kara parçası. İngiltere'nin turistlere anlatıla anlatıla masallaşmış bir doğası var. Ama İrlanda'nın doğal güzelliği Majesteleri Kraliçe'nin ülkesini gölgede bırakacak türden. Ne yazık ki, sömürgeci mantığın egemen olduğu iletişim ağlarının satır aralarında kalmış.

İngiltere'nin İrlanda'daki politik oyunlarıyla askeri varlığı bir yere kadar biliniyor. Karanlıkta kalan nokta ise İrlanda'nın ulusal kimliği ve kültürü üzerinde uygulanan asimilasyon (eritme, sindirme) politikaları. Bununla birlikte ayakta durmaya çalışan, direnen bir kültürle yüz yüze geldik.

Dört günlük gezi süresinde gözlemlediğimiz ilk şey, İrlandalı olmanın güçlü ve belirleyici bir kimlik olduğuydu. Ada'yı çoktan terk etmiş, ama "geçmişini aramaya geldiğini" söyleyenlerle karşılaştık. İskoçya'dan gelen bir işçi: "İngiliz kanı kesinlikle yok bende" dedi. İrlanda kanı taşıyan birine sakın "İngiliz misin?" diye sormayın, fena öfkeleniyorlar. Katıldığımız bir toplantıda konuşan siyah biri, İrlandalılar için şöyle dedi. "Bu insanlar sanki her zaman bir şeyi kutluyorlar. Sanırsınız ki, uyku yok, yemek yok, hep kutlama halindeler. Burada İrlandalı olabilmenin ölçütü, soğuk ve mesafeli İngiliz'in tersine canayakın kalmak. Bir de sürekli gülmek, şarkı söylemek, şiir okumak. Elinde birasıyla danseden 75-80'lik yaşlıları görmek şaşırtıcı değil bu yüzden. Kuzey İrlanda'da ön plana çıkan Tara veya Bramble gibi folk gruplarının söylediği şarkılara topluca eşlik ediliyor. Ulusal kültürü korumanın bir yolu da kapalı devre televizyonlarla, çelik kapılı Pub'lar (birahaneler). Neredeyse kültür merkezlerine dönüşmüş bu tür yerler. Başkent Belfast'taki kültür çalışmaları eski bir değirmen olan Conway Mill'de yürütülüyor. Keltçe kurslar düzenleniyor. Şiir ve öykü atölyeleri açılıyor.

Sokağa çıkıldığında, duvar resimleriyle karşılaşıyor insan. Yer yer polis boyalarının karaladığı afiş veya duvar yazılarında dünya devrimci liderlerine mesajlar gönderiliyor. Örneğin Mandela resminin altına, "Sizin mücadeleniz, bizim mücadelemizdir" ibaresi yazılı. Ya da Kanada'daki Kızılderili direnişine selam gönderiliyor. Bunları seyrederken, İngiliz patentli "terörist" sözcüğünün ne anlama geldiğini düşünüyorsunuz!

İngiliz ideolojisi İrlanda kültürünü nasıl tanıtıyor? Dışarıdan bakıldığında son derece basit, bayağı, saf ve gülünç görünüyor. Bununla birlikte etkili bir yöntem kullanılıyor. Bir örnek; İngiliz edebiyat kitaplarında İrlanda doğumlu şair ve yazarlar, sömürgeci ölçütlere göre değerlendiriliyor. Kafalara sokulmak istenen şudur: "İrlanda, İngiltere'nin herhangi bir kasabasından farklı özelliklere sahip değildir. Bu yüzden Irlanda doğumlu bir sanatçı Londralı biriyle aynı mirası paylaşıyor." Oysa bu benzerlik abartılı. Çünkü her iki adanın (ülkenin) geçmişlerinde farklı diller vardır. Günlük yaşamda İngilizce konuşan, hatta kendi anadili olan Keltçeyi bilmeyen birçok İrlandalı var. Ama konuştukları İngilizce de farklı.

İrlandalılar, İngilizlerin sahiplenmekten övünç duydukları, edebiyat alanında devrim yaratan James Joyce hakkında şunu söylüyorlar: "İrlandalı yazar, kendisine zorla kabul ettirilen İngilizcesiyle arasında duygusal bir bağ olmadığının farkında. Anadili İngilizce değildir. Dolayısıyla bu yabancı dili kullanırken hiçbir sinirsel ilişkinin varlığını duyumsamaz, önemsemez." Bu tanım çağdaşçılar arasında önemli bir yeri olan W.B. Yeats ile İngilizce kullanmayı reddeden Samuel Beckett için de geçerli. Üstüne üstlük Joyce ya da Beckett gibi Avrupa'da gönüllü sürgün yaşamı seçen İrlandalı yazarlar, ulusal kimliklerini inatla koruyorlar. Joyce İrlandalılıktan kaçmak için Fransa, İtalya'yı dolaşıp durmuyor. Anayurduna uzaktan bakabilmek istiyor oysa. Dublinlileri acımasızca eleştirse de hüzünle söz eder kendilerinden. ■

OGAN GÜNER/BELFAST

ROMANYA

Halk ayaklanması olmadı

"Romanya'daki Halk Ayaklanması" planlı bir darbeydi. Cephe üyeleri açıklığa kavuşturuyorlar.

İktidardaki kurtuluş cephesinin yönetici üyelerinin açıklamalarına göre eski Romanya diktatörü Nikolai Çavuşesku çok önceden planlanmış bir darbeyle devrildi.

İstifa eden savunma bakanı Nikolai Militaru ve Aralık darbesinden sonra işbaşına gelen Kurtuluş Cephesi önderlerinden Silviu Bruca'nın Haber Merkezine itirafları, Çavuşesku'nun bir halk ayaklanmasıyla iktidardan devrildiği yönündeki resmi görüşü yalanladı. General Militaru ve Bruca, hükümetin yayın organı sayılan Adevarul Gazetesine yaptıkları açıklamada, kendilerinin bizzat darbeye katıldıklarını açıkladılar. Ayrıca, ordu ve kötü ün yapan "Securitate"ın bir bölümü de darbe planına katılmışlar.

AVUSTURYA

Sınır tartışması

Avusturya ile Macaristan, Çekoslovakya arasındaki dikenli tellerin kaldırılmasından bu yana henüz bir yıl geçti. O dikenli teller, Çek ve Avusturya Dışişleri Bakanları tarafından törenlerle kesilmeye ve kaldırılmaya başlanmıştı.

Berlin Duvarı'nın taşları gibi, kesilen dikenli tellerden parçalar çerçeveletilip dışişleri bakanlarına hediye verilmişti. Bu geçen bir yıl içinde Romanyalılara vize uygulanmaya başlanmıştı ve vizeye rağmen onbinlerce Romanyalı Avusturya'dan sığınma hakkı istemişti. Bunlardan çoğu "Avusturya'ya kaçak giriş yaptı" deniliyordu. Romanyalılardan başka ekonomik durumları gittikçe kötüleşen Polonyalılar da Avusturya'ya kaçak giriş yapmışlardı.

Gelen ilticacıların "Avusturya devletine yük olması" ve kaçak işçilerin iş dünyasında "işçi ücretlerinin düşürülmesinde" etken oldukları gibi gerekçelerle Avusturya "yeni önlemler aramak zorunda" kaldı. Bu önlemlerden birisi, Polonya'ya vize uygulamak. Vize uygulamasına taraftar olanlar arasında ilk sırayı, yabancı işçileri yok pahasına çalıştırıp hatta bazen o paralarını da ödemek istemeyen işverenler aldı. Başka bir çözüm ise aleyhinde uzun zamandan beri tartışmalar olan askerler oldu. Bir yıl önce kaldırılan dikenli tellerin görevini şimdi askerler yapabilirdi. Avusturya'nın doğu sınırına 20 bin asker yerleştirilmeliydi. Bu askerler Avusturya'da sürdürülen "askerliğin gereksizliği ve askerlik süresinin daha da kısaltılması" gibi tartışmalar çerçevesinde hem uygulamaya konulacak hem de Avusturya'ya "kaçak girişlere engel" olacaklardı. Viyana'da tek tek ve cılız çıkan, birazda gecikmiş "yüzkarası" sesler arasında karar alınmış ve askerler artık sınırda nöbet bekleyecekler.

Kadim Ülker

Dünya Günlüğü

• **İtalyan** Kızıl Tugaylar örgütünün 1978'den beri cezaevinde bulunan militanları Valerio Morucci ve karısı Adriana Faranda, yaşamlarının geri kalan kısmını bilgisayar programcısı olarak geçireceklerine söz verince gündüzleri hapisaneden çıkma hakkına kavuştular. Morucci ve Faranda Aldo Moro cinayetine katılmışlardı.

• **ABD**'nin 1991 yılı içerisinde, Arnavutluk ile diplomatik ilişki kurabileceği belirtildi. Amerikalıların, Arnavutluk'un AGİK'e oldukça sıcak bakmasından etkilendiği de belirtiliyor.

• **Pakistan**'ın eski başkanlarından Benazir Ali Butto'nun eşi Asıf Ali Zardari bir iş adamından haraç aldığı suçlamasıyla tutuklandı.

• **Uzun** zamandır adını değiştirmek isteyen İtalyan Komünist Partisi'ne önerilen yeni ad "Solun Demokratik Partisi" şeklinde.

ÇANKAYA BELEDİYESİ'NİN GECEKONDU ANKETİ

Adressiz semtler

46 gecekondu mahallesinden 8905 kişi arasında 1745'i açık işsiz. Yol, su, kanalizasyon yok. Adres yok, postacılar mektupları en yakın bakkala bırakıyor. Bir yıl içinde intihar edenlerin sayısı 189. Toplam 1500 aileden 35'inin hiçbir geliri yok...

Zeliha Nine kucağında kanter içinde bir çocukla yolu, suyu, arabası olmayan bir gecekondu semtinden geliyor. Küçücük bir şehirde değil, Ankara'da yaşıyor. Torunu balkondan düşmüş. Kan kaybından ölecek. Ne yapsın Zehra Nine, kucaklamış inmiş tren istasyonuna. "Yazın" diyor, "Kürt karısı böyledir. 16 yıldır yolsuz, susuz öldük. Kars'tan geldiysek bu memleketin adamı değil miyiz? Nerede bizim yolumuz?"

Hanife 13 yaşında. Aynı bölgede yaşıyor. Ortaokul birinci sınıftan ayrılmış. Kızılay'ın nerde olduğunu bilmiyor Hanife, hiç görmemiş. Hani şu her köşesinde resmi-sivil polislerin cirit attığı, Güvenpark'lı Kızılay'ı, her gün binlerce kişinin öylesine gelip geçtiği Kızılay'ı bilmiyor Hanife.

ZEYNEP NİNE. "Kürt karısı böyledir. 16 yıldır susuz, yolsuz öldük. Kars'tan geldiysek bu memleketin adamı değil miyiz?"

DOSTLAR MAHALLESİNİN DOSTU YOK!

Sıhhıye'den trene binip Köstence'de inin. Karşınıza dik bir yamaç çıkacak. 40-50 dakikada bu yamacı aştığınızda karşınıza Dostlar Mahallesi çıkar. Gecekondu mahallelerinden yalnızca biri.

Çankaya Belediyesi, Faruk Güçlü ve Doç.Dr. Mehmet Tomanbay başkanlığında bir ekiple gecekondu semtlerinde bir anket çalışması yaptı. 46 gecekondu mahallesinden 1500 aileye çeşitli sorular soruldu. Gecekondulular alışkın değil böyle ilgi görmeye. Soruları yanıtlamak istemiyorlar. Hele sorunun içinde para geçiyorsa... Toplam anket uygulanan nüfus 8905. Çocukları ve çalışamayacak kadar yaşlı olanları düşün bu rakamdan. Apaçık işsiz olan insan sayısı 1745 kişi. Her evde mutlaka işsiz biri var. Yine de korkuyorlar para soruldu mu. "Siz gerçekten vergici değilsiniz, değil mi?" İlgiden umutlarını kesmişler, ellerindeki de gitmesin yeter!

Anket sonucu ilginç bir olgu ortaya çıkıyor. 46 mahallenin muhtarları ya da vekilleriyle tek tek görüşülerek intihar edenlerin sayısı öğreniliyor: 189 kişi. Bu sayı, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün bütün Ankara için saptadığı toplam sayıya çok yakın. Ya intihar edenlerin ezici çoğunluğu bu mahallelerden çıkmış ya da devlet bu insanları insandan saymıyor!

Mahallede en çok yenilen üç yemek; çorba, pilav ve makarna. 115 aile ekmeğini de kendisi yapıyor. "Fırına para mı yetişir?"

SU YORGUNU...

Bütün kadınlar saka! Mahallenin suyu yok çünkü. Bir saatlik mesafeden taşınıyor su. Songül Çabuk 24 yaşında. 15 yaşında evlenmiş. Karslı. Kocası Yüksel de aynı yaşta, aynı ilden. Songül, soruları yanıtlamak istemiyor. "Ben bilmem, Yüksel konuşsun" diyor, ama söz konusu olduğunda, dayanamıyor ve şöyle diyor: "Üç çocuk var, biri kucakta. Su çekip, ev işi yapana kadar ölüyorum."

Nahide Günez Samsun'dan gelmiş. Kocası fırında çalışıyor. O da "su yorgunu". Hamide Demir, 32 yaşında. Üç çocuk anası. Geçen yıl su çekerken ayağını kırmış. "Erkekler yardım etmiyor mu?" diye soruyoruz. "On-

Yolsuz, susuz, kanalizasyonsuz, ışıksız bir karanlık.

lar akşama kadar yoruluyorlar. Bir saatlik yol yürüyorlar, nasıl etsinler?" diye yanıtlıyor. Nahide'nin kocası Bekir de bir zamanlar su çekiyormuş. "Bir gün komşu erkekler 'yenge hanım, kolay gelsin' dediler, bir daha çekmedim" diyor.

Yalnızca su değil; pazara gitmek, çocukların bütün yükü, ev işleri... Aklınıza ne geliyorsa hepsi biniyor kadınların omuzuna. Su değil, dert çekiyorlar!

Anketin ortaya çıkardığı ilginç sonuçlardan biri de kentlerarası sürtüşmelerin olduğu gibi bu mahallelere taşınması. Zafertepe, İlker, Öveçler, Ata, Huzur mahallelerinde Sivaslılar çoğunlukta. Ama Yozgatlılar da var.

Her muhtarlık seçiminde Sivaslı-Yozgatlı çekişmesi gündeme geliyormuş. Mahalleler, Alevi-Sünni ayrılığını yaşıyor hâlâ. Çorumlu ya da Yozgatlı olmak siyasal partilere verilen oyun rengini de belirliyor. Ama mezhep çok önemli.Örneğin, Âşıkpaşa Mahallesi'nde oturan Yozgatlılar sağ partilere oy verirken, Zafertepe'de oturan Yozgatlılar sol partilere oy veriyorlar. Bir de oy vermeyenler var. Hüseyin Sezgin bunlardan biri: "Hiçbir şey yapmıyorlar, o yüzden boş oy kullanıyorum." Zeliha Nine de artık oy vermeyeceğini söylüyor.

AÇLIK AFRİKA'DA DEĞİL!

Mahalledeki toplam 1.500 aileden 35'inin hiçbir geliri yok. Çalışan kimse yok. Düzenli para yok! Komşularının ve köydeki akrabalarının yardımıyla yaşıyorlar. 15 ailenin aylık geliri ise artık çocukların cep harçlığı düzeyine gelen 50 bin ile 100 bin lira arasında değişiyor. 347 aile, ayda 100 bin ile 200 bin lira arasında oynayan bir gelire sahip. 250 bin ile 400 bin lira arasında gelir sahibi olan aile sayısı ise 309. Aylık bir milyon liranın üstünde gelir sahibi olan aile sayısı yalnızca 49! Ahmet Sezgin, 26 yıllık Ankaralı. 80 yaşında. Mahallede karşımıza çıkan tek devlet memuru. Şimdi emekli. Üç ayda bir 80 bin lira maaş alıyor. Başka geliri yok. Ahmet Dede, "geldiğim

Anketin ortaya çıkardığı ilginç sonuçlardan biri de kentlerarası sürtüşmelerin olduğu gibi bu mahallelere taşınması. Her muhtarlık seçiminde Sivaslı-Yozgatlı çekişmesi gündeme geliyor. Hâlâ Alevi-Sünni ayrılığı yaşanıyor.

yıldan bu yana hiçbir gelişme olmadı. Yalnızca evler arttı" demekle yetiniyor.

Çorba, pilav, makarna. Barış Manço taklidi bir şarkı adı değil bu. En çok yenilen üç yemeğin adı. Anket böyle gösteriyor. 115 aile ekmeğini de kendisi yapıyor. "Fırına para mı yetişir?" Gırtlağa kadar borçlanmışlar.

Hamide Demir'in kocası kuru temizlemecide çalışıyor. Aldığı para 500 bin lira. Her ay 400 bin lira borç ödüyorlar. Kalanı da, ay sonuna kadar yetmek zorunda. Aile "reis"lerinin

BÜTÜN KADINLAR SAKA! Mahallenin suyu olmadığı için kadınlar bir saatlik yoldan su taşıyorlar.

yaptıkları işler de hep aynı: Kapıcılık, şoförlük, odacılık ve geçici işler. Niteliği hiç olmayan ya da çok düşük işler, ücretler de. Söz kadınların çalışmasına geldiğinde "kazancımız bize yetiyor' diyorlar.

BAZI KIZLAR ÇALIŞMAZ!

Gelir düzeyleri yetersiz olduğu halde kızlarının çalışmasına karşı çıkan ailelerin özellikle Erzurum, Kars, Yozgat, Çankırı illerinden gelmiş olması dikkat çekiyor. Ama şaşırtıcı değil. Gecekondululular Ankara'da oturuyorlar, ama Ankara'yı yaşamıyorlar. Sinema, tiyatro ve gazete alışkanlığı yok denecek kadar az. Kitap denildi mi yalnızca çocuklarının ders kitaplarını biliyorlar, bir de dinsel kitaplar.

"Bu karanlıkta yaşanır mı?" diye sormayın, çünkü yaşanıyor. Yolsuz, susuz, kanalizasyonsuz, ışıksız bir karanlık! ■

OKULLARDA "SINIF" AYRIMI

Milletvekili çocuklarına torpil(!)

Tınaztepe Lisesi'ne "özel" okul statüsü. Milletvekili çocukları gecekondu çocuklarından ayrılıyor. Dikmenköy Ortaokulu gecekondu çocukları için "sürgün" yeri.

Öğretmen Serpil Yavuz yana yakıla çocuğu yatıştırmaya çalışıyor. Ali al, meru mor. Çocuğu uslu durması gerektiğine ikna etmek bütün amacı. Serpil Yavuz aynı zamanda okulun müdür muavini. Olsun! Çocuğun babası da milletvekili.

Ankara Oran Sitesi yolundaki Tınaztepe Lisesi şu sıra pek hareketli. İlginç olaylar yaşanıyor.

ÇOCUK ÇOCUĞA BENZEMEZ!

Oran Sitesi yolu, milletvekili konutları, Milli Savunma Bakanlığı lojmanları ve bunları çevreleyen gecekonduların tam ortasından geçiyor. Tınaztepe Lisesi yolun üst yanında kalıyor. Alt yanında da yeni açılmış bir okul var: Dikmenköy Ortaokulu. Gecekondularla kuşatılmış, inekleri de, tezek kokusu da eksik değil.

Her okulda olduğu gibi, Tınaztepe Lisesi'nde de okullar açılmadan kayıtlar yapılmış, sınıflar belirlenmiş. Sonra birden bir liste çıkıvermiş. İsim listesi "Adları listede yer alan öğrenciler, sınıflarımızın aşırı dolu olması nedeniyle Dikmenköy Ortaokulu'na gideceklerdir." Listede kimler var? Kapıcı Ahmet'in oğlu, ev kadını Fatma'nın iki küçük kızı... İşin tuhafı. Milletvekili lojmanları Dikmenköy Ortaokulunun burnunun dibinde.

OKUL VAR, OKULCUK VAR

Tınaztepe Lisesi'nin dört beş yıllık bir geçmişi var. Toplam 1300 öğrencisi ve 80 öğretmeniyle pırıl pırıl bir okul. Çankaya Yıldız, Sancak, Dikmenköy ve Oran'da oturan milletvekilleriyle Milli Savunma Bakanlığı personelinin çocuklarının hepsi burda. Dikmenköy Ortaokulu ise Tınaztepe'nin yükünü hafifletsin diye yapılmış. Topu topu 11 öğretmeni var ve onların bir kısmı da göreve başlamamışlar henüz. Eh! Şimdi, her şeyin bir muhasebesi var!

TANRI'YA HAYIR, PEYGAMBERE EVET!

Menekşe Çam'ın torunu da Dikmenköy'e "sürgün" gidenlerden. Ortaokul ikinci sınıf öğrencisi. Daha hiç bir ders görmemiş. Çünkü öğretmen yok. Şöyle diyor Menekşe Çam "Bu mahalleyi ayırdılar. Gözlerinin tuttuğunu o okulda bıraktılar. Biz bunu söyleyince kötü olduk. Vatandaşsak hepimiz aynı ülkenin vatandaşıyız. Eşit davransınlar." Zeynep Savaş'ın çocuğu da "sürgünzede". Çocuk okula hiç gitmemiş. "Tezek kokuyor, öğretmen yok, arkadaşımız yok, hep bahçede dolaşıp duruyoruz" diyor. Zeynep Savaş Tınaztepe Lisesi'ne başvuruyor. "Sürgün edilen çocukların" velileri topluca dilekçe veriyorlar. Çocukları geri alınmadığı gibi, görevlilerce tersleniyorlar, müdür görüşmüyor. Kapı duvar!

HERKES YERİNİ BİLSİN!

Tınaztepe Lisesi Müdürü İlhami Marangoz olayın büyütüldüğü kanısında. Şöyle diyor: "Evlerinin yanına okul yapıldı. Gitmiyorlar. Oraya 13 öğretmen tayin edilmiş. 6'sı göreve başladı. Okul çevresindeki mahallelerde oturanlar o okula gidecek dedik. Kendi iyilikleri için, bizim sınıflar çok kalabalık. 55-60 kişilik. Orda ise sınıflar 20 kişilik." Öğretmen eksik ama yanıtı hazır Marangoz'un: "Mardin'den tayin edilen öğretmen hemen nasıl başlasın? Bir sorun daha; madem ki okul çevresindekileri buraya gönderdiniz, milletvekili lojmanları da bu çevrede, onlar niçin hâlâ sizin lisede" Bunun yanıtı hazır değilmiş. Müdür'den tıs.

Suskunluğu, bir haftadır Dikmenköy Ortaokulu'nda bulunan öğrencilerin sesi bozuyor. Şöyle diyorlar: "Bir haftadır boş geziyoruz. Hiçbir şey yok o okulda. Biz orda okumayız."

SULAR DURULACAK MI?

Öğrenci velileri Çankaya Kaymakamlığı'na dilekçe veriyorlar. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olaya el koyuyor ve bir talimat gönderiyor: "Veliler karşı çıkıyorsa, hiçbir çocuğu naklettmeyin." Bunun üzerine Tınaztepe Lisesi sürgün ettiği ortaokul ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerini geri alıyor. Ortaokul 1.nci sınıf öğrencilerini ise yeniden kabul etmemekte ayak diriyor. Ayrımcılığı sürdürüyor.

ÇOCUKLAR ÖZEL, YA ÖĞRETMENLER?

Tınaztepe Lisesi'nin uyguladığı bu ayrımcılığa öğretmenlerden hiç tepki

"Özel" okul Tınaztepe Lisesi.

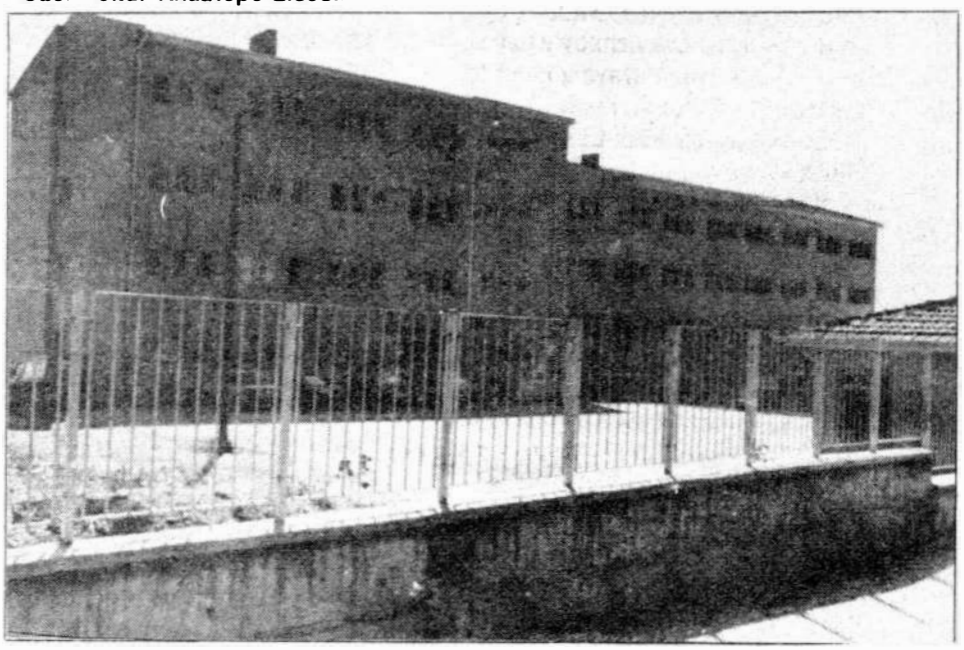

gelmiyor. Omuz silkmekle yetiniyorlar. Memleketi onlar mı kurtaracak? Başlarını belaya mı sokacaklar? Bu tepkisizliğin nedeni bu sorularla ilgili değil. Onlar da özel öğretmenler, işte sebep bu. Çoğunluğu subay ve milletvekili eşi! Kendi çocukları da orda öğrenci. Onların kartvizitlerinde de TBMM ya da MSB kısaltmalarını görmek mümkün. Yalnızca bir öğretmen tepki gösteriyor: "Milletvekillerinin çocuklarını koruyucu bir tutum bu. Müdür burada hatalı. Milletvekillerinin lojmanları Dikmenköy'e daha yakın. Çocuklarının oraya gönderilmesi lazım ama gönderilmedi."

Şu sıralar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olayın yarattığı gerginliği yatıştırmaya çalışırken, Müdür İlhami Marangoz daha da gerginleştiriyor. Menekşe Çam'ın torunu ortaokul ikinci sınıf öğrencisi olduğu halde, üzerine yürüyerek şöyle bağırıyor: "Niye geldin, senin çocuğunu almıyorum." Her şeye karşın evlerinin yanı başına okul yapılmasına sevinen Hatice Duruay ise, şöyle diyor: "Evimizin yanında okul olması güzel. Bize müdür 'Dikmenköy Ortaokulu daha güzel' diyor, madem öyle niye milletvekillerinin çocukları da burda değil?" ■

DİLEK UĞUZ

Öğretmenler, "Biz eğitmiyoruz, sadece susturuyoruz" derken, öğrenciler de öğretmenlerinin sesini duyamamaktan yakınıyorlar.

135 ÖĞRENCİLİ SINIFLAR

Altısı bir sırada, yedincisi ayakta

İlkokullarda sınıf mevcutları giderek kalabalıklaşıyor. Bu sorun özellikle yeni yerleşim birimlerinde kendini daha çok hissettiriyor. Birçok ilkokulda kalabalık yüzünden birinci sınıflarda eğitim yapılamıyor. İstanbul'un Esenler, Atışalanı, Yüzyıl gibi emekçi semtlerinde bu yoğunluk daha da artıyor.

İlköğretim yönetmeliğine göre, ideal eğitimin yapılabilmesi için bir sınıfta öğrenci sayısının en çok 40 olması gerekiyor. Ancak birçok ilkokulda bu sayının üç katı öğrencl öğretim görmeye çabalıyor. Atışalanı Selim Paşa İlkokulu'nda birinci sınıflar 95 kişi. Çocuklar sıralarda beşli-altılı oturuyorlar. Bu görünümden öğrenciler ve öğretmenler son derece rahatsız. Bu koşullarda çalışmak istemediklerini belirten öğretmenler, "Biz eğitmiyoruz, sadece susturuyoruz" derken, öğrenciler de öğretmenlerinin sesini duyamamaktan yakınıyorlar.

Mahmutbey'e bağlı Yüzyıl Mahallesi'ndeki İstanbul Ticaret Odası İlkokulu'nda ise durum daha da acıklı. Birinci sınıfta tam 135 öğrenci var. Bir sırada altı çocuk oturuyor, yedincisi ayakta. Mahalle muhtarı, Bakırköy Belediye Başkanı Yıldırım Aktuna'nın bu sorunu yerinde görmek için geçen yıl okulu ziyaret ettiğini söylüyor. Ziyaretin hemen ardından, okuldaki bütün öğretmenler hakkında, Aktuna ile görüştükleri için Milli Eğitim Bakanlığı'nca soruşturma açılmış. Muhtar Mehmet Demircan, veliler ve Okul Koruma Derneği konuyla yakından ilgilendikleri halde sorunun çözümü konusunda ilerleme sağlayamamışlar. Başka bölgelerden buraya göç eden ailelerin çocuklarının da sürekli eklenmesiyle sorun içinden çıkılmaz bir hal almış.

1980-1985 verilerine göre, İstanbul'da yüzde 947, Ankara'da yüzde 190, İzmir'de ise yüzde 965 oranında artan öğrenci sayısı, sorunun boyutlarının büyüklüğünü gösteriyor. Açığı kapatabilmek için yaklaşık 100 bin dolayında yeni okula gereksinim var. Sorun karşısında yetkililer de duyarsız değil! Ancak, "Ellerinden gelen bir şey yok!.."

Ayla Önder

HASTANE YÖNETİCİLİĞİ

Sınıfı olmayan meslek

Hastane idarecisi yetiştirmek amacıyla kurulan Sağlık İdaresi Yüksek Okulu mezunları kadrosuzluk nedeniyle mesleklerini yapmazken, hastanelerin yönetici kadrolarına başka üniversite mezunları atanıyor.

Nazif Tektaş, Mamak Belediyesi'nden Ankara Hastane Müdür Yardımcılığı'na, Hamza Aslan, kimya mühendisliğinden Atatürk Sanatoryum Hastanesi Müdürlüğü'ne terfi ediyor. Zekai Yalçınkaya, Açık Öğretimi bitirir bitirmez Dr. Sami Ulus Çocuk Hastanesi Müdürü oluyor. İlahiyat mezunu Ayhan Kara, Dr. Muhittin Ülker Acil Yardım ve Travmatoloji Hastanesi Müdür Yardımcısı. Mehmet Türk ise işletme mezunu, şimdi İzmir Kadın Hastalıkları ve Doğumevi Hastanesi Müdür Yardımcısı... Liste uzayıp gidiyor.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık İdaresi Yüksek Okulu mezunları kırgın: "Bugün okulumuzu bitirenler mesleklerini kadrosuzluktan yapamazken, sağlık idareciliği ile uzaktan yakından ilgisi olmayanlar görev yapıyorlar."

SAĞLIK İDARECİLİĞİNİN TANIMI ZOR

Sağlık idareciliği mesleği pek tanınmıyor. Dolayısıyla Sağlık İdaresi Yüksek Okulu da. Oysa okul, Türkiye'de hastane yöneticiliği konusunda lisans eğitimi veren tek bölüm. Hastane idarecisi yetiştirmek amacıyla kurulan okul, 1963 yılında öğretime başlamış.

Ancak, Sağlık Bakanlığı, okul mezunlarına "sağlık idarecisi kadrosunu" vermiyor. Öğrenciler, sağlık idareciliği konusunda lisans eğitimi almalarına rağmen, "yeniden yetiştirilmek üzere idari memur" kadrosuna atanıyorlar.

Bakanlık böyle bir tavır alırken, Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği, yalnızca bu okul mezunlarının hastane müdür ve yardımcısı olabileceğini söylüyor. Yönetmelik, işletmecilik konusunda master veya doktora yapmış kişilerin de bu görevi yapabileceğini öngörüyor. Uygulamada ise bunlara uyan yok.

657 sayılı Devlet Memurları Yasası'nda sağlık idarecilerinin sağlık sınıfında olduğu yazılı. Buna rağmen yeni mezunların atamaları "Genel İdari Hizmetler" sınıfından yapılıyor. Şu an çeşitli hastanelerde müdür ve müdür yardımcılığı yapan sağlık idaresi mezunlarının bir bölümü sağlık hizmetleri, bir bölümü ise genel idari hizmetler sınıfında. Bu çelişkili durum üzerine bazı hastane idarecileri dava açıyor. Danıştay, hastane müdür ve yardımcılarının sağlık sınıfında olduğuna karar veriyor. Bu olaya Bakanlık da şaşırıyor!

BAKANLIK TUTARSIZ

Sağlık Bakanlığı, 3 yıldır sağlık idareciliği kadrosu için sınav açmıyor. Dışarıdan atama yapıyor. Bu durum, Bakanlığın kendi içinde de ikilik yaratmış. Tedavi Kurumları Genel Müdürlüğü, dışarıdan atama yapılamayacağını bir yazı ile Personel Genel Müdürlüğü'ne bildirdiği halde atamalara hâlâ devam ediliyor.

Okul idarecileri ve öğretim üyeleri, sorunlarını iletmek için SağlıkBakanı Halil Şıvgın'ı ziyaret ettiler. Bakan, sorunu en kısa zamanda çözeceğini söyledi. Bakan'ın bu konudaki icraati merakla bekleniyor.

SİYO Müdürü Prof. Dr. Aykut Toros, Bakanlığın dışarıdan atama yapmasının yanlış olduğunu belirtiyor. "Bu sorunun çözümü iyi diyalog ile mümkündür. Önemli olan onların bizim davetlerimizi kabul etmeleri, bizim de yanıt vermemizdir. Ben göreve başladıktan sonra Sayın Bakanla birçok görüşmemiz oldu. Bu nedenle ben ümitliyim. Sorun çözülecek."

Sağlık idarecileri, Sağlık Bakanlığı'na çok kızgınlar. Bakanlık Teftiş Kurulu'na sağlık idarecileri alınmıyor. Boşluk arkeologlar, antropologlar vb. tarafından dolduruluyor. Sağlık İdarecileri Derneği Başkanı Selçuk Irgıt, Bakanlığın bu tür davranışlarla sağlık idareciliği mesleğini yok saydığını vurguluyor: "Çok iyi yetişmiş arkadaşlarımız olmalarına rağmen Sağlık Bakanlığı arkadaşlara görev vermemektedir. Halbuki sadece hastane yöneticiliği alanında değil, sağlık sisteminin birçok alanında istihdam edilme olanağı var" ■

DİLEK UĞUZ

HALİL ŞIVGIN *(Sağlık Bakanı)*

"Bu yıl sınav yok"

Bakanlığımızda sağlık idarecisi ünvanında bir kadro bulunmadığından, sağlık idareciliği için sınav açılması mümkün değildir. Kadro müsait olduğu zaman okul mezunları sınavla memur olarak istihdam edilecektir. Gerek sınavla atananlar, gerekse naklen Bakanlığımıza gelen bu okul mezunlarının hizmet süreleri ve mükteseleri itibariyle idari kadroya atanmaları müsait olmadığı için, memur olarak tayin edilip atama kararlarında hastane idarecisi olarak yetiştirilmeleri sağlanmaktadır.

Sağlık idareciliği eğitimi almayanlar ise, hizmetin aksamadan yürütülmesi esas alınarak, hastane idareciliği ve işletmeciliği alanında yetişenlerin de hizmet süreleri ve kadro durumlarının müsait olması halinde hastane müdür ve yardımcısı olarak atamaları yapılmıştır.

190 sayılı KHK ile sağlık hizmetleri sınıfından genel idari hizmetler sınıfına geçirilen sağlık idarecilerinin tekrar eski sınıflarına geçirilmesi için yeniden mevzuat düzenlemesine gidilmesi gerekmektedir.

EGE ÜNİVERSİTESİ İLE KORUMA KURULU EL ELE

Yeşilsiz İzmir'e doğru

Ege Üniversitesi Rektörü Sermet Akgün, Bornova'da kullanımlarına verilen ve "Doğal Sit" olarak tescilli olan hazine arazisinde yabancı öğrencilere yurt binası yapmak için Koruma Kurulu'ndan izin istedi.

İki güzide kuruluş; biri üniversite, öteki değerli bilimadamları ve meslek üyelerinden oluşan "koruma" kurulu. İkisi de davranışları, tutumları ve kararlarıyla topluma örnek olacak ve kent halkı yararına işler yapacak. İnsan böyle bir işbirliğinden neler beklemez ki? Ancak, işler her zaman öyle olmuyor.

İzmir'in Bornova ilçesinde, Ege Üniversitesi'nin kullanımına verilmiş ve "Doğal ve Kentsel Sit" olarak belirlenmiş hazine arazileri var. Ege Üniversitesi Rektörü Sermet Akgün, "yararlı" şeyler yapmak üzere kolları sıvayıp bu araziye bakın neler yapıyor!

Akgün'ün bu arazileri "yeşilsizleştirme" çabalarının öyküsü bu. Mimarlar Odası İzmir Şubesi Kent ve Çevre Sorunları Komisyonu'nun, Koruma Kurulu'na hitaben yazdığı konuyla ilgili rapordan bir alıntıyla başlıyor öykümüz: "... 21.02.1989 tarihinde Rektör Sermet Akgün, yukarıda sözünü ettiğimiz 65.380 m²'lik, çam fidanlı ve zeytinlikli, üniversite kullanımındaki hazine arazisine, yabancı uyruklu öğrencilere yurt yapmak için İzmir Koruma Kurulu'ndan gereğini talep ediyor."

Bunun üzerine, İzmir Kurulu iki gün sonra, 27 numaralı parselin "Doğal Sit"ten çıkarılmasının Yüksek Koruma Kurulu'na önerilmesine karar veriyor.

Hemen ertesi gün ise Ankara'daki Yüksek Kurul, söz konusu parselin "Doğal Sit"ten çıkarılmasının uygun olacağı sonucuna varıp durumu İzmir Kurulu'na iletiyor.

Aradan bir hafta geçmeden, 2 Mart'ta, İzmir Kurulu, 27 numaralı parseli "Doğal Sit"ten çıkarıyor.

Rektör Akgün, bu kez de 31 Temmuz'da, parselin, üniversite ihtiyaçlarına cevap verecek binaların yapılabilmesi için, "Kentsel Sit"ten de çıkarılması gerektiğini belirterek İzmir Kurulu'ndan gerekli düzenlemelerin yapılmasını istiyor.

İzmir Kurulu, hemen iki gün sonra parselin "Kentsel Sit"ten de çıkarılmasının Yüksek Kurul'a önerilmesine karar veriyor. Yüksek Kurul'da vakit geçirmeden 6 Ekim'de bu isteğin uygun bulunduğuna ilişkin bir karar alıyor.

İzmir Kurulu da bu karara uyarak, 2 Kasım'da 27 numaralı parseli "Kentsel Sit"ten çıkarıyor.

Her nedense İzmir Kurulu bununla da yetinmeyerek, 11 Ocak 1990'da bu parselle birlikte 3, 9 ve 20 numaralı parselleri de, bir defada hem "Doğal Sit"ten, hem de "Kentsel Sit"ten çıkartıveriyor...

Bu gelişmeler olurken Bornova Belediyesi de boş durmuyor. Tam bir "kasaba eşrafı" tutumuyla, imara açılacak alanlardan pay istiyor. İmar uygulaması nasıl olsa belediyeden geçeceğinden, "Sit" olan alanların bir kısmının da belediye eliyle imara açılması için zemin hazırlanıyor.

Öykünün "kötü adamı" Mimarlar Odası Kent ve Çevre Komisyonu, konuyla ilgili olarak İzmir Koruma Kurulu'na hitaben hazırladığı raporda üç noktaya dikkat çekiyor:

1. İzmir kent bütünü için, yeşil alan tahribatı ve azlığı son derece tehlikeli boyutlara varmış iken, daha önceden "Doğal ve Kentsel Sit" alanı olarak belirlenmiş zeytinlikli yeşil alanın, kent içi yeşil alanları korumakla yükümlü Koruma Kurulu tarafından "Sit" alanından çıkartılması.

2. Koruma Kurulu'nun, söz konusu alanın "Sit"ten çıkartılması için harcadığı çaba ve gayretkeşlik.

3. Bir metrekare yeşil alanın dahi kaybedilmesinden kaygılanmak gerektiği halde, işin sonunda 27 numaralı parselle yetinilmeyip, başka alanların da aynı kapsam içerisinde "Sit" alanından çıkartılması.

Rektör Akgün, rapor'un eline geçmesiyle birlikte Mimarlar Odası'ndan görüşme istiyor. Rektör, görüşmede, söz konusu alanın öyle "Doğal Sit" denecek özelliklere sahip olmadığını anlatıyor: "Üniversitenin paraya ihtiyacı var. Hükümetten yeterince para alamıyor. Amacımız müteahhitlerle ilişkiye geçip bu alanlardan para kazanmak ve bu parayla üniversitenin ihtiyaçlarını karşılamak." ■

İZMİR'DE "YEŞİL" NİYETİNE BİRKAÇ PALMİYE KALMAK ÜZERE
Mimarlar Odası'nın raporunda, İzmir kent bütünü için yeşil alan tahribatı ve azlığı son derece tehlikeli boyutlara varmışken böyle bir kararın alınması eleştiriliyor.

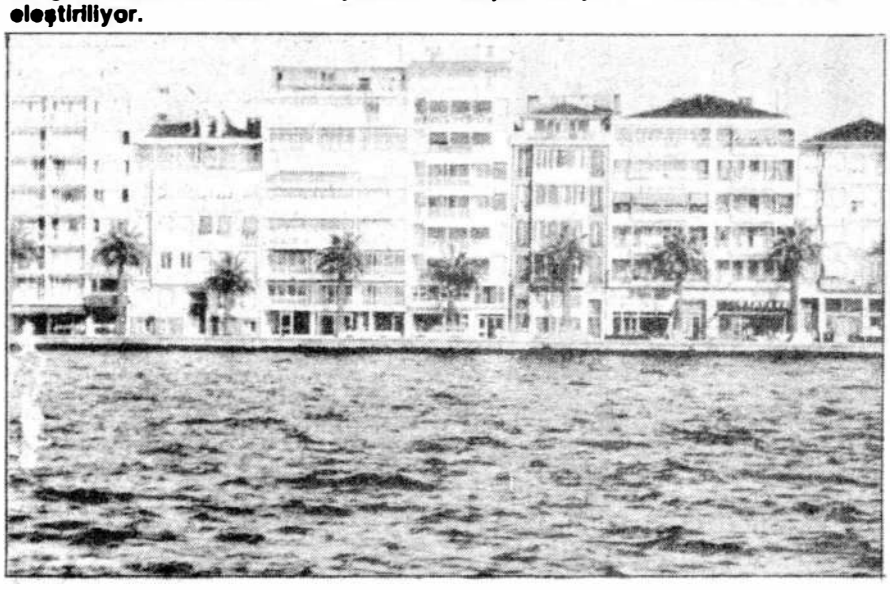

LEVENT GEDİZLİOĞLU

POLİTİK BİLDİRİ YERİNE, POLİTİK BESTE

Müziğin gücü

Müzik, artık eğlendirici ve duygulara seslenen bir sanat dalı olmanın ötesinde, düşüncelere seslenen yapısıyla da kabul görüyor. 1960'lardaki Woodstock gibi kitlesel müzik olayları, 80'lerden sonra belli bir konuya yönelik olarak ortak bir politik eylem havasına büründü. Irkçılık ve neo-faşizm karşıtlığı, barış, çevre ve açlık gibi uluslararası politik sorunlar kitlesel konserlerde dile getiriliyor.

Günümüzde birçok insan zamanının ve parasının önemli bir kısmını müziğe ayırıyor. Bunun belki de en önemli nedeni müziğin, günlük yaşamın gerisindeki ritimlerden, en değerli anılarını taşıyan şarkılara kadar insanların yaşamlarından süzülmesi. Öte yandan, müzik, teknolojik gelişmelere bağlı olarak en rahat ulaşılabilen sanat türü. Bu derece yaygınlaşması, müziği, yalnızca eğlendirici ve duygulara seslenen bir sanat türü olmaktan öteye, düşüncelere seslenen yeni bir medya türü haline getirdi. Bilişim sistemlerinin gelişimiyle, kültürlerarası etkileşimlerin en üst düzeye ulaştığı çağımızda, politik düşünceler müzik kanalıyla da insanlara ulaşıyor.

"Nelson Mandela'ya Özgürlük" adı altında yapılan konserlerden sonra Anti-Apartheid hareketinin üye sayısı üç katına çıktı. 16-24 yaş arası gençlerin dörtte üçü artık Nelson Mandela'nın kim olduğunu biliyordu.

Yerel kültürler açısından bakıldığında, müziğin politikayla haşır neşir oluşu yeni değil. Özellikle baskının egemen olduğu toplumlarda, direnen insanların direniş kültürü içerisinde ürettikleri, kendine has bir müzik türü her zaman sesini yükseltmiştir. Yeni olan, içinde yaşadığımız zamanlarda, müziğin, özellikle de pop müziğin, uluslararası alanda da politik bir unsur olarak ortaya çıkması.

1960'larda Woodstock gibi kitlesel müzik olayları, dünya gençliğinin toplumsal değişim isteklerinin dile getirildiği gövde gösterileri ve başkaldırı eylemleri olmuştu. O günden sonra birçok rock, pop, blues ve caz ustası, ürettikleri yapıtlarda politik görüşlerini savundular. 1980'lerden sonra ise, bu sanatçıların biraraya gelerek verdikleri konserler, belli bir konuya yönelik ortak bir politik eylem havasına büründü. Irkçılık ve neo-faşizm karşıtlığı, barış, çevre ve açlık gibi uluslararası politikanın ana sorunlarını bu konserlerde müzikle dile getirildi.Uluslararası alanda böyle bir oluşumun iki ana nedeni vardı. Birincisi, uluslararası kabul görmüş müzik yıldızlarının kendiliğinden ortaya çıkan karizmatik özelliklerinin farklı politik görüşler için vazgeçilmez bir propaganda malzemesi olmasıydı. İkincisi ise, artık olgunluk çağını yaşayan pop müziğin, eğlencelik olmaktan da öteye, yorumcu sanatçının kendisinden doğarak, düşüncelere de seslenmek ve uluslararası alanda daha geniş kitlelere ulaşabilmek için, ora-

MANDELA'NIN 70. YAŞINA SAYGI KONSERİ. Mandela'nın salıverilmesinde önemli bir pay sahibi olan kitlesel konserler, Mandela özgürlüğüne kavuştuktan sonra da sürdürülüyor.

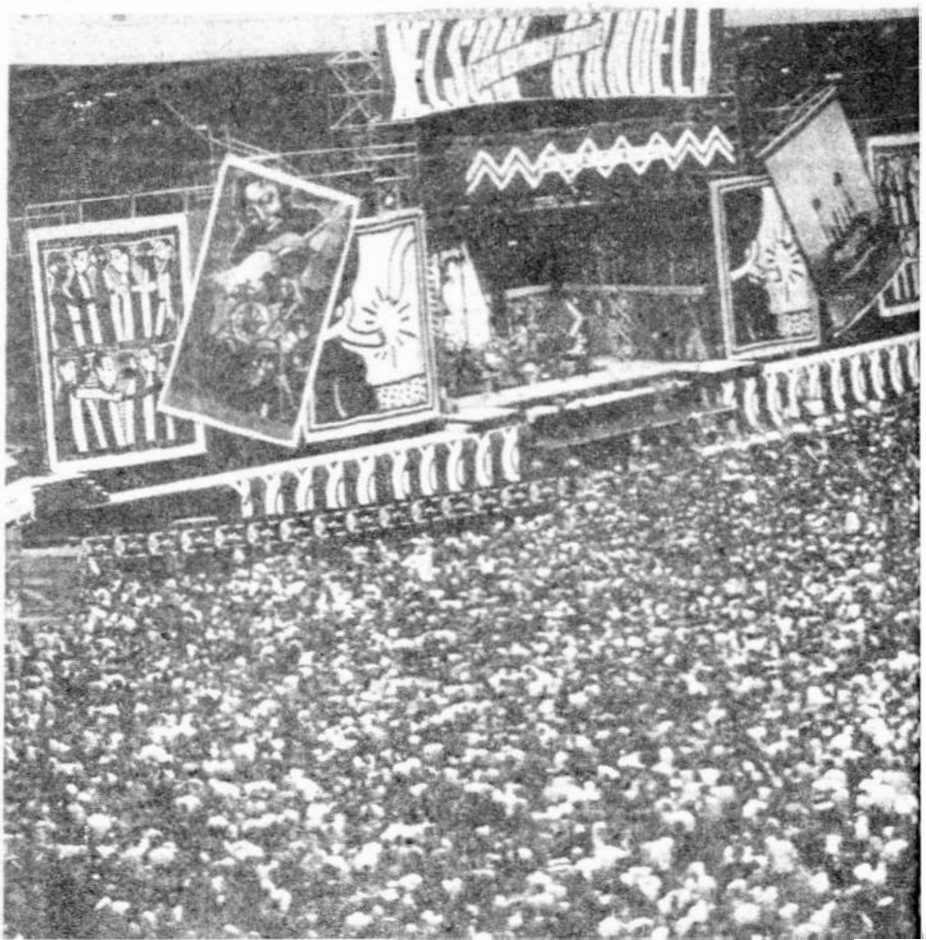

daki ana sorunlardan söz etmek zorunluluğuydu.

1970'li yılların başlarında Pink Floyd, Deep Purple, Janis Joplin, Jethro Tull ve Dire Straits gibi birçok topluluğun konserleri, gençliğin savunduğu modern toplumsal değerlerin kitleselleştiği arenalar oldu. Bu sanatçılar, etkili oldukları toplumların değişimine önemli katkılarda bulundular. 70'lerin sonlarına doğru gelişen birçok müzik akımı ve topluluklar farklı politik görüşlerin temsilcisi oldular. Örneğin heavy metal türünde müzik yapan grupların arasında, konserlerini neo-faşist gösterilerine dönüştürenler olduğu gibi, barış ve özgürlük yanlısı olan birçok grup vardı.

Punk türüne yakın bir müzik yapan The Clash grubunun konserleri, "Irkçılığa karşı Rock"un ilk örneklerinden sayılıyordu. 80'li yıllara geldiğimizde ise bu oluşum uluslararası ve hatta ortak bir görüşü savunan grupların biraraya gelerek oluşturdukları organizasyonlar tarafından belli amaçlara yönelik olarak değerlendirildi. Televizyon ve radyo aracılığıyla sayısı milyara varan izleyiciye seslenen dev boyutlarda politik gövde gösterileri ortaya çıktı. 1986'daki Afrika'daki açlar için düzenlenen ve İngiliz şarkıcı Bob Geldof'un ön ayak olduğu Live Aid" konserleri, 1988'de Güney

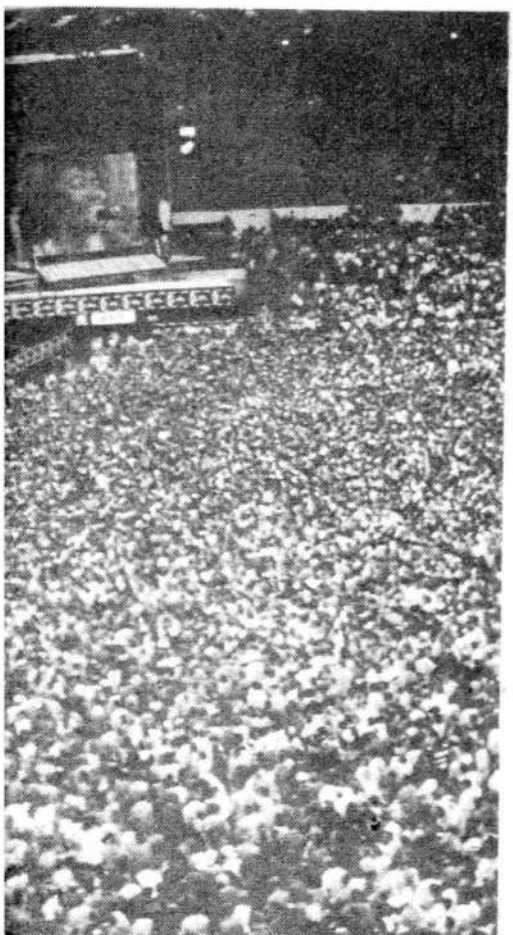

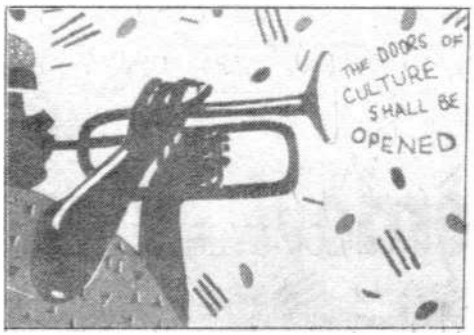

"KÜLTÜRÜN KAPILARI AÇILACAK". Müzik,Güney Afrika'da ırkçı yönetime karşı direnenlerin en büyük silahı.

Afrika'daki ırkçılığa karşı "Nelson Mandela'ya Özgürlük" adı verilen konser, 1990'daki Nelson Mandela'nın salıverilişinden yaklaşık iki ay sonra gerçekleştirilen "70. Yaşgününe Saygı" konseri ve başarısız olarak nitelendirilse de Roger Waters'ın Berlin duvarının yıkılışının arkasından verdiği konser, ırkçılık karşıtı özgürlükçü ve barışçı gövde gösterilerinin ilk akla gelenleri.

ANTİ-APARTHEİD MÜZİKLE HAYKIRDI

Nelson Mandela için verilen konserlerin ortaya çıkış öyküsü, bu oluşumların kaynağı konusunda oldukça iyi bir fikir veriyor. Bir yandan, kökeninde Afrika müziğinin ritimleri yatan pop müziği, G.Afrika zenci müziğiyle yakın bağlar kurdu. Diğer yandan da 1970'lerin sonlarında yıldızı parlayan ırkçılık karşıtı rock akımı, ilk odağını doğal olarak, hâlâ sıkı bir ırkçılık rejiminin hakim olduğu G.Afrika'da buldu . Bunlar, ülkedeki özgürlük savaşının uluslararası müziğe de yansımasını kolaylaştırdı. İlk olarak G.Afrika'daki "Apartheid"a karşı

Gerçekleştirilen bu eylemler, politikanın da ötesinde, sosyoloji ve sosyo-psikolojinin "Müziğin gücü"nü daha derinlemesine incelemesini gerektiriyor.

mücadele veren Anti-Apartheid hareketiyle uluslararası müzisyenler arasındaki verimli bir çalışmanın sonucu olarak gerçekleştirilen, 1983'teki Afrika Müziği Festivali, dört bin kişi tarafından izlenmiş ve oldukça etkili olmuştu. Bir sonraki yıl ünlü İngiliz rock topluluğu The Special A.K.A.'nın çıkardığı *Nelson Mandela'ya Özgürlük* adlı plak, Nelson Mandela'nın ismini en çok satanlar listelerinin en üst sıralarına yerleştirdi. Aynı parçanın nakarat kısmı G.Afrika'daki protesto eylemlerinde zenciler tarafından kullanılmaya başlandı. Peter Gabriel'in *Biko*'su ise etkiyi daha da arttırdı. Bundan sonra ortaya çıkan *Sun City* adlı Amerikan şarkısı, bir yandan Apartheid'a karşı çıkarken, öte yandan müzisyenleri uluslararası bir birliğe çağırıyordu. Bu olayın arkasında, önce Bruce Springsteen'in yanında çalan, daha sonra kendisini politika için rock yapmaya adayan Little Steven vardı. Little Steven, Miles Davis'ten Joey Ramone'ye kadar 40 müzisyeni Apartheid'a Karşı Birleşmiş Sanatçılar adı altında birleştirmeyi başardı. Amerika'daki bu başarı, İngiltere'de de The Special A.K.A. grubu üyeleri Jerry Dammers ve Dali Tambo'nun öncülüğünde benzer bir birliğin oluşmasına yol açtı. Aynı birlik, 1986'da 250 bin kişiye seslenen bir konser düzenledi. Bunu 1988'deki 'Nelson Mandela'ya Özgürlük' konseri izledi. Bu konserin etkisi çok daha büyük oldu. Televizyon ve radyo aracılığıyla 63 ülkede yayınlanan konser milyonlara ulaştı.

Bu arada G.Afrika hükümeti de Apartheid karşıtı bütün sanatçıların konserlerini ve yapıtlarının satışını yasaklıyordu. Ancak konserlerin sonuçları oldukça ilgi çekiciydi. Anti-Apartheid hareketi üye sayısını üçe katlamıştı. Konser sonrasında yapılan bir ankete göre 16-24 yaş arası gençlerin dörtte üçü artık Nelson Mandela'nın salıverilmesini sağlayan uluslararası ortak görüşün oluşmasına büyük katkıda bulunmuştu. Dünyanın her tarafından insanların G.Afrika hükümetine Apartheid'ı istemediklerini ileten ortak bir lisan oluşmuştu. 1990'da Nelson Mandela'nın salıverilişinin ardından gerçekleştirilen konser ise milyara varan izleyicilerin ortak sesiyle G.Afrika'daki ırkçı rejime ağır bir darbe daha indirdi.

Gerçekleştirilen bu eylemler, politikanın da ötesinde, sosyoloji ve sosyo-psikolojinin daha derinlemesine incelemesi gereken bir olguya dikkat çekiyor: Müziğin gücü! İnsanı ilgilendiren ve içinde insanların önem verdiği değerlerin yaşadığı müzik, artık şarkı söylemekten ve dans etmekten daha öte bir anlam taşıyor. Gücü caddelerde ve stadyumlarda kalmıyor.Konserler aynı sorunlara tavır koymak isteyen insanların biraraya gelmesi için bir bahane olurken, kesik ve açemice sloganları yaşamın ve tarihin daha derin akımlarıyla birleştiriyor. Hem de her şeyin ötesinde. ■

TUNÇ RASGELDİ

KARAGÖZ VE KUKLA OYUNU "ALATURKA" MI?

Yıktık perdeyi eyledik Batman

Bugün Türkiye'de Karagöz ve kuklacılıkla profesyonel olarak uğraşanların sayısı ancak 30 kadar. Gölge tiyatrosunu bilerek ve tanıyarak götüren 10 kişi yok. Karagözcü olmak kolay değil. Kadın taklidi, hatta bebek taklidi yapabileceksin. Espri ve tuluat yeteneği, müzik bilgisi, el becerisi... Memleketi olan Bursa'da düzenlenen festivalde bile Karagöz kendine yer bulamıyor! Avrupa kukla okulu açmış, bizde dersi bile yok.

Yaşı 30'u aşanlar, yazlık aile çay bahçelerinde, rahatsız bir sandalyenin üzerinden izledikleri Karagöz gösterilerini mutlaka anımsayacaklardır. Sade gazozlar keyifle yudumlanırken, akıllar cepteki şemsiyeli çikolatadadır. Neşe, uykuya yenilene kadar sürer.

İMGELER DE İTHAL!

Artık fotoğraflarda kalan Karagöz'ün hüzünlü bir öyküsü var. En bilinen rivayet, Karagöz ve Hacivat, Sultan Orhan zamanında yaşamışlar. İnşaat işçisi olan Hacivat ve Karagöz, Bursa'da bir caminin yapımında çalışırlarken, birbirleriyle neşeli çekişmeleri öbür işçileri güldürür, güldürür ama çalışmalarına da engel olur. Bunun üzerine Sultan Orhan, sinirlenir ve her ikisinin de öldürülmelerini emreder. İşçiler istediği gibi çalışır ama artık hiç gülmezler. Sultan, verdiği ölüm fermanına üzülür. Şimdi sıra Sultanı güldürmektedir. Vezir ayağındaki çarığı eline alır, Karagöz ile Hacıvat'ın taklidini yapar.

Bugün çocuklar başka şeylere gülüyor. Kreşlerin duvarlarında Vakvak Amcalar, Pembe Panterler var. İmgeler de artık "ithal" ediliyor. Deniliyor ki, Karagöz'ün bir işlevi kalmamış. "Alaturka"ymış, gösteri sanatları içinde sayılamazmış. Peki Karagöz'ün yerine konanlardan *Batman*, neyin nesi?

KARAGÖZCÜ OLMAK KOLAY DEĞİL!

Yıllardır gölge ve kukla sanatçılığı yapan ve öğrenciler yetiştiren Orhan Kurt, yaptığı işi "ruhların temsili" olarak niteliyor. Kurt'a göre gölge oyunu, "... karikatürize etmek değil, şekillerin stilize edilmesidir."

Karagözcüler, Ortaoyuncular, Meddahlar, Kuklacılar ve Komedyenler Derneği'ne üye Karagözcü ve kuklacı sayısı Türkiye genelinde 30 kadar. Üstelik bunların birçoğu şu an yaşamıyor. Yıllardır bu alanda çalışan Ünver Oral'a göre gölge tiyatrosunu bilerek ve tanıyarak götüren 10 kişi yok. Orhan Kurt ise daha kötümser: "Belli bir seviyede oynatmak şartıyla 2-3 kişi kaldık. Üstelik yetiştirilmesi son derece zor bir sanatçı tipidir Karagözcü." Aranan nitelikler oldukça ağır. Bir kere, tenor bir sese sahip olacak ki, kadın taklidi, hatta bebek taklidi yapabilsin. Espri ve tuluât yeteneği olacak. Ve müzik bilgisi, el becerisi. "Ancak o zaman Karagözcü olabilirsin" diyor Kurt.

ÂLEM OKULUNU AÇIYOR

Kukla ve gölge oyunu, hem eğlendiriyor, hem eğitiyor. Birçok ülke de, bu tip sanata önem vermiş. Örneğin, kukla okulu açmış. Okul yoksa, dersini koymuş.

Türkiye'de tiyatro fakülteleri üç büyük ilde toplanmış. Metin And, Ankara'da gölge tiyatrosu dersi vermesine rağmen, D.T.C.F.'nin Tiyatro Bölümü'nden mezun olup da gölge tiyatrosu dalında isim yapmış bir sanatçı yok. Bu okullarda metinle çalışılıyor. Oysa gölge ve kukla daha çok çıraklıkla öğrenilebilecek bir dal. Müjdat Gezen'in "Geleneksel Türk Tiyatrosu'nda Karagöz, Meddah ve Ortaoyunu" dersleri verdiği İ.Ü. Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nde YÖK'e bağlandıktan sonra ders sayısı azaltılmış. Böylece ilk yıllarda uygulamalı olarak gösterilen dersler, Müjdat Gezen'e göre bilinçli olarak pasifize edilmiş. Batı tiyatrosunun örnekleri ön plana çıkarılmış. "Sizi yönetmekte olan kişiler zaten eğitimlerini, dünya görüşlerini ve sistemlerini Batı'dan almışlardır. Buna bir de ticari İslam sentezlerini ekleyerek, Amerikan - İslam görüşü ile hayatlarını sürdürmekteler."

Devlet bu geleneksel sanatların yaşatılması için kursların dışında, sorunu temelden çözecek bir girişimde bulunmamış. Sanatçılar yurt dışında da-

ÜNVER ORAL. "Karagöz'de temeli bozmadan devrim yaptım."

MÜJDAT GEZEN. "Karagöz'ün biçimi epiktir."

ORHAN KURT. "Karagöz'ü güncelleştirmek için, Karagözcüyü güncelleştirmek gerekir."

vet edildikleri festivallere maddi olanaksızlıklar yüzünden gidemiyorlar. Başvurdukları bakanlıklardan ise elleri boş dönüyorlar. Ünver Oral, 1950'lerin başında Halkevleri'nin kapatılması ile geleneksel tiyatronun gelişiminin önemli ölçüde durduğunu ifade ediyor.

Kültür Bakanlığı ve Anadolu Kültür Vakfı'nın işbirliği ile iki yılda bir düzenlenen gezici nitelikteki Geleneksel Tiyatro Festivali'nde ve çeşitli kuruluşlarca zaman zaman düzenlenen şenliklerde gölge ve kukla tiyatrosuna yer verilmesi, bu sanatın yaşaması için yeterli değil.

"KARAGÖZ'ÜN BİÇİMİ EPİKTİR"

Peki geleneksel gösteri sanatları bugün nasıl bir anlayışla ele alınmalı? Müjdat Gezen, bu soruya, "Haldun Taner ustamız, *Sersem Kocanın Kurnaz Karısı* adlı oyunun finalinde Ahmet Vefik Paşa'nın ağzından, Türk Tiyatrosu'nun nasıl bir sentezle nereye varacağını anlatır" diye yanıt veriyor. Gezen bugüne kadar yapılan en doğru tahlilin bu olduğunu da ekliyor: "Taner, orada bizim tiyatromuzu anlatır. Yani biçimi, özü, anlattıkları bizden, bizim toplumumuzdan gelen bir tiyatrodur bu. Ortaoyunu'nun ve onun perdedeki şekli Karagöz'ün biçimi epiktir. Özle biçimi birbirinden soyutlayamazsınız. Oktay Arayıcı ve Vasıf Öngören gibi, Haldun Taner sonrası kuşağın yazarları bu özelliği yakalayabilmişlerdir. Türk Tiyatrosu'nun kurtuluşu da burada yatıyor. "Brecht'in kısa süre önce keşfettiği anahtar, Geleneksel Türk Tiyatrosu'nda yüzyıllardır var."

Ünver Oral, kuramsal klasiklerden kopmamak şartıyla, yeni tip ve esprilere ihtiyaç olduğu görüşünde. "Karagöz'de temeli bozmadan devrim yaptım" diyen Oral, Türk Gölge Tiyatrosu'nda tipleri ve figürleri değiştirmiş, yeni tipler geliştirmiş. Elbet temel kalıbı bozmadan. Nasrettin Hoca, Keloğlan, Cemal Nadir'in Amca Bey'i, Ortaoyunu'nun Pişekâr'ı ve şu an üzerinde çalıştığı Şarlo gibi.

Ünver Oral, Cumhuriyet'ten önceki dönemlerde gölge oyununda yer alan Ermeni ve Yahudi figürlerinin bugünün izleyicisine birşey vermeyeceğini düşünüyor. Orhan Kurt ise, güncelleştirmenin, Karagöz'ün orijinalliğini bozacağını savunuyor. Ona göre, Karagöz'ü güncelleştirmek için, Karagözcüyü güncelleştirmek gerekiyor. Çünkü, emir kumandâ Kargözcüde.

PEDAGOJİK İŞLEVİ DE VAR

Çocuk eğitiminde Karagöz ve kuklanın rolü. Avrupa'da bu konuda çeşitli araştırmalar var. Ünver Oral'a göre, boş zamanları değerlendirmede en iyi yöntem. "Çocuk, kuklaları canlandırırken takıldığı yerde kendini ortaya koyar, konuşmasını geliştirir, en azından tiyatro yapar. Bu da yarının tiyatro seven aydın seyircisidir." Orhan Kurt, "Her çocuğun deşarj isteği vardır. Konuşamayan çocuğun istediklerini anlatabilmesi için bir araç olmalı. Karagöz ile Hacivat, iki insan arasında yapılabilecek her türlü konuşmayı yapar" diyor. Karagöz'ün her okulda ders olarak gösterilmesinin olumlu olacağını düşünüyor. Müjdat Gezen amacına uygunluk üzerinde durmuyor: "Karagöz ve kukla amaç olarak değil, araç olarak kullanılmalı. Kuşkusuz, çocukların ilgi alanlarına sokulması da yararlı."

Geleneksel tiyatro topluluklarının sürekli bir topluluk özelliği taşımamaları, maddi kaynak yaratmalarına ve bu kaynaklarla sanatlarını tanıtıp yaşatmalarına olanak vermiyor. Bir Karagöz sanatçısı, yanına aldığı bir ya da iki yardımcısıyla -çoğu zaman yardımcısı aile üyeleri olur- ilkokullarda ve benzeri yerlerde yetersiz ücretlerle sanatını yürütüyor. Kültür Bakanlığı'nın özel tiyatrolara yaptığı maddi yardımdan yararlanamamaları da işin cabası.

Geleneksel tiyatroya ilgisizlik aynı zamanda bu sanatı yaşatacak sanatçıların yetişmesini de engelliyor. Karagöz, memleketi Bursa'da, festivallere giremiyorsa, bunu bir düşünelim. ■

FUNDA ÖZ

KARAGÖZ'ÜN TARİHÇESİ

"Efkâr-ı fukaradan ve gürrûh-i Kıptiyandan"

Geleneksel Türk Gösteri Sanatları içinde en önemlilerinden biri olan Karagöz'ün tarihi kökeni konusunda, kimi zaman efsanelerle örülü bir belirsizlik söz konusu. Konuya ilişkin çok sayıda araştırması bulunan Metin And, Orta Asya'da Kol Korçak (el kuklası), Çadır Hayal (ip kuklası) geleneğine rastlanmasına karşın, gölgeoyunu geleneğinin belgelenemediğini belirterek, Karagöz'ün Orta Osya kaynaklı olduğu yönündeki tezleri doğru bulmuyor. "Efkâr-ı fukaradan ve gürrûh-i Kıptiyandan" olduğunu söyleyen Karagöz'ün, Hindistan'dan Batı'ya göç eden Çingeneler yoluyla Anadolu'ya geldiği iddiası ise, gölge oyunu geleneğinin Güney Handistan'da yaygın olmasına karşın, Batı'ya göç eden Çingenelerin, kuzey bölgesinden gelmeleri nedeniyle doğrulanamıyor.

Metin And, Karagöz'ün Anadolu'ya Mısır'dan geldiği görüşünde. And, Arap tarihçi Mehmed bin Ahmed bin İlyas-ül Hanefi'nin *Bedâyi-zuhûr fivekaayi-üd-dûhûr* adlı yapıtında, gölge oyunuyla ilgili bölümlere işaret ediyor. And, 13. yy.'da yaşamış Mehmed bin Danyel bin Yusuf'un kaleme aldığı ve Karagöz metinleriyle, hem biçim hem de konu benzerlikleri taşıyan, manzum ve uyaklı nesir örneklerini tezine dayanak olarak gösteriyor. □

1. ULUSAL KISA FİLM SEMPOZYUMU

"Yanlış yapsa da farketmez"

Türkiye'de kısa film alanındaki ilk sempozyum 27-28 Ekim tarihlerinde toplanıyor. Tertip Komitesi sözcüsü A.Hilmi Etikan, sempozyuma katılan herkesin söz alarak konuşmasını, sorunlarını belirtmesini ve çözüm önermesini istiyor.

Kısa film konusunda Türkiye'deki en eski gelenek İFSAK'ın 1978'den beri düzenlediği Ulusal Kısa Film Yarışması. İFSAK, üç yıldır da Uluslararası Kısa Film Günleri düzenleyerek Türkiyeli kısa filmcilerin uluslararası örneklerle tanışmasına ön ayak oluyor. 18-23 şubat 1991 tarihinde gerçekleştirilecek olan 3. Uluslararası Kısa Film Günleri kapsamında yapılacak olan kısa film yarışmasının bu yılki seçici kurulu Eriş Akman, Tunç Başaran, Ömer Düzenli, Levent Onan, Rekin Teksoy, Ümit Ünal ve Ali Nur Velidedeoğlu'ndan oluşuyor.

Bir başka kısa film yarışması da Plato Filmcilik tarafından açıldı. Plato Filmcilik, kısa filmciliği desteklemek ve profesyonel koşullarda yapımını sağlamak amacıyla uygun gördüğü film senaryolarının tüm yapım masraflarını karşılayarak çekimini üstlenecek.

A.HİLMİ ETİKAN (Sağda). "Yeni Galata Köprüsü" adlı filmin çekimlerinde. 35 mm'lik çekilen filmin çalışmaları üç yıl sürecek.

Birbirinden habersiz ve bireysel olarak sürdürülen kısa film çalışmalarını ve çalışanlarını bir araya toplamak için yapılan bir girişimle de 27-28 Ekim tarihlerinde 1. Ulusal Kısa Film Sempozyumu toplanacak. Sempozyumun Tertip Komitesi sözcüsü A.Hilmi Etikan, somut sorunlara somut çözüm yolları aramak, dağınık ve birbirinden kopuk olarak çalışmalarını sürdürenler arasındaki organik bağları güçlendirmek amacında olduklarını söylüyor: "Sempozyuma katılan tüm sinemaseverlerin söz alarak konuşmasını istiyor, sorunlarını belirtmesini ve çözüm yollarını somut önerilerle aktarmasını bekliyoruz." *Tarlabaşı Tarlabaşı* adlı kısa metrajlı filmin yönetmeni olan Etikan, sempozyum ve kısa filmle ilgili sorularımızı yanıtladı.

—Kısa filmler Türk sinemasının gelişiminde nasıl bir rol oynayabilir?

— Öncelikle kısa filmde genç sinemacıların avantajı çok. Kısa filmler ticari bir kaygı taşımadan yapıldığından sinemacı anlatım özgürlüğüne, zaman özgürlüğüne, hatta profesyonelin hakkı olmayan yanılma, yanlış yapma özgürlüğüne sahip. Genç sinemacılar çok ilginç noktaları yakalayabiliyorlar. Örneğin Ahmet Kırkavan *Fotoğraf* adlı filminde, bir fotoğraftan hareketle olayları geri götürmüş. İnsanları ters yürütmüş. 15-20 dakikalık sürede kendini sınamalardan geçirmiş. Bir de Türk sinemasında finansman sorunu var. Oysa uzun filmlere ayrılan 200 milyon ile Türkiye'de çevre sorunları, çocuk ölümleri gibi uluslararası ilgi çekebilecek konuları yakalayabilirsek ve bunları belgesel olarak hazırlayabilirsek, dünya televizyonlarına satabiliriz. Bundan büyük paralar sağlanabilir. Böylece daha nitelikli filmler için finansman sorunu da biraz olsun çözülebilir.

— Türkiye'de kısa filme ilgi ne düzeyde?

12 Eylül döneminden sonra insanların apolitik olmaları için büyük çaba sarfedildi. Bu, gençlerin sanat dışı kalmalarına da neden oldu. Sinema; edebiyatı, fotoğrafı, müziği, tiyatroyu ve daha başka birçok sanatı kapsayan bir çalışma alanı. İstatistiklere göre Türkiye'nin yüzde 30'u 15-29 yaş grubuna giriyor. Yani yaklaşık 16 milyon genç var. Bunların içinden ancak 30-40 kişi sinemayla ilgili. Sinema okullarını da katarsak bu sayı 80-90'a yükselir.

— Kısa filmlere devletin bakış açısı nasıl?

— Kısa filmler ticari bir alan oluşturmadığı için, bu işlere devlet yardımı aktığını görmüyoruz. Kültür Bakanı'nın "Ticari olmadığı için kısa filmlere yardım etmiyoruz" sözüyle, böyle bir düşünce resmileştiriliyor. Devlet olanaklarıyla ayakta durmaya kalkıldığında da bir bağımlılık sözkonusu olabilir. Politik tercihlerin baskısı altında kalınmamalıdır. Devlet doğrudan müdahale etmeden gençleri ve tartışmaları desteklesin, ikinci üçüncü el olsun. Kültürel ortamı yaratsın. Birinci el olarak kalmasın. Çünkü genç sinemacıların buna tahammülü yok. Bizim sorunumuz salt kısa film sorunu değil. Kısa filmlerin sayısındaki nicel bir artış sağlanması çözüm değildir. TRT 30 tane, Kültür Bakanlığı 20 tane film çekebilir. Rakamlara bakarak karar verilmemeli. Önemli olan bu konunun geniş kesimlere yayılmasıdır.

—Biraz da Kısa Film Sempozyumu'ndan söz eder misiniz?

— 1979 yılından beri kısa filmlerle ilgili çalışmalarda yer alıyorum. Saptadığım en büyük sorun, genç sinemacıların birlikteliğinin sağlanamamış olması. Genç sinemacıların bir araya gelip tartışmaları bir şeyler üretmeleri çok zor oluyor. Sempozyumu bunu bir ölçüde gidermek için düzenledik. Kim ne yapar, elinde ne var, gibi bilgilerden hareket ederek ilk elde bir bilgi bankası oluşturmaya çalışacağız. Salon sorunumuz olduğu için sempozyuma belli sayıda sinemacı katılabilecek. Sempozyuma katılmak isteyenler 152 57 00 numaralı telefona başvurarak davetiyelerini vakit geçirmeden alsınlar. Sempozyumun sonunda bir "Sonuç Bildirgesi" yayınlayarak gelecekteki çalışmalara ışık tutacağız. ■

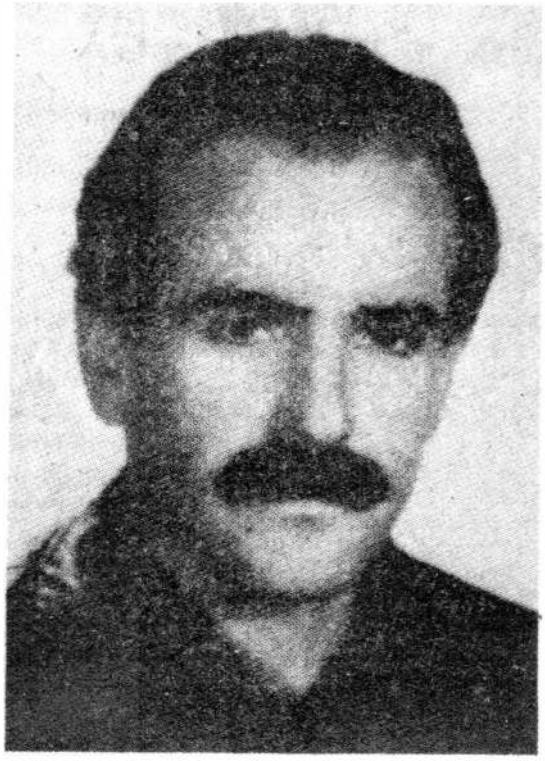

YOLDAŞ BABA ERDOĞAN'IN ANISINA

Baktı şahikalardan yüreğim
laçinim, dağ yüreklim
baktı yıldızlardan uzaklara
gözlerinin elasında erinç
ve vahşi bir ölüm
bengisu'larında sabahın

ANISI MÜCADELEMİZDE ÖNDERİMİZDİR

Rıza Özen-Hüseyin Güreş ve Ankaralı Dostları

İNCİL'İ

HİÇ OKUDUNUZ MU?

İSA MESİH'in Tarihsel
Yaşamı ve Öğretişleri
Hakkında bilgi edinmek isterseniz
Bize yazınız.

P.K.: 638 ŞİŞLİ-İSTANBUL

Kitaplarımız BEDAVA!

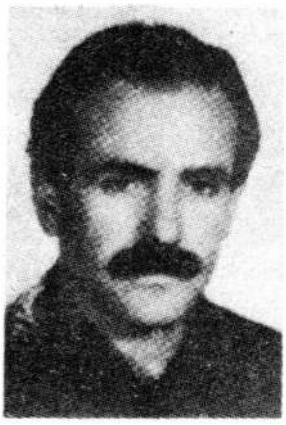

Dağları seven yiğit kardeşimiz

BABA ERDOĞAN

Ölümsüzdür.

Sen halkımızın özgürlüğü ve dünya halklarının kardeşliği uğruna düştün toprağa. Türkiye Proletaryası ve halkımızın başı sağ olsun.

Haydar KOÇASLAN

Bitmiş tartışma!

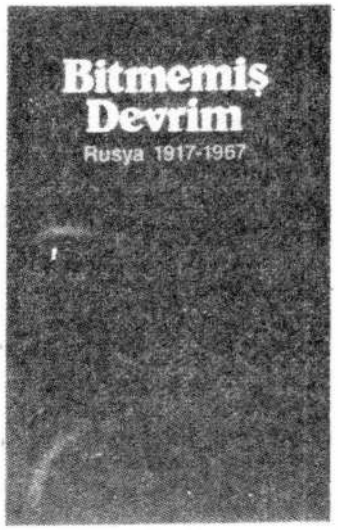

Bitmemiş Devrim. (Isaac Deutscher, Belge Yay., Çev: Orhan Koçak, 176 s.)

Polonya asıllı ünlü İngiliz yazar Isaac Deutscher, ülkemizde daha çok geniş hacimli Stalin ve Troçki incelemeleriyle tanınıyor. Biri 2, diğeri 3 cilt tutan bu çalışmalar, dilimize kazandırılan en nesnel yaklaşım örnekleri olarak kabul edilmiştir yıllardır. Deutscher'in Türkçe'ye yeni çevrilen ve Ekim Devrimi'nin 50. yılı dolayısıyla 1967'de kaleme aldığı *Bitmemiş Devrim/Rusya 1917-1967* ise hem hacim, hem de perspektifindeki derinlik yörnünden diğerlerine pek benzemiyor ne yazık ki. Eleştirimiz, kuşkusuz, yazarın önemli tarih tartışmalarında parmağını uzattığı, ağırlığını koyduğu "saflar" nedeniyle değil. Deutscher, oldukça yüzeysel bir biçimde tamamlamış çalışmasını. "Tarihsel Perspektif", "Devrimin Sürekliliğindeki Kopuşlar", "Toplumsal Yapı", "Sınıf Mücadelesindeki Tıkanma", "Sovyetler Birliği ve Çin Devrimi" gibi vurucu arabaşlıkların, daha doyurucu bir içeriğe sahip olması beklenirdi. Kitabın yaklaşık 25 yıl önce kaleme alındığını unutuyor değiliz. Ama okuyucusunu, konuyu derinliğine işleme ve ayrıntı gücüne fazlasıyla alıştıran da Deutscher'in ta kendisi.

Yayınevi'nin giriş notunda, 1985 sonrasında meydana gelen gelişmelerin Deutscher'in yazdıklarını doğruladığı belirtiliyorsa da, aynı iddia bugünlerde her "Batılı"nın sahipliğinde zaten!

Deutscher, devrimin asla sona ermediğini, hâlâ kendi perspektifini yeni baştan çizebileceğini vurgulayarak başlıyor söze. Bunun belirgin bir umudu yansıttığı açık. Zaten yazar da devrim öncesi ve devrim dönemlerine bakışındaki netlik ile bu umudu belli bir temele dayandırıyor. Bolşeviklerin kaderinde bulunan "trajik" yön, "Kuşatılmış kaleler, pek de demokratik bir biçimde yönetilmezler çoğu zaman... Tek parti sistemi de, Bolşevikler için kaçınılmaz bir zorunluluk olmuştu. Varlıkları ve hiç kuşkusuz devrimin varlığı da buna bağlıydı" gibi bir yaklaşımla yeteri kadar açıklığa kavuşturuluyorsa da, devrim sonrasının ilerleyen tarihi bütünselliği içinde aynı netlikle ele alınmıyor.

Deutscher Stalin konusunda da aynı netliğe sahip. Ancak bu netlik bu kez, "başka türlü davranamadıkları için öyle davrandılar"ın dürbününden görülemiyor. Koyu bir anti-Stalinist olarak Deutscher'in Stalin'e yaklaşımı hatalarından çok "karşıdevrimciliğinin" üzerinde durmak. Nedense, devasa *Stalin* çalışmasında pek rastlayamadığımız bu yaklaşım, elimizdeki kitapta, Stalin'in "mezar kazıcılığı"na dek uzanıyor. Stalin konusundaki kimi önemli -ve bilimsel- değerlendirmeler de güme gidiyor bu arada.

Stalin'in başına gelen, büyük oranda Çin Devrimi ve Mao'nun da başına gelmiş. Deutscher'in yüzeysel değinmelerle oldukça iddialı sözler söylediği bu bölümler, pek çok açıdan okuyucusunu yarı yola bırakacak nitelikte. "Beğenmeme" tutumu, oldukça öne çıkıyor.

Bir tartışma barındırıyor *Bitmemiş Devrim* ama günümüzde "bu haliyle" sürdürüldüğünde sağlıklı sonuçlar elde edilemeyecek bir tartışma. Bu açıdan bakıldığında, kitabın başına eklenen, Boris Kagarlitsky'nin "Marksist Olmanın Önemi" başlıklı makalesi daha sağlıklı ve doyurucu bir tartışmanın habercisi. 1988 Deutscher Ödülü dolayısıyla verdiği konferansta Kagarlitsky çok daha sağlıklı bir ayrışmayı öneriyor. Bir kez daha belirtelim ki, Deutscher'ın 1967, Kagarlitsky'nin ise 1988 pankartlarını taşıdığını gözardı etmiyoruz!

Son makalenin adı ise "Sabık Komünistin Vicdanı". Deutscher, cephesini sağa savruluşa dönmüş bir kez. Koestler, Silone, Gide, Fischer gibi aydınların kişiliğinde, bugünlerin modasının köklerini sorguluyor. Çoğu, hiçbir zaman gerçek komünist hareketin içinde bulunmamış, gizli ya da açık teşkilatın yoğun faaliyetine dalmamış, daha çok edebiyat ve gazetecilikle ilgili uzaklarda kalmış "eski komünistlerin" vurucu bir çözümlemesi.

Son zamanlarda yayıncılığımızda, sosyalizmin teorik ve pratik sorunlarına ilişkin tartışma kitapları itibar görmeye başladı. Bu açıdan "bitmiş" ve eski tarihli bir tartışmanın izlerini taşısa da Deutscher'in kitabı belli bir değer taşıyor...

T.A.

YENİ ÇIKANLAR

Moliere Efendi. (Bulgakov, Can Yay., Çev: Özdemir İnce, 280 s. Roman)
İlk Meclis. (H.V. Velidedeoğlu, Çağdaş Yay., 300 s. Anı-inceleme)
Halide Edip Adıvar'ın Romanlarında Feminizm Sorunu. (Yahya Kanbolat, Bayır Yay., 100 s. İnceleme)
Gece Sonatı. (Tahsin Bakırtaş, Edebiyat Gazetesi Yay., 80 s.Şiir)
Bilim Kutsal Bir İnektir. (Anthony Standen, Çıdam Yay., Çev: Burçak Dağıstanlı, 204 s. İnceleme)
Marksizm ve Edebiyat. (Raymond Williams, Adam Yayl, Çev: Esen Tarım, 175 s. İnceleme)
Seçilmiş Şiirler. (Philip Larkin, Adam Yay., Çev: Ş.Altınel, R. Margulies, 88 s. Şiir)
Dersimli Memik Ağa. (Haydar Işık, Belge Yay., 121 s. Roman)
Mülkiyet, Devlet, Parti. (Haydar Ersöz, Günışığı Yay., 400 s. İnceleme)

Ölüm hücresinde gazetecilik

İtalyan-Alman faşizminin desteğiyle isyan başlatan Frankocu faşistler, İspanya Cumhuriyeti'nin kentlerini bir bir ele geçirmektedirler. Faşizme karşı aydın bir gazeteci olarak genç Cumhuriyeti savunan Arthur Koestler, tutuklanır.

Koestler, bir idam hükümlüsü olarak 3 ay tutuklu kalır. Her gece, yanındaki hücrelerden milisler, siyasi mahkumlar götürülerek kurşuna dizilir. *Ölüm Hücresi*'nde, bir aydının, bir gazetecinin ölüm karşısındaki duyguları, ölümü bekleyiş sürecindeki iç dünyası, abartmaya yönelmeden, açık yüreklilikle anlatılıyor. Güncelere, sıcağı sıcağına tutulan notlara dayanan güzel bir psikolojik roman da denilebilir.

Koestler'in faşistlere ve cellatlara karşı gösterdiği bazı zayıflıkları "mazur" gösterme çabasını ve genelleştirerek tüm tutuklulara yaymasını da, yazarın bakış açısının, ruhsal durumunun boşlukları olarak görmeliyiz.

Ölüm Hücresi. (Arthur Koestler, CanYay., Çev: Çetin Altan, 2. baskı, 231 s.)

Ölüm Hücresi, İspanya Cumhuriyeti'nin, özellikle askeri alanda ne kadar tedbirsiz ve beceriksiz davrandığını, faşist isyancıları bastırmakta gösterdikleri kayıtsızlığı, halkı silahlandırıp direniş örgütlemek yerine, şehirleri terkedip kaçtıklarını sergiliyor. İnsan şaşırıyor, üzülüyor, kızıyor. Kitap, kuşkusuz, faşizmin katliamcılığını ve zorbalığını da göstermekte.

Mahmut Çiğdemal

Sümüklüler, afacanlar, gözlüklüler

Meçhul öğrenci anıtlarının bol miktarda bulunduğu bir ülkenin evlatlarıyız. Devlet ve Tabiat dersinde öldürülenler... Maveraünnehir'in nereye döküldüğünü bilemeyenler... Kulağı çekilip, tek ayak üstünde bekletilenler... "Ben yapmadım öğretmenim" diyenler... Ağladığı zaman, koca adam oldun, ayıp denilenler... Sokağa çıkmak istediği zaman da daha çok küçüksün diye veto diyenler... Sümüklüler, afacanlar, gözlüklüler, sapanlılar, çok bilmişler.

Ünlü çizgi ustası Behiç Ak, *Cumhuriyet*'teki günlüklerinin bir bölümünü derlediği *Ben Yapmadım Öğretmenim* ile ufaklıkların, türlü çelişki ve uzlaşma bulunan dünyalarına dalıyor. Bütün sevecenlikleri ve şeytanlıklarıyla çocuklar, geçit töreninde bulunuyorlar. Dikkatli olmalı! Başa çıkmak hayli zor...

ÇANAK ANTEN

Cağaloğlu'nun göbeğinde, ülkemizin önemli ve büyük yayınevlerinden biri kundaklanıyor ve aydınlarımızın büyük çoğunluğu sessiz kalma ve geçiştirme becerisini gösterebiliyorlar! Geçtiğimiz hafta içinde Sosyal Yayınları'nın başına gelen, küçük bir yayınevinin karşısına çıksaydı, belki de kimsenin haberi bile olmayacaktı. Sosyal Yayınlarının sahibi Enver Aytekin de bu duruma bir anlam veremediğini belirtiyor. Piyasada aydın, kültür-sanat adamı ve demokrat olarak geçinenlerin pek çoğunun "geçmiş olsun" bile demediklerini söyleyen Aytekin, "Doğuluyum ya, belki de ondandır" diye "şaka" da yapıyor!

★ ★ ★

Yayın danışmanlığını Attila İlhan'ın, Sorumlu Yazıişleri Müdürlüğünü Ulkü Karaosmanoğlu'nun yaptığı aylık sanat/edebiyat/politika dergisi *Bakış*'ın bu sayısında, şairler Evliyagil'e başkaldırıyor, perdeler açılıyor, Metin Celal yine "kitap kapağı açmıyor", Alev Alatlı, Mesut Yılmaz'la Yeni Liberalizm'i tartışıyor ve Sultan Galiyef yine önemli bir yer tutuyor.

★ ★ ★

Güneş Pazar Eki'nde Hıncal Uluç-Duygu Asena kapışması "büyüyor". Karşılıklı olarak, "ciyaklama" diye seslenen ünlü yazarlar, ancak dostlarının ve gazete yöneticilerinin araya girmesiyle teskin ediliyorlar. Uluç'un daha önceleri çalıştığı her gazetede, bir başka köşe yazarıyla muhakkak amansız bir ağız dalaşına girdiğini ve sonra da bahaneyle başka bir gazeteye transfer olduğunu iyi bilenler, "Hıncal Uluç herhalde yine yol yapıyor" derken, Duygu Asena'yı da provokasyona gelmemesi konusunda uyarıyorlar.

Ben Yapmadım Öğretmenim. (Behiç Ak, Afa Yay., Karikatür)

İsa bitkisel hayatta

Montrealli İsa. (Jesus of Montreal) / **Yönetmen:** Denys Arcand / **Oyuncular:** Lothaire Bluteau, Catherine Wilkening, Johanna Marie Tremblay / **Senaryo:** Denys Arcand / **Müzik:** Yves Laferriere

Oldukça kaliteli filmler izlemeye devam ediyoruz. *Shirley Valentine, Cennet Sineması* gibi gibi birinci sınıf örneklerin yanına, Kanada'dan bir yenisi geldi: *Montrealli İsa*. Sezonun sürprizlerinden biri oldu, bu sessiz sedasız film.

Oldukça köşeli ve kişilikli yapımlar sergiliyor Kanadalı sinemacılar. Tıpkı İtalyan ve Yugoslav sinemalarında olduğu gibi, "gözü kapalı bile olsa" farkedilecek, tanınacak bir kimlik taşıyor bu soğuk ülkenin filmleri. Künye okumaya gerek yok... İzlediğimiz kadarıyla, belli bir düzeyin altına hiç düşmüyor.

İstanbul Festivali kapsamında izlediğimiz Lea Pool *(Anne Triester, Tepeden Tırnağa),* Patricia Rozena *(Deniz Kızlarının Şarkısını Duydum)* unutulmayacak izler bırakmışlardı. 1941 doğumlu çizgi dışı yönetmen Denys Arcand da *Amerikan İmparatorluğunun Çöküşü*'yle oldukça etkilemişti izleyicimizi. Arcand, şimdi de *Montrealli İsa*'yla aynı etkileyiciliği sürdürüyor.

Sanatsal ve psikolojik çözümlemelerle birlikte "iletişim"i sorgulayan, yabancılaşmayı, sevgiyi elde tutan filmlerdi, önceki Kanada filmleri. Arcand, bu kez de Montreal'in donuk parıltısında, bir şeylerin yittiğini duyumsatıyor. Belli bir arayışı ve kaybedişi sergiliyor.

Öykü, yaklaşık 2 bin yıllık. İsa'yı çarmıha götüren yol ve çile, idealist bir genç tiyatrocunun yorumuyla konuyor ortaya. İsa rolünü Daniel üstleniyor ve kendisi gibi düşünen, "aynı kafadan" arkadaşlar arıyor. Bir porno film seslendiricisi, mal olarak görülmekten başka bir işe yaramayan bir manken, yenik ve ortadan kaybolmuş bir konservatuar mezunu. Bir araya gelen 5 arkadaşın ortak özelliği, yetenekleri ve yaşantılarından duydukları rahatsızlık. Constance, Mireille, Martin, Rene ve Daniel... Reklam filmlerinin, pornografinin, basının sahteliğinde "Kim bu İsa?"

MONTREALLİ İSA, belli bir arayışı ve kaybedişi sergiliyor.

sorusuyla çıkış arıyorlar. İsa'nın ve geleneksel hale gelmiş bir metnin yeni yorumu, başta kilise olmak üzere pek çok kurumu huzursuz ediyor. Kimilerine de çılgın ve tehlikeli bir peygamber gibi görünüyor Daniel. "Senin İsa'yı aramana gerek yok, O seni bulur" pek bir karşılık görmüyor. Yavaşça biçim kazanıyor bazı "görüntüler", kimileri de biçim kaybediyor.

Batı dünyasında çoktan toprağın derinliklerine gömülmüş bir hazinenin peşindeki bir grup genç insanın çabalarını başarıyla anlatıyor *Montrealli İsa*. Golgotha, Montreal'le yer değiştirmiş sadece. "Beni seven arkamdan gelsin" diyen olmasa da, kapitalizmin iğdiş ettiği insanların böyle bir çağrıya olan açlıklarını sergiliyor. Yabancılaşma... Ölmek üzere bile olsanız, sıranızı beklemek zorundasınız. Bitkisel hayata girdiğiniz metronun kalabalığında, baş ucunuzda en yakın arkadaşınızdan başka kimse kalmaz. Kilise,

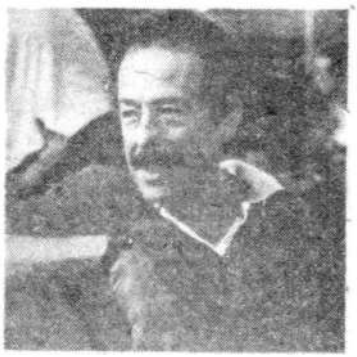

YÖNETMEN DENYS ARCAND.

oportünizmin temsilcisidir. Sistem, sizi yutmak için ağzını açmış bekliyordur. Eğer, entegre olmazsanız, soylu bir ölümden başka kazanacağınız bir şey yoktur.

Eğer biri kalkıp da "bilmem nereli Muhammed" diye bir film çekse, "gör başına neler gelir!" Bunun da düşündürücülüğünde, kaçırılmaması gereken bir film *Montrealli İsa*. 1989'un en iyi Yabancı Film Oscar adaylığı, yine aynı yıl Cannes jüri özel ödülü de cabası!

"Boşandık, çok mutluyuz" diyebilmek için

Güllerin Savaşı. (War of the Roses) / **Yönetmen:** Danny De Vito / **Oyuncular:** Michael Douglas, Kathleen Turner, Danny De Vito / **Senaryo:** Michael Lpeson / **Müzik:** David Newman

Bekarlık, kimine göre sultanlıktır, kimine göre de imparatorluk! "Vezirlik" diyenlerin sayısı, "rezillik" diyenlerden kat kat fazla. Üstelik ara, her geçen gün açılıyor...

Evlilik "müessesesi" de benzeri tanımlardan payını alıyor kuşkusuz. Tüm dünyanın "boşanma salgınına" uğradığı son yıllarda, evlilik taraftarlarının sesi soluğu pek çıkmıyor!

Sinema'nın da sık sık el attığına tanık olunuyor "konu"ya. Bir çırpıda aklımıza gelen örnekleri sıralarsak, *Kramer Kramer'e Karşı*'dan, *Dişi Şeytan*'a, *Shirley Valentine*'a kadar değişik yaklaşımlar çıkıyor ortaya. Belirli yaklaşım farkları görülse de, evliliğin, kadın ve erkeğin "resmi" beraberliğinin doğurduğu sorunlara, yabancılaşmaya, giderek çılgınlıklara değiniyor bu filmler. Belirli yaralanmaların önündeki yaldız kazınıyor.

Yönetmenliğini sinemanın muhteşem 'ufaklığı" Danny De Vito'nun yaptığı *Güllerin Savaşı* da, konumuza, süreci biraz daha ilerleterek yaklaşıyor. Michael Douglas'ın ve Kathleen Turner'in unutulmaz bir ikili oluşturdukları film, işin tanışma, sevişme ve evlenme paragraflarını biraz es geçerek, doğrudan boşanma kısmına çekiyor dikkatleri. De Vito'nun yönetmenliğin yanı sıra, önemli bir rolü de üstlendiğini belirtelim.

Amansız bir savaşın filmi *Güllerin Savaşı*. Bütün nicel birikimlerin nitel "patlamaya" dönüşmesi. Soğuk savaşın arkasından gelen "süper" savaş. Parlak bir hukuk öğrencisinin, tatil sonu tanıştığı beden eğitimi öğrencisiyle "karşılıklı ölümlerine" yol açan zincir. Oliver ve Barbara, tanışıyorlar, sevişiyorlar, evleniyorlar, ay parçası gibi çocukları oluyor, para kazanıyorlar, saray yavrusu bir evin sahibi oluyorlar ve birbirlerinden bıkıyorlar. Savaş da bu bıkkınlığın ardından geliyor. "Medeni" bir biçimde "güzel güzel" ayrılamıyorlar. "Boşandık, çok mutluyuz" diyemiyorlar. Ev kime kalacak, o bibloyu kim almıştı, kim daha çok kazandı? Karşılıklı "imha" planları yapılıyor ve uygulamaya konuyor. Kısasa kısas!

Tempolu bir film çıkarmış De Vito. Düşmanlığın ve nefretin kabaran dalgası başarıyla aktarılıyor. Espri düzeyi, "kan revan"ı dengelemekte oldukça doyurucu. Abartı, izleyiciyi rahatsız etmiyor. Sonuçta, küçümsenmemesi gereken, içeriğiyle dikkat çeken bir "komedi" filmi çıkmış ortaya.

Belli düzeylerde ve kategorilerde hemen herkese tanıdık gelecek olaylar zinciri. Kimse, "benim haberim ve ilgim yok" demesin.

Sinema dünyasında başarılı bir "trio" oluşturan De Vito, Turner ve Douglas'ın son çalışmaları izlemeye ve düşünmeye değer.

KEDİ GÖZÜ

Cemal Şan'ın "1990 Yunus Nadi Ödülleri" senaryo dalında 3.lük kazanan *Bir Küçük Bulut* isimli senaryosu, Uzman Film tarafından çekilecek. Yönetmenliğini, *Dönüş, İsa, Musa, Meryem* gibi filmlere imza atan Faruk Turgut'un üstleneceği filmin başlıca rollerini Tarık Akan, Füsun Demirel, Osman Alyanak, Zeynep Irgat, Cemal Şan, Enver Dönmez ve Tuncer Sevi paylaşacaklar.

Bir bölümü İstanbul'da çekilecek olan filmde, İstanbul'a düşlerini kurmaya gelen, şaşıran, sürprizlerle sarsılan bir adamın öyküsü anlatılıyor.

★ ★ ★

Adana'da 17 yıllık bir aradan sonra 1991 Nisan'ında yapılması düşünülen Altın Koza Film Şenliği ile ilgili çalışmalar devam ediyor. Uluslararası bir nitelik kazandırılması da düşünülen festivale 35 milimetrelik filmler katılabilecek.

Derede boğulmak

Aşk Denizi. (Sea of Love) **Yönetmen:** Harold Becker / **Oyuncular:** Al Pacino, Ellen Barkin, John Goodman, Michel Rooker / **Senaryo:** Richard Price / **Müzik:** Trevor Jones.

Yönetmenliğini Harold Becker'in aptığı *Aşk Denizi,* oyuncularına fazlasıyla bel bağlamış bir film. Geçtiğimiz yıl *Siesta* ve *Yakışıklı Johny* gibi yapımlarda izlediğimiz Ellen Barkin'e bu filmde de diyecek yok doğrusu. Film boyunca dişiliğini oyun gücüyle birleştiriyor Barkin ve "tam puan" alıyor. Ama son yıllarda büyük düşüş gösteren Al Pacino için aynı şeyleri söylemek zor. *Baba, Köpeklerin Günü, Esrar Bitti, Serpico, Revolution* gibi filmlerin ünlü oyuncusu artık çok çaba harcamak zorunda. Pacino, *Aşk Denizi*'nin sayılı sahnesinde başarıyı yakalıyor. Çoğunlukla, bizim Aydemir Akbaş'ı çok çağrıştıran bir oyunculuk sergilediğini vurgulayalım Pacino'nun. Sinema yazarlarımızın hemen hepsinin nasıl olup da Pacino üzerine gözü kapalı zar attıklarını anlamak güç!

Al Pacino düşüşe devam ederken, Ellen Barkin tam puan alıyor.

Ellen Barkin meraklılarının, öyle denildiği kadar "göz banyosu" yapamayacakları filmin konusu oldukça yıpranmış: Derbeder polis dedektifi Frank Keller özgün bir cinayet zincirine dalıyor. Şüpheli kadınlardan birine aşık oluyor ve aşkıyla mesleği arasında bocalıyor. Sonuç belli... Olay çözülüyor, Keller'in şüphesi haksız çıkıyor, mutluluk tam yitmek üzereyken yakalanıyor.

Aşk Denizi'nin "gerilimli, tahrik edici, vahşi bir erotizme sahip" biçiminde lanse edilmesine aldırmayın. Sıradan bir film. Üstelik cinayetlere eşlik eden "Aşk Denizi" adlı 45'lik plak esprisinin nereden bulunup çıkarıldığını anlayabilmiş değiliz. Fazlasıyla yapıştırma kalmış bu buluş. ■

BEDRİ RAHMİ'NİN BİR ÇALIŞMASI.

Sergiler

İSTANBUL

Teşvikiye Sanat Galerisi'nde 31 Ekim'de sona erecek olan *Figürde Duyarlılık* başlıklı resim sergisinde Resul Aytemür, Neşe Erdok, Ergin İnan, Kemal İskender, Özer Kabaş, Erol Kınalı, Kasım Koçak, İbrahim Örs, Doğan Paksoy ve Burhan Uygur'un yapıtları yer alıyor.

Japon ressam Kıyoteru Fujita'nın Türkiye İş Bankası Sanat Galerisi'ndeki resim sergisi 26 Ekim'e kadar sürüyor.

B.Rahmi Eyüboğlu ile Eren Eyüboğlu'nun resimleri 18 Ekim'e kadar Hobi Sanat Galerisi'nde sergileniyor.

ANKARA

Candeğer Furtun, seramiklerini 16 Ekim-7 Kasım tarihleri arasında Urart Sanat Galerisi'nde sergiliyor.

Basın Müzesi'nde 19 Ekim'de beş yeni sergi açılıyor. Fahire Belen'in resim ve seramik; Yaşar Yayla'nın resim; Ahmet Keskin'in fotoğrafik malzeme üzerine sanatsal tasarımlar; Ali Özçelik'in akrilik çalışmalar ve Mehmet Güneş'in yağlıboya resim sergileri 8 Kasım'a kadar sürecek. 24 sanatçının yapıtlarından oluşan "Sanat Butik" adlı sürekli resim sergisinin de yer aldığı Basın Müzesi'nde sergilerin açılış günü saat 14.30'da Avukat Tayfun Akçay'ın yöneteceği ve Bağ-Kur Bölge Müdürü Hasan Pehlivan ile SSK Bölge Müdürü Behzat Türkeş'in konuşmacı olarak katılacağı "Sanatçının sosyal güvencesi, telif hakları ve sigortalı olma durumları" konulu bir söyleşi yapılacak.

Genç ressamlarımızdan BP'ye protesto

British Petrol'ün genç Avrupalı ressamlar arasında düzenlediği resim yarışmasına, bir grup Türkiyeli sanatçı katılmama kararı aldı. Yarışmanın koşullarını içeren ve Avrupa'da basılan broşürün kapağında yer alan Avrupa haritasında Türkiye'ye yer verilmemesi ve Trakya'nın Yunanistan sınırları içinde gösterilmesi üzerine, durumun düzeltilmesi için BP Türkiye temsilciliğine başvuran sanatçılar, "yapılacak bir şey, yok isteyen katılır isteyen katılmaz" yanıtı aldılar. Bunun üzerine durumu bir faksla Avrupa'daki merkeze bildirme kararı alan sanatçılar, diğer ülke sanatçılarıyla eşit koşullarda katılmak istediklerini, lütfen davet edilmiş muamelesi görmeyi kabul edemeyeceklerini söylüyorlar.

Plastik Sanatçılar Derneği Başkanı Mehmet Güleryüz de genç sanatçıların tepkisini paylaştıklarını, dünyadan haberleri olmayanların böyle işlere kalkışmaması gerektiğini belirtiyor.

"Toplumcu Gerçeküstücü Tiyatro"

Bulunmaz Tiyatro-İstanbul, tiyatro mevsiminin başlamasıyla birlikte bir tiyatro kursu açıyor. Topluluğun Genel Sanat Yönetmeni H.Hilmi Bulunmaz'ın vereceği kursun başlıca konuları; diksiyon, fonetik, bedensel yetkinlik, doğru okuma, güzel konuşma, metin çözümleme, karakter yaratma, ruhsal hazırlık, toplumbilim, yöntembilim, koşuk-şiir yazma ve oyun yazma.

Yapılacak sınav sonucunda yalnızca 10 "bireyin" kabul edileceği kursla ilgili olarak "Yirmidört saat tiyatro yapabilecek insanların başvuru haklarının olduğunu" söyleyen Bulunmaz, tiyatrolarının yıldız dizgesini reddettiğini vurguluyor: "Mutlaka elbirlikçi, üleşimci bir üretim erekleniyor. Ancak, doğal ki, her birey yetenekleri doğrultusunda geliştirilecektir. Uzmanımızda reddettiğimiz konulardan biri de şablonlara bağlı olmak. Örnekse, Epik Tiyatro, Stanislavski Yöntemi, Dramatik Tiyatro gibi, kesinleşmiş, keskinleşmiş görüşleri önümüze hedef olarak koymadık, koymayı da düşünmüyoruz. Kabaca belirtmek gerekirse, 'Toplumcu Gerçeküstücü Sanat' ve buna bağlı olarak da 'Toplumcu Gerçeküstücü Tiyatro' söz konusu olacak daha çok..."

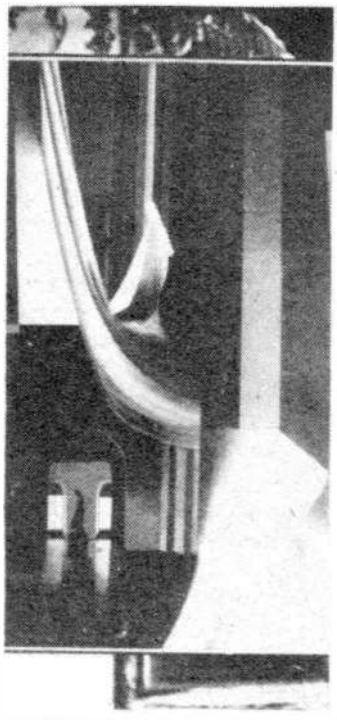

MEHMET GÜNEŞ. (Tuval üzerine yağlıboya. 1989. 92x73 cm.)

İllüzyon Tiyatrosu

İllüzyon sanatçısı Sermet Erkin, Türkiye'de ilk defa gerçekleştirilen bir "İllüzyon Tiyatrosu" kurdu. Profesyonel sahne yaşamında 15. yılına giren Erkin'in dans, müzik ve illüzyondan oluşan *Sihirli Kabare* adlı iki bölümlük gösterisi Harbiye Kenterler Tiyatrosu'nda 17 Ekim'de sahnelenmeye başlanacak.

Daha sonraları gösteriyi diğer şehirlere de götürmeyi amaçlayan Erkin'in *Sihirli Kabare*'si, yaz sezonunda Kıbrıs ve Almanya turnelerine çıkacak.

Van Gogh Ankara'da

Hollandalı ressam Vincent Van Gogh'un ölümünün 100. yılı nedeniyle hazırlanan iki büyük sergi Ankara Türk Amerikan Derneği Salonları'nda 10 Ekim'de açıldı. Hollanda Dışişleri Bakanlığı'nın KLM ve Philips şirketleri ile işbirliği sonucu hazırlanan sergilerden ilki Van Gogh'un sanatını ve kişiliğini temsil eden reprodüksiyonlardan oluşuyor.

Hollandalı profesyonel fotoğrafçı Paul Huf'un bir yıllık çalışma sonunda Van Gogh'un yaşadığı ve çalıştığı yerleri gezerek oluşturduğu *Paul Huf/Vincent Van Gogh'la Göz Göze* başlıklı fotoğraf sergisi ise Van Gogh'a ilham kaynağı olan mekanların bugünkü durumlarını yansıtıyor.

27 Ekim'e kadar sürecek olan sergiler süresince, PTT Filateli Bölümü'nün sanatçının ölümünün 100. yılı nedeniyle çıkardığı dört pulluk anma serisi de satışa sunulacak.

İki yeni kaset

Yeni Dünya Plak ve Yayınları tarafından hazırlanan *Yeni Bir Dünya İçin* başlıklı "Şiirler-Türküler-Marşlar" dizisinin ilki yayınlandı. "Grevlerde, yürüyüşlerde, cezaevlerinde hep dillerde olan türkülerle özgürlük ve eşitlik istemini hep canlı tutmak, bu direnç türkülerini daha yüksek sesle ve hep beraber söylemek" amacıyla başlatılan serinin ilkinde yer alan türkü ve marşlar şunlar: *Hayali Gönlümde Yadigar Kalan* (Anonim), *Mahsus Mahal* (Ruhi Su), *Ana Kalbi (Azeri)*, *Çökertme* (Anonim), *İşçi Marşı* (Can Yücel/S.Atakan), *Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz*

İstanbul Belediyesi'nin kültüre katkısı

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı çeşitli merkezlerdeki kültür etkinliklerinin Ekim ayı programı şöyle:

ATATÜRK KİTAPLIĞI

Atatürk Kitaplığı koleksiyonundan derlenen "Gravürlerde İstanbul" başlıklı serginin bitiş tarihi 7 Kasım.

Atilla Birkiye'nin yönettiği *Okuma Günleri*'ne 16 Ekim saat 16.00'da Melisa Gürpınar, 30 Ekim saat 16.00'da ise Tarık Dursun K. katılıyorlar.

"Sanat Tarihinde 19. Yüzyıl" başlıklı konferans dizisinin ilkine konuşmacı olarak katılan Dilek Dişbudak, 17 Ekim saat 16.00'da "19. Yüzyıl İstanbul Mimarisi"ni anlatacak.

Özdemir İnce'nin "Edebiyatta Kent" konulu söyleşisi Enver Ercan'ın yönetiminde 18 Ekim saat 16.00'da.

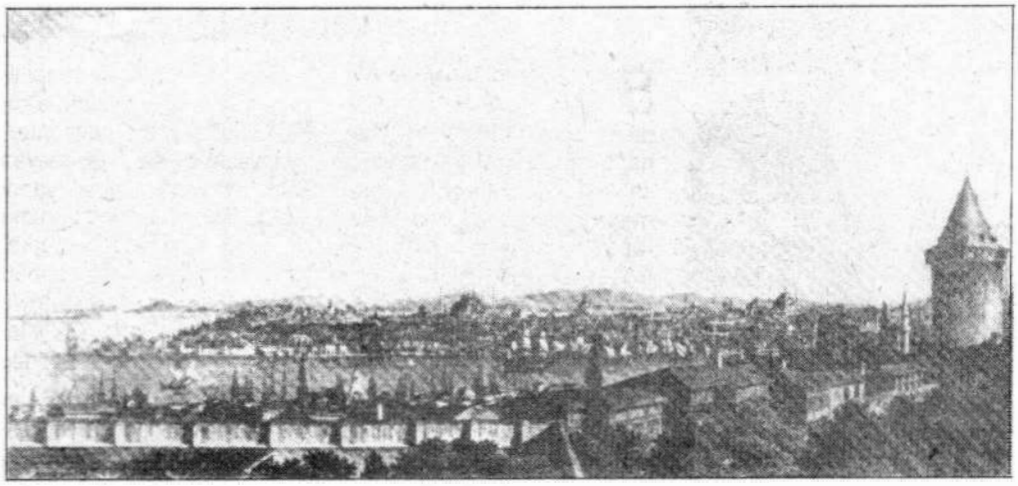

"GRAVÜRLERDE İSTANBUL" SERGİSİNDEN

Attila İlhan 23 Ekim saat 16.00'da Faruk Şüyun'un yöneteceği söyleşide "Dobra Dobra" konuşacak.

25 Ekim saat 16.00'da Atilla Birkiye'nin yöneteceği "Doğumunun 80. Yılında Kemal Tahir'i Anma Toplantısı"na Aziz Nesin, Metin Erksan, Prof. Dr. Baykan Sezer, Dr. Cengiz Yazoğlu katılıyorlar.

KADİN ESERLERİ KÜTÜPHANESİ VE BİLGİ MERKEZİ

Ayfer Karamin Atölyesi'nin karma seramik sergisi 19 Ekim'e kadar sürüyor.

"Tanıklar-Anıları" dizisinin ilk konuğu Prof. Dr. Mübeccel Kıray, 20 Ekim saat 15.00'te "Toplumu Anlamaya Adanmış Bir Yaşam" konulu söyleşiye katılacak.

Fatmagül Berktay, "Feminist Edebiyat Eleştirisinde Son Gelişmeler"i 27 Ekim saat 15.00'te anlatıyor.

Karikatür ve Mizah Müzesi'ndeki "Yurt ve Dünya Karikatürcülerinden Barış" konulu sergi ise ay sonuna kadar açık.

KASET

Santana/Spirits Dancing in the Flesh

Yaz başlarında İstanbul Festivali'nde, grubuyla iki konser veren Carlos Santana; müzik için ilginç bir tanım getirmişti: "Müzik, kadınla erkeğin, içinde bir arada aktığı nehirdir." Bir an, insana çok soyut gelen bu tanımlamayı izleyiciler de yadırgamıştı. Ancak sanatçıyı yakından bilenler bu tanıma hiç yabancı kalmadı. Çünkü Santana, gitarcı ve besteci olarak büyük ün kazandığı 70'lerin ilk yıllarında, bir başka gitar dehası arkadaşı John McLaughlin'la Hindistan'a gitmiş, orada yaşayan guru Sri Chimnoy'un inançlarına sadakatla yaklaşmaya karar vermişti. Mistik bir inançtı yaslandığı. İnsan ruhunun arılığına dayanan dünya barışı düşüydü kovaladığı. Varoluşunun en kutsal kaynağıysa sevgiydi. İsmini de "Devadip" koymuştu.

Bu yoğun mistifikasyon, Santana'nın müziğine oldukça girmiş. Bugün gurusuyla aynı direkt diyalogu yaşadığını sanmıyoruz. Ama felsefe olarak hâlâ bu dairenin içinde varolduğunu söylemek olası.

Meksika asıllı bir ailenin çocuğu olan Carlos, 1967'de San Fransisco'da ilk grubu Santana Blues Band'i kurdu. İlk büyük çıkışını iki yıl sonraki Woodstock Festivali'nde gerçekleştirdi. İlk albümünü de aynı yılın sonunda çıkardı. Ve kapılan Santana'ya ardına kadar açıldı. Birbirinden etkileyici parçalarla simgelendi. *Black Magic Woman* ve *Evil Ways*, bu simgelerin en sivrilmiş örnekleri olarak akıllarda kaldı.

Santana'nın müziği iki ana tarzdan beslenir.

İlki "Latin Rock", diğeriyse "Afro-Cuban"dır. Bu müziklerdeki melodi ve ritm zenginliğini rock müziğin içine aşılayan sanatçı, bugüne kadar aynı tarzın seçkin örneklerini yenileyerek yaşattı. Kısa bir süre önce çıkan 90 yapıtı *Spirits Dancing In The Flesh* de 20 yıl önceki bu müzik atmosferinin yeni bir halkası.

Santana'nın bu çizginin dışına hiç çıkmadığını söylemek güç. Her türlü düzeyli arayış ve deneyin içinde kendine yol aradı.

Gurularına gittikleri sürelerde John McLaughlin'la birlikte son derece ilginç yapıtlar ürettiler. Özellikle 80 sonrasında Herbie Hancock ve Wayne Shorter gibi caz ve fusion sanatçılarına da bir caz gitarcı olarak eşlik eden Santana, ilginç arayışlara dalan bu sanatçıların da önemli yol arkadaşı oldu. Santana, 80'den sonra, *Havana Moon* adlı albümüyle de adından çokça söz ettirdi.

"Bedenin üstünde dans eden ruhlar" anlamına gelen son yapıtında da aynı felsefenin müzikal uzantılarıyla karşılaşıyoruz. Yine yoğun ritmik tempolarla örülen 10 parça içinde *Let There Be Light/Spirit Dancing In The Flesh* adlı giriş parçası Santana'nın müzik serüveninin nitelikli bir özeti. Yapıtın son parçası *Goodness And Merey* de aynı mükemmelliğin yakalandığı bir başka beste. *Gypsy Woman* ve *Choose*'daysa eşlikçi müzisyenlerin maharetlerinin yanında Santana'nın gitarına olan egemenliği hemen dikkati çekiyor.

Santana, müziğinin altyapısı olan bules tarzı, çoğu parçaya nüfuz etmiş. 68'liler bu yapıtı bizce hiç kaçırmasın. Grubu yeni yeni tanıyanlar içinse bulunmaz bir fırsat. Çünkü Santana müziğinin tüm özelliklerini içinde barındırıyor.

Orhan Kâhyaoğlu

(Anonim), *Oy Zulüm Zulüm*, *Ayrılık* (Azeri), *Nefes/Zaiıt* (Muhyi), *Türkiye İşçi Sınıfına Selam* (N.Hikmet/T.İncirci).

Kasetin şiirler bölümünde Nazım Hikmet'in kendi sesinden şiirlerine yer veriliyor.

Düzenlemelerin Ezginin Günlüğü'ne, bestelerin ise Taci Uslu'ya ait olduğu kasette yer alan parçalar şunlar: *Leylim Leylim* (Söz: Ahmet Arif), *Adını Gelincik Koydum* (Söz: Ali Cengizkan), *Doğmamış Çocuğa, Özgürlük Rüzgarı* (Söz: J.P. Monatas), *Piraye* (Söz: Nazım Hikmet), *Ne Fayda* (Söz: Enver Gökçe), *Bu Aşk Burada Biter* (Söz: Ataol Behramoğlu), *Seninleyim* (Söz: Halim Yazıcı), *Hepsinden* (Söz: Arif Damar), *Ve Gir Koluma* (Söz: İsmail Uyaroğlu).

VOLEYBOL LİGİ HER YIL BAŞKA SİSTEMLE OYNANIYOR

Filede istikrarsızlık dönemi

Bayanlarda en başarılı takım sporumuz olma özelliğini yıllardır koruyan, erkeklerde de biraz çabayla Avrupa'da kendine yer edinebilecek olan voleybol, özellikle organizasyon açısından ciddi sorunlarla karşı karşıya... Voleybolumuzun milli takım ya da kulüp takımları düzeyinde uluslararası bir başarıya gereksinimi var.

Voleybol, vücut vücuda mücadele sporu değildir. Voleybolcular da genellikle, hırgürden hoşlanmayan insanlar olarak tanınırlar. Çok sevdikleri bu spor dalını hiç de işinin ehli olmayan, bir camianın içinden gelmeyen yöneticilere terk etmeleri, bir yığın anlamsız uygulama karşısında suspus oturmaları da yukarıdaki genellemelerle açıklanabilir mi? Bir spor alanını ortadan ikiye bölen ağın böylesine belirleyici olması insana tuhaf geliyor. Bayanlarda en başarılı olduğumuz takım sporu ünvanını yıllardır sürdüren voleybol, yönetici ve yönetim uygulamaları açısından bir o kadar talihsiz. Voleybol camiası, Vakıflar Bankası kanalıyla Federasyon Başkanlığı koltuğuna oturan Teoman Yazgan'ın bu sporun içinden gelmemesinden ve sorunları bilmemesinden şikayetçi. Voleybol liginin 1981'den bu yana her yıl değişik bir sistemle oynandığını söylersek durumun ne kadar "vahim" olduğu daha iyi anlaşılır.

İnanılmaz değişkenlikler gösteren ve yılın yarısını aktiviteden uzak geçiren voleybol liginde şampiyonun nasıl belirlendiğini spor basını bile bilmiyor. Zaten gazetelerin bu alana ilgisi birkaç spor yazarının imzalarından ibaret. Önemli maçların sonuçları bile kısa haberlere ayrılan sütunlarda kaynayıp giderken, karmaşık sorunların spor sayfalarında yer bulmasını beklemek ne mümkün!

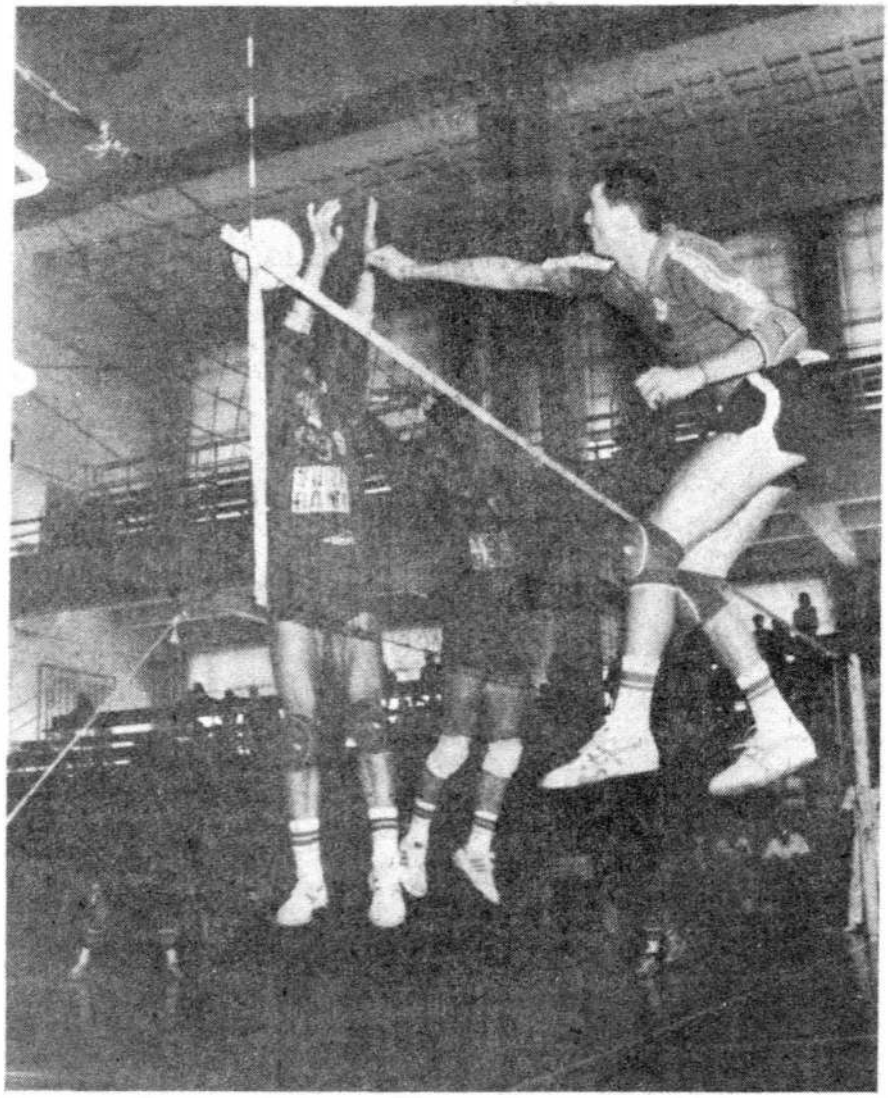

Voleybol liginde şampiyonun nasıl belirlendiğini spor basını bile bilmiyor.

"BURHAN FELEK'E SIKIŞALIM DAHA İYİ"

Voleybolun başındaki en büyük dertlerden biri de İstanbul'da Burhan Felek Spor Salonu'na tıkılıp kalmış olmak. Ne kadar önemli olursa olsun, voleybol liginin bütün maçları seyirci kapasitesi 1500'ü aşmayan bu salonda oynanıyor. Ancak voleybolcular Abdi İpekçi ya da Lütfi Kırdar spor salonlarında oynamanın kendileri için eziyet olduğunda birleşiyorlar. Çünkü, bu salonlardaki ışıklandırma, voleybolun özel koşulları dikkate alınmaksızın yapıldığından, gözünü yukarıya çeviren sporcular, geçici körlük yaratan ışık yüzünden sık sık topu görememe tehlikesiyle karşı karşıya kalabiliyorlar. Bu nedenle, "Işıklandırma sorunu çözülmeden Abdi İpekçi ya da Lütfi Kırdar'da oynayacağımıza, küçük ve havasız Burhan Felek'e sıkışalım daha iyi" diyorlar.

Amatör branşların içinde lisanslı sporcu sayısı en yüksek spor olan voleybol, çok değil, birkaç yıl öncesine kadar ligde Samsun, Tokat, Eskişehir, Tekirdağ, Adana, İzmit gibi Anadolu kentleriyle temsil ediliyordu. Ancak şimdi voleybolumuz İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa'nın omuzlarına yıkıldı. Bu da, zaten altyapıdaki uzun boylu gençleri basketbola kaptıran voleybolun geleceği açısından hiç de olumlu bir sinyal değil.

BAYANLAR İYİ DE...

Voleybolun 70'li yıllardaki gibi popülerlik açısından basketbolla başa baş giden düzeye erişebilmesi için, mil-

PANKREAS

Üstte olmak isteyenlerin sporu

Soluğunu tutmuş her yaştan binlerce izleyici. "Kahraman" ve "kurban" ringte. İkisi de aşağı yukarı 2 metre boyunda ve 130 kilo ağırlığında. Bu gösteriyi ilk kez görenler, her hamlede taraflardan birinin sakatlandığını, hatta ölebileceğini düşünüyor. Kol bükmeler, rakibini ringin bir ucundan öbür ucuna savurmalar, karnında tepinmeler karşısında tribün çığlık çığlığa. Bir depremi andıran boğuşma, tarafların birbirine sarılmasıyla bitiyor.

Pankreasın spor olup olmadığı artık pek tartışılmıyor. Çoğunluk, pankreasın yarışma sporu değil, gösteri sporu olduğunda birleşiyor. Amerika'da bu sporu izleyenlerin sayısı beyzbol ve Amerikan futbolunu izleyenleri yakalamış durumda. 200 yerel istasyon her gün yayınlannda pankreasa önemli yer ayırıyor. Avrupa'ya yayın yapan RTL Plus, Tele 5 ve Eurosport'un yayınlarında pankreas izleyenlerin sayısının 1 milyon kişi civarında olduğu tahmin ediliyor.

Psikolog David S.Feinstein, pankreas izlemeye düşkün olanlarla ilgili olarak şunları söylüyor: "Pankreas en güzel illüzyondur. Kurbanı her mücadele öncesi izleyicilerin titremesi arasında sahneye çıkar. İzleyenler bir anda güçlüyle özdeşleşir. Çünkü hepsi hayatları boyunca üstte kalmak istemişlerdir!"

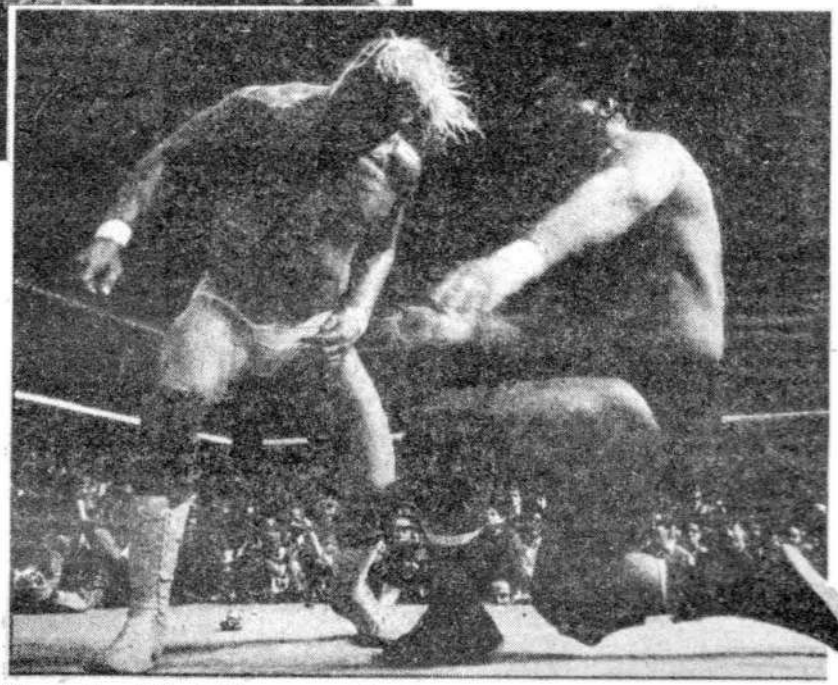

Hareketler "abartılı", sonuç "şike"!

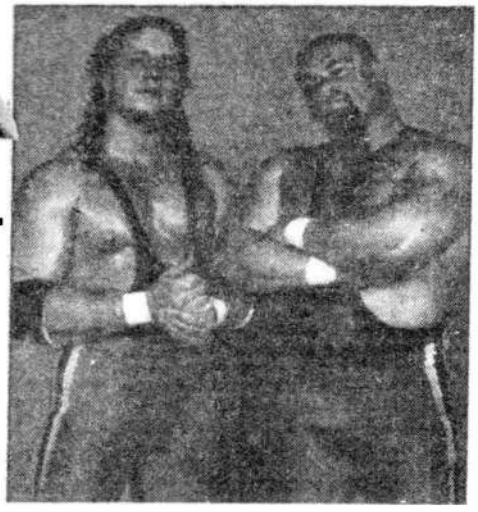

li takım ya da kulüp takımları düzeyinde uluslararası bir başarıya gereksinimi var. Ama erkek milli takımımız hemen her turnuvaya başka bir antrenör ve değişik bir çalışma programıyla hazırlanıyor. Bayanlar ise Cengiz Göllü ile yakaladıkları istikrar fırsatını geçen yıl gelen Sovyet antrenörün yönetiminde sürdürerek, zaman zaman yüzümüzü güldürüyorlar. Ancak bunlar popülarite kazanmak açısından yeterli değil. Kulüp takımlarımızın geçmiş yıllarda olduğu gibi Avrupa Kupaları'nda finale kalabilmeleri için ilk turlarda şanslı kuralar çekmesi gerekiyor. Oysa Meno Zamboğlu ve Ayhan Demir gibi uluslararası saygınlığı olan yöneticileri yitiren Türk voleybolu, böylesi bir şanstan da mahrum. Kaderine terk edilen takımlarımız da genellikle güçlü ekiplerle eşleşip, kupalara ilk turda veda ediyorlar.

OLUMLU GELİŞMELER

Bunca olumsuz etkenin yanında olumlu gelişmeler de yok değil filede... Voleybol Antrenörleri Derneği'nin (VAD) bu yıl düzenlediği uluslararası turnuva bunlardan biri. Sovyetler Birliği, Çekoslovakya, Romanya ve Yunanistan gibi Avrupa'da söz sahibi ülkelerden takımların katıldığı ve beş gün İstanbul'da, beş gün Mersin'de olmak üzere toplam 10 günü voleybolla süsleyen turnuva, minik bir Avrupa Şampiyonası görünümündeydi. Benzeri organizasyonların artması, uluslararası tecrübe açısından voleybolumuzda büyük bir açığı kapatabilir.

Kişisel çabalarla bu yaz ilki gerçekleştirilen plaj voleybolu turnuvası, başta Emlakbank ve Vakıfbank olmak üzere bankaların voleybola giderek daha çok yatırım yapması, Doğu Avrupa'dan ülkemize gelen kaliteli çalıştırıcı ve sporcular, voleybolumuzun geleceğine ışık tutan diğer öteki olumlu gelişmeler.

Bütün bunları sıraladıktan sonra tekrar başa dönersek; bu yıl transfer yönetmeliğindeki bir maddenin değişmesi için mahkemeye başvurup haklarını yasal yollardan kazanacak kadar bilinçli olduklarını kanıtlayan voleybolcuların, aynı cesareti bu spor dalının yöneticilerini (dolayısıyla geleceğini) belirlemek açısından de göstermeleri gerekiyor. Spor çevrelerinde, hep birbirleriyle evlendikleri için haklarında "dışarıya kız vermezler" esprisi üretilen voleybolcuların yönetimi "dışarıya" vermeleri doğrusu biraz tuhaf kaçıyor! ■

MURAT YOSMAOĞLU

14 Ekim Pazar

1. KANAL

09.00 Haberler
09.10 İşitme Engelliler Haber Bülteni
09.30 Dizi *(Alf)*
09.55 Tatlı Ali
10.05 Pazar Sineması *(Korkusuz Üçlü)*
11.50 Çizgi Film *(Red Kit)*
12.15 7'den 77'ye
13.00 Pazar Konseri
14.00 Haberler
14.10 Tele Tatil
15.40 Start
16.10 Dizi *(Görevimiz Tehlike)*
17.00 Yarışma *(Bir Kelime Bir İşlem)*
17.30 Müzik *(Bir Numara)*
18.00 Tele-Futbol
18.30 Eğlence Diye Diye
19.10 Yerli Drama *(Bizimkiler-55)*
20.00 Haberler ve Hava Durumu
20.40 Spor Studyosu
21.40 Eğlence *(Rumeli Hisarı Konserleri)*
23.30 Gün Biterken
23.45 Dizi *(İşte Pop)*

2. KANAL

14.05 Dizi *(Gençlik Kampı)*
14.30 Türk Sineması *(Zamansızlar)*
16.00 Pazar '90
17.30 Ekonomi Dünyası
18.00 Dizi *(Joe'nun Ailesi-2)*
18.25 Müziğimizde Sayfalar
19.15 Dünya Listelerinden
19.50 Show *(İnanılmaz Olaylar-3)*
20.15 Görüntülerle Klasik Müzik
20.25 Dizi *(Mancuso-2)*
22.00 Haberler ve İngilizce Haberler
22.35 Konser
23.20 Dizi *(Hırsatçı-2)*

3. KANAL

20.00 Müzik
20.10 Dizi *(Avusturyalılar)*
20.55 Dünya Eğleniyor *(Tekrar)*
21.55 Dizi *(Nöbetçi Mahkeme)*
22.20 TV'de Sinema *(Esir)*

4. KANAL

18.35 Dizi *(Oliver Twist-11)*
19.00 Dizi *(Aşk Kapıyı Çalınca)*
19.45 TV'de Sinema *(Bir Babanın Dönüşü)*
21.20 Müzik *(Rock 'n and Roll'un Öykusu)*
21.50 Dizi *(Aile İlişkileri-11)*
22.35 Belgesel *(Ekinoks)*

5. KANAL

18.15 7'den 77'ye
19.00 Haberler *(TV 2)*
19.30 TRT Korolari ve Toplulukları
20.00 Yerli Belgesel *(Sanayileşme Yolunda)*
20.30 Dizi *(Zenginler de Ağlar)*
21.10 Stüdyo C *(Bizim İnsanlarımız)*
22.00 Haberler *(TV 2)*
22.30 Tele Tatil

15 Ekim Pazartesi

1. KANAL

07.00 Gün Başlıyor
09.00 Haberler
09.05 Susam Sokağı
09.30 Hanımlar İçin
10.00 Dizi *(Yaban Gülü-43)*
10.40 Okul Televizyonu
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
16.00 Çocuklar İçin
17.20 Dizi *(Hayat Ağacı-75)*
18.00 Haberler
18.15 Anadolu'dan Görünüm
18.40 Akşama Doğru
19.25 Dizi *(Roseanne-Son)*
20.00 Haberler ve Hava Durumu
20.40 Spor
21.00 Mini Dizi *(Kentucky Günleri-1)*

Simon Wincer'in yönettiği ve başrollerini Cheryl Ladd, Anthony Andrews, Wayne Rogers ve Diane Ladd'ın paylaştığı üç bölümlük dizinin ilk bölümünün konusu şöyle: Kocasının ölümü üzerine onaltı yaşında ayrıldığı Kentucky'ye dönen Maude, bir çiftlik alıp at yetiştirmek amacındadır...

22.05 Stüdyo A *(Dünyaya Bakış)*
23.10 Gün Biterken
23.25 Esinti *(Cem Bezeyiş)*

2. KANAL

18.10 Dizi *(Yalan Rüzgârı-205)*
19.05 Haberler
19.20 Günlerle Gelen
20.00 Dizi *(Evimiz-1)*
20.25 Müzik *(Renk ve Ahenk)*
21.00 Belgesel *(Sazının Ustaları-3)*
21.30 Gençlik Koroları
22.00 Haberler ve İngilizce Haberler
23.35 Belgesel *(Bir Zamanlar Bir Yerde-3)*

Selçuk Ayhan, Prof. Dr. Doğan Kuban, Oktay Ekinci, Cengiz Bektaş ve Prof. Dr. Ümit Serdaroğlu'nun konuşmacı olarak katıldığı programda, Çırağan Sarayı, Kariye semti ve Muğla'daki koruma ve restorasyon çalışmaları anlatılıyor.

23.05 Spor Panorama

3. KANAL

20.00 Belgesel *(Vücudumuzu Tanıyalım-3)*
20.30 Dizi *(Hollywood Yıldızları-3)*

A Shock to the System, Crazy People ve *Pretty Woman* filmlerinin çekim görüntüleri eşliğinde başrol oyuncuları ve yönetimleriyle yapılan söyleşiler.

22.30 Bale *(Binbir Gece)*

4. KANAL

19.00 Dizi *(Aşk Kapıyı Çalınca-77)*
19.45 Yabancı Dil Dersi
20.20 Müzik *(Dönence)*
20.50 Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi
21.10 Komedi *(Sınıf Başkanı-12)*
21.35 Turizm Eğitimi
22.10 Davranış Bilimlerine Giriş
22.30 Belgesel *(Perspektif-12)*

Ateşe dayanıklı camın yaşamımızdaki yeri ve koruyucu madde olarak yangın tehlikesi gösteren yerlerde kullanımı konusu işleniyor.

5. KANAL

19.05 Haberler *(TV 2)*
19.20 Renkli Bilyeler
19.50 Gençlik Günü
20.35 Dizi *(Zenginler de Ağlar)*
21.15 Türk Sanat Müziği
22.00 Haberler *(TV 2)*
22.30 Drama *(Calide-3)*
23.25 Yerli Belgesel *(Suyla Gelen Kültür-3)*
23.50 Müziğimizden Sayfalar

16 Ekim Salı

1. KANAL

07.00 Gün Başlıyor
09.00 Haberler
09.05 Susam Sokağı
09.30 Hanımlar Sizin İçin
10.00 Dizi *(Yaban Gülü-44)*
10.40 Okul Televizyonu
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
16.00 Çocuklar İçin
17.20 Dizi *(Hayat Ağacı-76)*
18.00 Haberler
18.15 Her Çocuk Bir Can
18.40 Akşama Doğru
19.25 Yerli Drama *(Gençler-22)*
20.00 Haberler ve Hava Durumu
20.40 Spor
21.00 TV'de Sinema
23.00 Gün Biterken
23.15 Ekonomi Dosyası

2. KANAL

18.12 Dizi *(Yalan Rüzgârı-206)*
19.05 Haberler
19.20 Haftanın Sohbeti *(Orhan Pamuk)*
19.40 Solistler Geçidi
20.05 Mozaik
20.35 CNN Dünya Raporu
21.05 Dizi *(Büyük Tuzak-2)*
22.00 Haberler ve İngilizce Haberler
22.35 Beraber ve Solo Şarkılar
23.05 Dizi *(Sermaye Merkezi-5)*

3. KANAL

20.00 Mini Dizi *(Kentucky Günleri-1)*
21.00 Opera *(Hırsız Saksağan)*

4. KANAL

19.00 Dizi *(Aşk Kapıyı Çalınca-78)*
19.45 Yabancı Dil Dersi
20.20 Müzik *(Esinti)*
20.50 Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi
21.10 Komedi *(Farklı Dünyalar-12)*
21.35 Turizm Eğitimi
22.10 Temel Hukuk
22.30 Belgesel *(Yarının Dünyası-12)*

Çocuğunu kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalan kadınlara yönelik bir tedavi yöntemi, Çernobil kazasının Britanya üzerindeki etkileri, Manş tünelinde çalışacak yeni bir tren için düzenlenen tasarım yarışması, farların yanıp yanmadığını kontrol etmek için arabalara takılan yeni bir sistem

5. KANAL

19.05 Haberler *(TV 2)*
19.20 Çocuk Yarışması *(Haydi)*
19.50 Gençlerden Gençliğe

HÜ ADK Gençlik Şenfoni Orkestrası, Trabzon Uzungöl'de çekilen bale görüntüleri eşliğinde Mozart'ın *Küçük Bir Gece Müziği*'ni seslendiriyor.

20.05 Yerli Drama *(Kuruntu Ailesi)*
20.35 Dizi *(Zenginler de Ağlar)*
21.15 Bir Solist
21.35 Şiir İstanbul
22.00 Haberler *(TV 2)*
22.30 Stüdyo A *(Dünyaya Bakış)*
23.30 Müzik *(Renk ve Ahenk)*

17 Ekim Çarşamba

1. KANAL

07.00 Gün Başlıyor
09.00 Haberler
09.05 Susam Sokağı
09.30 Aile Çevresi
10.00 Dizi *(Yaban Gülü-45)*
10.40 Okul Televizyonu
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
16.00 İrlanda-Turkiye Futbol Karşılaşması
18.00 Haberler
18.15 Köyümüzden Mektup Var
18.40 Akşama Doğru
19.25 Dizi *(Doktor Doktor-1)*
20.00 Haberler ve Havu Durumu
20.40 Spor
21.00 Gönül Bağımız

22.00 Mini Dizi *(Kentucky Günleri-2)*
23.00 Gün Biterken
23.15 İngiltere-Polonya Futbol Karşılaşması

2. KANAL

18.12 Dizi *(Yalan Rüzgârı-207)*
19.05 Haberler
19.20 Haber Program *(Bolgemiz ve Komşularımız)*
20.00 Tele Pop
20.30 Çevre (Kimya ve Çevre Kirliliği)
21.05 Studyo C *(Bizim İnsanlarımız)*
22.00 Haberler ve İngilizce Haberler
22.40 Dizi *(Alf-28)*
23.05 Besteciler ve Yorumcular *(Ahmet Adnan Saygun)*

3. KANAL

20.00 Müzik
20.10 Dizi *(Para-3)*
21.05 Belgesel *(Dünya Köyü-)*
21.30 TV'de Sinema *(La Tete Contre les Murs)*
23.00 Dizi *(Tehlikeli Antikalar-2)*

4. KANAL

19.00 Dizi *(Aşk Kapıyı Çalınca-79)*
19.45 Yabancı Dil Dersi
20.20 Türk Sanat Müziği *(Yıldırım Gürses)*
20.50 Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi
21.10 Komedi *(Benim İki Babam Var)*
21.35 Turizm Eğitimi
22.10 Davranış Bilimlerine Giriş
22.30 Belgesel *(Cosmos-Son)*

İnsanlığın geçmişten geleceğe uzanan kültür birikimi incelenerek insanlığın sorumluluğu tartışılıyor.

5. KANAL

19.05 Haberler (TV 2)
19.20 Mavi Balon
19.50 Gençlik Koroları
20.15 Haftanın Sohbeti *(Orhan Pamuk)*
20.35 Dizi *(Zenginler de Ağlar)*
21.15 Dizi *(Bizimkiler)*
22.00 Haberler (TV 2)
22.30 Yerli Drama *(Sevdiğim Adam-2)*
23.20 Yerli Belgesel *(Beş Şehir-5)*
23.50 Solistler Geçidi

18 Ekim Perşembe

1. KANAL

07.00 Gün Başlıyor
09.00 Haberler
09.05 Susam Sokağı
09.30 Hanımlar İçin
10.00 Dizi *(Yaban Gülü-46)*
10.40 Okul Televizyonu
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
16.00 Çocuklar İçin
17.20 Dizi *(Hayat Ağacı-77)*
18.00 Haberler
18.15 Gençlik Konserleri
18.35 Akşama Doğru
19.10 Merhaba Çocuklar
19.20 İnanç Dünyası
20.00 Haberler ve Hava Durumu
20.40 Spor
21.00 Hodri Meydan
21.55 Yerli Drama *(Kanun Savaşçıları-13)*
22.55 Gün Biterken
23.10 Gelişen Borsa

2. KANAL

18.10 Dizi *(Yalan Rüzgârı-208)*
19.05 Haberler
19.20 Sanayileşme Yolunda *(Orman Ürunleri)*
19.50 Fasıl
20.20 Bilim Dünyasından *(Mikrocerrahi)*
21.00 Avrupa'dan Futbol
22.00 Haberler ve İngilizce Haberler
23.30 Çeşitleme
23.05 Festivallerden

3. KANAL

20.00 Mini Dizi *(Kentucky Günleri-2)*
21.00 TV'de Sinema *(Grease II)*
22.40 Müzik *(Dönence)*
23.10 Dizi *(Mahkûm-17)*

4. KANAL

19.00 Dizi *(Aşk Kapıyı Çalınca-80)*
19.45 Yabancı Dil Dersi
20.20 Gençlik Konserleri
20.40 Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi
21.00 Komedi *(Teddy Z)*
21.25 Turizm Eğitimi
22.00 Temel Hukuk
22.20 Belgesel *(Dünyanın Harikaları-12)*

5. KANAL

19.05 Haberler (TV 2)
19.20 Çitlenbik
19.50 Gençlerle
20.35 Dizi *(Zenginler de Ağlar)*
21.15 Fasıl
21.35 İnanç Dünyası
22.00 Haberler (TV 2)
22.30 Drama *(Mesele Muzaffer)*
23.15 Yerli Belgesel *(Bir Zamanlar Bir Yerde)*
23.45 Haftanın Solisti

19 Ekim Cuma

1. KANAL

07.00 Gün Başlıyor
09.00 Haberler
09.05 Susam Sokağı
09.30 Hanımlar İçin
10.00 Dizi *(Yaban Gülü-47)*
10.40 Okul Televizyonu
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
16.00 Çocuklar İçin
17.20 Dizi *(Hayat Ağacı-78)*
18.00 Haberler
18.15 Köyümüz Kasabamız
18.40 Akşama Doğru
19.15 Belgesel *(Genç Sinemacılar)*
20.00 Haberler ve Hava Durumu
20.40 Spor
21.00 Bir Başka Gece
23.15 Gün Biterken
23.30 Dizi *(Kentucky Günleri-Son)*
00.30 Gece Sineması *(Koç Kaçabilirsen)*

2. KANAL

18.12 Dizi *(Yalan Rüzgârı-209)*
19.05 Haberler
19.20 Günlerle Gelen
20.00 Konya TSM Korosu
20.25 İslam ve İnsan
20.55 Gençlerle Beraber
21.20 Ekonomiye Bakış
22.00 Haberler ve İngilizce Haberler
23.35 Dizi *(Günden Güne-3)*
23.00 Dünya Eğleniyor
00.10 Dünya Grekoromen Güreş Şampiyonası

3. KANAL

20.00 Müzik
20.10 Dizi *(Süper İkili)*
20.55 Belgesel *(Muhteşem Akvaryum-3)*
21.45 Dolgu
22.00 TV'de Sinema *(Kuzey Atlantik Harekatı)*
00.05 Festivallerden

4. KANAL

19.00 Dizi *(Aşk Kapıyı Çalınca-81)*
19.45 Yabancı Dil Dersi
20.20 Pop Saati

Eric Clapton, Richard Marx, Elton John ve Technotronic geliyor ekrana.

20.50 Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi
21.10 Komedi *(Yeniden Başlamak-12)*
21.35 Turizm Eğitimi
22.10 Davranış Bilimlerine Giriş
22.30 Belgesel *(Beyond 2000)*

5. KANAL

19.05 Haberler (TV 2)
19.20 Kutup Yıldızı
19.50 Gençlik Konserleri
20.10 Drama *(Gençler)*
20.35 Dizi *(Zenginler de Ağlar)*
21.15 Gönül Bağımız
22.00 Haberler (TV 2)
23.30 Drama *(Kartallar Yüksek Uçar-12)*
23.30 Yerli Belgesel *(Sazın Üstaları)*
23.45 Müzik

20 Ekim Cumartesi

1. KANAL

10.00 Haberler
10.10 Çizgi Film *(Willie the Sparrow)*
11.45 Dizi *(Lassie-26)*
12.05 TRT Çocuk Korosu
12.25 Dizi *(Zamanın Ötesinde-3)*
13.15 Gençliğin Dünyası
14.00 Haberler
14.10 Tatil Sineması *(Ayı Adası)*
15.55 Hafta Sonu
17.30 Yerli Belgesel *(Turkuaz)*
18.00 Milli Piyango Avrupa Çekilişi
19.05 Silahlı Kuvvetler Saati
19.20 Yerli Drama *(Kuruntu Ailesi-3)*
20.00 Haberler ve Hava Durumu
20.40 Spor
21.00 Bizden Size
22.00 Türk Sineması *(Sevgiye Hasret)*
23.35 Gün Biterken
23.50 Dünya Grekoromen Güreş Şampiyonası
00.20 Dizi *(Alacakaranlık Kuşağı-42)*

2. KANAL

15.30 Görüntülerle Klasik Müzik
15.45 TV'de Sinema *(Katil Kim?)*
17.25 Son 7 Gün Türkiye
17.35 Devlet Koroları
18.00 Dizi *(Kurtarma-11)*
19.00 Haberler
19.20 Bir Solist *(İclal Akkaplan)*
19.40 Gençlerle
21.25 Belgesel *(İçimizdeki Dünya-3)*
21.15 Müzik Şöleni
21.45 Enstrümantal Müzik
22.00 Haberler ve İngilizce Haberler
23.35 Toplu Gösteriler *(Buffalo Bill)*

3. KANAL

20.00 Mini Dizi *(Kentucky Günleri-Son)*
21.00 TV Filmi *(Av)*
22.30 Dizi *(Köpekler-1)*
23.20 Pop Konser

4. KANAL

18.35 Belgesel *(Bilim Gözüyle-12)*
19.00 Dizi *(Aşk Kapıyı Çalınca-82)*
19.45 Yarışma *(Bir Kelime Bir İşlem)*
20.15 Dizi *(Sonny Spoon-12)*
21.00 Belgesel *(Kimya-2)*
21.20 Dizi *(Zil Çalınca-12)*
21.45 Gençler İçin
22.20 Edebiyat Uyarlamaları

5. KANAL

18.00 Müzik ve Biz
18.30 Mozaik
19.00 Haberler (TV 2)
19.15 Hafta Sonu
20.30 Dizi *(Zenginler de Ağlar)*
21.10 Yöremiz Türküleri
21.35 Belgesel *(Genç Sinemacılarımız)*
22.00 Haberler (TV 2)
23.30 Bizden Size
22.30 Türk Sineması *(Kızım ve Ben)*

MAGIC BOX/STAR1

14 EKİM PAZAR
10.05 Çizgi Film *(Jana)*
10.30 Çizgi Film *(Turbo Genç)*
11.00 Müzik
12.00 CNN Magazin
12.20 Ateşten Koltuk
12.55 Haberler
13.00 Sinema *(Limuzindeki Servet)*
14.30 Dünyadan Spor
15.25 Haberler
16.30 High Five
16.55 Haberler
17.00 Magic Miks
18.15 Haberler
18.20 İster İnan İster İnanma
19.20 Showbiz
19.50 Ana Haber Bülteni ve CNN Magazin
20.25 Dizi *(Savaş ve Cazibe-1)*
22.10 Haberler
22.15 Dizi *(Dallas-6)*
23.10 Korku Dizisi *(Yaratıklar-3)*
23.35 Müzik

15 EKİM PAZARTESİ
13.05 Çizgi Film *(Goldie Gold)*
13.30 Pembe Dizi *(Bütün Çocuklarım-21)*
14.30 Pembe Dizi *(Komşular-7)*
15.05 Pembe Dizi *(Hastane Günlüğü-21)*
16.00 Çizgi Film *(Taş Devri)*
16.30 Video Klipler
17.50 Dizi *(Kaptan Power-7)*
18.20 Dizi *(Santa Barbara-98)*
19.20 Dizi *(Üçlü Curcuna-5)*
20.25 Dizi *(Buruk Yıllar-3)*
21.20 Sinema *(Korkunç Takip)*
23.10 Montreux Caz Festivali 89
00.05 CNN Magazin
00.30 CNN'den 21. Yüzyıla Bakış

16 EKİM SALI
13.05 Çizgi Film *(Çalçene)*
13.30 Pembe Dizi *(Bütün Çocuklarım-22)*
14.30 Moda Magazin
15.05 Pembe Dizi *(Hastane Günlüğü-22)*
16.00 Çizgi Film *(Taş Devri)*
16.30 Video Klipler
17.50 Eşek Şakası
18.20 Pembe Dizi *(Santa Barbara-99)*
19.20 Dizi *(Jefferson Ailesi-5)*
20.25 Dizi *(Savaş ve Cazibe-3)*
21.20 Dizi *(Yargıç ve Cellat-3)*
22.15 Rüstem Batum Show

Programa bu hafta Bedri Baykam, Ahmet Kaya ve üniversiteli dansöz Melike katılıyor. Rüstem Batum'un Ressam Bedri Baykam'a psikanaliz uyguladığı programda, Ahmet Kaya'ya ilginç sorular soruluyor.

23.10 Dizi *(Dava-3)*
00.05 Dizi *(Gerilim Koltuğu-3)*
00.40 Müzik

17 EKİM ÇARŞAMBA
13.05 Çizgi Film *(Süper Gezginler)*
13.30 Pembe Dizi *(Bütün Çocuklarım-23)*
14.40 Pembe Dizi *(Komşular-23)*
15.05 Pembe Dizi *(Hastane Günlüğü-23)*
16.00 Çizgi Film *(Taş Devri)*
16.30 Video Klipler
17.50 Dizi *(Kaptan Power-8)*
18.20 Dizi *(Santa Barbara-100)*
19.20 Dizi *(Üçlü Curcuna-6)*
20.25 Dizi *(Kartal Harekâtı-2)*
21.20 Sinema *(Murpy'nin Aşkı)*
23.10 Tina Turner Konseri
00.05 Madison Square Garden'dan Boks

18 EKİM PERŞEMBE
13.05 Çizgi Film *(Shmoo)*
13.30 Pembe Dizi *(Bütün Çocuklarım-24)*
14.30 Son Moda
15.05 Pembe Dizi *(Hastane Günlüğü-24)*
16.00 Çizgi Film *(Taş Devri)*
16.30 Video Klipler
17.50 Eşek Şakası
18.20 Dizi *(Santa Barbara-101)*
19.20 Komedi Dizisi *(Jefferson Ailesi-6)*
20.25 Dizi *(Elvis ve Ben-6)*
21.20 Dizi *(Dallas-7)*
22.15 Dizi *(Dedektif Marlow-3)*
23.10 Dizi *(Doyum Noktası-3)*
00.05 Müzik

19 EKİM CUMA
13.05 Dizi *(Buford Dosyası)*
13.30 Pembe Dizi *(Bütün Çocuklarım-25)*
14.30 Pembe Dizi *(Komşular-9)*
16.00 Çizgi Film *(Taş Devri)*
16.30 Video Klipler
17.50 Dizi *(Kaptan Power-9)*
18.20 Dizi *(Santa Barbara-102)*
19.20 Dizi *(Patron Kim-3)*
20.25 Dizi *(Son Kale-Son)*
21.20 Orhan Boran'lı Dakikalar
22.15 Amerikan Güreşi
23.10 Korku Sineması *(Pirinha-2)*
01.00 Müzik

20 EKİM CUMARTESİ
10.05 Çizgi Film (Jana)
10.30 Çizfi Film *(Turbo Genç)*
11.00 Müzik *(TV 101-5)*
12.00 Sinema (İki Aşk Arasında)
14.00 Müzik
14.30 Amerikan Güreşi
15.25 Haberler
15.30 Madison Square Garden'den Boks
16.30 (Otomobilin Tarihçesi
16.55 Haberler
17.00 Youngstar Galaksy
17.15 Montreux Caz Festivali 1990
18.10 Haberler
18.15 Hollywood Anıları
19.00 Dizi *(Uçak Gemisi-5)*
19.50 Ara Haber Bülteni ve CNN Magazin
20.25 Dizi *(Mayk Hammer-3)*
21.15 Haberler
21.20 Sinema *(Tatlı Kargaşa)*
23.05 Haberler
23.10 Bir hafta
00.05 Sineması *(Kolay Av)*

NOT: **Magix Box / Star 1**'de Cumartesi ve Pazar dışında her gün saat 13.00, 14.55, 15.55, 17.40, 21.50 Ve 23.15'te *Haberler ve Borsa Haberleri*'ni izleyebilirsiniz.

KANAL GAP

15 EKİM PAZARTESİ
13.00 Susam Sokağı
13.30 Rüzgâr Gülü
14.00 Haberler
14.15 TV Oyunu *(Küçük Ağa-7)*
15.00 Tarihte Bu Hafta
15.15 Bir Konser
15.45 Sağlığımız
16.00 GAP Spor
16.45 Olacak O Kadar Televizyonu

16 EKİM SALI
13.00 Susam Sokağı
13.30 Gençlik ve Bilim
13.45 Türk Sanat Müziği
14.00 Haberler ve Hava Durumu
14.15 Çocuklar İçin
14.45 Dicle Üniversitesi
15.05 Belgesel *(Tuzluca İlçesi)*
15.45 Atatürk Barajı - 2
15.45 Spot
15.50 Anadolu'dan Gorunum
16.20 Türk Filmi *(Bir Pınar ki)*

17 EKİM ÇARŞAMBA
13.00 Susam Sokağı
13.30 Küçük Prenses
13.50 Türk Halk Müziği
14.00 Haberler
14.15 Biz Bize
14.35 Merhaba Çocuklar
15.15 Şiir Dünyası
15.30 Tarım
16.00 7'den 77'ye
16.50 Perihan Abla

18 EKİM PERŞEMBE
13.00 Susam Sokağı
13.30 Az Gittik Uz Gittik
14.00 Haberler
14.35 Denizlerin Sesi
15.05 İstekler
16.00 Türk Filmi *(Hemşerim)*

19 EKİM CUMA
13.00 Susam Sokağı
13.30 Kıssadan Hisse
13.45 Turk Sanat Muziği
14.00 Haberler
14.15 Düşünce Dünyamız
14.45 Alıntérimiz Göznurumuz
15.05 Aşıklar Geleneği *(Reyhanı)*
15.20 Bizim İnsanlarımız
16.10 Bilim ve Teknoloji
16.40 TV Oyunu *(El Kızı-3)*

Evliliğin geri dönülmez noktası

YÜRÜMEYEN İLİŞKİ, Yönetmen: Peter Hal, **Oyuncular:** Rod Steiger, Claire Bloom, Judy Gleason.

Şehirlerarası satıcılıkla uğraşan işadamı Steve, bir gün yolda otostop çeken Ella'yı arabasına alır. Otelde geçirilen gecenin ardından Steve evine, karısının yanına döner. Karısı Frances'e göre, gergin süren evliliklerinin tek eksiği bir çocuklarının olmamasıdır ve bu açığı evlat edinerek kapatmayı düşünmektedir. Ella, günün birinde Steve'in evine gelir ve bir bahane uydurarak hafta sonunu Steve'in evinde geçirmeyi başarır. Steve, duruma kızarsa da Ella'nın hamile olduğunu öğrenince onunla birlikte evden ayrılmayı planlamaya başlar. Frances ise durumu kabullenerek Ella'nın doğacak çocuğunu evlat edinmek ister. Bunu kabul etmeyen Steve, Ella ile gitmekte kararlıdır. Ayrılmaya karar verirler. Daha sonra Ella hamile olmadığını söylediğinde Steve ile Frances'in evlilikleri de artık geri dönülmez noktadadır. Ella hayatlarından çıkıp gitse de, herkes kendi yolunda yaşamaya devam eder...

Türünün başarılı ürünlerinden biri olan **Yürümeyen İlişki,** bu konulara merak duyanların kaçırmaması gereken bir film.

(15 Ekim Pazartesi, TV-3)

Yetersiz uyarlama

AYI ADASI (BEAR ISLAND), **Yönetmen:** Don Shar, **Senaryo:** Alistair Mac Lean'in romanından David Butler, Don Sharp, **Görüntü:** Alan Hume, **Müzik:** Robert Farnon, **Oyuncular:** Venessa Redgrave, Donald Sutherland, Richard Widmark, Christopher Lee, Barbara Parkins, Lloyd Bridges. 1979 İngiltere-Kanada ortak yapımı, 118 dakika.

Meteorolojik araştırmalar yapmak üzere Kuzey kutbuna doğru hareket eden ve değişik ülke bilim adamlarından oluşan bir grup insan, hem doğal şartlar, hem de neo-Naziler tarafından tehdit edilmektedir. Yolculuk boyunca baş gösteren tüm tersliklerin yanı sıra karaya ayak basınca başlayan ölümler, Dr. Lansing'i olayların nedenlerini araştırmaya iter...

Aliastair Maclean'in çok satan romanından sinemaya uyarlanan bir senaryo, roman kadar etkili ve sürükleyici değilse de belli bir düzeyi tutturmayı başarmış. Oyuncu kadrosundaki başarılı isimlerin de filme katkısı tartışılmaz. Yine de cumartesi öğle saatlerinde başka işi olmayanlar için.

(20 Ekim Cumartesi, TV1)

MARTIN LANDAU.

Kurtuluş mu?

KAÇ KAÇABİLİRSEN (RUN IF YOU CAN), **Yönetmen:** Virginia Levely, **Oyuncular:** Martin Landau, Yvette Nipar.

Beverly Hills'te ortaya çıkan katil dokuz kadını öldürerek etrafa dehşet saçar. Uzun bir Avrupa yolculuğundan dönen Kim ise durumdan habersiz bir arkadaşının evinde kalmaktadır. Sevgilisi birkaç haftalığına Londra'ya gidince katilin yeni hedefi belli olmuştur...

"Gece Sineması" kuşağında çok işlenen bir konu. Sapık bir katil ve sürekli öldürülen kadınlar. Bayanların yalnız izlememesini öneririz!

(19 Ekim Cuma, TV1)

Ve katil cinayeti yarattı

ROBERT BLAKE.

KATİL KİM? (THE BIG BLACK PILL / JOE DANGER), **Yönetmen:** Reza Badiyi, **Oyuncular:** Robert Blake, JoBeth Williams, Neva Peterson, James Gammon, Veronica Cartwright, Edward Winter, Carol Wayne, Sondra Blake. 1981 Amerikan yapımı, 100 dakika.

Kaliforniya'nın önde gelen ailelerinden Farenpoor - ların kayıp oğulları David'in peşine düşen özel dedektif Joe Dancer, kendini birdenbire esrarengiz bir cinayetin içinde bulur. Olaylar, David'in kurbanı olduğu cinayetin etrafında gelişir...

Haksız cinayetlerin peşine düşen sert bir dedektif olan Joe Dancer'ın maceralarını anlatan üç filmden ilki olan **Katil Kim,** televizyon filmi olarak çekilmiş.

(20 Ekim Cumartesi, TV-2)

"Vahşi Batı" efsanesi

BUFFALO BILL (BUFFALO BILL AND THE INDIANS), **Yönetmen:** Robert Altman, **Senaryo:** Arthur Kopit'in oyunundan Alan Rudolph, Robert Altman, **Görüntü:** Paul Lohmann, **Müzik:** Richard Baskin, **Oyuncular:** Paul Newman, Burt Lancaster, Joel Grey, Kevin McCarty, Geraldine Chaplin, Harvey Keitel, John Considine, Denver Pyle. 1976 Amerikan yapımı, 118 dakika.

Buffalo Bill adıyla tanınan Bill Cody, şöhretinin yardımıyla bir gösteri merkezi açmıştır. "Vahşi Batı" gösterilerinin sunulduğu kış kampı süresince Buffalo Bill ve arkadaşları, hayatları ve efsaneleşen kişilikleri hakkında tartışırlar... Özellikle Oturan Boğa adlı kızılderili kabile reisi, tarihin ancak gerçeklerle yazılabileceğine inanmakta ve Buffalo Bill'in tarihi çarpıtmasına karşı tavır almaktadır...

Ülkemizde **Aşk Delisi** (Fool for Love) adlı filmiyle tanınan Robert Altman, son yirmi yılın verimli yönetmenlerinden biri. Parlak bir oyuncu kadrosunun yeraldığı film, Paul Newman toplu gösterilerinde ekrana geliyor.

(20 Ekim Cumartesi TV2)

PAUL NEWMAN "BUFFALO BILL" İLE EKRANDA.

MICHELE PFEIFFER.

Roller değişiyor

GREASE II, Yönetmen: Patricia Birch, **Senaryo:** Ken Finkleman, **Görüntü:** Frank Stanley, **Müzik:** Lois St Louis, **Oyuncular:** Maxwell Caulfield, Michele Pfeiffer, Adrian Zmed, Lorna Luft, Eve Arden, Sid Ceasar, Tab Hunter, Connie Stevens, Didi Conn. 1982 Amerikan yapımı, 113 dakika.

Yıl 1961. Okumak için İngiltere'den Amerika'ya gelen Michael, Rydell Lisesi'nin son sınıfına yazılır. Düzenli yaşayan ve çekingen bir kişiliğe sahip olan Michael, rahat görünümlü ve hareketli bir kız olan Stephanie'ye aşık olur. Michael, Stephanie'nin ilgisini çekebilmek için türlü yollar dener...

Yakın bir zaman önce ilkini seyrettiğimiz **Grease,** seyirciden gördüğü ilgi üzerine ikincisi çekilen filmlerden. Ancak bu sefer roller cinsiyet değiştiriyor. Çekingen ve çalışkan olan Sandy'nin yerini bu filmde Michael almış. 1980'lerin başında güzelliği ile anılan, günümüzün başarılı oyuncusu Michael Pfeiffer'ın, başrolünü yalnızca bu filmde adını duyurabilen Maxwell Caulfield'le paylaştığı **Grease II birincisi kadar olmasa da kanınızı kaynatacak, hareketli, neşeli şirin bir müzikal.**

(18 Ekim Perşembe TV3)

Aşk, ayağa kalk!

AV (CHASE), **Yönetmen:** Rod Holcomb, **Oyuncular:** Jennifer O'Neill, Robert Woods, Michael Parks, Terence Knox, 1985 Amerikan yapımı, 100 dakika.

Bir kadın avukat ve eski sevgilisi, bir cinayet davasında karşıt tarafların avukatları olarak karşılaşırlar. Davanın gerilimi, iki eski aşığın ilişkilerini zaman zaman sertleştirir ve yeni dalgalanmalara yol açar...

Televizyon filmi olarak çekilen **Av,** bir zamanlar birlikte yaşayan iki insanın birbirlerine zıt konumlarda yeniden karşılaşmalarının eski bir ilişkiyi ne derece değiştirebileceğini göstermesi açısından ilginizi çekebilir.

(20 Ekim Cumartesi, TV-2)

"VATANDAŞ" REFİK CEYLAN

"Asıl suçlu Kerim Aydın Erdem'dir"

TRT'nin 1. kanalında 18 Temmuz 1989 gecesi yayınına başlandıktan bir süre sonra "vatandaşlardan telefon geldi" gerekçesiyle yayından kaldırılan *Yasak Oyunlar* filmi ile ilgili olarak Refik Ceylan ve dergimizin geçen ay öldürülen yazarı Turan Dursun'un TRT aleyhine açtığı dava sonuçlandı. Mahkemenin 24 Eylül 1990'da verdiği kararla TRT aklandı. Ancak Refik Ceylan davanın yalnızca birinci bölümünün sonuçlandığını belirtiyor. "Vatandaş" Refik Ceylan'ın açıklamasını aynen yayınlıyoruz:

24.9.1990 günü karara bağlanan *Yasak Oyunlar* davası ile ilgili bir iki hususun açıklanmasında zaruret görmüş durumdayım. Her ne kadar bu karar ile Önder Ulay'a beraat verilmiş ise de, bu davanın bitmiş olduğunu göstermez. Göstermez, zira biz daha işin başından bu yana asıl suçlunun Önder Ulay değil, Genel Müdür Kerim Aydın Erdem olduğunu ileri sürmekte, hatta ısrarla "TRT'de 'Baba' düzeni hakim.'Baba Erdem' suç işledi, adamı Önder Ulay suçu üzerine alıp Baba'yı kurtarmaya çalışıyor" demekteydik.

Nitekim, dava dosyasında toplanan tüm deliller ve 21.6.1990 günü dinlenen TRT görevlisi iki tanık, asıl suçlunun Kerim Aydın Erdem olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Bu sebeplerle suçlu değişmiş bulunduğundan, son duruşmada mahkemeye sunduğumuz üç sayfalık "iddia ve talep" dilekçemizde;

a- Kerim Aydın Erdem hakkında film kesmesiyle görevini suistimalden, ayrıca daha ilk savcılık soruşturmasından başlayarak son ana kadar suçlu diye başkasını ortaya sürmüş olduğundan da adli makamları yanıltmak suçundan yargılanmasının teminini, bu sebeplerle de "iddianame tanziminin" sağlanmasını,

b- Önder Ulay hakkında ise, şu ana kadar başkasının suçunu kabullenerek adli makamları yanıltmak, oyalamak suçundan iddianame hazırlanmasının teminini, iddia ve talep eyledik.

Mahkeme bir karar vermiştir ama, asıl gerekçelerini bilahare yazacaktır. Gerekçeli kararında mahkemenin bu son durumları da göz önüne alarak "resen", yani kendiliğinden Kerim Aydın Erdem ve Önder Ulay'ın asıl suçları üzerine eğilmesi ve C.Savcılığı'na "suç duyurusunda" bulunmasını bekliyoruz. Hukuken, mahkeme heyeti bunu yapmak zorundadır.

Devlet Bakanı Sayın Işın Çelebi, 24 Ocak'la ilgili panelde yaptığı konuşmasında "Film kesen bir bürokrat halen görevinden alınamıyor ise, demokrasi tam olarak yerleşmiş denilemez" demektedir.

Bu görüşe biz de katılıyoruz. Ne yazık ki, dört adet şiir kitabına yaslanarak kendini sanatçı ilan eden Kerim Aydın Erdem, bir sanat filmini kestirerek sanata en büyük darbeyi vurabilmiştir. Bundan da öte, savcılığa resmen yazılı ve imzalı olarak da "Kesme emrini Önder Ulay verdi sorumlu odur" diyebilmiştir. Ve bu kişi halen TRT gibi bir kuruluşun başındadır, genel müdürdür.

Yasak Oyunlar davası bitmemiş, sadece birinci bölümü bitmiştir. Asıl kavga, mücadele ikinci bölümde olacaktır. Türkiye'de vatandaşların artık birer "koyun gibi güdülmeyeceklerini" bazı kişilerin kafasına dank ettirene kadar da bu mücadelem sürecektir. Yapılan suç, her şeyden önce kişinin "Anayasa ile teminat altına alınmış" hak ve özgürlüklerine indirilen bir darbedir. Ve gerekirse bu işin peşini "Avrupa İnsan Hakları Komisyonu"na kadar sürdüreceğim.

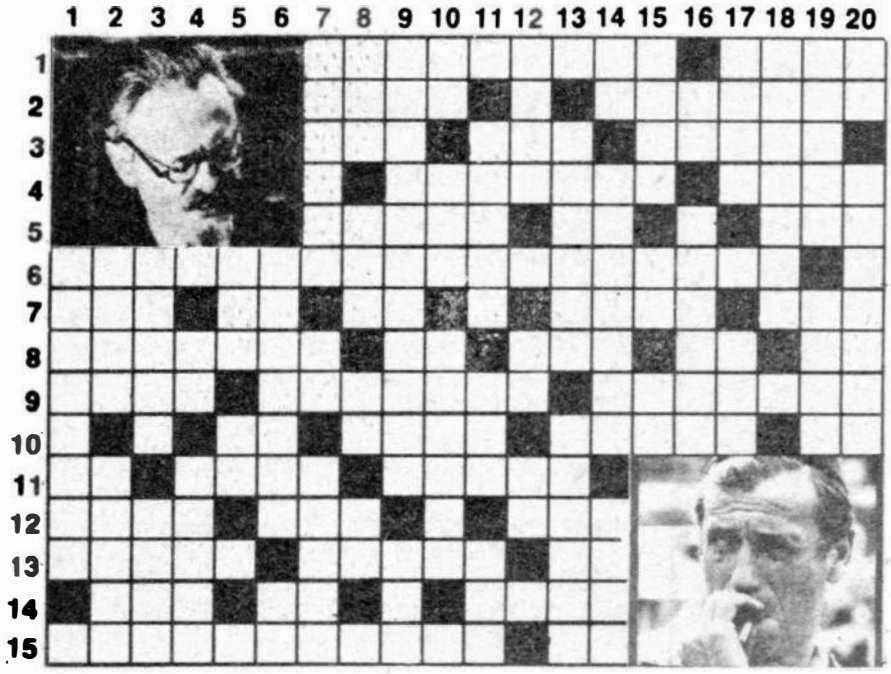

SOLDAN SAĞA:

1) (1931) Fransa'da Yüksek Sinema Araştırmaları Enstitüsü'nü bitiren, *Tutkular Plajı, Tüfekler,* Mozambik sinemasının ilk uzun filmi olan *Mueda, Bellek* ve *Kıyım* ile senaryosunu G.G. Marquez'in yazdığı *Eredira* yönettiği filmlerden birkaçı olan, aynı zamanda besteci, oyuncu ve dramaturg olarak da çalışan Yeni Sinema akımının öncülerinden Brezilyalı sinema yönetmeni. / Eflatun'un felsefesinde var olan her şeyin sonsuz ve kusursuz olan örnekleri. **2)** Yüce, ulu. / Kıvrıla kıvrıla birbirinin içine geçerek uzayıp giden, yapraklı dalları andıran, geometrik görünüşte bir takım şekillerden meydana getirilmiş olan bezeme çizgileri, girişik bezeme. **3)** West soyadlı ünlü Amerikalı sinema ve tiyatro oyuncusu. / Bir tür yarış kayığı. / Eski tarz gemilerin göz demirlerini akova durumuna almak veya yatağına oturarak kapona vurmakla kullanılan metafor alanı. **4)** Yürürlükte bulunan anlaşmalara göre olması gereken veya süregelen durum. / Taşıt hızının ancak belli bir değeri için, yön verici tekerleklerde meydana gelen bir dengesizlikle ortaya çıkan karmaşık hareketlerin tümü. **5)** Gemi sığınağı. / Bir nota. / Üflemeli bir çalgı. **6)** Sol üst köşede fotoğrafı görülen Rus devrimci. **7)** Hareket, tavır. / Uluslararası Af Örgütü'nün simgesi. / Genişlik. / (Eski) Okuyup yazması olan. / Yalnızca hareketlere dayandırılan sözsüz oyun. **8)** Yetenek, zeka. / Bir cetvel. / Fasıla. / Eski Mısır'da güneş tanrısı. / "Kilosikl"in simgesi. **9)** Dirsek kemiği. / Düzgün konuşma. / Bir şaire yakışır şekilde. **10)** Kalayın simgesi. / Nas, dogma. / Yapay yüz. / Namus. **11)** Uzaklık ifade eder. / Yemek. / Sahnede oynanmak üzere, konuşmalar ve hareketlerle gelişen, karşıt oluşların çatışmasıyla sonuçlanan oyun. **12)** Birine bir şey bağışlama. / Kahramanlar ve efsaneler devrinin öyküsü. / SSCB'de bir ırmak. **13)** İşyeri ve resmi dairelerde orta hizmeti gören kimse. / Kısa namlulu otomatik bir tabanca çeşidi. / İridyumun simgesi. **14)** Bayağı, sıradan. / "Birleşmiş Milletler". / Andrei Tarkovski'nin bir filmi. **15)** Lisede öğrenciyken TCK'nın 141. maddesinden dolayı okuldan uzaklaştırılan, Danıştay kararı ile liseyi bitirebilen ve İ.Ü.Hukuk Fakültesi'ni yarıda bıraktıktan sonra 6 yıl Paris'te yaşayan, birçok gazetedeki köşe yazarlığının yanısıra *Yelken* ve *Sanat Olayı* dergilerini yöneten, çeşitli dergilerde şiir, deneme ve eleştirileriyle edebiyat dünyasının önde gelen adları arasında yer alan, *Garip* ve *İkinci Yeni* şiirine karşı çıkan, birçok öykü, roman, şiir ve deneme kitapları bulunan, çeşitli türlerdeki yapıtlarıyla Cumhuriyet sonrası Türk edebiyatında özgün bir yer edinmiş olan şair, denemeci, gazeteci, eleştirmen ve senaryo yazarı. / En kısa zaman birimi.

YUKARIDAN AŞAĞIYA:

1) (1911) 1930'da Çinhindi Komünist Partisi'nin kurucu üyeleri arasında yer alır 1945'te komünist hareketi İşçi P si adıyla örgütleyen ve komünistlerin önderliğindeki silahlı direniş örgütü Viet Minh'i kuran, 1973'te ABD'nin Vietnam'dan çekilmesini sağlayan ateşkes antlaşmasını imzalayan, 1973'te Henry Kissinger'la paylaştığı Nobel Barış Ödülü'nü almayı reddeden Vietnamlı devlet adamı. **2)** Oyunları denetleyip gösteri günlerini ve daha başka kayıtları saptayanlara verilen ad. / Ödenti. **3)** Osmanlıların 1444 yılında Macar-Eflak ordusuyla yaptığı meydan savaşı. / Ördek. **4)** Bir ajans. / Erteleme. **5)** Reha Erdem'in ilk filmi. / Eski bir tahıl ölçeği. **6)** Asya'da bir ülke. / Baryumun simgesi. **7)** Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa yakasında kalan topraklarına verilen ad. / Tantalın simgesi. / Amerika'nın bir eyaleti olan Florida'nın dinlence sahili. **8)** Muğla'nın bir ilçesi. / Düşünce, fikir. / Lityumun simgesi. / Takımın kısaltılmışı. **9)** Sağ alt köşede fotoğrafı görülen Fransız şarkıcı, film ve tiyatro oyuncusu. / Şarap. **10)** İkinci Dünya Savaşı'nda Amerikan askerlerine takılan ad. / Hayvanlarda semizlik. / Bir kenara atılmış, uzaklaştırılmış. **11)** Bir köpek cinsi. / Bazı Türkler tarafından "ağa" yerine kullanılan sözcük. / Knut Hamsun'un bir kitabı. **12)** Seçkin. / Satrançta bir taş. / Bir nota. **13)** Ekin. / Ingeborg Bachmann'ın bir kitabı. **14)** Radyumun simgesi. / Çeşitli etkilerden meydana gelen karışık ruh hali. / Asya'da bir ülke. **15)** Kaba konuşma, hırsız dili. / Fizikte bir kanun. / Bir kürk hayvanı. **16)** Güzel sanat. / Bir nesnenin içini dolduran şey. **17)** Türk doğaçlama tiyatrosunda güldürünün baş yapımcısı olan uşak rolü. / Ödünç alınan veya verilen şey. **18)** Hareket. **19)** Yeniçerilerin ana kütükte kayıtlı olan isimleri. / Bir konuda inanmasını sağlama. **20)** Beyaz. / Akımsar, nikbin.

GEÇEN HAFTANIN ÇÖZÜMÜ

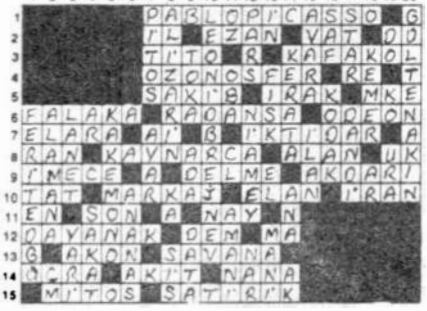

EKİM SAYISI ÇIKTI

TÜM BAYİLERDE

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN ULUSLAR BİRLEŞİN
TEORİ
SOSYALİST PARTİ YAYIN ORGANI
Turan Dursun'un Eline Geçen Son Mektuplar ve Verdiği Yanıtlar
Sosyalist Parti İşçi Sendika Bürosu Raporu
Yeni Bir İşçi Dalgası Geliyor
Ender Helvacıoğlu
Körfez Krizi ve Anti-Revizyonist Gruplar
(Yeni Demokrasi, Özgürlük Dünyası, Emeğin Bayrağı, Komün, Mücadele, Demokrat, PKK)
Ludo Martens
ABD ve İsrail Niçin Savaş İstiyorlar?
Cemşid Bender
Anadolu Kültüründe Kürt İzleri
Doğu Perinçek Diyarbakır DGM'deki Savunma
"Birliğin Şartı Özgürlük ve Kardeşlik"
Faik Bulut SHP Kürt Raporu: Bir Yanılsamanın Yanlış İzdüşümü
El Mecelle Dergisi Üç Dev Arasında Ekonomik Savaş
Kore Emek Partisi'nin 45. Kuruluş Yıldönümünü Kutluyoruz
EKİM 1990
10
3000 TL

ABONE: Yurtiçi; 1 yıllık, 30.000 TL., 6 aylık, 15.000 TL.,
Yurtdışı; 1 yıllık, 45 DM, 6 aylık, 25 DM
Posta Çeki No: İsmet Arslan, 466352 **Yurtdışı Havaleler İçin:**
İlhan Kırıt Adına T İş Bankası Türbe Şb. Hesap No: 1588 (Abone kayıt işleri için banka ve posta çeki makbuzlarının fotokopisini derginin yazışma adresine göndermeniz yeterlidir.)
YAZIŞMA ADRESİ Nuruosmaniye Cad. No: 19/4 34410
Cağaloğlu-İstanbul **Tel:** 513 83 52 - 53

Crosman® Havalı Tüfekleri

Crosman Air Guns

#1 IN AMERICAN AIR POWER! A Coleman Company

MADE IN USA

Hedefinizi Şaşırmayın...

- ★ Hassasiyet
- ★ Yüksek Performans
- ★ Kalite
- ★ Emniyet
- ★ Sorumluluk
- ★ Servis

1. Model 781, Single Pump Tüfek
Kapasite: 21 adet BBS bilye 5 adet/şarjör diabol
Namlu çıkış hızı: 450 metre/saniye
Ağırlık: 1.3 kg.
Uzunluk: 91.1 cm

390.000.- TL.

65.000. TL Peşin
65.000.- TL×5 Ay

2. Model 66, Powermaster Tüfek
Kapasite: 18 BBS bilye tekli diabol,
Namlu Çıkış Hızı: 720 metre/saniye
Ağırlık: 1.4 kg.
Uzunluk: 97.8 cm

480.000.- TL.

80.000.- TL Peşin
80.000.- TL×5 Ay

3. Model 2100, Classic Tüfek
Kapasite: 17 BBS bilye tekli diabol,
Namlu çıkış hızı: 795 metre/saniye.
Ağırlık: 2.18 kg.
Uzunluk: 101 cm.

510.000 TL.

85.000.- TL Peşin
85.000.- TL×5 Ay

ADRESE TESLİM

4. Model 357/4 Tabanca
Uzunluk: 23.8 cm.
Ağırlık: 7.59 gr.
Namlu çıkış hızı: 390 metre/saniye.
Şarjörler 6'lı ve 10'lu diabol, alır.
CO_2 tüplüdür. Tüpler 80 atışlıktır.

540.000.- TL
90.000.- TL Peşin
90.000.- TL×5 Ay
Model 357/4

5. Model 338, Auto Tabanca
Uzunluk: 21.6 cm.
Ağırlık: 680 gr.
Kapasite: 20 Adet BBS bilye
Namlu Çıkış Hızı: 370 metre/saniye
CO_2 tüplüdür. Tüpler 60 atışlıktır.

480.000.- TL.
80.000.- TL Peşin
80.000.- TL×5 Ay
Model 338

LİNK

LİNK PAZARLAMA LTD.ŞTİ.
Spor Caddesi No. 167/21
Tikveş Palas, 80680 Maçka/İstanbul
Tel: 159 60 77-159 48 08-159 54 74
160 56 53-160 56 54-160 56 55
Fax: 144 56 88

Dikkat: Havalı tüfek ve tabancanın kullanımı herhangi bir resmi ruhsat gerektirmez. 230 metreye kadar etkilidir. 16 yaş ve daha büyükler için üretilmiştir.